

TANYA'S BEAUTY SALON
Threading/Waxing, Facial(Men & Women)
Anti-Aging Facial, Bleach
Hair Cut, Color and Style

HERBAL FACIAL
\$40
\$20 !!!

40-39 75 St. Jackson Heights, NY 11373
718-478-9009

137-40 Jamaica Avenue Jamaica, NY 11435
718-297-1019

85-03 Roosevelt Avenue Jackson Heights, NY 11373
718-205-7832

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਗੱਡੀਆਂ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਟਰੱਕ, ਲਾਈਫ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਬੋਬੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ

ਬੋਬੀ ਸਿੰਘ
(ਸੈਲ): 718-757-7809
(ਫੋਨ (ਦਫਤਰ)): 516-439-5420
(ਫੈਕਸ): 516-439-5418

ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਰ ਪਲ ਹਾਜ਼ਰ
ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਸਬੰਧੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬੱਚਤ ਕਰੋ।

ਚੰਨ ਪਾਰਦੇਸ਼
ਰੇਡੀਓ ਚੰਨ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ੀ

ਫੋਨ 832-225-5354 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਵੈਬਸਾਈਟ www.channpardesi.com ਰਾਹੀਂ 24 ਘੰਟੇ 7 ਦਿਨ ਸੁਣੋ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਓ, ਫੋਨ: 815-557-4991
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ, ਫੋਨ: 219-670-4579

Fourteenth Year in Publication ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢
ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 14, Issue 02, January 12th, 2013 20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

Email:punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com

ਬਾਦਲ ਦੀਆਂ ਝਿੜਕਾਂ ਅਸਲੀ ਕਿ ਨਕਲੀ?

ਰਵਾਇਤੀ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਸੁਖਬੀਰ-ਬਿਕਰਮ ਜੋੜੀ ਤੋਂ ਔਖੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਬੇਬਾਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਦਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਖਿੱਚੋਟਾਣ ਜੰਗ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਲੇ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਖਰੀਆਂ ਖਰੀਆਂ ਸੁਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਝੇ ਦੇ ਕੱਦਵਾਰ ਆਗੂ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਛੱਡ ਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਧਾਉਣ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਉਂਜ, ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਚਰਚਾ ਵੀ ਚੱਲ ਪਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਝਿੜਕਾਂ ਅਸਲੀ ਸਨ ਜਾਂ ਨਕਲੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਸੁਖਬੀਰ ਅਤੇ ਬਿਕਰਮ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਜਿੰਨੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਛੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਹੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਝਿੜਕਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ

ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਬੁਰਫ਼ਾਗਰਦੀ ਖਿਲਾਫ ਉਠੇ ਤੂਫਾਨ ਨੂੰ ਮੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਮਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਜਿਹਾ ਸੋਚਦੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਰੇਆਮ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਬੁਰਫ਼ਾਗਰਦ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਉਤੇ ਲਗਾਮ ਕੱਸਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।

ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ, ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਹਾਸੇ-ਖਾਤੇ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੁਫਤਗੂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿਆਸੀ ਮਤਲਬ ਨਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇ; ਪਰ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਰਵਾਇਤੀ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ 'ਸੁਖਬੀਰ ਮਾਰਕਾ ਸਿਆਸਤ' ਵਿਚ ਦਮ ਘੁਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਉਸ ਦਿਨ ਵੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਵੱਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਰੇਆਮ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਤਾਂ ਸ. ਬਾਦਲ ਬੋਲਣ ਲਈ ਉਠਣ ਹੀ ਲੱਗੇ ਸਨ ਕਿ ਪਰ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਹੁਣ ਭਾਵੇਂ ਭਲਾ ਵੇਲਾ ਲੰਘ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਪਰ ਸ. ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਰਵਾਇਤੀ ਅਕਾਲੀ ਪੈਂਤੜਾ ਮੱਲਣ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਵੈਬ ਸੰਸਾਰ 'ਚ ਵੀ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੀਆਂ ਵੈਬਸਾਈਟਾਂ ਬਾਰੇ ਅੰਕੜੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵੈਬ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਸਾਈਟ www.alexa.com ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਇਹ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬੀ ਪੇਪਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੈ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੀਆਂ ਸਾਈਟਾਂ 'ਚੋਂ ਇਸ ਦਾ ਨੰਬਰ 15,35,174ਵਾਂ

ਹੈ। ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਰਾਤੀਂ 9 ਵਜੇ ਦੇ ਹਨ। 'ਅਲੈਕਸਾ ਡਾਟ ਕਾਮ' ਨਾਂ ਦੀ ਇਹ ਸਾਈਟ ਸਾਰੀਆਂ ਸਾਈਟਾਂ ਦਾ ਪਲ-ਪਲ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਟਾਈਮਜ਼' ਦਾ ਨੰਬਰ 1,01,78,106ਵਾਂ, ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ 1,48,63,288ਵਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਮੇਲ ਦਾ 46,18,642ਵਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਨਿਊਜ਼ ਦਾ 1,27,80,341ਵਾਂ, ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਦਾ 1,56,83,675ਵਾਂ, ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ 10,81,84,271ਵਾਂ, ਪਰਦੇਸ ਨਿਊਜ਼ ਦਾ 58,54,395ਵਾਂ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਲੀਆਂ ਮੁੱਖ ਅਖਬਾਰਾਂ 'ਅਜੀਤ ਵੀਕਲੀ' ਦਾ 13,57,194ਵਾਂ ਅਤੇ 'ਹਮਦਰਦ' ਦਾ 6,90,878ਵਾਂ ਨੰਬਰ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਾੜਕੂਵਾਦ ਹੁਣ ਬੀਤੇ ਦੀ ਬਾਤ: ਬਾਦਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਾੜਕੂਵਾਦ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਰ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ। ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਾੜਕੂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲਗਾਤਾਰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੁਮੇਧ ਸੈਣੀ ਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਾੜਕੂ ਵੱਡੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਨ।

ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਮਾਨਸਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਭਤਕਾਊ ਪੋਸਟਰ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ। ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਵਾਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਖਾੜਕੂਵਾਦ ਬਾਰੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਖਬਰਾਂ ਛਪਵਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਝੰਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ; ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਧਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਖੁਫੀਆ

ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨਾਲੋਂ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਘਾਤਕ ਅਤੇ ਜ਼ਬੇਦਾਰ ਮੰਨਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕੇਂਦਰੀ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਗਰਮਖਿਆਲੀਏ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੱਡੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕ ਵਿਚ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਹਨ ਪਰ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਪੋਚਾ ਫੇਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਹੁਣ 'ਅਤਿਵਾਦ' ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਲਹਿਰ ਜਨਤਾ ਦੇ

ਸਹਿਯੋਗ ਬਿਨਾਂ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕਦੀ। ਲੋਕ ਗਰਮਖਿਆਲੀਆਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਲਾ ਰਹੇ, ਇਹ ਗੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦ ਦੀ ਇੱਕਾ ਦੁੱਕਾ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰ ਜਾਣ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦ ਦੀ ਆਮਦ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਦੇ ਖਦਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਮੂਲੋਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਨੇ ਖਾੜਕੂਵਾਦ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਸੁਖਬੀਰ-ਬਿਕਰਮ ਜੋੜੀ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਬੁਰਫ਼ਾਗਰਦੀ ਬਾਰੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਲਾਂਭੇ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ
www.011india.com

\$25 3,000 Minutes
\$50 • \$100 Available

✓ ਵਧੀਆ, ਸਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ✓ ਮਿੰਟ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਤਿਆਂ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋਣਗੇ
✓ ਘਰੋਂ, ਸੈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਵਰਤੋ
ਸਾਨੂੰ ਗਾਹਕ ਭੇਜੋ ਤੇ ਫਰੀ ਮਿੰਟ ਲਵੋ!

800-914-1013 • 408-726-6103

ਇਕੋ ਡੀਲ ਤੇ ਦੋ ਨੰਬਰ ਕੱਠੇ ਚੱਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਕੋ ਰੇਟ
Limited Time Offer. Restrictions & Fees Apply.

ਪਹੁੰਚ ਪਰਵਾਸੀ

ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਖੋਲ੍ਹ ਸਕਦੀ ਹੈ ਰਾਹ

ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਪੂਰੀ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੀ ਤੰਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੀ। ਇਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਇਹੀ ਹੈ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚਕਾਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਰਕ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਆਖਰਕਾਰ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਮਾਰ ਖਾ ਕੇ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਗਏ। ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਹੋਏ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੜੇ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਪੂਰੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਬਣੇ ਪੰਜਾਬੀ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਾ ਆਉਣ; ਉਹ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਹਨ।

ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੀ ਝੜੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਘੋਖਣ ਤੇ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਉਚ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੂਬੇ ਦੇ ਪੰਜ ਸੀਨੀਅਰ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਏਨੀ ਹੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸਰਵਪੱਖੀ ਭਲਾਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਵਾਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਫੌਰੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਮੇਲਨ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤੈਅ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਫਰਜ਼ੀ ਵਿਆਹਾਂ ਦੀ ਅਲਾਮਤ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕੰਪਲਸਰੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਰਾਹੀਂ ਕਾਨੂੰਨ

ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੌਖੇਬਾਜ਼ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਲਈ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਗਲਿੰਗ ਰੋਕੂ ਐਕਟ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ

ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੇ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਅਰਬਨ ਰੈਂਟ ਕੰਟਰੋਲ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤਰਮੀਮ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਈ

ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾ ਸਕਣਗੇ ਜਦਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਇਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਹੀ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਜਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ

ਸਥਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪਾਵਰ ਆਫ ਅਟਾਰਨੀ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਸਬੰਧਤ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕਰੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਜਾਇਦਾਦ

ਦੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਹੈ ਤਾਂ ਪਾਵਰ ਆਫ ਅਟਾਰਨੀ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਮਾਲ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗੀ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਛੇਤੀ ਨਿਬੇੜਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਐਨਆਰਆਈਜ਼ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਐਨਆਰਆਈਜ਼ ਬਾਣਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 11 ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਅਦਾਲਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਬੇੜੇ ਲਈ ਇਕ ਫਾਸਟ ਟਰੈਕ ਅਦਾਲਤ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਰਸਮੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰੁੱਧ ਬਾਣੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਪਤਤਾਲ ਡੀਐਸਪੀ ਰੈਂਕ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਕਰੇਗਾ। ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਨਆਰਆਈ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿੱਧਾ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ

ਪੰਜ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਜ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣੇਗੀ

ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫਾਸਟ ਟਰੈਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਬਣਨਗੀਆਂ

ਮੋਗਾ, ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਚਾਰ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਾਣੇ ਬਣਨਗੇ

ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪੁਣ-ਫਾਣ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਖੁਦ ਕਰੇਗਾ

ਆਈ.ਜੀ. (ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ.) ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਟੀਮ ਹਰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਵੇਗੀ

ਸਿੰਗਲ ਵਿੰਡੋ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਹੋਵੇਗੀ

ਐਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਦੀਆਂ

ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਅਰਬਨ ਰੈਂਟ ਕੰਟਰੋਲ ਐਕਟ ਬਣੇਗਾ

ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਤੇ ਬਿਕਰਮ ਨੂੰ ਪਈਆਂ ਝਿੜਕਾਂ

ਜਲੰਧਰ: ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਬਾਦਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਛੋਟਿਆਂ ਨੂੰ ਝਿੜਕਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਭਲਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਟਕਸਾਲੀ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਸਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਟੇਜ ਉੱਪਰ ਖੜ੍ਹੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਉਪਰ ਤਨਜ਼ਾ ਕੱਸਦਿਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਲੰਮੇ ਸਿਆਸੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਕੱਟੀਆਂ ਜੋਲ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਦਿਆਂ ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦਤ, ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਤੇ

ਸ. ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਹਤ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਜੋਲ੍ਹਾਂ ਕੱਟੀਆਂ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਨਾਲ ਅਕੇਵੇਂ ਭਰੇ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸ. ਮਜੀਠੀਆ ਵੱਲ ਹੱਥ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਹ ਹੁਣ ਮੁਫਤ ਵਿਚ ਹੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਫਿਰਦੇ ਨੇ। ਨਾਲ ਹੀ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਸੁਆਲ ਕੱਢ ਮਾਰਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਕਦੇ ਜੋਲ੍ਹ ਗਏ ਹੋ? ਸ. ਬਾਦਲ ਦਾ ਇਹ ਰੰਗ ਦੇਖ ਕੇ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਅਸ਼ਾਂਤ ਜਿਹੀ ਚੁੱਪ ਪਸਰ ਗਈ ਪਰ ਝੱਟ ਹੀ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਗੱਲ ਬਦਲਦਿਆਂ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਹਸਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਪਰ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ ਸ. ਬਾਦਲ ਦੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਉੱਪਰ ਖੂਬ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਤ ਲਈ ਮੁੱਖ ਗੱਲ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਬੜਾ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਆਖੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਸਿਆਸੀ ਹਲਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ।

ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕੀਤਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਆਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਇਹ ਵਾਅਦੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪੋਲ ਖੋਲ੍ਹਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿਖਾਵੇ ਕਰਕੇ ਸਚਾਈ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਮੋੜ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸੂਬੇ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਕਰਜ਼ਾ

ਕੰਟਰੋਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜ ਤਾਰਾ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਕੇ ਉਹ ਸੱਚਾਈ ਛੁਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੁੱਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਘੁੰਮਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਵਾਅਦੇ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਹਨ ਪਰ ਮੰਗਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੇ ਹਨ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਹੈ।

ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਜਲੰਧਰ: ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਭਰੋਸਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਤੇ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਡੀ ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਕਹੇ ਗਏ ਇਕ-ਇਕ ਸ਼ਬਦ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਹਨ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਤੇ ਇਥੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਸਿੰਗਲ ਵਿੰਡੋ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤਾਂ ਕੀ ਸਗੋਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਾੜੀ ਆਰਥਕ ਹਾਲਤ ਦਾ ਸਾਰਾ ਭਾਂਡਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਸਿਰ ਭੰਨਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕੇਂਦਰ ਹੋ ਨਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਨਾਜ ਭੰਡਾਰ ਭਰਦੇ ਹਨ ਫਿਰ ਵੀ 35 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਬੱਲੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲ ਹੈ।

ਉਲਟਾ ਯੂਗਾਂਡਾ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਜਲੰਧਰ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਇਥੇ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਪਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਯੂਗਾਂਡਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਰਵਾਹਾ ਉਲਟਾ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਯੂਗਾਂਡਾ ਵਿਚ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇ ਗਏ। ਯੂਗਾਂਡਾ ਦੇ ਹੀ ਜੰਮਪਲ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਰਵਾਹਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਜਿਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਬਣੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਇਕ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਵਿਚਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਤਾਲਮੇਲ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰ ਬਾਹਰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਸਕਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇਕ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਹਰ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਪਰਵਾਸੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੀਵਿਊ ਕਰਿਆ ਕਰੇਗੀ। ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਵੀ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਸਿਆਸੀ ਵਰੋਧੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰਚਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਮੌਕੇ ਹਨ। ਸਾਲ 2013 ਤੱਕ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਬਿਜਲੀ ਸਰਪਲੱਸ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੇ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬੜੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੈਬਸਾਈਟ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੀ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਤੌਖਲੇ ਬਰਕਰਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਾਹੌਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੀਤੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਸੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਖੁੱਸਣ ਦਾ ਤੌਖਲਾ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼. ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਗਤੀ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੁਪਨਮਈ ਤਸਵੀਰ ਵੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਲੇ ਜਨ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਦਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਐਲਾਨ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਇਹ ਅਸਰਦਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਭਗੋੜੇ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਜ਼ੋਰਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਚੁੱਕਿਆ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਅਲਬਰਟਾ ਰਾਜ ਦੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਪੀਟਰ ਸੰਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼. ਵਿਰੁੱਧ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਆਮ ਵਰਤਾਰਾ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕਈ ਰਾਜਸੀ

ਆਗੂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਪਰਵਾਸੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਗੋੜੇ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ (ਪੀ.ਓਜ਼.) ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਾ ਰੀਵੀਊ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਪਰਵਾਸੀ ਬੇਕਸੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਫਆਰਆਈ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕ ਵੱਡਾ ਸੰਦ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਿਬੇੜੇ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਅਥਾਰਟੀ ਬਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਲੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਕਹੀ। ਡਰਬੀ ਦੇ ਕੌਂਸਲਰ ਸਚਿਨ ਗੁਪਤਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਖੁੱਸਣ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੇ.ਸੀ. ਮੋਹਨ ਨੇ ਵੀ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੋਲਾਂ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕਮਲਜੀਤ ਬਖਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਬਜ਼ੇ ਹੋਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਕਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਅਕਸਰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਆਸ ਤਾਂ ਬੱਝੀ ਹੈ।

ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਦੁਗਣੀਆਂ

ਜਲੰਧਰ: ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਆਈ. ਜੀ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਦਿਓ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਬਣਾਏ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਸੈੱਲ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸਾਲ 2012 ਵਿਚ ਦੁੱਗਣੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 81 ਫੀਸਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਈ. ਜੀ. ਦਿਓ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਲ 2011 ਵਿਚ 571 ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ ਜਦਕਿ 2012 ਵਿਚ ਮਿਲੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 1169 ਸੀ।

ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਥਾਣਿਆਂ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾਲ 2011 'ਚ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਤੇ ਸਾਲ 2012 ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਆਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁੱਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿਚ 10 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮਾਮਲੇ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਪੁੱਜਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਉੱਪਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਪੀਤਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਗਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਹੀ ਗਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਲਈ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਮੇਲਨ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁਲਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਗਦਰੀ ਬਾਬੇ ਉਹ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਾਲਰਾਂ ਤੇ ਪੌਂਡਾਂ ਦਾ ਮੋਹ ਤਿਆਗ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਜੰਗ ਲੜੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਦਰੀਆਂ ਵਿਚ 50 ਫੀਸਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਸਨ।

ਸਾਲ 2013 ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦਾ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਰ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਲੋਕਪੱਖੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਵੀ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਗਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕਿਆ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਨਆਰਆਈ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਦਰੀ ਬਾਬੇ ਦੇ

ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ।

ਕੋਲਕਾਤਾ ਵਿਚ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਯਾਦਗਾਰ 2011 ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਜਾ

ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਭਗੋੜੇ ਕਰਾਰ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਮਿਲਣੀ ਔਖੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਗੋੜੇ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦਿਵਾਉਣਾ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਵੱਖ ਵੱਖ 844 ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿਚੋਂ 47 ਕੇਸ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਾਹਤ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਹਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਵਿੰਗ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਅਦਾਲਤੀ ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ ਖਹਿਤਾ ਛੁਡਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਅਦਾਲਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਜਿਹੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਗੋੜੇ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਖਾਤਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 200 ਦੇ ਕਰੀਬ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਪਰਵਾਸੀ ਆਪਣੇ ਵਤਨ ਫੇਰਾ

ਪਾਉਣ ਲਈ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ। ਸਾਲ 2008 ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਉੱਠਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਗੋੜੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਥਾਣੇ ਬਣਨ ਤੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬੇਕਸੂਰ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਪੁਲਿਸ ਲਈ 844 ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਗੁੱਥੀ ਸੁਲਝਾਉਣੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ।

ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਅਦਾਲਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਭਗੋੜੇ ਕਰਾਰ ਦਿਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਕੋਈ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 50 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮਾਮਲੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 10 ਫੀਸਦੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿਆਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ 40 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ: ਟਿਮ ਉੱਪਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਪਗਤੀਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਮੰਤਰੀ ਟਿਮ ਉੱਪਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉੱਥੇ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਵਸੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉੱਥੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਚੀਨ, ਫਿਲਪੀਨਜ਼ ਤੇ ਭਾਰਤ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਵਪਾਰ, ਨੌਕਰੀਆਂ ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਹੋਂਦ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ ਪਰ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਨਾਗਰਿਕ ਮਿਹਨਤੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਈਰਖਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਦੇ ਹਨ।

ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਰਿਫਾਰਮਜ਼ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਟਿਮ ਉੱਪਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੋਰਿਆਂ ਦੇ ਗੜ੍ਹ ਵਾਲੇ ਹਲਕੇ ਸ਼ੇਰਵੁੱਡ ਪਾਰਕ ਐਡਮਿੰਟਨ ਵਿਚੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਵਾਲੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਜਿੱਤਣਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ

ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੋਚਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਾਲ 2000 ਤੇ 2004 ਦੀਆਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਵਾਰ ਹਾਰੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੇ ਤੀਜੀ ਚੋਣ ਕਲੀਨਸ਼ੇਵਨ ਹੋ ਕੇ ਲੜਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ 2008 ਵਿਚ ਉਹ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ। ਮਗਰੋਂ ਸਟੀਫਨ ਹਾਰਪਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ।

ਸਰਕਾਰ ਪਰਵਾਸੀ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਛਪਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਕਾਰਡ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਪਰਵਾਸੀ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਸ਼ਨ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕਾਂ ਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ, ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ, ਗੁਰਮਿੰਦਰ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਗੁਰਭਲਿੰਦਰ ਸੰਧੂ ਤੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੇ।

ਮਜੀਠੀਏ ਦਾ ਦਬਕਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਗੱਲ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਬਕਾ ਮਾਰ ਕੇ ਇੱਥੇ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਪਰਵਾਸੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਦੇ ਫੋਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹੀ ਇਥੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਜੀਠੀਆ ਦਾ ਦਬਕਾ ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਨਾ ਆਉਣ ਦਾ ਸੁਆਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮਜੀਠੀਆ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਕੀਤੇ ਫੋਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਮਜੀਠੀਆ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਗਏ ਕਿ ਉਹ ਮਜੀਠੀਆ ਦੇ ਦਬਕੇ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਮਾਰੇ ਇਥੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ।

ਪਾਣੀ ਵੰਡ ਰਿਪੋਰੀਅਨ ਸਿਧਾਂਤ ਮੁਤਾਬਕ ਹੋਵੇ: ਬਾਦਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਣੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕੌਮੀ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਰਿਪੋਰੀਅਨ ਸਿਧਾਂਤ ਮੁਤਾਬਕ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਣੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੂਬਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਤੇ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹਾਸਲ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਮਿਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੱਲ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਈ ਟਕਰਾਵਾਂ ਤੇ ਝਗੜਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੱਲ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸੰਤਾਪ ਭਗਤਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸੇਕ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਵਾਟਰ ਟੈਰਿਫ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਪਾਣੀ ਲਈ ਦਰਾਂ ਤੈਅ ਕਰਨ, ਵਾਟਰ

ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਅਥਾਰਿਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਉੱਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੂਬਾ ਹੈ ਤੇ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਬਾਰੇ ਇਕਜੁੱਟ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿੰਚਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 1972 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇੰਡਸ ਡਰੇਨਜ਼ ਬੇਸਿਨ ਵਿਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨਾਲੋਂ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਨਾਲੋਂ ਪੰਜ ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਰਾਵੀ ਬਿਆਸ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ 25 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨੂੰ 50 ਫੀਸਦੀ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ 25 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਮਾਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਕੌਮੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਪਾਣੀ ਸੋਮਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੌਮੀ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨੀ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਣੀ ਸੂਬਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਿਹੜੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖੋਹਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਉਹ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੰਕੋਚ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ, ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਹੱਦਬੰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। 12ਵੀਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ: ਹੁੱਡਾ

ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੱਡਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ ਸਤਲੁਜ-ਯਮੁਨਾ ਲਿੰਕ ਨਹਿਰ ਲਈ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਤੇ ਰਾਵੀ ਬਿਆਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਗੰਭੀਰ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸਾਰਥਕ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣ ਦੀ ਵੀ ਅਹਿਮ ਲੋੜ ਹੈ।

ਤੀਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਘਾਲਮਾਲਾ: ਖੇੜਾ

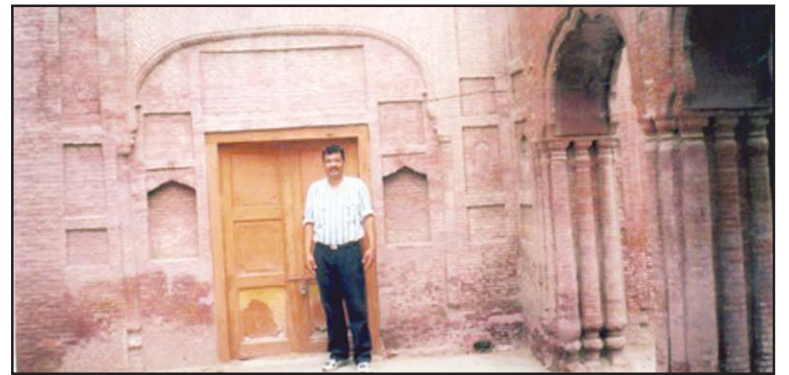
ਜਲੰਧਰ: ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਤੀਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਘਾਲਮਾਲਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦੌਰਾਨ ਕਰੋੜਾਂ ਦਾ ਘੁਟਾਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ। ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸਾਹੀਆ ਤੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖੇੜਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਘੁਟਾਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸ. ਖੇੜਾ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਸਕੱਤਰੇਤ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਦਫ਼ਤਰ 15 ਦਿਨ ਬੰਦ ਕਿਉਂ ਰਹੇ। ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਛੱਡ ਕੇ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਖਿਡਾਰੀ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਖੇਡੇ ਸਨ, ਉਹ ਕਿਸ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਚੁਣੇ ਸਨ? ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡਣ ਵਾਲੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਟਰਾਈਲ ਕਿਥੇ ਹੋਈ ਸਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਖਿਡਾਰੀ ਵੀ ਸਿਰਫ਼ ਕਲੱਬਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਕੌਮੀ ਹੋਂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇ ਇਸ ਸਭ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਿੱਧ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਮੈਚ ਪੰਜਾਬ ਕਬੱਡੀ ਮੈਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਬੇਵਕੂਫ਼ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਖੇੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਗੇ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਪਰਨੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਥਿਤ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਿਸ ਜੱਦੀ ਹਵੇਲੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਐਲਾਨਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹਵੇਲੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ। ਹਵੇਲੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਕੀਤੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿਚ ਹਵੇਲੀ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਗਿਰਾ ਅਗਲਾ ਪੂਰਾ ਹਿੱਸਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿਚ ਹਵੇਲੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਲੋਕ ਜੁਆ ਖੇਡਦੇ ਹੋਏ ਤੇ ਹਵੇਲੀ ਵਿਚ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਪਾਰਕਿੰਗ ਵੀ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂਚ-ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਵਾਈ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਭੂ-ਮਾਫ਼ੀਆ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੀ ਮਾਰਫ਼ਤ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਲਈ ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜਾਂ

ਨਾ ਹੋਣਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। 10 ਜਨਵਰੀ, 2012 ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਂਵਾਲਾ ਸਥਿਤ ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵੇਲੀ ਨੂੰ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਪਲਾਜ਼ਾ ਬਣਾਉਣ ਹਿੱਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਭੂ-ਮਾਫ਼ੀਆ ਵੱਲੋਂ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਵਿਦਾਇਕ ਦੀ ਸ਼ਹਿ 'ਤੇ ਢਾਹੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਘੰਟਿਆਂ

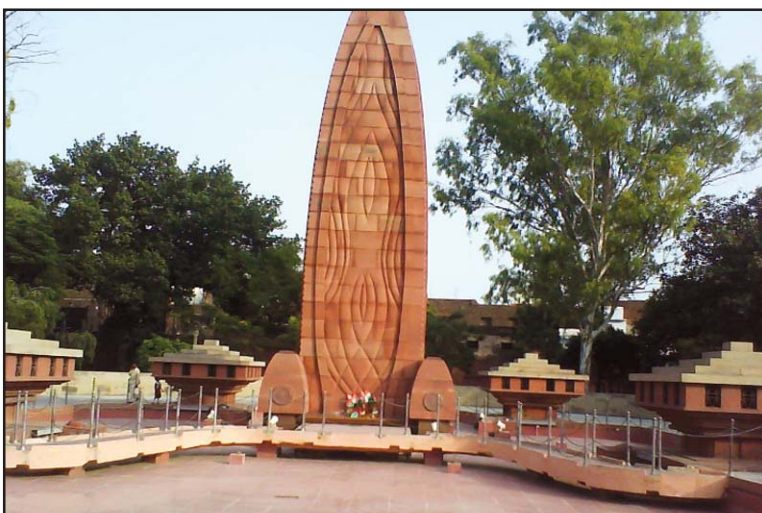
ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਸੈਨਾ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਹਵੇਲੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਢਹਿ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲਿਆ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੂਨ 2011 ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਰਾਜੀਵ ਸ਼ੁਕਲਾ ਨੇ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵੇਲੀ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੁਜਰਾਂਵਾਲਾ ਸਥਿਤ ਹਵੇਲੀ ਵਿਚੋਂ ਪੁਲਿਸ ਬਾਣਾ ਹਟਵਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਇਕ ਸਦੀ ਬਾਅਦ ਹੋਵੇਗੀ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਕਾਂਡ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਮੁੜ ਆਸ ਬੱਝੀ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਸਥਾਨ ਰੱਖਦੇ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਕਾਂਡ ਦੇ ਸਮੂਹ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਤੇ ਪੱਕੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ 13 ਅਪਰੈਲ, 1919 ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲ ਸਕੇਗੀ।

ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਦੇ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਤੋਂ 94 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ 1919 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਮੌਕੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਅੱਠ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਦੇਵੇਗੀ ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਵਾਰਸਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਤੇ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ 94 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਪੈਨਸ਼ਨ

ਜਾਂ ਦੂਜੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵੀ 13 ਦਸੰਬਰ, 2008 ਨੂੰ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਆਂ ਦੀ

ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ ਹੇਠ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂਕਿ ਦੂਜੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪੈਨਸ਼ਨ 1980 ਤੋਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਵਾਪਰਿਆਂ ਤਤਰੀਬਨ 94 ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਕਾਂਡ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਪੱਕੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਬਾਰੇ ਕਈ ਸੂਚੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਅੰਕੜੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਸੂਚੀ ਵਿਚ 501 ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਇਹ ਸੂਚੀ 1921 ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦਕਿ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਸ਼ਹੀਦ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਟਰਸਟ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 388 ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਸ਼ਹੀਦ ਪਰਿਵਾਰ ਸੰਮਤੀ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 464 ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੂਚੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਪੱਕੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ

ਸਾਰੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਨਾਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਵਿਵਾਦ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਬਾਰੇ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਪਰ ਕੋਈ ਅੰਤਿਮ ਨਿਰਣਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਕਾਰਜ ਵਿਚਾਲੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਸ਼ਹੀਦ ਪਰਿਵਾਰ ਸੰਮਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭੁਸ਼ਣ ਬਹਿਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸੰਮਤੀ ਵੱਲੋਂ ਪੱਕੀ ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਬੂਰ ਪਵੇਗਾ। ਸ੍ਰੀ ਬਹਿਲ ਦੇ ਦਾਦਾ ਐਡਵੋਕੇਟ ਲਾਲਾ ਹਰੀ ਰਾਮ ਵੀ 13 ਅਪਰੈਲ, 1919 ਨੂੰ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਵਿਖੇ ਵਾਪਰੇ ਹਾਦਸੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਉਹ ਉਥੇ ਹੋਏ ਜਲਸੇ ਵਿਚ ਜਥਾ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਜਲਸੇ 'ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਵੱਲੋਂ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਚੈਪਟਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਹਾਜ਼ਰ ਲੋਕ

ਅਟਾਰਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਸੂਰੀ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਚੈਪਟਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਣੇ

ਨਾਰਥ ਬਰੁਨਜ਼ਵਿਕ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ (ਬਿਊਰੋ): ਅਟਾਰਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਸੂਰੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਚੈਪਟਰ ਦਾ ਮੁਖੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਐਲਾਨ ਲੰਘੇ ਐਤਵਾਰ ਇਥੇ ਗੁਰੂ ਪੈਲੇਸ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਚ ਹੋਏ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਡਾ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਟਰਾਈ ਸਟੇਟ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚੋਂ 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਅੱਜਜ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਅਤੇ ਪੜਵੰਡੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਨਿਤਿਨ ਵਿਆਸ ਨੇ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਿਆ। ਉਘੇ ਰੇਡੀਓ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਕੁਲਰਾਜ ਅਨੰਦ ਨੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੇ ਮੁਅੱਜਜ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੀ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ। ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਇਸ ਨਵੇਂ ਚੈਪਟਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਕੁਲਰਾਜ ਅਨੰਦ, ਰਵੀ ਕਾਂਤ, ਡਾ. ਯਸ਼ ਖੰਨਾ ਅਤੇ ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੋੜਨਾ ਹੈ। ਅਟਾਰਨੀ ਕਸੂਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਅਗਲਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲੋਹੜੀ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਪਿਛੋਂ ਅਪਰੈਲ ਮਹੀਨੇ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ

ਕਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਤ੍ਰਿਸ਼ਾ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਭੰਗੜੇ ਦੀ ਆਈਟਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗਾਇਕਾ ਜੀ ਦੀਪ ਅਤੇ ਬੀਬਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਾਇਕੀ ਨਾਲ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ। ਭੰਗੜੇ ਵਾਲੇ ਗੀਤਾਂ 'ਤੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੇ ਖੂਬ ਭੰਗੜਾ ਵੀ ਪਾਇਆ।

ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਦੇ 18ਵੇਂ ਅਮੀਰ

ਹਿਊਸਟਨ: ਭਾਰਤੀ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ 18ਵੇਂ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ 2012 ਵਿਚ 24.7 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਰਹੀ। ਬਲੂਮਬਰਗ ਬਿਲਿਅਨਏਅਰਸ ਇੰਡੈਕਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੇ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਕਾਲਰੋਸ ਸਲਿਮ 2012 ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣੇ ਰਹੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ 70 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਹੀ। ਉਥੇ ਰਿਲਾਇੰਸ ਇੰਡਸਟ੍ਰੀਜ਼ ਦੇ ਮੁਖੀ 55 ਸਾਲਾ ਅੰਬਾਨੀ ਲਗਾਤਾਰ ਛੇਵੇਂ ਸਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਭਾਰਤੀ ਬਣੇ ਰਹੇ ਤੇ ਉਹ 19ਵੇਂ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਇਕ ਸਥਾਨ ਉਪਰ 18ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਜਦਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ 21 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 24.7 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਪਹੁੰਚ ਗਈ।

ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ

ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਬਿਊਰੋ): ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਇਕਾਈ ਦੇ ਆਗੂ ਯੋਗੇਸ਼ ਅੱਤਰੇ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅੱਤਰੇ ਨੇ 2008 ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਵੀ ਲੜੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਰ ਹੋਈ ਸੀ।

ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪੀਤਰ ਅੱਤਰੇ ਨੇ ਬੀਤੇ ਵੀਰਵਾਰ ਬਲਾਤਕਾਰ ਸਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਸੀ ਤੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਹੀ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨਵੀਂ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਅਮਰੀਕਾ ਛੱਡੇ ਬਗੈਰ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਲਈ ਵੇਵਰ ਮਿਲ ਸਕੇਗਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ (ਬਿਊਰੋ): ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਲੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਜਲਦ ਹੀ ਇਕ ਅਹਿਮ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਮਰੀਕੀ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ (ਪਤੀ/ਪਤਨੀ, ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ) ਤੋਂ ਬਹੁਤਾ ਚਿਰ ਅਲੱਗ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਜੋ ਕੁਝ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਬਣਨ ਲਈ ਵੀਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਵਿਚ ਹਨ। ਹੋਮਲੈਂਡ ਸਕਿਊਰਿਟੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਜੈਨਿਟ ਨੈਪਲੀਟਾਨੋ ਵਲੋਂ 2 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਲਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਕੁਝ ਖਾਸ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਇਮੀਗਰਾਂਟ ਵੀਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਰਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮਿਲ ਸਕੇਗੀ। ਇਹ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਆਉਂਦੀ 4 ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਮੰਤਰੀ ਨੈਪਲੀਟਾਨੋ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਘਟਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਲਈ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਮੀਗਰਾਂਟ ਵੀਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਵਿਚ ਪਏ ਆਪਣੇ ਨੇੜਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਹੜੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਇਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵੀਜ਼ਾ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ 3 ਸਾਲ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਹੇ ਸਨ, ਨੂੰ 10 ਸਾਲ ਤਕ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ

ਅਲ ਕਾਇਦਾ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ

ਵਾਲਾ ਪਕਿਸਤਾਨੀ ਅੜਿੱਕੇ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੇ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਹੇਠ ਅਲਕਾਇਦਾ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ 26 ਸਾਲਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਨੂੰ ਬਰਤਾਨੀਆ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ 'ਤੇ ਇਥੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਏਗਾ। 2009 ਵਿਚ ਬਰਤਾਨੀਆ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਬਿਦ ਨਸੀਰ 'ਤੇ ਅਲਕਾਇਦਾ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਸਮੱਗਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ।

ਉਹ ਆਪਣੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਸਪੁਰਦਗੀ ਵਿਰੁਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਲੜਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਜੇ ਉਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਤੱਕ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਅਮਰੀਕੀ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਘਟਾਉਣਾ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਮਰੀਕੀ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਇਥੋਂ ਦੇ ਸਥਾਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਬਣਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸਟੇਟਸ ਅਡਜਸਟ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿ ਚੁਕੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਪਰਤ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵੀਜ਼ਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਵਾਪਸ ਅਮਰੀਕਾ ਆਉਣ ਲਈ ਵੇਵਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਵੇਵਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਵਿਚ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਕੇ ਇਮੀਗਰਾਂਟ ਵੀਜ਼ੇ ਲਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇਣ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਇਹ ਨਿਰਨਾ ਮਿਲਣ ਤੱਕ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹੈ, ਵੇਵਰ ਅਰਜੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਆਰਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵੇਵਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਮਰੀਕੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਦਾ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ ਵੇਵਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਦਿੱਕਤਾਂ ਆ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਰਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਵਾਸਤੇ ਅਰਜੀ ਲਈ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਹੇਠ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਇਕ ਨਵਾਂ

ਆਈ-601ਏ ਫਾਰਮ ਛਾਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਮਰੀਕੀ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਦੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਰਹਿੰਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵੀਜ਼ਾ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ ਪਰ ਇਮੀਗਰਾਂਟ ਵੀਜ਼ੇ ਵਾਸਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇਣ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਆਰਜੀ ਫੋਟ (ਵੇਵਰ) ਵਾਸਤੇ ਅਰਜੀ ਦੇ ਸਕਣਗੇ। ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਆਈ-601ਏ ਫਾਰਮ ਰਾਹੀਂ ਅਰਜੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਵੀਜ਼ਾ ਸੈਂਟਰ ਨੂੰ ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਆਰਜੀ ਵੇਵਰ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਲੈਣਗੇ।

ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੇ ਪਤੀ/ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਲਈ ਅਰਜੀ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰਹਿ ਦੇਸ਼ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਲਈ ਵੇਵਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਵੱਖਰੇ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੇਵਰ ਅਰਜੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਚਲ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਲਈ ਵੇਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੇਵਰ ਅਰਜੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿ ਸਕਣਗੇ।

Liquor Store For Sale

In Reno, Nevada

ਲਿਕਰ ਸਟੋਰ ਵਿਕਾਊ ਹੈ

ਰੀਨੋ, ਨੇਵਾਡਾ ਡਾਊਨ ਟਾਊਨ ਵਿਚ ਕਸੀਨੋ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਕਰ ਸਟੋਰ ਵਿਕਾਊ ਹੈ।

ਸੇਲ \$50,000 ਮਾਸਿਕ

ਮੋਟਲ, ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਅਤੇ ਕਸੀਨੋ ਦੇ ਐਨ ਸਾਹਮਣੇ

ਗੁਡਵਿਲ \$200,000

ਰੈਂਟ \$3500 ਮਹੀਨਾ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

ਦੀਪ 775-815-9884

Wanted Indian Cook

For Indian restaurant in Midland, Texas

Should be responsible & reliable

Good pay, Accommodation also be available.

Contact: 432-271-0341

ਕੁਕ/ਤੰਦੂਰੀਏ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਮਿਡਲੈਂਡ, ਟੈਕਸਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ

ਕੁਕ/ਤੰਦੂਰੀਏ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਜੋ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੋਵੇ

ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 432-271-0341

OKKJI Transfer LLC.

15238 Radiance Dr., Noblesville, IN, 46060

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ

*ਲੋਕਲ ਤੇ ਲੌਂਗ ਰੂਟ

*ਡਰਾਈ ਅਤੇ ਰੀਫਰ ਲੋਡ

ਕਾਗਜ਼ ਦਿਓ ਤੇ ਪੈਸੇ ਲਓ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

Toll Free: 1-855-966-5554

Manny Sandhu: 317-603-1000, Sam Bhullar: 732-486-9045

Fax: 317-774-9665

Punjab Times

Established in 2000
13th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388
Email:punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com

Editor:

Amolak Singh Jammu

Astt. Editors:

Jaspreet Kaur

Kuljeet Singh

Graphics:

Mandeep Singh

Our Columnists

Ashok Bhaura

Tarlochan Singh Dupalpur

Baljit Basi

Major Kular

California

Shiara Dhindsa

661-703-6664

New York

Iqbal S. Jabowalia

917-375-6395

Circulation

Harbhajan Singh

917-856-5229

Photographer

Kamaljit Singh Viridi

Ph. 847-502-2703

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ

ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 90 ਡਾਲਰ

ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 400 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ
ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ
ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ
ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ
ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.

Sameway Punjab Times
does not necessarily endorses
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.

**All disputes subject to
Chicago jurisdiction.**

ਬਾਦਲ ਦੀਆਂ ਝਿੜਕਾਂ ਅਸਲੀ ਕਿ ਨਕਲੀ?

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਨਾਲ ਇਕ ਵਾਰ ਅਕਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਅੰਦਰ
ਹਲਚਲ ਜ਼ਰੂਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸ. ਸੁਖਬੀਰ
ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਬਣਨ ਤੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਲਗਾਮਾਂ ਆਪਣੇ
ਹੱਥ ਕਰ ਲੈਣ ਅਤੇ ਸ. ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ
ਮਜੀਠੀਆ ਦੇ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਹਾਵੀ ਹੋਣ
ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ
ਟਕਸਾਲੀ ਆਗੂ ਹੋਕੇ-ਬੋਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਉਂਜ,
ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਦੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ।
ਕੁਝ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਭਾਣਾ ਮੰਨਦਿਆਂ ਆਪੋ-
ਆਪਣੇ ਪੀਆਂ-ਪੁੱਤਾਂ ਲਈ ਥਾਂਵਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ
ਕਰਵਾ ਲਈਆਂ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ
ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਿਛਲੀਆਂ
ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਵਾਇਤੀ
ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਸ਼ੀਏ ਉੱਪਰ ਧੱਕੀ ਗਈ
ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਕਦੀ ਵੀ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨਾਲ ਟੱਕਰ

ਲੈਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਵਿਖਾਈ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ
ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀਆਂ
ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ
ਸੁਖਬੀਰ ਦੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਵਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਭਾਰੂ
ਹੋ ਗਈ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਜ਼ਰਾਇਮ
ਪੇਸ਼ਾ ਤੇ ਵਪਾਰਕ ਬਿਰਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਉਹ ਲੋਕ
ਧੜਾਧੜ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ
ਹੇਠ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਅਮੀਰ ਬਣਨਾ ਲੋਚਦੇ ਸਨ।

ਉਂਜ, ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਤਿੱਖੀਆਂ
ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਰਵਾਇਤੀ
ਅਕਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਦਿਨ ਅਜੇ ਪੁੱਗੇ ਨਹੀਂ ਤੇ
ਉਹ ਖੁਦ ਇਸ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਥੰਮ ਬਣ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ
ਹਨ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ,
ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਤੇ ਲੋਕ ਹਮਾਇਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦਾ
ਬਿਆਨ ਕਰ ਕੇ ਸੁਖਬੀਰ ਮਾਡਲ ਵਾਲੀ ਸਿਆਸਤ
'ਤੇ ਵਾਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਟਕਸਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ
ਕੈਦਾਂ ਕੱਟਣ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ
ਕੇ ਸੁਖਬੀਰ-ਮਜੀਠੀਆ ਜੋੜੀ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ ਤੇ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਕਾਲੀ
ਦਲ ਨੂੰ ਭਲਾ ਕੀ ਦੇਣ ਹੈ? ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ
ਦੀ ਚਕਾਚੌਂਧ ਤਸਵੀਰ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ
ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਸ਼ਹਿਰੀ
ਵਿਕਾਸ, ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਗੰਧਲਣ, ਕਿਸਾਨੀ
ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ।

ਸ. ਬਾਦਲ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਐਵੇਂ ਦਿਲ ਦੀਆਂ
ਗੱਲਾਂ ਕਰਾਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਗੰਭੀਰ ਸਿਆਸੀ
ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸ. ਬਾਦਲ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਨੂੰ ਸੋਚੀ-
ਸਮਝੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਸ. ਬਾਦਲ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਿਆਸੀ ਸਫਰ ਨੂੰ ਜਾਣਨ
ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ
ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਤੱਤ-ਭੜੱਤਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ
ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਤੈਸ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕਦੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ
ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹੀ ਗੱਲ ਪਿੱਛੇ ਡੂੰਘਾ ਅਨੁਭਵ
ਤੇ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ
ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਹੱਥ ਆਈ ਪਾਰਟੀ
ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤੋਂ ਵੀ

ਸ. ਬਾਦਲ ਕਾਫੀ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹਨ; ਖਾਸ ਕਰ
ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੇ
ਸਮੁੱਚੀ ਰਵਾਇਤੀ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਹਾਸ਼ੀਏ
ਉੱਪਰ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਉਹ ਕਾਫੀ ਖੁਫ਼ਾ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਹਿਮ ਕਾਂਗਰਸ
ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਬਾਅਦ
ਅਹਿਮ ਅਹੁਦੇ ਦੇਣ ਦਾ ਟਕਸਾਲੀ ਅਕਾਲੀ
ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਬੜਾ ਬੁਰਾ ਮਨਾਇਆ
ਹੈ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਕੇ
ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਵੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ
ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ 'ਤੇ ਝਾਤ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ
ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸ.
ਬਾਦਲ ਆਪਣੀ ਵਿਰਾਸਤ ਅੱਗੇ ਦੇਣ ਲਈ
ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਨ ਪਰ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪ
ਵੀ ਕਮਾਨ ਇੰਨੀ ਛੋਟੀ ਛੱਡਣ ਦਾ ਮਨ ਨਹੀਂ
ਬਣਾ ਰਹੇ। ਨਵੇਂ ਆਏ ਸੰਕੇਤਾਂ ਨੇ ਇਕ ਗੱਲ
ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ
ਅਜੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਦੇ ਹੀ ਹੱਥ ਰਹੇਗੀ।

ਪਟਕਾ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਆਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਕਾਲਜ 'ਚੋਂ ਕੱਢਿਆ

ਪੈਰਿਸ: ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ
ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਵਿਚੋਂ
ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਾਹਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ,
ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੇਸਕੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਵਿਦਿਅਕ
ਅਦਾਰੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਕਾਲਜ
ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਦੇ ਨਵੇਂ
ਆਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਕਾਪੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਜਿਸ
ਵਿਚ ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਨੇ ਫਿਰ ਫਰਾਂਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ
ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤੇ ਮੁੜ
ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ
ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਕੋਰੀ ਨਾਂਹ
ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜੇ ਤੱਕ ਫਰਾਂਸ ਸਰਕਾਰ
ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਅਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ
ਫਰਾਂਸ ਸਰਕਾਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮਸਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੋਈ
ਸੋਧ ਬਿਲ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸਿੱਖ
ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਪਟਕਾ ਜਾਂ
ਛੋਟੀ ਦਸਤਾਰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।
ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਜਹੱਥਾ
ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦਸਤਾਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ
ਹੈ। ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦੇ ਹੱਲ ਹੋਣ ਦੇ
ਸਭ ਦਾਅਵੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਖੋਖਲੇ ਹਨ।

ਕਸੂਤਾ ਫਸਿਆ ਬਾਪੂ ਆਸਾਰਾਮ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਬਾਪੂ
ਆਸਾ ਰਾਮ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਸਮੂਹਿਕ
ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਾਂਡ ਬਾਰੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ
ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਛੇੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਥਾ ਦੌਰਾਨ
ਔਰਤ ਨੂੰ ਅਬਲਾ ਕਿਹਾ ਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰ
ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ
ਕਿ ਤਾੜੀ ਇਕ ਹੱਥ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਵੱਜਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨਸੀਹਤ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇ ਪੀੜਤ ਕੁੜੀ ਨੇ
ਸਰਸਵਤੀ ਮੰਤਰ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ,
ਕਿਸੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦਾ
ਭਰਾ ਕਹਿ ਕੇ
ਛੱਡਣ ਲਈ
ਵਾਸਤਾ
ਪਾਇਆ ਹੁੰਦਾ
ਤੇ ਬਾਕੀ
ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ
ਪੈਰ ਫੜ ਕੇ
ਅਬਲਾ ਹੋਣ

ਤਰਲੇ ਪਾਏ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਐਨਾ
ਭਿਆਨਕ ਕਾਰਾ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰਨਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ
ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਕਈ ਧਾਰਮਿਕ, ਰਾਜਸੀ ਤੇ
ਸਮਾਜਿਕ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਅਲੋਚਨਾ
ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਈ ਥਾਈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼
ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਹੋਏ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੈਪੁਰ ਤੋਂ ਕਰੀਬ 100
ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਟੱਕ ਕਸਬੇ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ
ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ,
“ਪੰਜ ਜਾਂ ਛੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸ਼ਰਾਬੀ ਸਨ, ਜੋ
ਲੜਕੀ ਨੇ ਸਰਸਵਤੀ ਮੰਤਰ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ
ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਨਾਲ ਉਸ ਬੱਸ
ਵਿਚ ਨਾ ਚੜ੍ਹਦੀ। ਜੇ ਬੱਸ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹ ਗਈ
ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਬਾਂਹ
ਫੜ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਦਾ ਭਰਾ
ਕਹਿ ਕੇ ਛੱਡਣ ਲਈ ਵਾਸਤਾ ਪਾਉਂਦੀ।
ਦੂਜੇ ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਦੇ ਪੈਰ ਫੜਦੀ ਤੇ ਅਬਲਾ
ਹੋਣ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਪਾਉਂਦੀ ਫਿਰ ਉਸ ਨਾਲ
ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰਨਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ
ਕਿ ਗਲਤੀ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਇਸ
ਕੁਕਰਮ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਲਈ ਲੜਕੀ ਵੀ
ਕਸੂਰਵਾਰ ਹੈ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਕੋਚੀ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ
ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ
ਕਿ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ
ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਤੇ ਇਥੇ ਨਿਵੇਸ਼
ਕਰਨ। ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ
ਨੇ 11ਵੇਂ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ
ਦਿਵਸ ਸੰਮੇਲਨ ਦਾ
ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ
ਕਿ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋ ਰਹੀ ਜਨਤਾ
ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ
ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ
ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ
ਵਿਚ ਵਸੇ ਭਾਰਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ
ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ
ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਭਾਰਤ
ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ
ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ
ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਆਏ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ

ਲੋਕ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਮੁੱਖ
ਮਹਿਮਾਨ ਮਾਰੀਸ਼ਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜਕੋਸ਼ਵਰ
ਪਰਯਾਗ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ
ਨੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ
ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ
ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਆਰਥਿਕ
ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ
'ਤੇ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੇਸ਼
ਸਾਹਮਣੇ ਗਰੀਬੀ, ਸਮਾਨਤਾ,
ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਤੇ
ਮੌਕੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ
ਵਰਗੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਅਜੇ ਵੀ
ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ। ਡਾ. ਸਿੰਘ ਨੇ
ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੂਸਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ

ਵਿਚ ਵਸੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਗੂੜ੍ਹੇ ਕਰਨ
ਲਈ ਸਾਰੇ ਸੰਭਵ ਯਤਨ ਕਰੇਗੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ
ਨੂੰ ਮਹੱਤਵ ਦੇਵੇਗੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ
ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ
ਲਈ ਸੱਦਾ ਵੀ ਦੇਵੇਗੀ।

ਮਨੁੱਖਾਂ 'ਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪਰਖ ਰੋਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਬਹੁਕੌਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ
ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਖ
'ਤੇ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸਣ ਵਿਚ ਵਿੱਲਮੱਠ ਕਰ ਰਹੀ
ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕਾਫੀ ਖੁਫ਼ਾ
ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ
ਲੈ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਖਿਚਾਈ ਕਰਦਿਆਂ
ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕੀਮਤੀ ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਨਾਂ
ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ
ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਮਝੇ ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ।
ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਹੁਕੌਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ
ਜਾ ਰਹੀ ਮਨੁੱਖਾਂ 'ਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਗ਼ੈਰ-
ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਖ ਵੱਡੀ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾ ਰਹੀ ਹੈ।
ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਰੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ
ਵਿਚ ਅਸਫ਼ਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਾਕਾਮੀ
'ਤੇ ਗਿਲਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ
ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ
ਪਰਖਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਹਤ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ

ਹੇਠ ਹੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਂਦਰ
ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ
ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ
ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਖਾਂ 'ਤੇ ਹਰ ਹੀਲੇ ਰੋਕ
ਲੱਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ
ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਝਾਤ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ
ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਕਾਰੇ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ
ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਇਹ ਬੜੀ ਦੁਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਕੌਮੀ
ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਲੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ
ਬਣਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਮਾਮਲਾ ਇੰਨਾ ਗੰਭੀਰ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਸਿਰਫ਼
ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਖਰਤਾ ਵਿਖਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ
ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੇ
ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਤੇ
ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣੇ ਬੜੇ ਸੌਖੇ ਹਨ।

ਇਸ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ
ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ
ਮਰੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ
ਸਕਦਾ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗ਼ੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ
ਜਿਸ ਵੱਲੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਦਾ ਦਾਅਵਾ
ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ 3300 ਮਰੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ
ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪਰਖ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਕੰਮ
ਵਿਚ 15 ਸਰਕਾਰੀ ਡਾਕਟਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ
ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 40 ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਡਾਕਟਰ ਵੀ ਇਸ
ਕੰਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ
ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪਰਖ 233 ਮਾਨਸਿਕ ਅਪਾਹਜਾਂ
ਤੇ 1833 ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ
ਲਈ 5.5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸਿਰਫ਼ ਸਰਕਾਰੀ
ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਖਾਂ ਦੌਰਾਨ
2008 ਵਿਚ 288, 2009 ਵਿਚ 637 ਤੇ
2010 ਵਿਚ 597 ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ।

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ
ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ
ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਆੜਾ

ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਹੈਪੀ ਹੀਰ
ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਿੱਪੀ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਤਲਬ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਉਮਰ ਕੈਦ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਕੈਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ਼ 20 ਸਾਲ ਕੈਦ ਹੈ, ਬਾਰੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ, ਨਾਭਾ ਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਜਾਨਣ ਦੇ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਲਿਕ ਦੀ ਦਲੀਲ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਮੁਵੱਕਲ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੁਲਾਈ 2012 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹੈ, 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਨਾਭਾ ਜੇਲ੍ਹ ਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਟਾਡਾ ਅਧੀਨ ਜਨਵਰੀ 1997 ਵਿਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਮਲਿਕ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵੀਹ ਸਾਲ ਤਕ ਕੈਦ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੇਨਤੀਕਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਕੈਦ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਭਾਈ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਰਹੂਮ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ 24 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਫਾਂਸੀ ਚਾੜ੍ਹੇ ਗਏ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ 24ਵੀਂ ਬਰਸੀ ਮਨਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ 30 ਅਕਤੂਬਰ, 1984 ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਹਲਾਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਰਸੀ ਸਮਾਗਮ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੋਗ ਪਾਏ ਗਏ।

ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਬਾਪੂ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਿਰੇਪਾਓਂ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਤੇ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਆਗੂ ਕੰਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਪਤਵੰਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ ਪਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਗ਼ੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕੋਈ ਭਾਸ਼ਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਸਿਰਫ਼ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਮੱਲੀ, ਅਮਲਾ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈਆਂ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸ੍ਰੀ ਕੰਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਲੋਂ ਦੋਵਾਂ 'ਸ਼ਹੀਦਾਂ' ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਵੱਲੋਂ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਕਾਇਮ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗੀ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ 'ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ' ਨਵੀਂ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਰਾਹੀਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਹੋਏ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਗਲਬੇ ਨੂੰ ਉਖੇੜਨ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰੋ. ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਮੁਖੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਸਾਬਕਾ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁੱਖ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਇਹ ਭੁਲੇਖਾ ਹੈ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਹੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਹੈ ਜਦਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਕ ਸਿਆਸੀ

ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਉਪਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਥੇਦਾਰ, ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਜਾਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਮੰਨਣ ਨਾਲ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਦੌਰਾਨ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਨੂੰ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਸਿਆਸੀ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਇਕ ਤਰਫ਼ਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਵੀਂ ਬਣਾਈ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਕੰਮਕਾਜ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਚਾਇਤ ਚਲਾਵੇਗੀ ਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਇਕਾਈਆਂ ਕਾਇਮ

ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਲਈ ਮਿਆਰੀ ਸਾਹਿਤ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਜਥੇਬੰਦੀ ਗੈਰ-ਸਿਆਸੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਉਹ ਖੁਦ ਭਾਵੇਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈਣਗੇ ਪਰ ਸਿਆਸੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਚੰਗੀਆਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਜਥੇਬੰਦੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਇਸ ਲਈ ਪਈ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਕਰਮਕਾਂਡਾਂ ਦੀ ਜਿਲੂਣ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲੜ ਲਾਇਆ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਪੰਥਕ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਅਨਮੋਲ ਨਾਲ ਰਲਗਡ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਉਪਰ ਪੂਰਨ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਬਿੜਕਾਉਣ ਲਈ ਸਾਜਿਸ਼ਾਂ ਰਚੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਜਾਵੇ।

ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਨਾਰਥ ਕੈਰੋਲਾਈਨਾ ਦੇ ਦੁਰਹਮ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਕਥਾ, ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਦਸਤਾਰਾਂ ਸਜਾਉਣਾ ਸਿਖਾਉਣ ਵਿਚ ਮੁਹਾਰਤ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ।

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

ਫੋਨ 919-949-6497, 252-218-6700

ਬਾਦਲ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 29 ਨੂੰ

ਮਿਲਵਾਕੀ (ਬਿਊਰੋ): ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਸਥਾ 'ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ' ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਧਿਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕ ਕੇਸ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਫੈਡਰਲ ਜੱਜ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਖਿਲਾਫ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਬਾਰੇ ਕੇਸ ਦੀ ਐਵੀਡੈਂਸੀਅਰੀ (ਸਬੂਤਾਂ ਸਬੰਧੀ) ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ 29 ਜਨਵਰੀ ਦੀ ਤਰੀਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਰੀਕ ਜੱਜ ਰੁਡੋਲਫ ਟੀ ਰਾਂਡਾ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪਿਰ ਦੀ 14 ਦਸੰਬਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪਿਰ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਦਲ ਦੇ ਏਜੰਟਾਂ ਵਲੋਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਦਾਲਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਇਥੇ ਦਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਾਦਲ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੇਸ ਦੀ ਪੈਰਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਲਾਅ ਫਰਮ ਮਾਈਕਲ ਬੈਸਟ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਡਿਪਲੋਮੈਟਿਕ ਸਿਕਿਉਰਟੀ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਏਜੰਟਾਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 9 ਅਗਸਤ 2012 ਨੂੰ ਸ. ਬਾਦਲ ਓਕ ਕ੍ਰੀਕ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਟਾਰਨੀ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ ਅਨੁਸਾਰ ਐਵੀਡੈਂਸੀਅਰੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪਿਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਾਦਲ ਦੇ ਉਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 9 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਮਿਲਵਾਕੀ ਵਿਚ ਬੋਲਟਰ ਸੁਪਰ ਸਟੋਰ ਵਿਚ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਓਕ ਕ੍ਰੀਕ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਕਿ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੋਲੀਕਾਂਡ ਦੇ ਸਿੱਖ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਇਕ ਸਮਾਰੋਹ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ. ਬਾਦਲ ਦੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਝੂਠਲਾਉਣ ਲਈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪਿਰ ਸੰਘੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਤੇ ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਗੇ ਕਿ 9 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਸਟੋਫਰ ਜੀ ਕਰੈਟੋਚਵਿਲ, ਜੋ ਕਿ ਸਟੇਟ ਪ੍ਰੋਸੈਕਿਊਟਰ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਇਕ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਪ੍ਰੋਸੈਸ ਸਰਵਰ ਹਨ, ਨੇ ਓਕ ਕ੍ਰੀਕ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਵਿਖੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਮਨ ਤਾਮੀਲ ਕਰਵਾਏ ਸਨ।

ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਲੜਨ ਲਈ ਉਘੇ 'ਪਾਵਿਚ ਲਾਅ ਗਰੁੱਪ' ਨੂੰ ਹਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ

ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂੰ ਅਨੁਸਾਰ ਜੱਜ ਰਾਂਡਾ ਵਲੋਂ ਤਸਦਦ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਾਦਲ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਖਿਲਾਫ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿਚ ਨਿਭਾਈ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਵੱਲ ਇਕ ਅਹਿਮ ਕਦਮ ਹੈ।

ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਦਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਾਦਲ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਘੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਏਲੀਅਨ ਟੋਰਟਸ ਕਲੇਮਸ ਐਕਟ ਅਤੇ ਟਾਰਚਰ ਵਿਕਟਿਮਸ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਤਾਰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ, ਤਸਦਦ, ਫਰਜ਼ੀ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹਤਿਆਵਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹੀ ਤੇ ਹਿਰਾਸਤੀ ਤਸਦਦ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪਿਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ, ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਐਸ ਏ ਡੀ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਤੇ ਕਈ ਉਹ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਤਸਦਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਹਨ।

ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਨੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਥੱਪੜ ਮਾਰਿਆ

ਅਮਲੋਹ: ਯੂਥ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਇਕ ਆਗੂ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਦੋ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਥਾਣਾ ਅਮਲੋਹ ਦੇ ਮੁਖੀ ਰਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਮਾਰ ਕੁਟਾਈ ਕੀਤੀ ਤੇ ਸ਼ਰੇਆਮ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢੀਆਂ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ੱਤ ਜਨਵਰੀ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਥਾਣਾ ਅਮਲੋਹ ਦੇ ਪਿੰਡ ਘੁਟੀਡ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਨਾਕਾ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਕ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਵਾਲੀ ਵਰਨਾ ਕਾਰ ਜਿਸ ਵਿਚ ਯੂਥ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਨਾਭਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਮੱਖਣ ਲਾਲ ਲਾਲਕਾ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਜਗਦੀਸ਼ ਲਾਲਕਾ, ਉਸ ਦਾ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਰਤਨ ਲਾਲ ਰੱਤੀ ਤੇ ਅਮਲੋਹ ਦੇ ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ ਇਕ ਦੀ ਵਸਨੀਕ ਔਰਤ ਕਮਲਜੀਤ ਕੌਰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਚੈਕਿੰਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਥਾਣਾ ਅਮਲੋਹ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਰਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਗਾਲੀ-ਗਲੋਚ ਤੇ ਹੱਥੋਪਾਈ ਕੀਤੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ।

Matrimonials

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Suitable US/Canadian girl sought for Jatt Sikh boy 26/5'3", B. Pharmacy, MBA, Green Cardholder, Vegetarian. Cont: vicksidhu19@gmail.com Or 815-439-9369

Suitable US/Canadian match for Sikh 26, 5'-10" boy working as a software engineer. Green card under process. Caste no bar. Contact: ksingh0615@gmail.com or 425-773-9030

ਪੰਜਾਬ ਰਹਿੰਦੇ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਸੋਹਣੇ ਸੁਨੱਖੇ ਐਮ ਬੀ ਏ ਲੜਕੇ, ਉਮਰ 26 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5'-11", ਚੰਗਾ ਖਾਨਦਾਨ, ਚੰਗੀ ਪੇਂਡੂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਵਾਸਤੇ ਚੰਗੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਉੱਚੀ ਲੰਮੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਅਮਰੀਕਨ ਸਿਟੀਜਨ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੜਕੇ ਦਾ ਪਿਤਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਉਚ ਅਫਸਰ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਫੋਨ: (510) 760-9600 E-Mail Tigerjatt@gmail.com

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਲੁਧਿਆਣਾ ਨਿਵਾਸੀ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਗਿੱਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਐਮ.ਐਸ.ਸੀ. ਨਰਸਿੰਗ ਖੂਬਸੂਰਤ ਲੜਕੀ 29 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5'-1" ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਥਾਈ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੜਕੇ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਹੈ। ਲੜਕੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ 650-273-2999 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਦੁਪਿਹਰ 1:00 ਤੋਂ ਰਾਤ 11:30 ਤੱਕ ਫੋਨ ਕਰੋ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

National Truck Driving School

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 35 ਸੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

***ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ**
***ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੋਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ**
***ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ**
***2-3 ਹਫਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ**

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi

Office: (866) 933-3038

Balhar S. Ranu Cell:916-502-7733

Yuba City Ph:530-419-5058

1816 Main Ave., Sacramento CA, 95838

ਅਸਲੀਲ ਗਾਇਕੀ ਵਿਰੁੱਧ ਚੁਫੇਰਿਓਂ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ

ਇਸਤਰੀ ਜਾਗੀਰੀ ਮੰਚ ਵੱਲੋਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਗਾਇਕ ਦਿਲਜੀਤ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਵਿਖਾਵੇ ਦੀ ਫਾਈਲ ਫੋਟੋ।

ਜਲੰਧਰ: ਗਾਇਕ ਹਨੀ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਗਾਏ ਅਸਲੀਲ ਗਾਣਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਗਾਇਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗੀਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਰੋਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਅਸਲੀਲਤਾ ਖਿਲਾਫ ਲਾਵਾ ਫੁੱਟ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਾਇਕਾਂ ਖਿਲਾਫ ਮੁਹਿੰਮ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰ ਆਈਆਂ ਹਨ।

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੌਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਗਾਇਕ ਹਨੀ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁਤਲਾ ਸਾੜਿਆ ਅਤੇ ਅਸਲੀਲ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਕ ਪਾਸੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ

ਸਮੂਹਿਕ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਈ ਲੜਕੀ ਦੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਸੋਗ ਵਿਚ ਡੁਬਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗਾਇਕ ਹਨੀ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਗੀਤਾਂ 'ਚ ਅਸਲੀਲਤਾ ਪਰੋਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਿਲਜੀਤ, ਜੈਜੀ ਬੀ. ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਾਇਕ ਵੀ ਅਸਲੀਲ ਤੇ ਭੜਕਾਊ ਗਾਣੇ ਗਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਖੰਡਾ ਕਿਰਪਾਨ ਆਦਿ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਹੁਣ ਸਾਰੇ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਅਸਲੀਲ ਗਾਣਿਆਂ ਦੇ ਸਟੇਜ ਸ਼ੋਅ ਹੋਣ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਲੱਗਣ ਦੇਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਗਲਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਾਇਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਇਕੱਲਾ ਮੈਂ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ: ਹਨੀ ਸਿੰਘ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਤਾਬਜ਼-ਤੋਤ ਹਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋਏ ਰੈਪਰ ਹਨੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲੀਲ ਗਾਣਿਆਂ ਲਈ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਗਾਇਕ ਉਸ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਸੜਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਲੋਕ ਹੀ ਹੁਣ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ-ਕਾਰ ਠੀਕ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਸ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਐਨ ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਲੋਕੋ ਹੁਣ ਤਾਂ ਉਠੋ!

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲੱਚਰ ਗਾਇਕੀ ਖਿਲਾਫ ਲੜ ਰਹੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਇਸਤਰੀ ਜਾਗੀਰੀ ਮੰਚ ਨੇ ਹਨੀ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਗਾਇਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਪੱਟੀਆਂ ਉਤਾਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਗੰਦ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਨਾ ਲਾਉਣ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਉੱਘੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ, ਸਾਇਰਾਂ, ਨਾਟਕਕਾਰਾਂ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੁਰਫੇ ਗਾਇਕਾਂ ਖਿਲਾਫ ਆਪਣਾ ਵਿਰੋਧ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਲਾ ਦਾ ਅਰਥ ਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸੁਖਮ ਭਾਵੀ ਬਣਾ ਕੇ ਹੋਰ ਸੋਹਣਾ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਮਾਤੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਅਤੇ ਯੂਟਿਊਬ ਰਾਹੀਂ ਲੱਚਰਤਾ ਡਰਾਇੰਗ ਰੂਮਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਖਿਲਾਫ ਹੁਣ ਨਵੇਂ ਮੁਹਾਂਦਰੇ ਵਾਲੀ ਲਹਿਰ ਸਿਰਜਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਔਰਤ ਤੇ ਮਰਦ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਨੰਗੇਜ ਤਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦੇਣਾ ਅਸਹਿ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੱਸੋਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਹਵਾ ਪਲੀਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਪਾਣੀ ਪਲੀਤ

ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਪਲੀਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇਕ ਵਿਰਾਸਤ ਹੀ ਬਚੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢੇ ਦੁੱਧ ਵਰਗੀ ਸੁੱਚੀ ਮਹਿਕ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਗਾਇਕ, ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਤੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ 'ਤੇ ਮਿਥ ਕੇ ਧਾਵਾ ਬੋਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਭਜਨ ਗਿੱਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਗਾਇਕ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਲੱਚਰ ਗੀਤ ਲਈ ਗੀਤਕਾਰ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ, ਵੀਡੀਓ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਕੈਸੇਟ ਕੰਪਨੀ ਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਹਨ।

ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਪੂਰਾ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ : ਸੰਘਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਇਸਤਰੀ ਜਾਗੀਰੀ ਮੰਚ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਕੌਰ ਸੰਘਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੱਚਰ ਗਾਇਕੀ ਖਿਲਾਫ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਸਾਥ ਤਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਪੂਰਾ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਜਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਬੋਥੇ ਬਿਆਨ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਾਲ ਛਾਪਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੰਚ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕਲ ਐਡੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਤੱਕ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ।

ਪੰਜ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਇਆ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਛੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਣ ਦੇਣ ਦੇ ਵੱਡੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਸਨ ਪਰ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪ੍ਰਤੀ ਬਾਦਲ ਦੇ ਇਸ ਹੇਜ ਦਾ ਪਾਜ਼ ਜਲਦ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੇਕਦਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ-2008 ਪਾਸ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੁਰ ਅੰਦਰੋਂ ਸਕੂਨ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ 51 ਫੀਸਦੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮਨੋਰਥ ਨੂੰ ਸਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ।

ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੁਦ ਸਟਾਫ ਦੀ ਘਾਟ ਨਾਲ ਉਲਝੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ 2013 ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਥਾਂ ਮਿਲਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਮੱਧਮ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣਾਏ 'ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ-

ਵਿਚ ਰੈਗੂਲਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਭਰਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਮਹਿਜ਼ ਤਰਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਉਂਗਲਾਂ 'ਤੇ ਗਿਣਨ ਜੋਗੇ ਕੁਝ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਜਾਇੰਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਦੋ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ

ਲੇਖਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਧਮਕੀ

ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਤਕਨਾਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਹੀ ਉਖੜਿਆ ਪਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਬਣਦੀ ਥਾਂ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਸ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਵੀ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਬੋਰਡਾਂ ਤੇ ਮੀਲ ਪੱਥਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਬ ਹੈ ਕਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦਫਤਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਨਾਂਹਪੱਖੀ ਵਤੀਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਭਾ ਅਗਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਛੇੜੇਗੀ। ਉਧਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਬਲਬੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਭਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਪੀਪੀਐਸਸੀ) ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਚੋਣ ਬੋਰਡ (ਐਸਐਸਐਸ ਬੋਰਡ) ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

2008 ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ 411 ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 208 (51 ਫੀਸਦ) ਖਾਲੀ ਹਨ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਢਾਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਨਾਮਾਤਰ ਹੀ ਭਰਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤਹਿਤ ਹਾਸਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਧੁਰੇ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਖੋਜ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੀਆਂ 92 ਫੀਸਦ ਤੇ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਭਾਸ਼ਾ ਅਫਸਰਾਂ, ਸੰਪਾਦਕਾਂ, ਸੈਕਸ਼ਨ ਅਡੀਟਰਾਂ ਤੇ ਸੇਲ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀਆਂ 62 ਫੀਸਦੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ ਹਨ। ਰਾਜ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਜਿਥੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਭਾਸ਼ਾ ਅਫਸਰਾਂ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਕੰਪਿਊਟਰ/ਡਾਟਾ ਐਂਟਰੀ ਅਪ੍ਰੈਂਟਿਸਾਂ ਦੀਆਂ 100 ਫੀਸਦੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਹੀ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ। ਸਾਲ 1987 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ

ਖਾਲੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਛੇ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਚਾਰ ਅਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਭਾਸ਼ਾ ਅਫਸਰਾਂ, ਸੰਪਾਦਕਾਂ, ਸੈਕਸ਼ਨ ਅਡੀਟਰਾਂ ਤੇ ਸੇਲ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ 26 ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ 10 ਉਪਰ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤਾਇਨਾਤ ਹਨ। ਖੋਜ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀਆਂ 40 ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਚੋਂ 13 ਅਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ ਹਨ ਜਦਕਿ ਖੋਜ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੀਆਂ 60 ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ ਪੰਜ ਉਪਰ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤਾਇਨਾਤ ਹਨ। ਚਿੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤੇ ਟੇਪ ਰਿਕਾਰਡਿਸਟ ਦੀ ਇਕ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵੀ ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਹਨ।

ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਤੇ ਡਾਟਾ ਐਂਟਰੀ ਅਪ੍ਰੈਂਟਿਸਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ 23 ਅਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ ਹਨ। ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਗਰੇਡ-1 ਦੀ ਇਕਲੌਤੀ ਅਸਾਮੀ

ਵੀ ਖਾਲੀ ਪਈ ਹੈ। ਖੋਜ ਇੰਸਟਰਕਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੀ ਦੋਵੇਂ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ ਹਨ ਜਦਕਿ ਇੰਸਟਰਕਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ 24 ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 10 ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਸੀਨੀਅਰ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ 35 ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 43 ਫੀਸਦੀ ਤੇ ਕਲਰਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ 33 ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 79 ਫੀਸਦੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ ਹਨ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ 65 ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 12 ਤੇ ਸਵੀਪਰ-ਕਮ-ਚੈਕੀਦਾਰ ਦੀਆਂ 22 ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 13 ਅਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 8-ਡੀ (1) ਵਿਚੋਂ 'ਲਗਾਤਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਹਟਾ ਕੇ ਧਾਰਾ 8-ਬੀ ਤੇ 8-ਸੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ ਰਾਜ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਬਣੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਲਾਂਡਰਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਲਾਂਡਰਾ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਹੋਈਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਮੁਹਾਲੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ।

ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੇ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਰਗਰਮ ਮੰਨੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਕਾਲਤ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਸਾਮੀ ਲਈ ਕਈ ਨਾਮਵਰ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭੱਜ ਨੌਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ 3 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਦ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ 1984 ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲਣ ਵਾਲੇ ਤਕਰੀਬਨ 200 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਲਈ ਨਿਊਯਾਰਕ ਆਧਾਰਤ ਜਥੇਬੰਦੀ ਸਿੱਖਜ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਵੱਲੋਂ ਪਾਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਂਝ, ਜਸਟਿਸ ਜੀ ਐਸ ਸਿੰਘਵੀ ਤੇ ਗਿਆਨ ਸੁਧਾ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਹੱਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹਨ।

ਜਥੇਬੰਦੀ ਵੱਲੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਕਾਲਿਨ ਮਾਨਸਲਵੀਜ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਜੰਮ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪਿੰਡਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਪੈਕੇਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਇਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਂਜ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਯਕੀਨ ਹੱਕ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨਸਲਵੀਜ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕਈ ਕੇਸ ਉਠਾਏ ਹਨ ਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਿਹਾ ਦੌਰਾ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਜਥੇਬੰਦੀ 1980ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਰਹੀ ਸੀ।

ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ 45 ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵੀਜ਼ਾ ਮੁਕਤ ਟਰਾਂਜ਼ਿਟ ਨੀਤੀ ਲਾਗੂ

ਪੇਇਚਿੰਗ: ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਹੁਣ 45 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਚੀਨ ਦੇ ਪੇਇਚਿੰਗ ਤੇ ਸ਼ੰਘਾਈ ਵਿਚ 72 ਘੰਟੇ ਲਈ ਵੀਜ਼ਾ ਮੁਕਤ ਪਤਾਅ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਮੰਤਵ ਇੱਥੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਰੁਕਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੀਨ ਦੀਆਂ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦੇਣਾ ਹੈ।

ਮੁਕਤ ਵੀਜ਼ਾ ਨੀਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ, ਜਪਾਨ ਦੇ ਯੂਰਪੀ ਮੁਲਕਾਂ ਲਈ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਚੀਨ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਭਾਰਤ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੱਖਣੀ ਮੁਲਕ ਲਈ ਇਹ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਕੱਚੀ ਗੜ੍ਹੀ ਤੇ ਠੰਢਾ ਬੁਰਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪੁਰਾਤਨ ਦਿੱਖ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਹਿਮ ਇਤਿਹਾਸਕ ਥਾਵਾਂ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕੱਚੀ ਗੜ੍ਹੀ ਤੇ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਠੰਢਾ ਬੁਰਜ ਨੂੰ ਪੁਰਾਤਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸਾਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਚਾਰ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉੱਘੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਡਾ. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੋ. ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ ਡਾ. ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਡਾ. ਜੇ.ਐਸ. ਗਰੇਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਘੇਖਣ ਮਗਰੋਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਥਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਖਾਕਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ

ਵਿਖੇ ਪੁਰਾਤਨ ਇਤਿਹਾਸਕ ਬਾਗ ਨੂੰ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਉਹ ਬੂਟੇ ਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚਰਨ ਕਮਲ ਸਾਹਿਬ ਮਾਛੀਵਾੜਾ ਵਿਖੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਵੇਲੇ ਦਾ ਜੰਗਲ ਉਗਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਜੰਗਲ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਡਿਆਲੇ ਬੂਟੇ ਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜੰਡ ਤੇ ਕਿਕਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਰੂਪਮਾਨ

ਕਰਦੀ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕੱਚੀ ਗੜ੍ਹੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ 10 ਲੱਖ ਦੁਸ਼ਮਣ ਫੌਜ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਸਿਰਫ਼ 40 ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਖੁਦ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ 40 ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਸਰਹਿੰਦ ਵਿਖੇ ਉਹ ਠੰਢਾ ਬੁਰਜ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਬਾਬਾ ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰਕੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਾਤਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਇਤਿਹਾਸਕ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁਰਾਤਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰੂਪਮਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਗੁੰਗੇ, ਬੋਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਆਲਮਗੀਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਕੂਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ 18 ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ, ਸਿੰਘ ਸਭਾਵਾਂ, ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਮੁਤਾਬਕ 18 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਖਿਆ ਕਿ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਗੁਰਪੁਰਬ ਸਬੰਧੀ ਛੁੱਟੀ 18 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ 18 ਜਨਵਰੀ, 2013 ਨੂੰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਇਸ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ 18 ਜਨਵਰੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਮਨਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੂਹ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਗੁਰਪੁਰਬ ਦੀ ਛੁੱਟੀ 18 ਜਨਵਰੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਕਈ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਗੁਰਪੁਰਬ ਨੂੰ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ 5 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਹੀ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਹੁਕਮ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਤੁਗਲਕਾਬਾਦ ਤੇ ਨਾਗਲੋਈ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੌਰਾਨ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਸਾੜੇ ਗਏ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜੀ ਅਫਸਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਐਜੂਟੈਂਟ ਜਨਰਲ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਫ਼ੌਜੀ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਉਕਤ ਸ਼ਾਖਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਕੁਝ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲਾਏ ਗਏ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾੜੇ ਜਾਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਪਿੱਛੇ ਅਸਲੀਅਤ ਕੀ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਤਲਾਂ ਲਈ ਕੌਣ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ?

ਫਿਲਹਾਲ ਫ਼ੌਜ ਫੇ ਉੱਚ ਸਿੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਤੇ 'ਸਿੱਖ ਫ਼ਾਰ ਜਸਟਿਸ' ਤੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਪੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਤੱਥਾਂ ਸਹਿਤ ਮੀਡੀਆ ਅੱਗੇ ਇਹ ਗੱਲ ਰੱਖੀ ਸੀ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ 28 ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿੰਦਾ ਸਾੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਫ਼ੌਜੀ ਛੁੱਟੀਆਂ ਕੱਟਣ ਉਪਰੰਤ ਇਕ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ

ਹੋਣ ਲਈ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਉਕਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਝਰੀਟ ਵੀ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਫ਼ੌਜੀ ਤੰਤਰ ਬਕਾਇਦਾ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ 28 ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਦੇ ਜਿੰਦਾ ਸਾੜੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਤੇ ਰੇਲਵੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਵੀ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਇਕ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫਾਈਲਾਂ ਵਿਚ ਦਬਾਅ ਦਿੱਤਾ ਜਦਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕਰਨਲ, ਮੇਜਰ, ਕੈਪਟਨ, ਫਲਾਈਟ ਲੇਫ਼., ਮਾਸਟਰ ਵਾਰੰਟ ਅਫਸਰ ਵਰਗੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਡਟੇ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਪਾਰਟੀ ਬਣੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਪੀ.ਐਸ. ਰਾਣੂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਡਾ. ਰਾਣੂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਮੱਦਦ ਨਾਲ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਏ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਲੜ ਰਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਜਲਦੀ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਹਲਕਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗੀ ਤੇ ਚੰਗੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦਿੱਲੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ

ਦਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰੇਗੀ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਖੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਲਈ ਬਹਿਸ ਵਾਸਤੇ 28 ਜਨਵਰੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ਼ ਤੈਅ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪੱਲਤਾ ਭਾਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 2011 ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ ਪਰ 2014 ਵਿਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਾਰੇਗੀ।

ਹਵਾਰਾ ਅਤੇ ਭਿਉਰਾ ਨੂੰ ਘਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਤੇ ਕੱਪੜੇ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦੇ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਤੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਿਉਰਾ ਨੂੰ ਘਰ ਦੀ ਤਿਆਰ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਤੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਰਜਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭੋਜਨ ਤੇ ਵਸਤਰ ਪੁਲਿਸ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਲਿਆ ਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਸਾਝੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਸੁਣਾਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੱਪੜੇ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਰਾਹੀਂ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਜਦੋਂਕਿ ਖਾਣਾ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਚੱਖ ਕੇ ਦੇਖਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ

ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਵਿਨੋਦ ਤੇ ਰਾਮ ਮੋਹਰ ਦੇ

ਬਿਆਨ ਲਏ ਗਏ। ਦੋਵੇਂ ਗਵਾਹ ਮਾਡਲ ਜੇਲ੍ਹ ਬੁੜੈਲ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਬੈਰਕ ਵਿਚ ਵਾਰਡਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ

ਰਹੇ ਹਨ। ਦੋਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਜਦੋਂ ਬੁੜੈਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੈਰਕ ਵਿਚੋਂ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਟੀਵੀ ਚੱਲਣ ਤੇ ਪਾਣੀ ਵਗਣ ਦਾ ਖਤਾਕ ਸੁਣਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਸੁਆਲ ਦੇ ਜੁਆਬ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਬੈਰਕ ਦੀਆਂ ਤਾਕੀਆਂ ਅੱਗੇ ਪਰਦੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਪਰਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਸਪਲਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਉਤੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਕੰਬਲਾਂ ਨੂੰ ਟੰਗ-ਟੰਗ ਕੇ ਪਰਦਿਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਬੈਰਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜੁਬਾਨੀ ਕਲਾਮੀ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਬੈਰਕ ਨੰਬਰ ਸੱਤ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਸਮੇਤ ਹੁਣ ਤਕ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁੱਲ 34 ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਕਲਮਬੰਦ

ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਤੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਿਉਰਾ ਨੂੰ ਮਾਡਲ ਜੇਲ੍ਹ ਬੁੜੈਲ ਜੇਲ੍ਹ ਬਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਇਕ ਹੋਰ ਸਾਬੀ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰਾ ਸਮੇਤ 20 ਜਨਵਰੀ, 2003 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸੁਰੰਗ ਰਾਹੀਂ ਭੱਜਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹਵਾਰਾ ਤੇ ਭਿਉਰਾ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਆ ਗਏ ਜਦੋਂਕਿ ਤਾਰਾ ਅਜੇ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ।

ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੇਅੰਤ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਡਲ ਜੇਲ੍ਹ ਬੁੜੈਲ ਵਿਚੋਂ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਈ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਭਾਈ ਹਵਾਰਾ ਤੇ ਭਿਉਰਾ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 22 ਅਪਰੈਲ ਤੈਅ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਭਰਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਲਵੰਤ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ 'ਤੇ ਪੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਦੋਸ਼

ਟੋਰਾਂਟੋ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਵੀਸ਼ਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪਾਰਸ ਦੇ ਟੋਰਾਂਟੋ ਰਹਿੰਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਕੇ ਭਰਾਵਾਂ, ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ, ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਤੇ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਗਾਇਕ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਅਸਰ-ਰਸੂਖ ਵਰਤ ਕੇ ਪਿੰਡ ਰਾਮੂਵਾਲਾ (ਮੋਗਾ) ਸਥਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਕਨਾਲਾਂ ਦੇ ਜੱਦੀ ਘਰ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਘਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ. ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਲੇਖਕ ਇਕਬਾਲ ਗਿੱਲ ਤੇ ਡਾ. ਰਫ਼ਪਾਲ ਗਿੱਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਗਲਤ ਰੰਗਤ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਸ. ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰਾਜਸੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਰਤ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੱਦੀ ਘਰ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਮਰਹੂਮ ਪਿਤਾ ਬਾਪੂ ਪਾਰਸ ਦੀ ਵਸੀਅਤ ਮੁਤਾਬਕ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤਸਦੀਕ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ

ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਵੀਸ਼ਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪਾਰਸ 2009 ਵਿਚ ਚੱਲ ਵਸੇ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੇ ਪੁੱਤਰ-ਧੀਆਂ ਵਿਚ ਜਾਇਦਾਦ ਲਈ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਮੋਗਾ ਦੇ ਮਾਲ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ/ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਵੀ ਛੇਤ-ਛਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੀਤਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਬਾਬਤ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੱਕ ਗੁਹਾਰ ਲਾਈ ਪਰ ਰਾਜਸੀ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਕਬਾਲ ਗਿੱਲ ਮੁਤਾਬਕ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਨੇ ਪੁਲਿਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਫਸਾ ਕੇ ਭੈਭੀਤ ਤੇ ਖੁਜਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਾਲ ਇਕ ਦਰਖਾਸਤ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ ਮੋਗਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ

ਜਿਸ ਦੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਅਜੀਤਵਾਲ ਦੇ ਐਸ.ਐਚ.ਓ ਨੇ ਦਰਖਾਸਤ ਵਿਚਲੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੁਨੇ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਖਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੋਹਤਬਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਖਲ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਉਂਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਵੰਡ ਵੰਡਾਰਾ ਤਾਂ ਨਿਬੜ ਗਿਆ ਪਰ ਚਾਰ ਕਨਾਲਾਂ ਵਿਚ ਫੈਲੇ 17-ਕਮਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਫਾਰਮ ਹਾਊਸ ਲਈ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਅਜੇ ਵੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਦੋਵਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਨੇ ਅਦਾਲਤੀ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਫਸਾਉਣ ਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ 'ਤੇ ਬੁਨੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨਾਲ ਬਲੈਕ ਲਿਸਟ ਕਰਾ ਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੀਜ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰਾਜਸੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲੇ ਭਰਾਵਾਂ

ਵੱਲੋਂ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਮਿਲੀ-ਭੁਗਤ ਰਾਹੀਂ ਕਰਾਈਆਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਤੇ ਬੁਨੀਆਂ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾ ਕੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੁਆਇਆ ਜਾਵੇ।

ਉਧਰ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਰਹਿੰਦੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਰਾਹ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਬੁਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਪਰਿਵਾਰਕ ਝਗੜੇ ਵਿਚ ਸਾਲਸੀ ਬਣੇ ਕੌਮੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਉਪ ਚੇਅਰਮੈਨ ਪ੍ਰੋ. ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਦੇ ਪੱਖ ਦੀ ਤਾਈਦ ਕੀਤੀ।

ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਿੰਡ ਰਾਮੂਵਾਲਾ ਵਿਚ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਦਾਖਲਾ ਮਨ੍ਹਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬੋਰਡ ਲਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿੰਡ ਵਿਚਲਾ ਘਰ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਹਰਚਰਨ) ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਖਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ।

ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਨਕਾਰੇ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਭੇਤ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਮਿਊਚੁਅਲ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਮੈਥਿਊ ਆਰਤੋਮਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੇਗੁਨਾਹ ਹੋਣ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਯੂਐਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਪਾਲ ਗਾਰਦਨੇ ਵੱਲੋਂ ਉਸ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਏ ਜਿਸ 'ਤੇ ਹਰੇਕ ਵਾਰ 30 ਸਾਲਾ ਮੈਥਿਊ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੈ।

ਉਸ 'ਤੇ ਇਕ ਦੋਸ਼ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਘੁਟਾਲੇ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਦਾ ਤੇ ਦੋਸ਼ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਫਰਾਡ ਦੇ ਹਨ। ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਤੇ ਮਾਪੇ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਉਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਸਕਿਓਰਿਟੀ ਫਰਾਡ 'ਚ 20 ਸਾਲ ਤੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ 'ਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਮੈਥਿਊ 50 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੈ ਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਰਿਕਾਰਡ ਮੁਤਾਬਕ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੀ ਰਹੇਗਾ। ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਗਲੀ ਪੇਸ਼ੀ ਪੰਜ ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਐਮੀ ਬੇਰਾ ਤੇ ਤੁਲਸੀ ਗਾਬਾਰਡ ਨੇ ਹਲਫ ਲਿਆ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਕਟਰ ਐਮੀ ਬੇਰਾ ਤੇ ਇਰਾਕ ਜੰਗ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਤੁਲਸੀ ਗਾਬਾਰਡ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸਦਨ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਨਵਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਿਆ। ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਸੋਧ (1950) ਤੇ ਬੋਬੀ ਜਿੰਦਲ (2005) ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸਦਨ ਵਿਚ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਡਾ. ਬੇਰਾ ਸਿਰਫ ਤੀਜੇ ਭਾਰਤੀ ਅਮਰੀਕੀ ਹਨ। ਤੁਲਸੀ ਗਾਬਾਰਡ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਹਿੰਦੂ ਹੈ।

ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਆਗੂ ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਨ। ਤੁਲਸੀ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਭਗਵਤ ਗੀਤਾ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ। ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਗੀਤਾ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੀਤਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਉਸ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਬਣਨ ਤੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਧੇ ਲਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਪਿਤਾ

ਕੈਥੋਲਿਕ ਪਾਦਰੀ ਹੈ ਜੋ ਮੰਤਰ ਉਚਾਰਣ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਮਾਧੀ ਵੀ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਉਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ, ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜਿਉਣ ਦੇ ਮੰਤਵ ਦੀ ਗਹਿਰੀ ਸਮਝ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਭਗਵਤ ਗੀਤਾ ਦੀਆਂ

ਐਮੀ ਬੇਰਾ

ਤੁਲਸੀ ਗਾਬਾਰਡ

ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਧਿਆਤਮਕ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਪੈ ਗਈ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਹਿੰਦੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਹੈ। 21 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਉਹ ਹਵਾਈ ਅਸੈਂਬਲੀ ਲਈ ਚੁਣੀ ਗਈ ਸੀ। 23 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਉਹ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਜੰਗ

'ਚ ਜਾਣ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਅਫਸਰ ਚੁਣੀ ਗਈ ਸੀ। 28 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੌਜ ਦਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗਾਰਡ ਵਜੋਂ ਮਾਣਮੱਤਾ ਸਨਮਾਨ ਵੀ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ।

ਐਮੀ ਬੇਰਾ ਨੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਮਗਰੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਾਲੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਰਥਕ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਾਮੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸਦਨ 'ਚ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਦਾ ਵੇਖਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ। ਬੇਰਾ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹਾਊਸ ਫਾਰੇਨ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਘੜਨ 'ਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਏਗੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਬਾਬੂ ਭਾਈ ਬੇਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦਾ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਦੋਵੇਂ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਮੌਕੇ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕ ਪੁੱਜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਮਿਲੇਗੀ।

ਦਸਤਾਰ ਬਾਰੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਲਾਗੂ

ਜਲੰਧਰ: ਫਰਾਂਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪੱਗ 'ਤੇ ਲਾਈ ਪਾਬੰਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰੋਸ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਫਰਾਂਸ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਦਸਤਾਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਬਾਰੇ ਬਣਾਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਫਰਾਂਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਇਸੇ ਭਾਵਨਾ ਤਹਿਤ ਸੋਧ ਕਰੇ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਦਸਤਾਰ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਫਰਾਂਸ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਵੇ।

ਕਮੇਟੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ

ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਾਲੇ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਦਲਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸਭਾ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀ ਕੌਮ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਵੇ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਫਰਾਂਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ: ਪਰਵਾਸੀ ਲਾੜੇ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੈਦ

ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ: ਸਥਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦਾ ਸਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਪੰਜ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੇ ਇਕ-ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਪੁੱਤਰੀ ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਅਕਬਰਪੁਰ ਛੰਨਾ ਦਾ ਵਿਆਹ 1989 ਵਿਚ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਝੁੰਦਾਂ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਇਹ ਜੋੜੀ ਅਮਰੀਕਾ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਇਕ ਧੀ ਤੇ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਹੀ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਰਚ 2005 ਵਿਚ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਾਰਤ ਆਇਆ ਤੇ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਭਾਰਤ ਆ ਗਈ ਤੇ ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਵੀ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤਾਂ ਵਾਪਸ ਅਮਰੀਕਾ ਚਲੀ ਗਈ ਪਰ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ

ਸਾਜਿਸ਼ ਰਚ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਤੇ ਸੁਹਰਿਆ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਸਹੁਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਅਕਬਰਪੁਰ ਛੰਨਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਅਹਿਮਦਗੜ੍ਹ ਪੁਲਿਸ ਨੇ

ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ 14 ਮਾਰਚ, 2005 ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ। ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ 10 ਲੱਖ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਭਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣ ਲਈ 20 ਦਿਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹਾਸਲ

ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਹ ਫਿਰ ਮੁੜ ਭਾਰਤ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਬਚਾ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰੀ ਮੁਜ਼ਰਮ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਕੀ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੇ ਇਕ-ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ। ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਭਾਰਤ ਬਲਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸੁਖਬੀਰ ਦੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਕਤਲ

ਲਾਹੌਰ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੀ ਕੈਨੇਡੀਆਈ ਮੁਟਿਆਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਮਾਰੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੁਟਿਆਰ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੇਣੇ ਸਨ। ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਦੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਇੰਟਰਪੋਲ ਨੂੰ ਮਦਦ ਲਈ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮੂਲ ਦਾ ਜਰਮਨ ਨਾਗਰਿਕ ਹੈ ਤੇ ਜਰਮਨੀ ਭੱਜ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਆਈ ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਿੱਲ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਫੇਰੀ ਮੌਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਾਹਬਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਕੋਲ ਉਠਾਇਆ ਸੀ। ਲੜਕੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਕੋਲ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲਾਪਤਾ ਹੋਈ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਇਥੇ ਸ਼ਹਿਰ ਪੁੱਜਣ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਵੱਲੋਂ ਪਾਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜੁਆਬ 'ਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ

ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਵੇਰਵੇ ਮੰਗੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਲੜਕੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹਿੱਲ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਕ ਮਸ਼ਕੂਕ ਹਾਫਿਜ਼ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦ ਹੁਸੈਨ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਕਬਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਭਰਾ ਸ਼ਾਹਿਦ ਗਜ਼ਾਨਫਰ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਾਹਿਦ ਜਰਮਨ ਵਾਸੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਮੁੱਖ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸ਼ਾਹਿਦ ਜਰਮਨੀ ਨੱਸ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਇੰਟਰਪੋਲ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਪਿਛਲੀ 25 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਆਈ ਸੀ। ਉਹ ਹੀਰੋ-ਮੋਤੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਹੀਰਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ

ਲਈ ਇਥੇ ਆਈ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਆਪਣੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਹਾਫਿਜ਼ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਭਰਾ ਸ਼ਾਹਿਦ ਗਜ਼ਾਨਫਰ ਤੇ ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਹਿਦ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਰਕਮ ਉਧਾਰ ਲਈ ਸੀ ਤੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਆਏਗੀ, ਉਹ ਪੈਸੇ ਮੌਤ ਦੇਵੇਗਾ। ਸ਼ਾਹਿਦ ਨੇ ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਕੋਲੋਂ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਵੀ ਲੁਕੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਹੁਸੈਨ ਮੁਤਾਬਕ ਸ਼ਾਹਿਦ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ (ਹੁਸੈਨ ਨੂੰ) ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਦੇਵੇਗਾ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ। 25 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ੀਵ ਕੀਤਾ।

ਉਹ ਕੁਝ ਦਿਨ ਇਕ ਹੋਟਲ 'ਚ ਰਹੀ ਤੇ ਫਿਰ ਇਕ ਸਥਾਨਕ ਵਪਾਰੀ ਨਾਲ ਹੀਰਿਆਂ ਦਾ ਸੌਦਾ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆ ਤੇ ਸ਼ੇਖੂਪੁਰਾ ਲੈ ਗਏ। ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਸਤੇ 'ਚ ਸ਼ਾਹਿਦ ਨੇ ਬੋਹੋਸ਼ੀ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਦਵਾਈ ਪਾ ਕੇ ਚਾਹ ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਹ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਈ, ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਰੱਸੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਲਾਸ਼ ਲਾਹੌਰ-ਸ਼ੇਖੂਪੁਰਾ ਰੋਡ 'ਤੇ ਪੈਦੀ ਨਹਿਰ 'ਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ।

ਉਲਝ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਤੀਸਰੀ ਵਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉਤੇ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਰਾਈਮ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਊਰੋ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਲ 2011 ਦੌਰਾਨ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ 3406 ਕੇਸ ਵਾਪਰੇ ਸਨ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਰਾਜ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੁੱਲ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਚੌਦਾਂ ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਸ ਇਕੱਲੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਬਣਦਾ ਸੀ। 'ਇੰਡੀਆ' ਦੀ ਬਜਾਏ 'ਭਾਰਤ' ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇਹ ਗੁਨਾਹ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕੇ ਕਾਹਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸਨ?

ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰ ਗਈ, ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਮਾਤੀ ਘਟਨਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦੇਣ ਜੋਗੀ ਨਾ ਰਹੀ ਤੇ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲਿਆ। ਜਿਸ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਇਹ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਸਿੰਘਾਪੁਰ ਤੱਕ ਵੀ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਉਹ ਬਚਾਈ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਦੌਰ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਉਸ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਵਾਪਰੇ ਕਹਿਰ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹਰ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਲਾਵਾਂ ਪਾ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੋਸਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ, ਜਿਸ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਹੇਠ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਹੈ। ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵਲਾਵਾਂ ਪਾ ਕੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਸੂਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਹਰ ਰਾਜ ਵਿਚ ਤੋਂ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵਾਪਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਜੋ ਕੁਝ ਮਿਲਿਆ, ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਇਹੋ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਚ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਦਮ ਵੀ ਅਹਿਸਾਨ ਕਰਨ ਵਾਂਗ ਦੱਸੇ ਤੇ ਗਿਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ।

ਇੱਕ ਕਦਮ ਦਿੱਲੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਚੁੱਕਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਮਹਿਲਾ ਥਾਣੇ ਵਧਾਏ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਥਾਣੇ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਤੇ ਛੋਟੇ ਅਫਸਰਾਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਵਧਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਸਵਾਗਤਯੋਗ ਕਦਮ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁਧ ਜ਼ੁਲਮ ਘਟ ਜਾਣਗੇ। ਜਿਸ ਘਟਨਾ ਕਾਰਨ ਪੂਰਾ ਦੇਸ਼ ਰੋਹ ਵਿਚ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਾਪਰੀ, ਸਾਰਾ ਕਾਂਡ ਸੜਕ ਉਤੇ ਦੌੜਦੀ ਬੱਸ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਔਰਤ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਤਿੰਨ ਹੋਣ ਜਾਂ ਤੇਰਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੜਕ ਉਤੇ ਜਾਂਦੀ ਬੱਸ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਦੇਣਾ। ਇਹ ਕੰਮ ਪੁਲਿਸ ਕੰਟਰੋਲ ਰੂਮ ਦੀਆਂ ਗਸ਼ਤ ਕਰਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਬੜਾ ਮਾੜਾ ਹੈ।

ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਤੁਰ ਗਈ ਉਸ ਕੁੜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਹੜਾ ਮੁੰਡਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਲੱਤ ਦੀ ਹੱਡੀ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਕੰਟਰੋਲ ਰੂਮ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਗੱਡੀਆਂ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਿੱਗੇ ਪਏ ਵੇਖ ਕੇ ਨਿਕਲ ਗਈਆਂ, ਪਰ ਚੁੱਕਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕੁੜੀ ਓਥੇ ਪਈ ਤਤਕਾਲ ਸੀ, ਖੁਦ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਇਆ ਮੁੰਡਾ ਉਸ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਣ ਦੇ ਤਰਲੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪੁਲਿਸ ਕੰਟਰੋਲ ਰੂਮ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਵਾਲੇ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਆਪੋ ਵਿਚ ਝਗੜ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਫਲਾਣੇ ਥਾਣੇ ਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫਲਾਣੇ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਚੁੱਕਿਆ ਤਾਂ ਨੇੜਲੇ ਹਸਪਤਾਲ ਪੁਚਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਦੂਰ ਪੈਂਦੇ ਵੱਡੇ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਗਏ ਤੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾ ਕੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਲਿਖਣ

ਲਈ ਥਾਣੇ ਲਿਜਾ ਸੁੱਟਿਆ। ਸਖਤ ਨੰਦ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੂੰ ਕੰਬਲ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅੱਗੋਂ ਵਾਸਤੇ ਮਹਿਲਾ ਥਾਣੇ ਵਧਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਥਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਮਹਿਲਾ ਸਟਾਫ ਵਧਾਉਣ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਟਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਹੀਣਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਾਡਾ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਕਈ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੇਸ ਯਾਦ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਝਗੜਾ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਿਸ ਥਾਣੇ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ? ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨ ਗੁਜ਼ਰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਕੁੜੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਰੇਲਵੇ ਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀ। ਮੌਕੇ ਉਤੇ ਪਟਵਾਰੀ ਸੱਦਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲਾਸ਼ ਅੱਧੀ-ਅੱਧੀ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਪਈ ਨਿਕਲ ਆਈ। ਫਿਰ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਵਾਰਦਾਦ ਦਾ ਆਖਰੀ ਸਿਰਾ ਬਣਦੀ ਸੱਟ ਜਿਸ ਪਾਸੇ ਹੋਵੇ, ਪਰਚਾ ਉਸ ਪਾਸੇ ਦੇ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋਵੇਗਾ। ਲਾਸ਼ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿਚ ਸੱਟ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦੱਸਦੀ ਸੀ ਕਿ ਬੀਬੀ ਦੇ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਵੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਨਵਾਂ ਨੁਕਤਾ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮਾਰਨ ਲਈ ਮਾਰੀ ਗਈ ਸਿਰ ਦੀ ਸੱਟ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਬਲਾਤਕਾਰ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ? ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਹ ਲਾਸ਼ ਦੇ ਦਿਨ ਰੁਲਦੀ ਰਹੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਉਹ ਔਰਤ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਨਸਿਕ ਦਰਦ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਮਝ ਰਹੇ।

ਕੇਸ ਜਾਂ ਘਟਨਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਹਰ ਕੋਈ ਅੱਗੋਂ ਲਈ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਕੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਹੋਜਲਾ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਕੇਰਲਾ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਰਿਟਾਇਰਡ ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਕਦਮ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹਰਜ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਦੇਣ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ-ਦਰਦ ਸੁਣਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਸੀਆਂ ਪਿਛਲੇ 13 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਖਾਲੀ ਸਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦਾ ਚੇਤਾ ਉਦੋਂ ਕਿਉਂ ਆਇਆ, ਜਦੋਂ ਦਿੱਲੀ ਕਾਂਡ ਪਿੱਛੋਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਾਲੀ ਕੁਰਸੀਆਂ ਦੀ ਖਬਰ ਛਪ ਗਈ? ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਤੀ ਜਾਂ ਮਹਿਲ ਕਲਾਂ ਦੀ ਕਿਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਚੁੱਕਣ ਤੁਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਭੁਲਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਕਰੀਏ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਜ਼ੋਰ

ਨਾਲ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਕੈਦ ਵੀ ਵਾਹਵਾ ਸਖਤ ਮਿਥੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਇਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰਨ ਤੋਂ ਰੁਕ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਜੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਾਸਤੇ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਥੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਨਹੀਂ ਘਟ ਜਾਵੇ। ਕਾਰਨ ਸਮਝਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਵੇਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਬਲਾਤਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਥੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਬਹੁਤ ਵੱਧ, ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵੱਧ, ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਰੂਸ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਮਸਾਂ ਚਾਰ ਕੁ ਸਾਲ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੁੰਦੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਥੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਘੱਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਾਰਨ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਵਿਗਾੜ ਦੇ ਵੱਧ ਜਾਂ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੱਲੋਂ ਸੋਚਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਇਹ ਵਿਗਾੜ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਬੇਲਗਾਮ ਮੀਡੀਏ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪੂੰਜੀ ਇਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

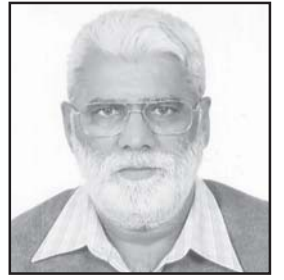
ਹੁਣ ਇਸ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਅਸਲੋਂ ਬੇਹੁਦਾ ਗੱਲਾਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲ ਕੀਤੀ ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਨੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਜੀਨ ਅਤੇ ਸਕਰਟ ਪਹਿਨਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਲਾਤਕਾਰ ਰੁਕ ਜਾਣਗੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਜਵੀਂ ਨਿੰਦਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਹਾਲੇ ਉਸ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਦਾ ਦੌਰ ਚੱਲ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਇਹ ਭੱਦੀ ਟਿਪਣੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਿਰੁਧ ਕੁਝ ਔਰਤਾਂ ਦਿਨੋ ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਬਾਲ ਕੇ ਰੋਸ ਮਾਰਚ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਡਿਸਕੋ ਡਾਂਸ ਕਰਨ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸਲੋਂ ਨੀਵੇਂ ਪੱਧਰ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਕੀ ਭੈਣ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣੀ ਪਈ। ਫਿਰ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਮੰਤਰੀ ਕੈਲਾਸ਼ ਵਿਜੇਵਰਗੀਜ਼ ਬੋਲ ਪਿਆ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਲਫ਼ਮਣ ਰੇਖਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸੀਤਾ ਮਾਤਾ ਜਦੋਂ ਲਫ਼ਮਣ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੀ ਤਾਂ ਰਾਵਣ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ, ਹੁਣ ਵੀ ਲਫ਼ਮਣ ਰੇਖਾ ਦੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਵਣ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਆਨ ਉਸ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੀ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਹੋਰ 'ਵੱਡਾ ਬੰਦਾ' ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮੂੰਹ ਪਾਤ ਕੇ ਬੋਲਿਆ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੋਇਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ (ਆਰ ਐਸ ਐਸ) ਦੇ ਮੁਖੀ ਉਸ ਬੰਦੇ ਦਾ ਨਾਂ ਮੋਹਣ ਭਾਗਵਤ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਕਿ 'ਇੰਡੀਆ' ਵਿਚ ਬਲਾਤਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, 'ਭਾਰਤ' ਵਿਚ ਇਹ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਪੱਛਮ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਹਨ, ਉਹੋ ਇਸ ਕੁਕਰਮ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹਨ, ਪੱਛਮ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਬਚੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਇਸ ਮਾਰੂ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮੋਹਣ ਭਾਗਵਤ ਦੀ ਟਿਪਣੀ ਸੁਣ ਕੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਉਸ ਦੇ ਲਾਈਲੋਗ ਜਿਹੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹਾਸਾ ਵੀ ਨਾਲ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਚਟਕਾਰੇ ਲੈ ਰਹੇ ਹੋਣ, ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਵੀ ਜਲੂਸ ਕੱਢ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦਰੋਪਦੀ ਦੇ ਚੀਰ-ਹਰਨ ਵਾਲੀ ਉਹ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਜਿਹੜਾ ਉਦੋਂ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ 'ਇੰਡੀਆ' ਸ਼ਬਦ ਹਾਲੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ ਤੇ

ਲੋਕ ਸਿਰਫ 'ਭਾਰਤੀ' ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਸਨ। ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਿੱਸਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੇੜ ਰਹੇ ਕਿ ਕੁਝ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਵੀ 'ਇੰਡੀਆ' ਦੇ ਨਹੀਂ, 'ਭਾਰਤੀ' ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਗੁਸਤਾਖੀ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਭੰਵਰੀ ਦੇਵੀ ਨਾਲ ਸਮੂਹਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਕਾਂਡ ਉਸ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਹੈ। ਫੂਲਾਂ ਦੇਵੀ ਵੀ ਡਾਕੂ ਤਦੇ ਬਣੀ ਸੀ, ਜੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਇਹ ਉਸ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਰਾਮ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਵਾਲੀ ਅਯੁੱਧਿਆ ਨਗਰੀ ਹੈ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਤੀਰਥ ਅਸਥਾਨ ਵੀ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਫੂਲਾਂ ਦੇਵੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਪੱਛਮੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਨੁੱਵਾਦੀ ਜਾਤ ਆਧਾਰਤ ਸੱਭਿਅਤਾ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਰੀਬਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਵਾਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾ ਲੈਣਾ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਤੀਸਰੀ ਵਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉਤੇ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਰਾਈਮ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਊਰੋ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਲ 2011 ਦੌਰਾਨ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ 3406 ਕੇਸ ਵਾਪਰੇ ਸਨ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਰਾਜ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਸੀ, ਸਗੋਂ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੁੱਲ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਚੌਦਾਂ ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਸ ਇਕੱਲੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਬਣਦਾ ਸੀ। 'ਇੰਡੀਆ' ਦੀ ਬਜਾਏ 'ਭਾਰਤ' ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇਹ ਗੁਨਾਹ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕੇ ਕਾਹਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸਨ?

ਮੁਖਤਾਰਾਂ ਮਾਈ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਾਂਡ ਹੋਇਆ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਦੁੱਖ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਉਥੋਂ ਦਾ ਫੌਜੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪਰਵੇਜ਼ ਮੁਸ਼ੱਰਫ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਔਰਤਾਂ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਕੇ ਪੈਸੇ ਉਗਰਾਹ ਸਕਣ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਬਦਤਮੀਜ਼ ਟਿਪਣੀ ਤੋਂ ਏਦਾਂ ਦਾ ਬਖੇੜਾ ਖੜਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਫਾਈ ਦੇਣੀ ਔਖੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸ਼ੱਰਫ ਦੀ ਮਾਸੀ ਦੇ ਕੁਝ ਪੁੱਤਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਅਸਲੀ ਮੁੱਦੇ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਬੰਦੀ ਟਿਪਣੀ ਕਰਨ ਤੱਕ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਗੂ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਰਹੀ ਤਾਂ ਇਸ ਸਮਾਜ ਦੀ ਕਿਵੇਂ ਬਦਲ ਜਾਵੇਗੀ?

RADIO CHARDI KALA

**ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ
ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ**

ਰੇਡੀਓ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ

ਡਾਇਲ ਕਰੋ ਤੇ ਸੁਣੋ

832-551-5038 ਰੇਡੀਓ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ 24/7

www.radiock.com

702-489-0222 ਖਾਲਸਾ ਰੇਡੀਓ 24/7

(ਗੁਰਬਾਣੀ)

www.khalsaradio.org

702-489-0228 ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬ 24/7

(ਭੰਗੜਾ ਮਿਊਜ਼ਿਕ)

www.apnapunjabradio.com

702-489-0229 ਦੇਸੀ ਬਾਈਟ ਰੇਡੀਓ 24/7

(ਬਾਲੀਵੁਡ ਮਿਊਜ਼ਿਕ)

www.desibiteradio.com

**ਧਾਰਮਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਤਾਜ਼ਾ ਖਬਰਾਂ,
ਟਾਕ ਸ਼ੋਅ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਤੇ ਫਰੀਮਾਂਟ ਤੋਂ
ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ**

Wifi Radio ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ

ਫੋਨ: 510-900-3600

Radio CK, PO Box 296, Fremont, CA 94537

Quick Stop 40, Oklahoma

Help Wanted

**ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ ਲਈ ਕੈਸ਼ੀਅਰ ਤੇ ਮੈਨੇਜਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
ਖਾਣ-ਪੀਣ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਮੁਫਤ, ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ**

ਕਾਲ ਕਰੋ: 832-512-7172

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 12 ਜਨਵਰੀ 2013

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪਰਵਾਸ

ਪਰਵਾਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਮਸਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਮੁੱਢ-ਕਦੀਮ ਤੋਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪਰਵਾਸ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦਿਆਂ ਹੁਣ ਜਿਸ ਮੁਕਾਮ ਉੱਤੇ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਪੱਖ ਵੀ ਜੁੜ ਗਏ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੱਖਾਂ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ, ਪਰਵਾਸ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਇਕ ਸਿੱਕੇ ਦੇ ਦੋ ਪਾਸੇ ਜਾਪਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਬੰਦੇ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਪਰਵਾਸ ਦੇ ਮਾਅਨੇ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਵਿਰਾਟ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਪਰਵਾਸ ਹੁਣ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਰਤਾ ਕੁ ਅਗਾਂਹ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਹੈ; ਕੁਝ ਕੁ ਤਬਕਿਆਂ ਲਈ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ। ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ, ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਪਰਵਾਸ ਇਕ ਪਾਸੜ ਅਮਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕੱਲੇ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਅਮਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਇਹੀ ਸੱਚ ਹੈ। ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਉਂਗਲਾਂ 'ਤੇ ਗਿਣਨ ਜੋਗੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ, ਨਿੰਗਰ ਅਤੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਮਿਸਾਲ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਦੋਂ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਕੈਨੇਡਾ-ਅਮਰੀਕਾ ਗਏ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਖਾਤਰ ਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਵਹੀਰਾਂ ਘੱਤ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਗਦਰੀ ਸਨ ਜੋ ਵਿਦੇਸ਼ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਖਾਤਰ ਵਾਪਸ ਵਤਨ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ। ਇੰਦਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਸੰਸਾਰ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਵਿਰਲਾ ਹੀ ਹੈ।

ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਵਾਸੀ ਜਲਸਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਏ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਗਮ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਗਦਰੀਆਂ ਵਾਲਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦਾ ਹੀ ਸੱਦਾ ਹੈ। ਫਰਕ ਸਿਰਫ ਇੰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਦੋਂ ਗਦਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਤਨ ਦੀ ਮਾੜੀ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਖੁਦ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਹੁਣ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜਚਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਹਾਲਾਤ ਬਹੁਤ ਸਾਜ਼ਗਾਰ ਹਨ। ਇਉਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਆਰਥਿਕਤਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਸੁੱਤੇ-ਸਿੱਧ ਹੀ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਦਰੀਆਂ ਵੇਲੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਖੈਰ! ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਿਭਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸੂਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਰਵਾਸੀ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਮਸਲਾ ਹੁਣ ਉਹ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਣ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਵਿਚ ਬਥੇਰਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਂਜ, ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਕ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪਰਵਾਸੀ ਨੇ ਕੋਈ ਕਾਰਜ ਅਰੰਭਿਆ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਦਿੱਕਤ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਉਜਰ ਲਾਲ ਫੀਤਾਸ਼ਾਹੀ ਬਾਰੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਖੱਜਲ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਲੁੱਟਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਲੱਭਣੀ ਅੱਖੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਉਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਚ ਅੱਜ ਸਭ ਕਠਪੁਤਲੀਆਂ ਵਾਂਗ ਨੱਚ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਨਿਵੇਸ਼ ਖਾਤਰ ਰਾਹ ਬਣਾਉਣੇ ਆਖਰਕਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੀ ਕੰਮ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਪਰਵਾਸੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਉਭਰ ਕੇ ਆਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਪੁੱਜੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਬਾਕਾਇਦਾ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ।

ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਰੋਲ ਅਹਿਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕੜੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਫਸੋਸ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਅਜੇ ਪਹਿਲੀ ਪੂਣੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੱਤੀ। ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਮੀਡੀਆ ਵੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਪਹੁੰਚ ਅਪਨਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਬਹੁਤ ਉਰੇ ਉਰੇ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਉਂ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਮਲ ਵਿਚਾਲਿਉਂ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਾਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਮੀਡੀਆ ਇਸ ਰਾਹ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਵਾਸੀ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਝਾਕ ਵੀ ਇਹੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਪਰਵਾਸੀ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਕਾਰਿਦਿਆਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨੇ ਇਹ ਚੁਗਲੀ ਕਰ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਉਹ ਮੋੜ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਮੀਡੀਆ ਆਪਣਾ ਮਿਸ਼ਨ ਭੁੱਲ ਕੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਲਈ ਮਾਇਆ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਮਸਲਾ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਹੀ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਗਦਰੀ ਮਿਸਾਲ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਹ ਦਸੇਰੇ ਵੀ। ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਦਾਈਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਦਰੀਆਂ ਨੇ ਬੰਨੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਾਡੀਰਾਹ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਭਾਵੇਂ ਪਰਵਾਸੀ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਗਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਹੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪਰਵਾਸ ਦੀਆਂ ਗਲਵੱਕੜੀਆਂ ਪੁਆਉਣੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਫਿਲਹਾਲ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਖਾਤਰ ਮਾਹੌਲ ਸਾਜ਼ਗਾਰ ਬਣਾਉਣਾ ਤਰਜੀਹ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਆਏ ਸਾਲ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ-ਬੁੜਾਂ ਵੱਲ ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਅਜਿਹੇ ਪਰਵਾਸੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਬਣਨੀ। ਖੁਦ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣੀ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਅਹੁਲ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਲੋੜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾਉਣ ਦੀ ਹੈ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਪਰਨਾਲਾ ਉਥੇ ਦਾ ਉਥੇ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਹੁਣ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਤਨ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਧਰਮ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ 'ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ' ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਨਵੀਂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਰਾਹੀਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਉੱਤੇ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਗਲਬਾ ਉਖੇੜਨ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਪਏ ਇਸ ਭੁਲੇਖੇ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਹੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਹੈ, ਬਾਰੇ ਚੇਤਨਾ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿਰਫ ਜਥੇਦਾਰ ਹੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਲੋੜ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਵੀਂ ਬਣਾਈ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਣਗੇ। ਸਾਬਕਾ ਆਈ.ਏ.ਐਸ.

ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ

ਅਫਸਰ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਮੁਖੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਂਜ, ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸਿਆਸੀ ਰੱਖਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਖੁਦ ਭਾਵੇਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈਣਗੇ ਪਰ ਸਿਆਸੀ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਅਤੇ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਛਿੱਤੇ ਵਿਵਾਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਥ 'ਚੋਂ ਛੇਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਤੇ ਇੱਕਤਰਫਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਰੱਖਣ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਮਝੀ।

ਉਂਜ, ਇਕ ਨੁਕਤਾ ਤਾਂ ਐਨ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੀਆਂ ਅਹਿਮ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਗਲਬਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਗਲਬੇ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਯਤਨ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਅਸਲ 'ਚ ਅਜੋਕੀ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਧਰਮ ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਇੰਨੇ ਕੇਝੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰਲਗੱਡ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਹਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸਤ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਧਰਮ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਕ ਹੋਰ ਨੁਕਤਾ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਧੜਿਆਂ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਬਾਦਲ ਦਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਏਜੰਡਾ ਵੀ ਧਰਮ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿਆਸਤ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਰਤੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਵੰਗਾਰਿਆ ਹੋਵੇ। ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਖੁਦ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ਅਤੇ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਵੀ ਕਿ ਉਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪਿਤ ਮੱਲਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਹੀ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਖਰ ਗੱਲ ਕਿਤੇ ਵੀ ਕਿਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਬਾਅਦ 'ਚ ਕੁਝ ਖਾਤਕੂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਬਾਦਲਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਨ ਦਾ ਤਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਤੇ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਵੀ ਚਲਾਈਆਂ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣਾ ਪਿਤ ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਰ ਵੀ ਖਾਧੀ। ਧਾਰਮਿਕ ਮੁਹਿੰਮਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਗੱਲ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਦੀ ਸੋਚੀ ਜਾਂ ਗੱਲੀ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਡੋਰਾਵਾਦੀਆਂ ਲਈ ਰਾਹ ਮੋਕਲਾ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ 'ਚ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਦੀ ਇਕ ਜਾਨਦਾਰ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਧਰਮ 'ਚ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਦਖਲ ਨੂੰ ਨੰਗੇ ਧੜ ਲਲਕਾਰਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਜਰਮਨੀ ਦਾ ਪਾਦਰੀ ਫ੍ਰੈਡਰਿਕ ਗੁਸਤਾਵ ਐਮਿਲ ਮਾਰਟਿਨ ਨਿਮੇਲਰ (14 ਜਨਵਰੀ 1892-6 ਮਾਰਚ 1984) ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਪਾਦਰੀ ਨਿਮੇਲਰ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਪਛਾਣ ਉਸ ਦੀ ਅਮਰ ਹੋ ਗਈ ਕਵਿਤਾ 'ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਆਏ...' ਨਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਵਿਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਿਮੇਲਰ ਕਵੀ ਸੀ। ਇਹ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਬਿਆਨ ਸੀ ਜੋ ਇੰਨਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ ਕਿ ਛੇਤੀ ਹੀ ਹਰ ਪਾਸੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਇਉਂ ਹਨ:

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਲਈ ਆਏ।

ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਨਹੀਂ ਸਾਂ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟਾਂ ਲਈ ਆਏ।

ਮੈਂ ਫਿਰ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਨਹੀਂ ਸਾਂ।

ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਿਸਟਾਂ ਲਈ ਆਏ।

ਮੈਂ ਫਿਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਿਸਟ ਨਹੀਂ ਸਾਂ।

ਫਿਰ ਉਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਆਏ ਤੇ ਉਦੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਚਿਆ ਜੋ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬੋਲਦਾ।

ਮਾਰਟਿਨ ਨਿਮੇਲਰ ਦੀ ਇਹ 'ਕਵਿਤਾ' ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਈ। ਇਕ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਲਈ ਸਿਆਸੀ ਬਿਆਨ ਹੀ ਹੋ ਨਿਬੜੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਖਿਲਾਫ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਹਥਿਆਰ ਬਣ ਗਈ। ਮਾਰਟਿਨ ਨਿਮੇਲਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ-ਵਿਰੋਧੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਡਟ ਕੇ ਹਿਟਲਰ ਦੀ ਕੌਮਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਹਿਟਲਰ ਨੇ ਸਟੇਟ ਦੀ ਧਰਮ 'ਤੇ ਸਰਦਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਨਿਮੇਲਰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਹਿਟਲਰ ਵਿਰੁਧ ਡਟ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਲੀਡਰ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ।

ਪਾਦਰੀ ਨਿਮੇਲਰ 1916-17 ਵਿਚ ਲੜਾਕੂ ਜਹਾਜ਼ ਯੂ-73 ਦਾ ਨੇਵੀਗੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਸੀ ਅਤੇ ਪਾਦਰੀ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਸੰਸਾਰ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਉਹ 1910 'ਚ ਇੰਪੀਰੀਅਲ ਜਰਮਨ ਨੇਵੀ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋਇਆ ਤੇ 4 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹੀ 1914 ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਛਿੜ ਗਈ। ਜੰਗ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਮੇਲਰ ਤੇ ਹੋਰ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਯੂ-ਬੋਟਾਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਲਿਜਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰ ਨਿਮੇਲਰ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਫੌਜ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। 1920 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਪਾਦਰੀ ਬਣਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਮਿਊਨਿਸਟਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਚ ਧਾਰਮਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈਣੀ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਨਿਮੇਲਰ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਹਮਦਰਦੀਆਂ ਜਨਵਰੀ 1934 ਵਿਚ ਬਦਲਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ। ਉਦੋਂ ਨਿਮੇਲਰ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਉਘੇ ਪਾਦਰੀ, ਚਰਚ ਉੱਤੇ ਵਧ ਰਹੇ ਸਟੇਟ/ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਡੋਲਫ ਹਿਟਲਰ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿੱਟਾ ਨਾ ਨਿਕਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਨਾਜ਼ੀ ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਸਟੇਟ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਟੇਟ ਦੇ ਦਖਲ ਖਿਲਾਫ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ 1934 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ

1937 ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜੁਲਾਈ 1937 ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਗੈਸਤਾਪੋ (ਖੁਫੀਆ ਪੁਲਿਸ) ਨੇ ਮੁੜ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਬਰਲਿਨ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਮਹੀਨੇ ਡੱਕੀ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਵੀ ਇਕੱਲਿਆਂ ਹੀ ਗਿਆ। ਫਰਵਰੀ 1938 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਉੱਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ 7 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਕੱਟ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਗੈਸਤਾਪੋ ਉਸ ਨੂੰ ਤਿਰੋਲ (ਆਸਟਰੀਆ) ਲੈ ਗਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 7 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦੀ ਪਿਛੋਂ 1944 'ਚ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜੀ ਨੇ ਤਿਰੋਲ ਤੋਂ ਰਿਹਾ ਕਰਵਾਇਆ। ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1947 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ

ਪਾਦਰੀ ਮਾਰਟਿਨ ਨਿਮੇਲਰ

'ਹੇਜ਼ਨ ਨਾਸੇ ਲੂਬਰਨ ਚਰਚ' ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਪਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਨਾਜ਼ੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਖਿਲਾਫ ਕੀਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। 1950ਵਿਆਂ ਦੇ ਮੱਧ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਨਿਮੇਲਰ ਪੈਸੀਫਿਸਟ (ਅਮਨ ਦੂਤ) ਬਣ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅਮਨ ਲਈ ਸਰਗਰਮ 'ਵਰਡ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਚਰਚਜ਼' ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਪਾਦਰੀ ਨਿਮੇਲਰ ਦੀ ਇਹ ਲੰਮੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਧਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਦਖਲ ਖਿਲਾਫ ਬੁਲੰਦ ਹੋਈ ਆਵਾਜ਼ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੂਹ ਮਿਲਦੀ ਹੋਵੇ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸੀਕਰਨ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਧਰਮ ਦੇ ਇਸ ਸਿਆਸੀਕਰਨ ਨੂੰ ਟੁੱਕਣ ਲਈ ਪਾਦਰੀ ਮਾਰਟਿਨ ਨਿਮੇਲਰ ਕੋਈ ਰਾਹ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਦੇਖਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਇਸ ਰਾਹ ਉੱਤੇ ਕਿੰਨੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਅਤੇ ਕਿੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ, ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 11 ਜੂਨ 1606 ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਸੰਭਾਲੀ ਤਾਂ ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ ਪਹਿਨੀਆਂ-ਇਕ ਮੀਰੀ ਤੇ ਇਕ ਪੀਰੀ ਦੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਉੱਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਬੂਟੇ ਦੇ ਬਚਾ ਅਤੇ ਫੈਲਾ ਲਈ ਪੀਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੀਰੀ ਵੱਲ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਸੀ। ਅਗਾਂਹ ਇਸ ਦੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿਤ ਮੱਲਣ ਨਾਲ ਜੋੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। 'ਮੀਰੀ' ਫਾਰਸੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਇਹ ਅਰਥੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ 'ਅਮੀਰ' ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਅਮੀਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਮਾਂਡਰ, ਸ਼ਾਸਕ, ਮੁਖੀ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਦੁਨੀਆਵੀ ਸੱਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਤੋਰਦਾ ਹੈ। 'ਪੀਰੀ' ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਫਾਰਸੀ ਸ਼ਬਦ 'ਪੀਰ' ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੰਤ, ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਰਾਹ ਦਸੇਰਾ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜੀਵ ਹੈ। 'ਪੀਰ' ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਸੰਕਲਪ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਸ਼ਾਇਦ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਪੀਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

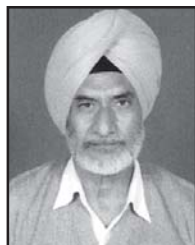

ਮਰੇ ਦਾ ਮੁੱਲ?

ਸਿਆਸੀ ਢਾਲ ਜਦ ਮਿਲਦੀ ਏ ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ, ਫਿਰ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹੌਂਸਲਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਂਦਾ। ਦਸ ਨੰਬਰੀਏ ਫਿਰਨ ਬੇਖੌਫ਼ ਹੋ ਕੇ, ਲਹੂ ਕਿਸੇ ਬੇਦੋਸ਼ੇ ਦਾ ਭੁੱਲ੍ਹ ਜਾਂਦਾ। ਚੋਰ ਕੁੱਤੀ ਵੀ ਆਪਸ 'ਚ ਰਲੇ ਦਿਸਦੇ, ਦੀਵਾ ਆਸ ਦਾ ਉਦੋਂ ਹੋ ਗੁੱਲ ਜਾਂਦਾ। ਘਰੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਮੰਤਰੀ ਲੈ ਲਾਮ ਲਸ਼ਕਰ, ਹਰ ਕੋਈ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ ਫੁੱਲ ਜਾਂਦਾ। ਲੋਈ ਲਹੇ, ਈਮਾਨ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਗਏ, ਚੰਦ ਛਿੱਲੜਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ। ਆਵੇ 'ਆਫਰ' ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਨੌਕਰੀ ਦੀ, ਮਰਿਆ ਜੀਅ ਵੀ ਟੱਬਰ ਦਾ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ!

ਕੀ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ 'ਚ ਵੀ ਤਹਿਰੀਰ ਚੌਕ ਬਣੇਗਾ?

ਦਸੰਬਰ 2012 ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਫ਼ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮੂਲ ਦੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸ਼ਹਿਰੀ ਡਾ. ਮੁਹੰਮਦ ਤਾਹਿਰ-ਉਲ-ਕਾਦਰੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ 23 ਦਸੰਬਰ 2012 ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਲਾਹੌਰ ਪਹੁੰਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਆਵਾਮ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਦਾਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਜ਼ਰੀਰਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਬਣਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਤਮਾਸ਼ਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਹੁਣ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਹਕੀਕੀ

ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰੋਮਾਣਾ

ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਨਾਗਵਲ ਪਾਈ ਬੈਠੇ ਕੁਰੱਪਟ, ਡਾਕੂ ਤੇ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਦਾ ਫਸਤਾ ਵੱਢਣ ਲਈ ਉਹ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਮਿਨਾਰ-ਏ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਤੇ 23 ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਦਿਨ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰੈਲੀ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਚਾਰ ਲੱਖ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਆਪਣੇ ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮੰਜ਼ਲ-ਏ-ਮਕਸੂਦ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਅਗਲਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਹ ਉਸ ਰੈਲੀ 'ਚ ਹੀ ਐਲਾਨੇਗਾ। ਇਹ ਐਲਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਤਾਹਿਰ ਕਾਦਰੀ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪੋਸਟਰਾਂ, ਬੋਰਡਾਂ ਤੇ ਬੈਨਰਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੁਲਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਮਿਨਾਰ-ਏ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਖੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਰੈਲੀ ਦੀਆਂ ਮਸ਼ਹੂਰੀਆਂ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ; ਟਾਕ ਸ਼ੋਆਂ 'ਚ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਨਸ਼ਰ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ, ਪਰ ਇਹ ਜਾਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਇਹ ਡਾ. ਮੁਹੰਮਦ ਤਾਹਿਰ-ਉਲ-ਕਾਦਰੀ ਕੌਣ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਹਕੀਕੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਕੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਹਾਲ ਕਰੇਗਾ, ਸਾਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਆਸੀ, ਸਮਾਜਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਦਰੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਜਾਂ ਨਾਕਾਮਯਾਬੀ ਬਾਰੇ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ।

ਮਾਰਚ 2013 ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਜਮਹੂਰੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਜਮਹੂਰੀ ਹਕੂਮਤ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੁੱਟਾਨ ਅਤੇ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਦੀਆਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਨੂੰ ਫੌਜ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੇ ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕੋਈ ਬਿਹਤਰ ਹਕੂਮਤ ਹੈ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੇ ਨਾਅਰਿਲੀਅਤ ਨੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦਾ ਭੱਠਾ ਬਹਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਫੰਡ (ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ.) ਨੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਕਾਰਖਾਨੇ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਬਰਾਮਦ 80 ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ ਗਈ ਹੈ। ਸਿੰਧਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਛੇ ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਘਟ ਕੇ ਇਕ ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਜੋ 2008 ਵਿਚ 68 ਰੁਪਏ ਦਾ ਸੀ, 100 ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਇੰਨੀ ਵਧ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਵੇਚਣ ਤੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ ਦਿਨ 'ਚ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਿੱਦਿਆ ਤੇ ਸਿਹਤ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੈ। ਹਸਪਤਾਲਾਂ 'ਚ ਟੈਸਟ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਬੇਕਾਰ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਰਚੀ ਦੇ ਕੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਿਆਸੀ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਚੋਣਾਂ ਸਿਰ ਉਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਇਜ਼ਾਫਾ ਡਾ. ਮੁਹੰਮਦ ਤਾਹਿਰ-ਉਲ-ਕਾਦਰੀ ਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਾਹੌਰ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੋਰ ਥਾਈਂ ਲਾਮਿਸਾਲ ਇਕੱਠ ਕਰ ਕੇ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਪਿੜ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਅਹਿਮ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਰਲ ਕੇ ਆਵਾਮੀ ਵਰਕਰਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾ ਲਈ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਮੂੰਹ-ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਰਤਾ ਕੁ ਬਦਲਣ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰੋਮਾਣਾ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਿਆਸੀ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਤਬਸਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਡਾ. ਮੁਹੰਮਦ ਤਾਹਿਰ-ਉਲ-ਕਾਦਰੀ ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨੁਕਤੇ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕਲੀਨਿਕਾਂ 'ਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਗੈਸ ਅਤੇ ਪੈਟਰੋਲ ਲੈਣ ਲਈ ਗੈਸ ਪੰਪਾਂ 'ਤੇ ਦੋ-ਦੋ ਮੀਲ ਲੰਬੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਆਮ ਹੀ ਵੇਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੌਮੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਬਿਊਰੋ (ਐਨ.ਏ.ਬੀ.) ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ 8 ਅਰਬ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਿਊਰੋ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਆਪਣਾ ਬੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੇਲ ਅਤੇ ਗੈਸ ਬੋਰਡਾਂ ਦਾ ਮੁਖੀ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ 82 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦਾ ਘਪਲਾ ਕਰ ਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਨੇਪਾਲ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ ਦੌੜ ਗਿਆ। ਹੱਜ ਮੰਤਰੀ ਹਾਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਖਾ ਗਿਆ। ਦੋ ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਰਹਿ ਕੇ ਹੁਣ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਬਿਜਲੀ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਾ ਪ੍ਰਵੇਜ਼ ਉਤੇ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਰੇਲਵੇ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਟੀਲ ਮਿਲ 2008 ਤੱਕ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰ ਕੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਅਦਾਰੇ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਸਾਰੇ 'ਚ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਜਾਂ ਗਿਲਾਨੀ ਦੇ ਚਹੇਤੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਨੇ ਜਿਥੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਹਦੋਂ ਵੱਧ ਕਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਲੁੱਟ-ਖੋਹ ਤੇ ਕਤਲੋਗਾਰ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਵਿਚ ਅਬਾਹ ਵਾਧਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਕ ਪਾਸੇ ਆਵਾਮ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹਰ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਬਦਤਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰੈਲ-ਮਈ ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਚੋਣ ਸਰਵੇਖਣ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਨੂੰ ਨੰਬਰ ਇਕ 'ਤੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਮੀਡੀਆ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਲੋਕ

ਨਾਲ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਨਿਗਰਾਨ ਸਰਕਾਰ 'ਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਤੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਦਾਨਸ਼ਵਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਪਰ ਹਰ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। 2008 'ਚ ਹੋਈਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕੁਲ 8 ਕਰੋੜ ਵੋਟਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 3 ਕਰੋੜ 70 ਲੱਖ ਜਾਅਲੀ ਵੋਟਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਸੱਤਾ 'ਚ ਆਈ ਸੀ।

ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਮਾਜਕ, ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹੌਲ 'ਚ ਡਾ. ਕਾਦਰੀ ਨੇ 23 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਪਾਸਾ ਪਲਟਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਫਿਕਰ ਪੈ ਗਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਠੀਕ ਵੀ ਸਿੱਧ ਹੋਈ। ਕਾਦਰੀ ਸਾਹਿਬ ਗਏ ਅਤੇ ਮਿਨਾਰ-ਏ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਖੇ ਰੈਲੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਐਨਾ ਕੁ ਇਕੱਠ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅੱਜ ਤੱਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਇਕੱਠ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ; ਭੁੱਟੋ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਚਿੱਟੀ ਟੋਪੀ ਤੇ ਕਰੀਮ ਰੰਗੀ ਅਚਕਨ ਵਾਲਾ ਮਧਰੇ ਕੱਦ ਅਤੇ ਇਕਹਿਰੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਬੰਦਾ ਮਾਈਕ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਿਹਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਕੀਦਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਾ ਉਹ ਹਿੰਸਾ 'ਚ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋੜਨ ਵਿਚ। ਉਸ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਰ-ਅਮਨ ਹੋਵੇਗੀ। ਨਾ ਕੋਈ ਪੱਥਰ ਚੱਲੇਗਾ ਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਗੋਲੀ। ਕਿਸੇ ਦਰੱਖਤ ਦਾ ਪੱਤਾ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟੇਗਾ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪ ਵੀ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਬਚਨ ਲਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮੰਜ਼ਿਲ-ਏ-ਮਕਸੂਦ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਵਾਂਗੇ। ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਹੈ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਗਿਲਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਪਾਕ ਕਰਨਾ, ਭਾਵ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਜ਼ਰੀਰਦਾਰਾਂ ਤੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਦਾਬੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨਾ; ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ, ਲੁੱਟ, ਝੂਠ ਫਰੇਬ ਤੋਂ

ਖੋਹਣੀ ਹੈ। ਡਾ. ਕਾਦਰੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਸਾਰੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚੋਂ 40 ਲੱਖ ਲੋਕ ਮਹਾਂ ਮਾਰਚ (ਲੌਂਗ ਮਾਰਚ) ਕਰ ਕੇ 14 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਦੇ ਐਫ-9 ਪਾਰਕ (ਫਾਤਿਮਾ ਜਿਨਾਹ ਪਾਰਕ) ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣਗੇ ਤੇ ਉਥੋਂ ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਅੱਜ਼ਾਮ ਦੇ ਕੇ ਹੀ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣਗੇ; ਚਾਹੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਲੱਗਣ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤੇ।

ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਮਿਨਾਰ-ਏ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਾਲੀ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਡੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਮਿਲੀ ਜਦ ਉਸ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਮੁਤਹਿਦਾ ਕੌਮੀ ਮੂਵਮੈਂਟ (ਐਮ.ਕਿਊ.ਐਮ.) ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਚੰਗੇ ਆਧਾਰ ਵਾਲੀ ਇਕ ਹੋਰ ਸਿਆਸੀ ਜਮਾਤ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ (ਕਾਫ਼) ਨੇ ਵੀ ਕਾਦਰੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਦੀ ਕੋਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ 'ਚ ਵੀ ਭਾਈਵਾਲ ਨੇ। ਕਾਫ਼ ਲੀਗ ਦਾ ਚੌਧਰੀ ਪ੍ਰਵੇਜ਼ ਇਲਾਹੀ ਡਿਪਟੀ ਪ੍ਰਾਈਮ ਮਨਿਸਟਰ ਹੈ। ਐਮ.ਕਿਊ.ਐਮ. ਸੂਬਾ ਸਿੰਧ ਦੀ ਸਰਕਾਰ 'ਚ ਵੀ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲ ਹੈ। ਸਿੰਧ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਵੀ ਇਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਡਾ. ਕਾਦਰੀ ਦੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਮਹਾਂ ਮਾਰਚ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਗੀਆਂ? ਅਜੇ ਤੱਕ ਤਾਂ ਐਮ.ਕਿਊ.ਐਮ. ਪੂਰੀ ਦ੍ਰਿੜ ਲਗਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਡਾ. ਕਾਦਰੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਬੜਾ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਡਾ. ਕਾਦਰੀ ਦੇ ਕਰਾਚੀ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 'ਜੀ ਆਇਆ' ਕਿਹਾ; ਫਿਰ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਨਾਲ ਜਿਨਾਹ ਗਰਾਊਂਡ 'ਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੌਰ ਤੇ ਇਕੱਠ ਵਾਲੀ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਡਾ. ਕਾਦਰੀ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਉਥੇ ਉਸ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਲਾਹੌਰ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਜੋਸ਼ੀਲਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਇਸ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਡਾ. ਕਾਦਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਤਫਸੀਲ

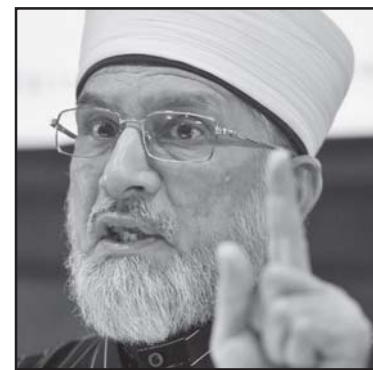
ਜ਼ਰਾ ਬਦਲ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਵਧਾ ਵੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਨਿਗਰਾਨ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸਮੇਤ ਉਸ ਦੇ, ਸਭ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਫੌਜ ਤੇ ਜੁਡੀਸ਼ਰੀ ਦੀ ਰਾਏ ਵੀ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 62 ਅਤੇ 63 'ਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਰ ਸ਼ਖ਼ਸ ਕੁਰਾਨ ਅਨੁਸਾਰ 'ਸਾਦਿਕ ਤੇ ਅਮੀਨ' ਹੋਵੇ; ਭਾਵ ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਝੂਠ ਨਾ ਬੋਲਿਆ ਹੋਵੇ, ਕਰਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਮੁੱਕਿਆ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਵਾਇਆ ਹੋਵੇ; ਉਹ ਇਖਲਾਕਹੀਣਤਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀ, ਬਲਾਤਕਾਰੀ, ਟੈਕਸ ਚੋਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਾਗਦਾਰ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਫੌਜ ਤੇ ਜੁਡੀਸ਼ਰੀ ਦਾ ਨਿਗਰਾਨ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਦਖਲ ਅਤੇ 'ਸਾਦਿਕ ਤੇ ਅਮੀਨ' ਹੋਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਉਕਾ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ।

ਡਾ. ਤਾਹਿਰ-ਉਲ-ਕਾਦਰੀ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਵਾਮ ਉਸ ਨਾਲ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ 'ਚ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਚਿਰ ਬੈਠ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਐਮ.ਕਿਊ.ਐਮ. ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਸਿਦਕ ਦਿਲੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੰਦੀ ਹੈ! ਜੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਕਾਦਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਚੱਟਾਨ

ਦੇਸ-ਪਰਦੇਸ

ਵਾਂਗ ਖੜ੍ਹ ਜਾਣ ਤਾਂ ਪਾਲੇ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇ ਦੇਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਹੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਦਰੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਬੜੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਮਹਾਂ ਮਾਰਚ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਵੀ ਪਾਲਾ ਟੱਪ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਦਰੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਕਾਮਯਾਬ ਹੀ ਕਾਮਯਾਬ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਨੇ 'ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ' ਦਾ ਮਸਲਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬੂਟਾਂ ਵਾਲੇ ਵੀ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਨ ਬਾਅਦ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੌਣ ਹੈ ਇਹ ਡਾ. ਮੁਹੰਮਦ

ਡਾ. ਕਾਦਰੀ

ਤਾਹਿਰ-ਉਲ-ਕਾਦਰੀ। ਤਾਹਿਰ ਕਾਦਰੀ 1951 ਵਿਚ ਝੰਗ ਕਸਬੇ 'ਚ ਸਿਆਲਾਂ ਦੇ ਘਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਮੁੱਢਲੀ ਵਿੱਦਿਆ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਵਾਲੇ ਕ੍ਰਿਸਚੀਅਨ ਸਕੂਲ 'ਚੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ, ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲਾਹੌਰ 'ਚ ਕਾਨੂੰਨ ਪੜ੍ਹਾਇਆ, ਉਥੋਂ ਹੀ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਆਫ਼ ਲਾਅ ਬਣਿਆ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਸਲਾਮੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਇਆ। 1981 'ਚ ਉਸ ਨੇ 'ਮਿਨਹਾਜ਼-ਉਲ-ਕੁਰਾਨ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ' ਨਾਂ ਦੀ ਤਨਜ਼ੀਮ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਤਨਜ਼ੀਮ ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸੂਫੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਭਾਵ ਇਸਲਾਮ ਵਿਚ ਹਿੰਸਾ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਆਪਸੀ ਗੱਲਬਾਤ ਤੇ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਹੀ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਆਵਾਮੀ ਤਹਿਰੀਕ ਨਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਜਮਾਤ ਇਸ ਤਨਜ਼ੀਮ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਵਿੰਗ ਹੈ। ਉਹ ਪ੍ਰਵੇਜ਼ ਮੁਸ਼ਰਫ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ 2002 'ਚ ਚੋਣ ਲੜ ਕੇ ਐਮ.ਪੀ. ਵੀ ਬਣਿਆ ਪਰ 2004 'ਚ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀ ਤਨਜ਼ੀਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸ਼ਹਿਰੀਅਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈ।

ਸੂਫੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਡਾ. ਕਾਦਰੀ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ 'ਚ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ 90 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਹਨ। ਫਰਵਰੀ ਅਤੇ ਮਾਰਚ 2012 ਵਿਚ ਉਹ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਲਈ ਭਾਰਤ ਵੀ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੁੰਬਈ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤੇ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਖਿਲਾਫ਼ 600 ਸਫਿਆਂ ਦਾ ਫਤਵਾ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਤੇ ਇਸਲਾਮ ਬਾਰੇ 400 ਕਿਤਾਬਾਂ ਉਰਦੂ, ਫਾਰਸੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ। ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਏਡਾ ਵੱਡਾ ਸੂਫੀ ਸਕਾਲਰ ਅਚਾਨਕ ਸਿਆਸੀ ਅਖਾਤੇ 'ਚ ਕਿਉਂ ਆਣ ਉਤਰਿਆ ਹੈ? ਉਸ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ 'ਤੇ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਹੋਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਿਆ ਕੀ 90 ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਬੈਠੇ ਉਸ ਦੇ ਸਰਧਾਲੂ ਹੀ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਨ? ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਪਿੱਛੇ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦਾ ਹੱਥ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਲੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਫੀਰ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਡਾ. ਕਾਦਰੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਨੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ 14 ਜਨਵਰੀ 2013 ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਸਾਫ਼ ਹੋਵੇਗੀ!

ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਮਿਨਾਰ-ਏ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਖੇ ਡਾ. ਮੁਹੰਮਦ ਤਾਹਿਰ-ਉਲ-ਕਾਦਰੀ ਦੀ ਰੈਲੀ ਦੀ ਝਲਕ।

ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਹਨ। ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਚੋਣ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪਰ ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੰਘਾਸਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੇੜੇ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਸੋ, ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੱਖੋਂ ਭਾਰ ਹੋਈਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਨਿਗਰਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਾਇਮ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਸੱਤਾ 'ਚ ਬੈਠੀ ਪਾਰਟੀ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਧਾਂਦਲੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਨਾ ਜਿੱਤ ਸਕੇ। ਇਹ ਨਿਗਰਾਨ ਸਰਕਾਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਰਾਏ

ਮੁਕਤ ਕਰਨਾ; ਸਿਆਸਤ ਵਿਚੋਂ ਪੈਸੇ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਕੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਤੇ ਸੇਵਾ ਭਾਵ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ; ਮੌਜੂਦਾ ਫਰਾਡ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਥਾਂ ਹਕੀਕੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਜਿਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੁੱਛ ਹੋਵੇ; ਮਿਹਨਤਕਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰਤੀ ਹੋਵੇ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਨ, ਮਾਲ ਅਤੇ ਇੱਜ਼ਤ-ਮਾਣ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਣ। ਉਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵੋਟਾਂ ਪਾ ਕੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਅਮਾਨਤ ਵਜੋਂ ਸੌਂਪੀ ਸੀ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀ ਅਮਾਨਤ 'ਚ ਖਿਆਨਤ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਮਾਨਤ ਅਸੀਂ ਵਾਪਸ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕੰਗ ਮਾਈ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਭਾਈ ਮੰਝ, ਸਿੱਖ ਮਤਿ ਦੀ ਸੋਭਾ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਣ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਹੋਇਆ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਪਾਸੋਂ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਦਾਤ ਮੰਗਣ ਲੱਗਾ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਭਾਈ 'ਸਿੱਖੀ ਉਤੇ ਸਿੱਖੀ' ਨਹੀਂ ਟਿਕ ਸਕਦੀ। ਐਥੇ ਸਿੱਖੀ ਮੰਗ ਰਿਹੈ, ਘਰੇ ਤੇਰੇ ਸਖੀ ਸਰਵਰ ਦਾ 'ਬਾਨ' ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਸਿੱਖ ਬਣਨ ਲਈ 'ਇੱਕ ਦਰ ਦਾ ਹੋਣ' ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਾਹ ਪਹਿਲੋਂ ਬਾਨ ਦਾ ਫਸਤਾ ਵੱਢ ਕੇ ਆ। ਗੁਰੂ ਕੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿ ਕਰ ਕੇ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਭਾਈ ਮੰਝ ਨੇ ਘਰੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਖੀ ਸਰਵਰ ਦਾ ਬਾਨ ਮਿੱਟੀ 'ਚ ਮਿਲਾਇਆ; ਤਾਂ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ 'ਮੰਝ ਗੁਰੂ ਕਾ ਬੋਹਿਬ' ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ।

ਅਚਾਰੀਆ ਰਜਨੀਸ਼ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪੂਨੇ ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਮੇਨ ਗੇਟ 'ਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਹਦਾਇਤ ਟੰਗੀ ਹੋਈ ਸੀ, 'ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜੁੱਤੀ ਤੇ ਅਕਲ ਬਾਹਰ ਹੀ ਉਤਾਰ ਕੇ ਆਉ।' ਜ਼ਰਾ ਖਰਦੂਣੀ ਤੇ ਅਣ-ਸੁਖਾਵੀਂ ਜਿਹੀ ਜਾਪਦੀ ਇਸ ਹਦਾਇਤ ਦੇ ਉਲਟ ਗੁਰਮਤਿ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬੜੇ ਘਰੇਲੂ ਜਿਹੇ ਤੇ ਮਨਮੋਹਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੁਕਮ ਕਰਿਆ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਭਾਂਡੇ ਵਿਚ ਦੁੱਧ ਪੁਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਂਜਿਆ ਸੁਆਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮਤੇ ਕਿਸੇ ਖੱਲ-ਖੂੰਜੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖਟਾਸ ਲੱਗੀ ਰਹਿ ਜਾਏ। ਇਸੇ ਮਿਸਾਲ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜਦ ਸੋਝੀ ਲੈਣ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਈਏ ਤਾਂ 'ਮਨ ਕੀਆਂ ਮੱਤਾਂ' ਦੀ ਗਨਤੀ ਕਿਤੇ ਬਾਹਰ ਹੀ ਸੁੱਟ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਪੰਡ ਨਾਲੇ ਈ ਚੁੱਕੀ ਰੱਖੀ ਤਾਂ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਣ-ਆਉਣ ਦੀ ਖਾਨਪੂਰਤੀ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬਚਪਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਗੁਆਂਢੀ ਕਸਬੇ ਜਾਡਲ ਦੇ ਲਹਿੰਦੀ ਗੁੱਠੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਸਮਾਗਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਭੋਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੇਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਢਾਡੀ ਗਿਆਨੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧਵਾਂ (ਨੇਤੋ ਬਹਿਰਾਮ) ਆਪਣੇ ਜਥੇ ਸਮੇਤ ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਚੰਗੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਸੀ। ਰੱਬ ਜਾਣੇ, ਉਸ ਨੇ ਲੈਕਚਰ ਕਰਦਿਆਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠਾ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂ ਵੈਸੇ ਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਜੋਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਜੀ, ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਾਹੜੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤੇ ਹੀ ਸੋਝਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ 'ਸੇ ਦਾਤੀਆਂ ਸਚੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆਂ ਬੈਠਿਆਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਆਪਣੀ ਠੋਡੀ ਥੱਲੇ ਬਣੀ ਗੁੱਛੀ ਜਿਹੀ ਖੋਲ੍ਹਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਡੱਰ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੀਸੇ ਵਿਚ ਪਾ ਲਈ ਤੇ ਚਾਰੇ ਉਗਲਾਂ ਨੂੰ ਕੰਘੇ ਵਾਂਗ ਦਾਤੀ 'ਚ ਫੇਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਦਾਤੀ ਸਿੱਧੀ ਜਿਹੀ ਕਰ ਲਈ।

ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ

ਸਿੱਖ ਸਟੇਜਾਂ, ਸਮੱਸਿਆ ਤੇ ਸਮਾਧਾਨ

ਉਸ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਵਿਚ ਸਾਰੰਗੀ ਵਜਾ ਰਹੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਾਤੀ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਜੇ ਕੋਈ ਅੱਜ ਦਾ ਸਿੱਖ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਢਾਡੀ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਨੂੰ ਕੁੱਦ ਕੇ ਪੈ ਜਾਂਦਾ। ਛੱਤੀ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਕਿ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਈ ਜਾਨੇ ਐਂ, ਆਪ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ; ਪਰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਘੜੀ ਦੀ ਖੋਲ੍ਹੀ ਹੋਈ ਦਾਤੀ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਤੱਕ ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹੀ।

ਲਗਭਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਦੋ ਸੰਤ ਬਾਬੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਨ। ਇਕ ਸਨ-ਪਿੰਡ ਅਸਮਾਨਪੁਰ ਦੇ ਸੰਤ ਜਵਾਹਰ ਦਾਸ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸਨ-ਪਿੰਡ ਰਾਮ ਰਾਏਪੁਰ ਦੇ ਸੰਤ ਹਰੀ ਸਿੰਘ। ਅਸਮਾਨਪੁਰੀਏ ਸੰਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਭਗਵੀਂ ਦਸਤਾਰ ਅਤੇ ਭਗਵੇਂ ਹੀ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਦੇ ਸਨ। ਬਾਬਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਹਰੀ ਨੀਲੀ ਜਾਂ ਪੀਲੀ ਦਸਤਾਰ ਅਤੇ 'ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ' ਉਪਰ ਦੀ ਪਹਿਨਦੇ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਸੇਵਕੀ ਲਗਭਗ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਸੀ। ਸੰਤ ਜਵਾਹਰ ਦਾਸ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਤਾਬਿਆ ਬੈਠ ਕੇ ਕਥਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚੋਂ ਇਕ-ਅੱਧ ਸਾਖੀ ਸੁਣਾ ਕੇ, ਫਿਰ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਰਮਾਇਣ-ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਭੀਸ਼ਮ ਪਿਤਾਮਾ ਜੀ ਇਉਂ ਕਹਿੰਦੇ... ਦ੍ਰੋਪਦੀ ਨੇ ਯਿਹ ਕਹਾ... ਅਸ਼ਵਥਾਮਾ ਐਸੇ ਬੋਲਿਆ... ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਵਿਰਾਟ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਿਆ... ਵਗੈਰਾ ਵਗੈਰਾ।

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਜਦ ਕਿਤੇ ਸੰਤ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਕਥਾ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ; ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਬੜੇ ਵੈਰਾਗਮਈ ਅੰਦਾਜ਼ 'ਚ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖ ਬਣਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੇ। ਕਿਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੁੱ-ਕੰਡੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਣ ਕੇ ਪਸੀਜੇ ਹੋਏ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਅੱਖਾਂ ਪੁੰਝਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਕੱਟੜ ਸਿੰਘ ਸਭੀਏ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਸੰਤ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਵਜੋਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਕਥਾ ਕਰਦਿਆਂ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਰੰਚਕ ਮਾਤਰ ਵੀ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ, ਗੁਰਮਤਿ ਹੀ ਦ੍ਰਿੜਾਉਂਦੇ ਹੋ ਪਰ ਅਸਮਾਨਪੁਰ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਗੱਲ ਟਾਂਵੀਂ ਟਾਂਵੀਂ, ਬਹੁਤੇ ਹਿੰਦੂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਹੀ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਅੱਜ ਦੇ ਸੰਤਾਂ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਫੁੱਲ ਕੇ ਕੁੱਪਾ ਹੋਇਆ ਆਖਦਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਮੋਹਰੇ ਉਹ ਕੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ? ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਵਿਦਵਾਤ ਹੈ ਹੀ ਕਿਥੇ? ਐਵੇਂ ਭੇਸ ਬਣਾਈ ਫਿਰਦੇ ਸੰਤਾਂ ਵਾਲਾ! ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਵੀਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਕੇ 'ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਤ' ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਪੁੱਟ ਛਡਦਾ, ਲੇਕਿਨ ਸੰਤ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜਦਿਆਂ ਬੜੇ ਨਿਮਰ ਭਾਵ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਸ. ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, "ਪੰਨੂ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਹੰਕਾਰਗੂਸਤ ਇਨਸਾਨ ਹੋ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰੀ 'ਤੇ ਗੁਮਾਨ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕੁੱਝ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ।"

ਸਾਨੂੰ ਸ. ਪ੍ਰਦੇਵ ਵਰਗੇ ਅਯੋਗ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੋਂ ਚੇਤਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ. ਡਿਗਰੀ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਗਰਾਂਟ ਕਮੀਸ਼ਨ ਦੇ ਟੈਸਟ 'ਨੈਟ' ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਹੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਲੈਕਚਰਾਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਮ.ਏ. ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ 8 ਸਾਲ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਐਸੋਸੀਏਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਲਈ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 15 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਨ/ਖੋਜ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ

ਨਾਲ ਆਖਿਆ, "ਗਿਆਨੀ ਜੀ, ਜਿੰਨੀ ਕੁ ਉਹ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਐ, ਭਾਈ ਉਨੀ ਕੁ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰੋ; ਬਾਕੀ ਦੀ ਨਾ ਪੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਕਰੋ।"

ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸੰਤ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ 'ਤੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੇ ਕਥਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਈ ਹੋਵੇ। ਨਾ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਕਦੇ 'ਆਪਸੀ ਭੇੜ' ਹੀ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਨਿਜੀ 'ਵਿਚਾਰ-ਗੰਢ' ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਸੰਤ ਸਿੰਘ 'ਮਸਕੀਨ' ਜਿਹਾ ਕਥਾਵਾਚਕ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਛ ਕੁਛ ਨੇੜਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢਾਡੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਗਿਆਨੀ ਦਇਆ ਸਿੰਘ 'ਦਿਲਬਰ' ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਨੀ ਨਹੀਂ। ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਵਿਚ ਮੈਂ ਭਾਈ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਜੋਗੀ ਨੂੰ ਸਰਬੋਤਮ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ। ਲੇਕਿਨ ਮੇਰਾ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ 'ਭੁੱਲਣ ਅੰਦਰ ਸਭ ਕੇ ਅਭੁੱਲ ਗੁਰੂ ਕਰਤਾਰ॥' ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਹੇਠ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ ਉਤੇ ਪੂਰੀਆਂ ਉਤਰਦੀਆਂ ਹੋਣ। ਕਥਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਰੌਚਿਕ ਬਣਾਉਣ ਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਉਡਾਰੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਹਿਣ ਵਿਚ ਵਹਿ ਕੇ ਜਾਂ ਸੁਤੇ-ਸਿੱਧ ਹੀ ਕਈ ਵਿਚਾਰ ਐਸੇ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਗੁਰਮਤਿ ਫਿਲਾਸਫੀ ਮੁਤਾਬਕ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ ਜਾ ਸਕਦੇ।

ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਮਸਕੀਨ ਜੀ ਇਕ ਸੀ.ਡੀ. ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਸੰਤ (ਸ਼ਾਇਦ ਬਾਬਾ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ) ਨਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਤੁਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਮਸਜਿਦ ਸੀ ਜਿਥੇ ਕੁਝ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਰਾ ਇਕੱਤਰ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਮਸਜਿਦ ਵੱਲ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਕੇ ਸਿਜਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਲ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਸੰਤ ਜੀ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਹੋ ਕੇ ਮਸੀਤ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਕਿਉਂ ਟੇਕਿਆ? ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਿਆਂ (ਬਕੌਲ ਮਸਕੀਨ ਜੀ) ਸ਼ਿਅਰ ਬੋਲਿਆ,

‘ਬੇ-ਖ਼ੁਦੀ ਮੇਂ ਹਮ ਤੋ ਤੇਰਾ

ਦਰ ਸਮਝ ਕਰ ਝੁਕ ਗਏ।

ਅਬ ਖ਼ੁਦਾ ਜਾਨੇ ਕਿ ਵੇਹ ਕਾਅਬਾ ਬਾ

ਯਾ ਬੁਤ ਖਾਨਾ।’

ਕਥਾ ਵਿਚ ਮਸਕੀਨ ਜੀ ਮਸੀਤ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 'ਸਿੱਖ ਸੰਤ' ਦੇ ਬਿਰਹਮਪੁਣੇ ਦੀ ਸੋਭਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਚਲਦੇ ਕਥਾ-ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਚ ਇਹ ਵਾਕਿਆ ਬੜਾ ਹੀ ਢੁਕਵਾਂ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ। ਰਸਦਾਇਕ ਵੀ, ਪਰ ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ

ਗੁਰਮਤਿ ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਹੈ। 'ਪੂਜਾ ਅਕਾਲ ਕੀ, ਪਰਚਾ ਸ਼ਬਦ ਕਾ, ਦੀਦਾਰ ਖਾਲਸੇ ਕਾ' ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਬਰ-ਖ਼ਿਲਾਫ! ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮਸਕੀਨ ਜੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ਾਂ-ਵਿਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਸੁਣਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਮਸਕੀਨ ਜੀ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਸਵਰਗੀ ਢਾਡੀ ਭਾਈ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਦਿਲਬਰ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਅਟਕ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਾਈ ਤਾਂ ਦਰਿਆ ਗੋਡੇ ਗੋਡੇ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਦ ਕਿ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਹਿਸਟੋਰੀਅਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਐ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਸਵਾਰੀ ਸੀ। ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦੇ ਅਟਕ ਦਰਿਆ ਤੋਂ ਪਾਰ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ, ਅਰਦਾਸਾ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਅੱਗੇ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਭੁੱਲ ਬਦਲੇ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਸਟੇਜ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਭਾਈ ਦਿਲਬਰ ਉਤੇ 'ਬੈਠ' ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਸੀ।

ਹੁਣ ਸੁਣੋ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਕਲਾ ਦੇ ਹੀਰੇ ਭਾਈ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਜੋਗੀ ਦੀ ਕਪੋਲ-ਕਲਪਨਾ! ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੰਨ ਰਸ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਹਾਸ-ਵਿਅੰਗ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਉਹ ਧੜੱਲੇਦਾਰ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਵਲੋਂ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਸੀਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹਸਤਿਨਾਪੁਰ ਨਿਵਾਸੀ ਭਾਈ ਧਰਮ ਦਾਸ ਜੱਟ ਉਠਿਆ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਭਾਈ ਧਰਮ ਦਾਸ ਲੜੇਗਾ?" ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਮਹਾਰਾਜ ਆਪੇ ਬੁੱਝ ਲਉ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਵਾਲ ਦੁਹਰਾਇਆ। ਭਾਈ ਧਰਮ ਦਾਸ ਨੇ ਫਿਰ 'ਆਪੇ ਈ ਬੁੱਝ ਲਉ' ਦਾ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, "ਭਾਈ, ਇਹ ਤੂੰ ਕੀ ਬੁਝਾਰਤ ਜਿਹੀ ਪਾਈ ਜਾਨੈ? ਅਸੀਂ ਪੁੱਛਦੇ ਆਂ ਲੜੇਗਾ? ਤੂੰ 'ਆਪੇ ਬੁੱਝ ਲੋ' ਕਹੀ ਜਾਨੈ!" ਭਾਈ ਧਰਮ ਦਾਸ ਅੱਗਿਉਂ ਬੋਲਿਆ, "ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਮੈਂ ਜੱਟ ਹੁੰਨਾਂ। ਜੱਟ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲੜਨ ਲਈ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੇ! 'ਕੇਰਾਂ ਨਾਂ ਦਸ ਦਿਉ ਕਿਹਦੇ ਨਾਲ ਲੜਨੈ!!"

ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਮਖੌਲ ਉਡਾਉਂਦੀ ਇਸ 'ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਸਾਖੀ' ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ 'ਹਾ...ਹਾ...ਹਾ...ਹਾ!' ਤਾਂ ਕਈਆਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੋਉ, ਪਰ ਜੋਗੀ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸਟੇਜ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੋਣਾ। ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ 'ਜਥੇ' ਨੇ ਜੋਗੀ ਜੀ ਤੋਂ 'ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ' ਹੀ ਮੰਗਿਆ ਹੋਣਾ। ਇਹ ਵੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਨਘੜਤ 'ਸਾਖੀ'

ਲਿਖਤਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਫੋਨ: 408-915-1268

ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਜੋਗੀ ਜੀ ਦਾ ਬਾਹਰ ਬੈਠੀਆਂ 'ਸੰਗਤ' ਨੇ ਮੁਰਦਾਬਾਦ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ।

ਮਸਕੀਨ ਜੀ ਦੀ ਇਕ ਹੱਡਬੀਤੀ ਨਾਲ ਲੇਖ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ। ਬਹੁਤ ਪਹਿਲੀਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਬੱਸ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਕਥਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ। ਅੱਡੇ ਉਤਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਰਾਹ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਹ ਸਿੱਖ ਅੱਗਿਉਂ ਮਸਕੀਨ ਹੁਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਣਾ ਹੈ? ਰਾਮਗੜੀਆਂ ਦੇ, ਫੀਬਿਆਂ ਦੇ, ਭਾਪਿਆਂ ਦੇ, ਜੱਟਾਂ ਦੇ...? ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਗਜ਼ ਭਰ ਲੰਮੀ ਲਿਸਟ ਸੁਣ ਕੇ ਮਸਕੀਨ ਜੀ ਆਜਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬੋਲੇ, 'ਭਾਈ ਮੈਂ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਕਥਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆਂ! ਉਹਦੀ ਦੱਸ ਪਾ ਮੈਨੂੰ!'

ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਇਤਨੇ 'ਲੇਬਲ' ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਜਾਤਾਂ ਗੋਤਾਂ ਤੋਂ ਕਈ ਕਦਮ ਅਗਾਂਹ ਜਾ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਲਗ ਅਲਗ 'ਸੰਤਾਂ ਦੇ' ਅਤੇ 'ਧੜਿਆਂ ਦੇ' ਅਸਥਾਨ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਧਾਮ ਕੁੜੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਪੂਰੇ ਕੰਟਰੋਲ ਥੱਲੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਬੁਲਾਉਣ ਲੱਗਿਆਂ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੂੰ 'ਸਿਆਸੀ ਐਨਕ' ਰਾਹੀਂ ਪਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਆਪਣੇ ਸਥਾਨਕ 'ਵੋਟ ਬੈਂਕ' ਨੂੰ ਪੱਕਿਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਹੋੜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਦੀ ਲਿਆਕਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਆਪਣੀ ਚੌਧਰ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸੱਚ ਕਦੇ ਮਰਦਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਅਸੂਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਏ ਹੋਏ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਧੰਨਤਾ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਿਸੇ ਸੋਝੀ ਸੋਚ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਣੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਦੇਖਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਿਕਟੇਟਰ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਲੱਖ 'ਸੇਵਾਦਾਰ' ਕਹਾਈ ਜਾਣ!

ਸ. ਪ੍ਰਦੇਵ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ 5 ਜਨਵਰੀ 2013 ਦੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਤਬਾਕਥਿਤ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਦੇਵ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਫੇਰੀ ਸਬੰਧੀ ਖਬਰ ਛਪੀ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ 'ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ' ਸ਼ਬਦ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਸੰਗਤ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ, ਕਿਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹਨ ਜਾਂ ਸਨ? ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਕੰਮੀ ਪਰੰਪਰਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਘੁਮੱਕਤ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਕਿਸੇ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਜਾਂ ਪਿੱਛੇ 'ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ' ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪਰੰਪਰਾ ਬੰਦ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਕਥਿਤ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਨਾ ਕਰਨ।

ਸ. ਪ੍ਰਦੇਵ ਦੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਫੋਨ ਨੰਬਰ 559-994-3467 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ 'ਪ੍ਰਦੇਵ' ਕਿੱਥੇ ਨਿਯੁਕਤ ਹਨ? ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਸ. ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਫੋਨ ਨੰਬਰ 559-909-2993 ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਸੁਖਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ 'ਪ੍ਰਦੇਵ' ਨੂੰ ਜਾਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਲ ਵਿਚ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਉਹ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ

ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਿਰਫ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਵੀ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ 'ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ' ਲਗਾਵੇ। ਕੀ ਸ. ਪ੍ਰਦੇਵ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ/ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਉਤਰਦੇ ਹਨ?

ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ, ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ, ਕਥਾਕਾਰ, ਵਿਆਖਿਆਕਾਰ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਅਤਿ ਸਤਕਾਰਿਤ ਖਿਤਾਬ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਪਾਧੀ ਜਾਂ ਖਿਤਾਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਅੱਗੇ ਲਗਾਉਣਾ ਸਿੱਖ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ-ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਮਾਣ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਂ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਵੱਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਤਾਂ ਜੋ ਅਣ-ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਉਪਾਧੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਦਾ ਇਹ ਪਵਿੱਤਰ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੱਚ ਦਾ ਵਿਖਿਆਨ ਕਰੇ ਨਾ ਕਿ ਆਪਣੀ ਪਹਿਚਾਣ ਸਬੰਧੀ ਝੂਠ ਜਾਂ ਢੰਗ ਦਾ ਵਿਖਾਵਾ ਕਰੇ।

—ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ

ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।

ਅਕਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਕਬੱਡੀ

ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ, 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦਾ ਹਰ ਅੰਕ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਵਾਰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਮਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜੇ ਜਗਬੀਰ ਵਾਂਗ ਕਹਿਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਹੀ ਕਹਾਂਗੀ ਕਿ ਵੀਰ ਮੇਰਿਆ, ਤੂੰ ਕਮਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਰਗੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਕੱਢ ਕੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਿੰ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੇਖ 'ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਕਬੱਡੀ ਅਤੇ ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ' ਲਈ ਵਧਾਈ। ਬਾਦਲ ਪਿਉ-ਪੁੱਤ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਵੱਡੇ ਬਾਦਲ ਖੇਡਦੇ ਆਏ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਹਮਾਤਤ-ਧਮਾਤਤ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਅਕਾਲੀ' ਕਹਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਿੰਨੀ ਸੂਝਤਮਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਿੰ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਖੇਡ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ।

ਨੀਲਮ ਸੈਣੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਸਖੀਓ' ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਪਿੰਡਾਂ ਥਾਂਵਾਂ ਤੱਕ ਗੂੰਜ ਪਾਵੇ, ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮੈਂ ਨਿਹਾਲ ਹੋ ਗਈ। ਕਿੰਨੇ ਸਾਥੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਕੁੱਝ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੁਲਤਾਨ ਅਖ਼ਤਰ

ਨੇ ਵੀ ਵਧੀਆ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਦਾ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮੈਂ ਉਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ, 'ਮੇਰਾ ਗਰਾਈਂ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ।' ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਮੰਟੋ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹਿਆ ਸੀ ਪਰ ਕਹਿ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕੀ। ਮੰਟੋ ਦਾ ਪਿੰਡ ਪਪੜੋਂਦੀ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹੀ ਪਿੰਡ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਾਂਗ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਯਾਦ ਨੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਮਰਾਲੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੀ ਪਪੜੋਂਦੀ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਕੁੜੀ ਗੁਰਮੀਤ ਇਕੱਠੀਆਂ ਪੜ੍ਹਦੀਆਂ ਸਾਂ। ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਜਾਂ ਪਪੜੋਂਦੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾਂ ਘੁੰਗਰਾਲੀ। ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਟਹਿਣਾ ਨੇ ਵੀ 'ਪਰਸੁਰਾਮ ਵਾਲਾ ਕੁਹਾੜਾ' ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਵਾਰ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ-ਕੁੱਝ ਨਾ ਕੁੱਝ ਤਾਂ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਦਮ ਲਵੇਗਾ। 'ਉਡ ਪੁਡ ਗਿਆ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ' ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਲੋਕ ਮਹਿਸੂਸ ਤਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਦਿੱਲੀ ਵਾਂਗ ਕਦੀ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਨਿਕਲ ਆਉਣਗੇ। ਅਮੋਲਕ! ਤੁਸੀਂ ਕਮਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖ ਕੇ। ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬੋਲ 'ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ' ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਘਰ ਵੀ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨਾਲ ਇਵੇਂ ਹੀ ਖੁਰਾਫਾਤਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਵਿਛੜ ਗਏ ਸਾਥੀ ਨਰਿੰਦਰ ਭੁੱਲਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਕੌਣ ਜਾਣਦਾ ਹੈ?

—ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ, ਟੋਰਾਂਟੋ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲ 2013 ਮੁਬਾਰਕ

ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ
ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ, ਪੰਜਾਬ

ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ
ਉਪ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ, ਪੰਜਾਬ

ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂ
ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ
(ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਯੂ ਐਸ ਏ)

ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ
ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ
ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 2013 ਕੁਲ ਲੋਕਾਈ
ਲਈ ਅਮਨ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ
ਭਰਿਆ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇ

ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜਪੁਰਾ
ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਯੂ ਐਸ ਏ
(ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਇਕਾਈ)

ਗੁਰਪੁਰਬ 5 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਮਨਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਵਿਵਾਦ

ਕਾਰਟਰੇਟ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ (ਬਿਊਰੋ):

2003 ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸੋਧੀ ਗਈ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਜੰਤਰੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਦੁਫੇੜ ਪਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੁਫੇੜ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਥਾਈਂ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ 5 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਦਿਹਾੜਾ 18 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੋਧੀ ਗਈ ਜੰਤਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਦਿਹਾੜਾ ਇਸੇ ਦਿਨ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਦੁਫੇੜ ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਦਰਬਾਰ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਲੰਘੀ 5 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ ਪਹਿਲੀ 2003 ਵਾਲੀ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਜੰਤਰੀ ਅਨੁਸਾਰ 5 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ 18 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਾਮਲਾ ਅਖੀਰ ਗੁਰੂ ਘਰ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਜਾ ਪੁੱਜਾ।

ਹੈਰਾਨ ਹੋਈ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਪੁਲਿਸ

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਦਰਬਾਰ 2004 ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਥੇ ਅਪ੍ਰੈਲ 2012 ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 2003 'ਚ ਜਾਰੀ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਵੀ ਹਰ ਸਾਲ 5 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਹੀ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਵੀ ਤਿੰਨ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਸਬੰਧੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸ਼ੁਰੂ

ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਅਰਦਾਸ 5 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ ਨਵੀਂ ਜੰਤਰੀ ਅਨੁਸਾਰ 18 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ 5 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਚਾਹਵਾਨ ਸੰਗਤ ਦੇ ਇਕ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਗਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਬੰਧੀ ਹੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਰਖਾਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਜੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਲਵੋ।

ਸ. ਭੁੱਲਰ ਅਨੁਸਾਰ 5 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ, ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਸੰਗਤ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਾਲੇ ਇਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਰਤਾਏ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਗਤ ਦਾ

ਘਟਨਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

5 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਗੁਰਪੁਰਬ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਚਾਹਵਾਨ ਸੰਗਤ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਗਤ ਦੇ ਇਕ ਧੜੇ ਵਲੋਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਬੇਲੋੜਾ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦਾ ਗੁਰਪੁਰਬ 18 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਮਨਾ ਰਹੀ ਹੈ।

Gas Station For Sale By Owner in Indianapolis, Indiana

Very well maintained Sunoco Gas Station and C-Store for sale with real estate. Built in 2008, the C-Store size is 2800 sq.ft.

Monthly sales inside \$95,000 includes beer & \$25,000 lottery.

Gas Sales 50,000 gallons including diesel

Asking price \$1,444,000.00 plus Inventory.

ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿਕਾਊ ਹੈ

ਸੁਨੋਕੋ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕਨਵੀਨੀਐਂਸ ਸਟੋਰ ਰੀਅਲ ਐਸਟੇਟ ਸਮੇਤ ਵਿਕਾਊ ਹੈ। 2008 'ਚ ਬਣਿਆ ਸਟੋਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚੰਗੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ। ਮਾਸਿਕ ਵਿਕਰੀ ਇਨਸਾਈਡ 95000 ਡਾਲਰ ਬੀਅਰ ਸਮੇਤ, ਲਾਟਰੀ 25000 ਡਾਲਰ, ਡੀਜ਼ਲ ਅਤੇ ਗੈਸ 50,000 ਗੈਲਨ

ਕੀਮਤ: \$1,444,000.00+ਇਨਵੈਂਟਰੀ

Contact: Harpreet Singh Sandhu

Cell: 317-513-5649

e-mail: HDSANDHU@GMAIL.COM

ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਬੰਧਕ

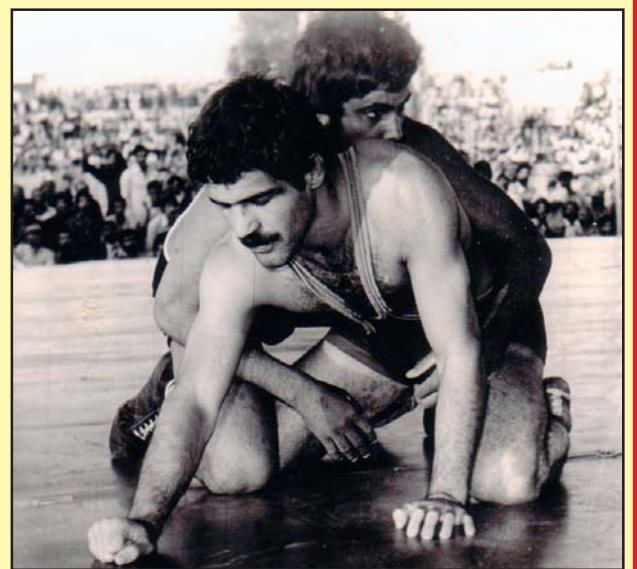
ਰੁਸਤਮ-ਏ-ਹਿੰਦ ਪਹਿਲਵਾਨ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ

ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਸਾਲ 2013 ਮੁਬਾਰਕ

*ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ 1981 'ਚ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਸੰਜੇ ਗਾਂਧੀ ਟਰਾਫੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਿਆ।

*ਪਹਿਲਵਾਨ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਮੋਹਰਦੀਨ ਤੇ ਬਿੱਲੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਨੇ 1979 'ਚ ਏਸ਼ੀਅਨ ਖੇਡਾਂ 'ਚੋਂ ਸਿਲਵਰ ਮੈਡਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ।

*ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਪਿਤਾ ਕਰਮਾ ਪਹਿਲਵਾਨ ਜੀ ਅਤੇ ਬੇਟੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੋ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਚੈਂਪੀਅਨ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਰੱਖਣੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਖੇਡਾਂ ਵੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ ਜੀ।

ਪਹਿਲਵਾਨ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ, ਫੋਨ:513-307-8462

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਝਟਕਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਰਾਜਪਾਲ ਕਮਲਾ ਬੈਨੀਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਜਸਟਿਸ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਆਰ.ਏ. ਮਹਿਤਾ ਦੀ ਰਾਜ ਲੋਕਯੁਕਤ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਕੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਪਿਛੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਬਾਗੋਬਾਗ ਹਨ।

ਡਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਸ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਅਧੀਨ ਚੱਲਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਪਰ ਜਸਟਿਸ ਮਹਿਤਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ 25 ਅਗਸਤ, 2011 ਨੂੰ ਜਸਟਿਸ ਮਹਿਤਾ

ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਦਾ ਲੋਕਯੁਕਤ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਪਿਛਲੇ ਅੱਠ ਸਾਲ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਪਿਆ ਸੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ 18 ਜਨਵਰੀ, 2012 ਨੂੰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਬਹਾਲ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਂਜ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬਾਰੇ ਵੰਡਵਾਂ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ 'ਚ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ ਇਹ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹਿਚਕਿਚਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਦੂਰੇ ਮਾਪਦੰਡ ਅਪਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੂਚਨਾ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨੀਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਲਈ ਲੋਕਪਾਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਗੁਜਰਾਤ 'ਚ ਲੋਕਯੁਕਤ ਤੋਂ ਕਿੰਨੀ ਖ਼ਫ਼ਾ ਹੈ।

ਕਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਪੇਮੈਂਟਾਂ ਤੋਂ ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ?

- ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਡਾਲਰ ਬਚਾਓ, ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਸੁਖਾਲੀ ਕਰੋ
- ਤੁਹਾਡੀ ਰਹਿੰਦੀ ਪੇਮੈਂਟ 60% ਤੱਕ ਘਟ ਸਕਦੀ ਹੈ
- ਆਪਣਾ ਕਰੈਡਿਟ ਬਹਾਲ ਕਰਾਓ
- Bankruptcy ਤੋਂ ਬਚੋ!
- ਸਾਰੇ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਇਕੋ Monthly Payment ਬਣਾਓ

Achieve financial peace of mind
Get the fast results
100% confidential
Prevent wages garnishment and bank levies

We work in USA & Canada

Resolve your IRS Tax Debt / Problems

100% SATISFACTION GUARANTEED

ਅੱਜ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ

(888) 888-9914

www.ooraa.org

BJ Digital Video & Photos
BROADCAST HD FILM QUALITY
Ph.718-441-6516 Cell No.646-403-7334
Blu-ray DVD

All Work In Digital
Wedding, Birthday, Ring Ceremony,
Sweet Sixteen & All Others Function
Experience 25 Year
Ph. 718-441-6516 Cell No. 646-403-7334

ORIGINAL MOVIES
BJ
718-441-6516
New York

United Sports Club of California

33272 Palomino Common, Fremont, CA, USA 94555

Phone: 510-468-9381

Website: <http://usportsca.org/>

ਨਸ਼ੇ ਛੱਡੋ।

ਨਸ਼ਾ ਵਿਰੋਧੀ ਅਪੀਲ

ਕੋਹੜ ਵੱਢੋ।

ਉਠੋ ਬੱਬਰ ਸ਼ੇਰ ਪੰਜਾਬੀਓ, ਮਾਂ ਧਰਤੀ ਰਹੀ ਪੁਕਾਰ। ਬੰਨ ਬੰਨੇ ਹੁਣ ਜੋਰ ਦੀ, ਦਰਿਆ ਛੇਵਾਂ ਚੜਿਆ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰ। ਜੇ ਹੜ੍ਹ ਗਈ ਫਸਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ, ਤਾਹਨੇ ਮਾਰੂ ਮੁਹੰਮਦਾਂ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ। ਨਾ ਜਾਗੇ ਮਾਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ, ਤੇ ਰਹੀ ਸੁੱਤੀ ਸਰਕਾਰ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਮੁਫਤ ਨਸ਼ਾ ਛੱਡਾਊ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋੜਵੰਦ ਵਲੰਟੀਅਰ ਬਣਕੇ ਅੱਗੇ ਆਉਣ- ਸ. ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ (98555-82239)

ਨਸ਼ਾ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ Every Sunday 8:15pm-10:00pm CA Time (832-551-5038)

ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ (ਚੇਅਰਮੈਨ) ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ (ਪ੍ਰਧਾਨ)

ਗੁਰਦਾਵਰ ਸਿੰਘ ਮਹੇਤੂ

ਜੁਗਰਾਜ ਸਿੰਘ ਸਰੋਤਾ

831-247-4637

510-677-6248

Makhan S. Bains

Narinder S. Sahota

Iqbal S. Gakhal

Parmjit S. Sandhu

www.punjabtimesusa.com

Radio Chardi Kala
Listen Live 24/7
www.radiock.com
Dial To Listen
832-551-5038

2gsmann@gmail.com

510-673-0825

Palwinder S. Gakhal

Kuldip S. Mann

Dalvinder S. Padda

Sadhu S. Khalour

Promotes Healthy Environment

ਮਾਂ ਬਾਪ, ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਖੇਡ ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਡਟਣ ਦਾ ਹੋਕਾ।

ਲੱਚਰ ਗਾਇਕੀ ਰਾਹੀਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਾਇਕਾਂ ਦਾ ਸਮਾਜਕ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰੋ।

ਸੇਵਕ ਸੰਦਲ ਦੀ ਨਵੀਂ ਐਲਬਮ 'ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨ' ਰਿਲੀਜ਼

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਉਘੇ ਲੋਕ ਗਾਇਕ ਸੇਵਕ ਸੰਦਲ ਦੇ ਗਾਏ ਸਾਫ਼ ਸੁਬਰੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਇਕ ਐਲਬਮ 'ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨ' ਇਥੇ ਸ਼ਾਮਬਰਗ ਟਾਊਨ ਦੇ ਕਲੇ ਓਵਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਚ ਲੰਘੇ ਐਤਵਾਰ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਟ੍ਰਿਪਲ ਐਸ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ ਕੱਢੀ ਇਸ ਐਲਬਮ

'ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨ' ਹਨ। ਇਸ ਐਲਬਮ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਇੰਦਰ ਲੋਕ ਸਟੂਡੀਓ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਦਿਨੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਬਣੀ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੇਵਕ ਸੰਦਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਨਮੋਹਕ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵਲ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕੀਤੀ ਕਿ ਹਲਕੀ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਗਾਇਕੀ ਤੇ ਗੀਤਕਾਰੀ ਵਾਲੇ ਗਾਇਕਾਂ ਤੇ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਮਾਗਮਾਂ 'ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਸੌਂਦਿਆ ਜਾਵੇ। ਸ੍ਰੀ ਸੁਸਾਣਾ ਨੇ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਨਰੋਈ ਗਾਇਕੀ ਤੇ ਗੀਤਕਾਰੀ

ਵਿਚ ਕੁਲ 8 ਸੋਲੇ ਗੀਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਥਾਨਕ ਗੀਤਕਾਰ ਤੇ ਸ਼ਾਇਰ ਸਤਿੰਦਰ ਸੁਸਾਣਾ ਦੇ ਲਿਖੇ ਤਿੰਨ ਗੀਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਦੇ ਪੰਜ ਗੀਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਾਮਵਰ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਾਫ਼ ਸੁਬਰੀ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਸ੍ਰੀ ਸੁਸਾਣਾ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਉਘੇ ਸ਼ਾਇਰ ਮਰਹੂਮ ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਣਾ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਸੁਸਾਣਾ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਰੇ ਗੀਤ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਚੈਨਲਾਂ

ਪੰਜਾਬੀ ਵੈਬ ਸਾਈਟ 'ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਡਾਟ ਕਾਮ' ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸ਼ਾਇਰ ਲਾਲੀ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ਵਧ ਰਹੇ ਲੱਚਰਪੁਣੇ ਉਤੇ ਚਿੰਤਾ ਜਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਫ਼-ਸੁਬਰੀ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਖੇਡ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ

ਦੇਣ ਪ੍ਰਤੀ ਵਚਨਬੱਧ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਉਹ ਕਈ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਮਿੱਟੂ ਧੂਰੀ, ਗੁਰਲੇਜ਼ ਅਖਤਰ, ਲਵਲੀ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਐਸ ਰਿਸ਼ੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਗੀਤਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਿੰਗਾਰੀ ਐਲਬਮ ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦਾ ਦੌਰ ਵੀ ਚੱਲਿਆ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ, ਲਾਲੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਸਤਿੰਦਰ ਸੁਸਾਣਾ ਅਤੇ ਅਜਮੇਰ ਪੰਨੂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ।

ਸੌ ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਮੰਦਰ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ

ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ (ਬਿਊਰੋ): ਹਾਲੀਵੁਡ ਸਿਟੀ ਨਜ਼ਦੀਕ ਸੌ ਮਿਲੀਅਨ (10 ਕਰੋੜ) ਡਾਲਰ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸਵਾਮੀਨਰਾਇਣ ਮੰਦਰ ਜਨਤਾ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਦਰ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਾਤਾਵਰਨ-ਪੱਖੀ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਨਾਲ ਉਸਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਬੋਚਾਸਨਵਾਸੀ ਸ੍ਰੀ ਅਕਸ਼ਰ ਪੁਰੁਸ਼ੋਤਮ ਸਵਾਮੀਨਰਾਇਣ ਸੰਸਥਾ (ਬੀਏਪੀਐਸ) ਦਾ 64ਵਾਂ ਸਵਾਮੀਨਰਾਇਣ ਮੰਦਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਾਰੀਕਬੀਨੀ ਨਾਲ ਤਰਾਸ਼ੇ ਗਏ ਇਤਾਲਵੀ ਕਾਰੋਗ ਪੱਧਰ ਦੇ 35 ਹਜ਼ਾਰ ਟੁਕੜਿਆਂ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨੀ ਗੁਲਾਬੀ ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਉਸਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੰਘੀ 23 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਉਦਘਾਟਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦਾ ਇਥੇ ਤਾਂਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਬੀਏਪੀਐਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਭੂਚਾਲ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲ ਸਕਣ ਵਾਲਾ ਮੰਦਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਦੀ ਉਮੀਦ

ਹੈ। ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਭੂਚਾਲ ਰੋਧਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਖਾਸ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਉਸਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ 122 ਬੰਮ, 129 ਡਾਟਦਾਰ ਰਸਤੇ, ਦੋ ਵੱਡੇ ਗੁੰਬਦ, ਚਾਰ ਬਾਲਕੋਨੀਆਂ ਤੇ ਪੰਜ ਬੁਰਜ

ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ 6600 ਹੱਥੀਂ ਬਣਾਈਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਕਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਆਧਾਰਤ ਤਸਵੀਰਾਂ ਹਨ ਜੋ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਤੇ ਅਧਿਆਤਮਵਾਦ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਵਾਮੀਨਰਾਇਣ ਮੰਦਰ 20 ਏਕੜ ਰਕਬੇ ਉਤੇ ਉਸਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਕਮਲ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦਾ ਰਿਫਲੈਕਸ਼ਨ ਪੌਂਡ, ਇਕ ਕਲਚਰਲ ਸੈਂਟਰ, ਜਿਮਨੇਜ਼ੀਅਮ ਤੇ ਕਲਾਸ ਰੂਮ ਵੀ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੋਲਰ ਸਿਸਟਮ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਰੱਖਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ

ਸੀਵਾਨ: ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਸੀਵਾਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸਿਸਵਾਂ ਕਲਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਚ ਪੰਚਾਂ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ

ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਤੇ ਕਾਲਜ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੇ ਛੋਟੇ ਕਪੜੇ ਪਹਿਨਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਲਮ ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ **ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ** ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। 'ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ' ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇਗੀ। ਵਧੀਆ ਲਿਖਤਾਂ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਛਾਪੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਤੁਹਾਡੀ ਆਪਣੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਤਸਵੀਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਕੋਲਿਤਰੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਮ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 19 ਜਨਵਰੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-47

ਤਸਵੀਰ: ਰੁਪਿੰਦਰ ਓਬਰਾਏ

ਮੈਂ ਬੱਚੜੀ ਭਾਰਤ ਮਾਂ ਦੀ ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਮੈਨੂੰ ਧੀ।
ਮੈਂ ਨੂੰ ਭੋਰਾ ਜਾਣਦੀ ਕਿ ਅੱਗੇ ਹੋਣਾ ਕੀ?
ਜੇ ਧੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਡਾਢਿਆ ਤਾਂ ਕਾਲੇ ਲਿਖ ਨਾ ਲੇਖ,
ਜੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ, ਏਦਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੀ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-45

ਹੈ ਨੀ ਕੋਈ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ,
ਪਲ ਦੇ ਪਲ ਤਾਂ ਮੌਜ ਮਨਾਈਏ।
ਬੂਟ ਵਲਾਇਤੀ ਬੜੇ ਹੀ ਨਿੱਘੇ,
ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਪਾਂ ਦਾਅ ਲਗਾਈਏ।
ਇੱਕ ਦੇ ਉਪਰ ਬੈਠ ਕੇ ਆਪਾਂ,
ਬੂਥੀ ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਲੁਕਾਈਏ।
-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ
ਫੋਨ: 91-98783-37222

ਨਿਕਾ ਜਿਹਾ ਇਕ ਸੋਹਣਾ
ਬੱਚਾ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਕਤੂਰਾ।
ਭੁੱਖ ਪਿਆਸ ਵੀ ਝਲਕੇ
ਕਰਦਾ ਕੰਮ ਮਾਲਕ ਦਾ ਪੂਰਾ।
ਚਉਂ ਚਉਂ ਕਰਕੇ ਕਰੇ ਲਾਡੀਆਂ
ਪੈਰ ਖਸਮ ਦੇ ਚੱਟਦਾ।
ਮਾਲਕ ਦੇ ਲਈ ਜਾਨ ਦੇਣ ਤੋਂ
ਪਿਛੇ ਕਦੀ ਨਾ ਹੱਟਦਾ।

ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਦੇਣ ਪਹਿਰਾ
ਹੁਣ ਵੜ ਜੁੱਤੀ ਵਿਚ ਸੁੱਤਾ।
ਬੇਈਮਾਨ ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਹੈ
(ਸੁਰਜੀਤ) ਇਹ ਕੁੱਤਾ।
-ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ

ਨਾ ਬਿਜਲੀ ਜਾਣੇ ਦੀ ਚਿੰਤਾ
ਨਾ ਚੱਲੇ ਕੋਈ ਮੀਟਰ।
ਠੰਡ ਕਹਿਰਾਂ ਦੀ, ਨਿੱਘ ਮਾਣੀਏ,
ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਹੀਟਰ।
-ਫਕੀਰ ਚੰਦ ਸੈਂਪਲਾ, ਐਲ ਏ

ਮਾਲਕ ਮੇਰਾ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਮੈਨੂੰ
ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਸੌਂ ਗਿਆ, ਵਿਚ ਚੁਬਾਰੇ।
ਠੰਡ ਬੜੀ ਪੈ ਰਹੀ ਮਿੱਤਰੇ,
ਹੱਡ ਪੈਰ ਇਹ ਠਾਰੇ।
ਦਿਮਾਗ ਆਪਣਾ ਵਰਤ ਕੇ
ਮੈਨੂੰ ਕਰਨਾ ਪਉਂਦਾ ਜੁਗਤਾ।
ਅੱਜ ਦੀ ਰਾਤ ਮਿੱਤਰਾ,
ਮਾਲਕ ਦੇ ਬੂਟ ਅੰਦਰ ਸੌਂ ਕੇ ਸਾਰ।
-ਗੋਰਾ ਪ੍ਰਜਾਪਤ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ
ਫੋਨ: 646-721-1964

ਲਾ ਕੇ ਦੌੜਾਂ ਮਾਲਕ ਆਇਆ,
ਵੜ ਕੰਬਲਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਤਾ।
ਨਿੱਘੇ ਨਿੱਘੇ ਬੂਟ 'ਚ ਵੜ ਕੇ
ਲਾਹਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਕੁੱਤਾ।
-ਬੱਲੀ ਸਿੰਘ, ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ।

ਮਲਾਲਾ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚੋਂ ਛੁੱਟੀ ਮਿਲੀ

ਲੰਡਨ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਹੰਡਲਾ ਮਾਰਨ ਕਰਕੇ ਤਾਲਿਬਾਨ

ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਈ ਮਲਾਲਾ ਯੂਸਫਜ਼ਈ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ। ਬਰਮਿੰਘਮ ਸਥਿਤ ਕੁਈਨ ਐਲਿਜ਼ਬਥ ਹਸਪਤਾਲ ਮੁਤਾਬਕ 15 ਸਾਲਾ ਮਲਾਲਾ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਆਰਜ਼ੀ ਘਰ ਵਿਚ ਆਰਾਮ ਕਰੇਗੀ ਤੇ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਦੀ ਖੋਪੜੀ ਦਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਵੈਸਟ

ਮਿੰਡਲੈਂਡਜ਼ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਬਰਤਾਨਵੀ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਦੀ ਖੋਪੜੀ ਦਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਯੂਸਫਜ਼ਈ ਨੂੰ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਲਾਜ ਲਈ ਕੁਈਨ ਐਲਿਜ਼ਬਥ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਸਪਤਾਲ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਜਾਂ ਫਰਵਰੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਮਲਾਲਾ ਦੀ ਖੋਪੜੀ ਦਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਲਾਲਾ ਯੂਸਫਜ਼ਈ ਨੂੰ ਆਇਰਲੈਂਡ ਵੱਲੋਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲਈ ਪੰਜ ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਲਾਲਾ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ 'ਤੇ ਰਹੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਹਿਲੇਰੀ ਕਲਿੰਟਨ, ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ, ਕੀਨੀਆ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜੋਹਨ ਗਿਬੋਨਗੋ ਤੇ ਪੈਕਸ ਲਚਰਿਸਤੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ, ਕੈਥੋਲਿਕ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤੇ ਸਾਂਤੀ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਸਨ।

ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੰਜਾਬ ਰਿਹਾ ਫਾਡੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਾਲਾਇਕੀ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੋਕੇ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਸੰਕਟ ਦੌਰਾਨ ਕਣਕ ਤੇ ਝੋਨੇ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੰਜਾਬ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਐਵਾਰਡ ਤੇ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਇਨਾਮੀ ਰਾਸ਼ੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਗਰਾਂਟਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਵੱਟਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ।

ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਇਨਾਮੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਇਸ ਵਾਰੀ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲੈ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਲਗਾਤਾਰ ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਇਨਾਮ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਫ 'ਹੋਸਲਾ ਵਧਾਉ' ਇਨਾਮ ਦੇ ਕੇ ਬੁੱਤਾ ਸਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਐਵਾਰਡ ਨਾਲ ਕੋਈ ਇਨਾਮੀ ਰਾਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਐਵਾਰਡ 15 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇਖ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਾਲਾਇਕੀ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਰੋਲੀ

ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸਾਡਾ ਸੂਬਾ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਐਵਾਰਡ ਤੇ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਲੈਣ

ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਐਵਾਰਡ ਦੇਣ ਲਈ

ਕਣਕ ਤੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਕੁੱਲ ਪੈਦਾਵਾਰ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪੁਲ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੇਂਦਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਗਰਾਂਟਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਸੋਕੇ ਦੀ ਬਿਪਤਾ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਹੱਡ ਭੰਨਵੀਂ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡ ਪੈਦਾਵਾਰ ਕੀਤੀ।

ਸਾਲ 2010-2011 ਦੌਰਾਨ ਕਣਕ ਤੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਜੋ 278.90 ਲੱਖ ਟਨ ਸੀ ਤਾਂ ਸਾਲ 2011-2012 ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ 291.31 ਲੱਖ ਟਨ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਅੰਨ ਭੰਡਾਰ ਵਿਚ 2010-2011 ਦੌਰਾਨ ਯੋਗਦਾਨ 195.61 ਲੱਖ ਟਨ ਸੀ ਤਾਂ 2011-2012 ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਯੋਗਦਾਨ 206.61 ਲੱਖ ਟਨ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਦੇ ਪੂਰੇ 30 ਨੰਬਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਪਰ ਵਿਭਾਗ ਕੇਂਦਰੀ ਸਕੀਮਾਂ ਤਹਿਤ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ 30 ਅੰਕ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਅਹਿਮ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ੀ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿੱਧੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਖਰਚ ਹੋ ਸਕੇ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਕੌਮੀ

ਅੰਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਿਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਸਾਲ 2011-2012 ਦੌਰਾਨ 35 ਕਰੋੜ 18 ਲੱਖ 61 ਹਜ਼ਾਰ ਮਿਲੇ ਪਰ ਖਰਚ 28 ਕਰੋੜ 28 ਲੱਖ ਹੋਇਆ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕ੍ਰਿਸੀ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਆਈ 69.44 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ 'ਚੋਂ 65.87 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਮਾਈਕਰੋ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਵਰਕਸ ਪਲਾਨ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ 6 ਕਰੋੜ 88 ਲੱਖ 30 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਵਿਚੋਂ 1 ਕਰੋੜ 70 ਲੱਖ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਆਤਮਾ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੀ ਗਈ 10 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ 'ਚੋਂ 6 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੀ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਕੀਮਾਂ ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਨਾਕਾਮੀ ਦੀ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਇਨਾਮੀ ਰਾਸ਼ੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵਾਂਝੀ ਰਹਿ ਗਈ। ਉਧਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਣ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸੂਬਾ ਕ੍ਰਿਸੀ ਕਰਮਨ ਐਵਾਰਡ ਤੇ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਇਨਾਮੀ ਰਾਸ਼ੀ ਤੋਂ ਸੱਖਣਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀਆਂ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ: ਮਨਪ੍ਰੀਤ

ਫਰੀਦਕੋਟ: ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਗਾ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਜੋਗਿੰਦਰ ਜੈਨ ਦਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਿਧਾਂਤਕ ਵਖਰੇਵਾਂ ਨਹੀਂ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਗਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਚੋਣ ਸਾਝਾ ਮੋਰਚਾ ਪੂਰੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਲੜੇਗਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਦਹਾਲੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਵੇਗਾ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸਾਂਝੇ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਅਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਉਹ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ

ਤੇ ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨਗੇ। ਸਾਂਝੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਵਰਕਰ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 97 ਏ.ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ, ਆਈ.ਜੀ. ਤੇ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ ਰੈਂਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ।

ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਨਸਾਫ਼ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਕਿਤੇ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਬਹੁਕੌਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਸਿੱਟੇ ਜਲਦੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਬਹਾਲ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ 'ਫਜ਼ੂਲ ਫੰਜ' ਉਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਦਾ ਖਰਚਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸੂਬੇ ਦੀ ਮਾੜੀ ਵਿੱਤੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰਾਂ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਰਫ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰਕੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਵਹਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਸਹਾਇਕਾਂ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਤੇ ਬੋਰਡਾਂ ਤੇ ਨਿਗਮਾਂ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਚੋਖਾ ਰਗੜਾ ਲਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਕਿ ਸ. ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਤਾਇਨਾਤ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਮਹੇਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਕਮਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਬਲਕਰਨ ਸਿੰਘ, ਗਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੋਟੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 30,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਮਾਣ ਭੇਟਾ, ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਸਾਲਾਨਾ ਯਾਤਰਾ ਭੱਤਾ,

ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ 1000 ਰੁਪਏ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਭੱਤਾ, ਇਕ ਮਕਾਨ ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕਿਰਾਇਆ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 50,000 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਹੋਵੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਤੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਐਸ.ਟੀ.ਡੀ ਸਹੂਲਤ, ਇਕ ਸਟਾਫ਼ ਕਾਰ ਡਰਾਈਵਰ ਸਮੇਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਮਨੋਰੰਜਨ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਖਰਚੇ ਦੀ ਹੱਦ 5000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਨਿੱਜੀ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਇਕ ਕਲਰਕ, ਇਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਵੀ ਮੁਹੱਈਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਖ਼ਸਾਂ ਨੂੰ ਇਨਡੋਰ ਇਲਾਜ ਦੇ ਅਸਲ ਖਰਚੇ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਅਦਾਇਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜ ਅਫਸਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਈ ਸੁਖਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਮੈਨੇਜਰ (ਪੀ.ਐਸ.ਆਈ.ਸੀ) ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਹਨ। ਦੋ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਚਰਨ

ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਡੱਬਵਾਲੀ ਢਾਬ ਤੇ ਬਲਕਰਨ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਵਣਵਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁਕਤਸਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰੇਟ ਆਫ਼ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਮੁਤਾਬਕ ਚੇਅਰਮੈਨਾਂ ਨੂੰ 25,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਮਾਣ ਭੱਤਾ, ਗ੍ਰੇਡ ਏ ਅਫਸਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮਾਣ ਭੱਤਾ ਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਭੱਤਾ, 25,000 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦਾ ਮਕਾਨ ਕਰਾਇਆ ਭੱਤਾ, 10,000 ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਤੱਕ ਦੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਦੇ ਖਰਚੇ, ਡਰਾਈਵਰ ਤੇ ਸਟਾਫ਼ ਕਾਰ, 290 ਲਿਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਪੈਟਰੋਲ ਜਾਂ 440 ਲਿਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਡੀਜ਼ਲ, 60,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਕਾਰ ਰਿਪੇਅਰ ਦੇ ਖਰਚੇ, 1000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੇ ਖਰਚੇ, ਦਫ਼ਤਰ ਤੇ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਸਹੂਲਤ, ਮੁਫ਼ਤ ਮੈਡੀਕਲ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਧ ਚੇਅਰਮੈਨਾਂ ਨੂੰ 20,000 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਮਾਣ ਭੱਤਾ, ਗ੍ਰੇਡ-ਏ ਦਾ ਯਾਤਰਾ ਭੱਤਾ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਭੱਤਾ, 20,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕਿਰਾਏ ਵਾਲੇ ਮਕਾਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ।

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਹੁਣ ਕਾਨਪੁਰੀ ਰਿਵਾਲਵਰਾਂ ਲਈ ਕਤਾਰਾਂ ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਹਥਿਆਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਾਨਪੁਰੀ ਰਿਵਾਲਵਰਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਖਾਸ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਿਖਾਈ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੇ 9256 ਲੋਕ ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ, 2005 ਤੋਂ 31 ਦਸੰਬਰ, 2011 ਤੱਕ ਕਾਨਪੁਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅਸਲਾ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿਚੋਂ 67.60 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਅਸਲਾ ਖਰੀਦ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਖਾਸਕਰ ਮਾਲਵੇ ਤੇ ਮਾਝੇ ਖਿੱਤਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ੌਕੀਨ ਹਨ। ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 35794 ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 35152 ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ 26726 ਤੇ ਮੋਗਾ ਵਿਚ 25801 ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਹ ਅਸਲਾ ਹੈ ਜੋ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਹੈ।

ਕਾਨਪੁਰ ਦੀ ਇਸ ਫੈਕਟਰੀ ਦਾ 32 ਬੋਰ ਦਾ ਰਿਵਾਲਵਰ ਸ਼ੌਕੀਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਟੈਕਸਾਂ ਦੇ ਰੁਪ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਕਮਾਈ ਵੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਲਕੱਤਾ ਤੋਂ 32 ਬੋਰ ਦਾ ਪਿਸਤੌਲ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ

ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ 67.60 ਕਰੋੜ ਦਾ ਅਸਲਾ ਖਰੀਦਿਆ

ਖਰੀਦਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਥਿਆਰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਸਤੇ ਕਈ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਲੱਗਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਧੀਨ ਪੈਂਦੀ ਕਾਨਪੁਰ ਦੀ ਇੰਡੀਅਨ ਆਰਡਨੈਂਸ

ਫੈਕਟਰੀ ਵੱਲੋਂ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਲੰਘੇ ਸੱਤ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ 32 ਬੋਰ ਦਾ ਰਿਵਾਲਵਰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹਰ ਸਾਲ ਵਧ ਹੀ

ਰਹੀ ਹੈ।

2005 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 1177 ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਾਨਪੁਰ ਦੀ ਇਸ ਅਸਲਾ ਫੈਕਟਰੀ ਤੋਂ 7.79 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਖਰੀਦੇ ਸਨ। ਸਾਲ 2006 ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 958 ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਛੇ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ 32 ਬੋਰ ਦੇ ਰਿਵਾਲਵਰ ਖਰੀਦੇ। 2007 ਵਿਚ 1112 ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ 7.85 ਕਰੋੜ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਖਰੀਦ ਕੀਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਾਲ 2008 ਵਿਚ 8.59 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੇ 1235 ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਥਿਆਰ ਖਰੀਦੇ, 2009 ਵਿਚ 1451 ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ 10.45 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ, 2010 ਵਿਚ 1623 ਨੇ 13.59 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਖਰੀਦ ਕੀਤੇ। ਸਾਲ 2011 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 1700 ਲੋਕ ਕਾਨਪੁਰ ਤੋਂ ਅਸਲਾ ਲੈ ਕੇ ਆਏ।

ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਕਾਨਪੁਰ ਦੇ 32 ਬੋਰ ਦੇ ਰਿਵਾਲਵਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਹਰ ਸਾਲ ਹੀ ਵਧਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜ ਛੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਰਿਵਾਲਵਰ 56 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮਿਲਦਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ 86 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਅਸਲੇ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਹੈ, ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਕਾਨਪੁਰ ਜਾ ਕੇ ਇਹ ਰਿਵਾਲਵਰ ਖਰੀਦ ਰਹੇ

ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਛੇ-ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਵੇਟਿੰਗ ਚੱਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਰਿਵਾਲਵਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਬੁਕਿੰਗ ਕਰਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਾਨਪੁਰੀ ਰਿਵਾਲਵਰ ਖਰੀਦਦੇ ਹਨ।

ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਐਮ.ਪੀ.ਐਫ ਅੰਬਰਨਾਥ ਫੈਕਟਰੀ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਚਨਾ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 687 ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਫੈਕਟਰੀ ਤੋਂ ਵੀ 4.67 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਰਿਵਾਲਵਰ ਖਰੀਦੇ ਹਨ। ਸਾਲ 2006 ਵਿਚ ਇਸ ਫੈਕਟਰੀ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ 31 ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਹਥਿਆਰ ਖਰੀਦੇ ਸਨ ਜਦੋਂਕਿ 2008 ਵਿਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਕੇ 167 ਹੋ ਗਈ। ਹੁਣ ਹਰ ਸਾਲ 100 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਇਸ ਫੈਕਟਰੀ ਤੋਂ ਹਥਿਆਰ ਖਰੀਦ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕਾਨਪੁਰ ਤੇ ਕਲਕੱਤਾ ਤੋਂ ਹਥਿਆਰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਗਿਣਤੀ ਅਫਸਰਾਂ ਤੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਈਸਾਪੁਰ ਫੈਕਟਰੀ ਤੋਂ ਪੰਜ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ 19 ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਹਥਿਆਰ ਖਰੀਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ।

‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਲੜੀ

ਸਾਡਾ ਮਿੱਤਰ ਪਿਆਰਾ ਨਰਿੰਦਰ ਭੁੱਲਰ: ਇਕ ਦੰਤ ਕਥਾ

‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਪਟਾਰੀ ਵਿਚੋਂ ਐਤਕੀਂ ਜਿਸ ਸ਼ਖ਼ਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ ਹਾਂ, ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਾਕੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰਦਿਆਲ ਬੱਲ, ਕਰਮਜੀਤ ਭਾਅ ਜੀ ਅਤੇ ਦਲਜੀਤ ਸਰਾ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕਰੀਬੀ ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਨਰਿੰਦਰ ਭੁੱਲਰ ਨਾਲ ਹਮਦੁਮਰ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਜਿਗਰੀ ਯਾਰਾਂ ਵਾਲਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਮੌਲ ਪਿਆ ਸੀ।

ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ

ਫੋਨ: 847-359-0746

ਨਰਿੰਦਰ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਜਨਵਰੀ 1990 ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਹੋਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਬ ਐਡੀਟਰ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇਣ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਮੇਰੀ ਚੋਣ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਸਬ ਐਡੀਟਰ ਦੀ ਪੋਸਟ ਨਿਕਲੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਆ ਰਲਿਆ। ਸਾਡਾ ਜਿਵੇਂ ‘ਲਵ ਐਂਡ ਫਸਟ ਸਾਈਟ’ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਦਲਜੀਤ ਸਰਾ ਨਾਲ ਵੀ ਮੇਰੇ ਵਾਲਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸੀ। 1990 ਦੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਹੀ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਬ ਐਡੀਟਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਬੱਸ ਪਾਸ ਦਿਤੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਵਾਧਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਉਹ ਡੀਲਕਸ ਬੱਸ ਵਿਚ ਸਫਰ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਉਦੋਂ ਦਲਜੀਤ ਅਕਸਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦਿੱਲੀ ਤੁਰਿਆ ਰਹਿੰਦਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਮੇਰੇ, ਨਰਿੰਦਰ ਤੇ ਅਰਵਿੰਦਰ ਨਾਲ ਦਲਜੀਤ ਡੈਸਕ ਇੰਚਾਰਜ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ‘ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਸ ਪਾਸਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਤੁਰ ਪਈ। ਉਹ ਇਕ ਮਿੰਟ ਲਈ ਉਠ ਕੇ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਗਿਆ। ਅਰਵਿੰਦਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਦਲਜੀਤ ਨੂੰ ਤਾਂ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣ ਦੀ ਮੌਜ ਲੱਗ ਗਈ।” ਐਨ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਦਲਜੀਤ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਸਾਡੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ‘ਤੇ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਦੇਖ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਜ਼ਰੂਰ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਚੁਗਲੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।” ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਹਾਂ! ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਦੱਸਣੀ ਨਹੀਂ।” ਉਸ ਦੇ ਕੁ ਵਾਰ ਫਿਰ ਪੁੱਛਿਆ, ਸਾਡੇ ਟੱਸ ਤੋਂ ਮਸ ਨਾ ਹੋਣ ‘ਤੇ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਖਿੜ ਕੇ ਕਹਿ ਬੈਠਾ, “ਜਦੋਂ ਦੋ ਵੱਡੇ ਚੁਗਲਖੋਰ ਬੈਠੇ ਹੋਣ, ਹੋਰ ਆਸ ਵੀ ਕੀ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।” ਇਹ ਗੱਲ ਉਹ ਕਹਿ ਤਾਂ ਬੈਠਾ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਹੱਥ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਥਿਆਰ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਈ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਚਿਤਾਉਂਦੇ ਰਹੇ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਾਸਾ-ਨੌਨਾ ਉਂਜ ਸਭ ਧੜੇਬੰਦਕ ਵਿਰੋਧਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਡੈਸਕ ਦੇ ਸਾਈਆਂ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਇਹ ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਦਿਨ ਸਨ। ਦਲਜੀਤ, ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ, ਅਰਵਿੰਦਰ, ਨਰਿੰਦਰ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਨੌਕ ਝੋਕ ਸਦਾ ਹੀ ਚਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਨਰਿੰਦਰ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਮੁੱਢ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਹੀ ਬੱਝਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਤ ਉਤੇ ਕ੍ਰਿਝਣ ਦੀ ਆਦਤ ਸਾਡੀ ਸਾਂਝੀ ਸੀ। ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ ਤੇ ਅਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਕਹਿਣਾ, ‘ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਵੱਡੇ ਕਲੇਸ਼ੀ ਆ...ਜੋੜੇ ਭਰਾ’। ਅੱਗਿਓ ਮੇਰਾ ਜਵਾਬ ਹੁੰਦਾ, ‘ਪਰ ਮੈਂ ਘੰਟਾ ਕੁ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਾਂ।’

1996 ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਅਸਾਧ ਰੋਗ ਦਾ ਇਲਾਜ ਲੱਭਣ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਗਿਆ। 1998 ਵਿਚ ਮੈਂ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਇੰਡੀਆ ਗਿਆ, ਨਰਿੰਦਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੋਰ ਵੀ ਪੀੜੇ ਹੋ ਗਏ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਮੈਂ ਉਸ

ਸਿਆਣਿਆਂ ਸੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਤੋਂ ਬੰਦਾ ਅਕਸਰ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਕੀ ਵਾਪਰਨਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਉਂ ਅਤੀਤ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦਾ ਅਤੀਤ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਮਾੜਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਚਾਨਣ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕਿਰਨਾਂ ਦਿਸ ਹੀ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਵਰਤਮਾਨ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ‘ਕਮਲਿਆਂ ਦਾ ਟੱਬਰ’ ਲਿਖਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵੀ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਇਆ। ਨਿਗ੍ਹਾ ਬੀਤੇ ਵੱਲ ਗਈ ਤਾਂ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੇ ਮਨ ‘ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ ਤੇ ਮੇਰੀ ਕਲਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝਰੀਟਣ ਤੁਰ ਪਈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਯੱਭਲੀਆਂ ਹੀ ਜਾਪਣ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅਤੀਤ ਦਾ ਕਈ ਕੁਝ ਚੇਤੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅਤੀਤ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਸਿਹਤ ਦੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚ ਹਰ ਹਫਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਹੋ ਸਕਾਂ।

ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਅਖਬਾਰ ਕੱਢਣ ਬਾਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਉਠ ਰਹੇ ਫੁਰਨੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਅਖਬਾਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮਾਲੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਬਾਰੇ ਖਬਰਦਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਰਫੋਂ ਹਰ ਸਹਿਯੋਗ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਤਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਪਰਤ ਕੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਕੱਢਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਰਿੰਦਰ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਪਰਕ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਬਾਰੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੁਝਾਅ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ 2000 ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਇਹ ਪਰਚਾ ਬਾਕਾਇਦਾ ਛਪਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ।

ਮਈ 2006 ਵਿਚ ਮੈਂ ਫਿਰ ਇੰਡੀਆ ਗਿਆ। ਕਰੀਬ 6 ਮਹੀਨੇ ਉਥੇ ਰਿਹਾ। ਹਰ ਹਫਤੇ ਮੈਂ ਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਨੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣਾ। ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਪਿਆਕੜ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਦਾਰੂ ਦਾ ਦੌਰ ਚੱਲਦਾ ਜ਼ਰੂਰ। ਇਕ ਖਾਸ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਦਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਪਾਉਣੀਆਂ। ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਦਿਨ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣੇ। ਮੇਰੀ ਸਿਹਤ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਫੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਹੱਥ ਕਰੀਬ ਕਰੀਬ ਜਵਾਬ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਲੱਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਤੁਰਨ-ਫਿਰਨ ਦਾ ਦਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ। ਜ਼ਰਾ ਨੀਵੇਂ ਥਾਂ ਬੈਠ ਕੇ ਉਠਣ ਲਈ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਮੈਨੂੰ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦਾ ਫਿਕਰ ਸੀ ਕਿ ਹੋਰ ਸਿਹਤ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਕੌਣ ਚਲਾਵੇਗਾ? ਨਰਿੰਦਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਕੇ ਆਉਣਾ ਉਹਨੂੰ ਔਖਾ ਲਗਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਬੱਲ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣ ‘ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਨ ਗਿਆ।

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ’ ਅਗਲੇ ਸਾਲ 4 ਮਈ 2007 ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਨਰਿੰਦਰ ਅਤੇ ਕਰਮਜੀਤ ਭਾਅ ਜੀ ਆਪਣੀ ਵੱਡੀ ਬੇਟੀ ਜੋਤੀ ਸਮੇਤ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚੇ। ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਨਾਈਟ ਮੌਕੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਰਮਜੀਤ ਭਾਅ ਜੀ ਨੇ ਮੇਰੀ ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਿਰਤ ਦੀ ਤਾਰੀਫ ਕਰਦਿਆਂ ਮੇਰੀ ਤੁਲਨਾ ਮੇਰੇ ਵਾਲੇ ਰੋਗ ਤੋਂ ਹੀ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਾਮੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਸਟੀਫਨ ਹਾਅਕਿੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਆਪਣੀ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਵਡਿਆਈ ਜਾਪੀ। ਉਂਜ, ਸਟੀਫਨ ਹਾਅਕਿੰਗ ਮੇਰਾ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਹੈ।

ਕਰਮਜੀਤ ਭਾਅ ਜੀ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਦੋ-ਚਾਰ ਦਿਨ ਰਹਿ ਕੇ ਨਿਉ ਯਾਰਕ ਚਲੇ ਗਏ ਪਰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਕਰੀਬ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਰਿਹਾ, 10 ਅਗਸਤ 2007 ਤੱਕ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਹਰ ਹਫਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਟੈਸਟ ਲਈ ਹਸਪਤਾਲ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਨਰਿੰਦਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੇਰੇ

ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ। ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ, ‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਚੇਤੇ ਕਰਦੇ, ਅਮਰੀਕੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਕੁਕ ਕਾਉਂਟੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਉਚੇ-ਲੰਮੇ ਪਰ ਬਹੁਤ ਮੋਟੇ ਕਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਨਰਿੰਦਰ ਨੇ ਬੜਾ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਕਰਨਾ।

ਨਰਿੰਦਰ ਧੁਰ ਅੰਦਰੋਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸੀ, ਪਰ ਆਮ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਵਾਂਗ ਦਰਸ਼ਨੀ ਕਾਮਰੇਡ ਨਹੀਂ। ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਵਲਗਣਾਂ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਸੀ, ਪਰ ਸਿੱਖ ਫਲਸਫੇ ਦੇ ਮਾਨਵਵਾਦ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਯਕੀਨ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ

ਨਰਿੰਦਰ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਸਤਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨਾਲ

ਇਨਕਲਾਬ ਆਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਦਿਨ ਵਿਚ ਕਈ ਕਈ ਵਾਰ ਚਹੇਡ ਕਰਨੀ, ‘ਕਾਮਰੇਡ’ ਤੇਰਾ ਇਨਕਲਾਬ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਲੱਗਾ, ਘਟੋ-ਘੱਟ ਤੇਰੀ ਤੇ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ।’ ਉਸ ਅੱਗਿਓਂ ਹੱਸ ਕੇ ਕਹਿਣਾ, ‘ਸਾਇੰਸ ਤੂੰ ਠੀਕ ਕਹਿੰਨੈ।’ ਇਕ ਦਿਨ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਲਈ ਹਲਫ ਲੈਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਤੁਰੀ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸ਼ਰਤ ਸੀ ਕਿ ‘ਤੁਸੀਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਨਹੀਂ ਹੋ’, ਦੂਜੀ ਸੀ, ‘ਜੇ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਅਪਣਾਏ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਨ ਵਾਰ ਦਿਉਗੇ।’ ਮੈਂ ਹੱਸ ਕੇ ਕਿਹਾ, ‘ਕਾਮਰੇਡ, ਕੀ ਖਿਆਲ ਐ ਤੇਰਾ?...ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਬਣੇਗਾ?’ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ-‘ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਤਾਂ

ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਾਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਨਹੀਂ। ਜਾਨ ਸੌਖੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਆਉਣਾ ਹੈ,...ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਵਾਰ ਦਿਉ। ਜੇ ਜਾਨ ਹੀ ਵਾਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇੰਡੀਆ ਮਾੜੇ?’ ਕਰੀਬ-ਕਰੀਬ ਹਰ ਸ਼ਾਮ ਮੈਨੂੰ ਵੀਲੂ ਚੇਅਰ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਸੈਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਕਲਿਆ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੇਰਾ ਦਾ ਕੋਈ ਵਖਰਾ ਹੀ ਰੰਗ ਹੁੰਦਾ।

ਸਹਿਜ ਅਤੇ ਨਵਾਸਤ ਨਰਿੰਦਰ ਵਿਚ ਇਸ ਕਦਰ ਸੀ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਰਿਹਾ, ਉਸ ਇਹ ਕਦੇ ਮਹਿਸੂਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੈ। ਸਲੀਕਾ ਇਸ ਕਦਰ ਕਿ ਮਜ਼ਾਲ ਹੈ, ਘਰ ਵਿਚ ਜ਼ਰਾ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਡਿਸਟਰਬੈਂਸ ਹੋਣ ਦੇਵੇ। ਮੇਰੇ ਜਿਸ ਵੀ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਉਹ ਮਿਲਿਆ, ਆਪਣੇ ਖਲੂਸ ਕਰ ਕੇ ਇਕ ਅਲੱਗ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਣਾ ਲਿਆ; ਇਹ ਭਾਵੇਂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ ਸੀ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਜੈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ, ਇੰਦਰਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਜਗਰਾਜ ਅਠਵਾਲ, ਹੋਪੀ ਹੀਰ...ਕਿਸ ਕਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਲਵਾਂ? ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸ ਵਿਚ ਕੀ ਦੇਖਿਆ, ਝੱਟ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਆਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਨਰਿੰਦਰ ਦੇ ਨਾਂ ਪਿੱਛੇ ਭੁੱਲਰ ਵੇਖ ਔਲਖ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੱਟ ਸਮਝ ਕੇਈ ਗੱਲ ਆਖੀ ਤਾਂ ਨਰਿੰਦਰ ਝੱਟ ਬੋਲ ਪਿਆ, ‘ਨਹੀਂ ਭਾਅ ਜੀ, ਅਸੀਂ ਜੱਟ ਨਹੀਂ, ਰਾਮਗੜੀਏ ਹਾਂ। ਭੁੱਲਰ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਐ।’ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਹੁਣ ਵਾਲਾ ਘਰ ਲੈਣ ਦੀ ਸਾਡੀ ਸਲਾਹ ਬਣੀ ਤਾਂ ਨਰਿੰਦਰ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿਖਾਇਆ, ਨੀਟ ਕਾਹਲੋਂ ਵੀ ਨਾਲ ਸੀ। ਨਰਿੰਦਰ ਝੱਟ ਇਹ ਘਰ ਪਾਸ ਕਰਦਿਆਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ‘ਇਹ ਘਰ ਵੇਖ ਕੇ ਐ ਲਗਦੈ ਜਿਵੇਂ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਸੁਹੱਪਣ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ‘ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ।’ ਉਸ ਨੇ ਕੀਟਸ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਜ਼ਮ ‘ਓਡ ਟੂ ਆਟਮ’ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸਤਰਾਂ ਵੀ ਉਚਾਰੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਉਸਤਤ ਵਿਚ ਸਨ।

ਨਰਿੰਦਰ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਬਹੁਤ ਵਸੀਹ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਵਿਚ ਬਲਦੇਵ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਸੰਦੀਪ ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਬਖਸ਼ਿੰਦਰ ਜਿਹੇ ਉਸ ਦੇ ਹਮਦੁਮਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ; ਜਸਵੀਰ ਸਮਰ ਤੇ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਜਿਹੇ ਉਮਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਵੀ; ਲੇਖਕ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਭੁੱਲਰ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਤਿਆਰਥੀ, ਡਾ. ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ਜਿਹੇ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ। ਉਹ ਜਿਥੇ ਵੀ ਜਾਂਦਾ, ਨਵੇਂ ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਵਰਜੀਨੀਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਗੁਰਮੇਲ ਕੰਗ ਨੂੰ ਆਪਣੇ

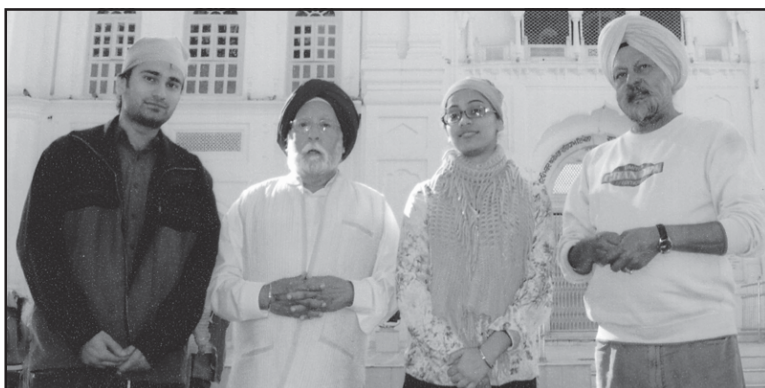
ਰੰਗ-ਬੇਰੰਗ

ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਆਇਆ। ਪ੍ਰੋ. ਰਮਦੇਵ ਨੂੰ ਨਰਿੰਦਰ ਨਾਲ ਆਖਰੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦੀ ਜਦੋਂ ਨਰਿੰਦਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਹੱਥ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਕਿ ‘ਅੱਗੇ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜੱਫੀ ਪਾ ਕੇ ਮਿਲਦਾ ਸੀ, ਅੱਜ ਇਹ ਕਿਉਂ?’ ਨਰਿੰਦਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ- ‘ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਸਮਾਨ ਹੋ, ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿਓ।’ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਬਣੇ ਨਵੇਂ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਣ ਵਿਚ ਇਕ ਮਹਿਫਿਲ ਸਜਾਈ ਜੋ ਅਜ ਤਕ ਵੀ ਸਭ ਦੇ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ।

ਨਰਿੰਦਰ ਨੇ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਕੰਮ-ਕਾਰ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਜਦੋਂ ਵੀ ਲੋੜ ਪਵੇ ਇਸ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਨਰਿੰਦਰ ਦਫਤਰੋਂ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਛੁੱਟੀ ਉਸ ਹੋਰ ਵਧਾ ਲਈ। ਜਿੰਨੀ ਵਾਰੀ ਵੀ ਦਫਤਰ ਗੱਲ ਹੋਣੀ, ਸਭ ਨੇ ਕਹਿਣਾ, ਨਰਿੰਦਰ ਜਲਦੀ ਪਰਤ ਆਵੇ, ਦਫਤਰ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ। ਅਖੀਰ 10 ਅਗਸਤ 2007 ਨੂੰ ਉਹ ਇਥੋਂ ਪਰਤ ਗਿਆ। ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਤਰੀਕ ਮੁਤਾਬਕ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਘਰ ਪੁੱਜਿਆ। ਮੰਗਲਵਾਰ ਅਤੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਦੋ ਦਿਨ ਹੀ ਡਿਊਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਜੇ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਤਾਂ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਸਿਵਾਏ ਪਹੁੰਚ ਦੱਸਣ ਦੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਬੁੱਧਵਾਰ ਰਾਤ ਨੂੰ 9 ਵਜੇ ਡਿਊਟੀ ਖਤਮ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਜ਼ੀਰਕਪੁਰ ਘਰ ਪਰਤ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਿ ਪਿਛਿਓਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਾਬੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਕਾਰ ਉਸ ਦੇ ਸਕੂਟਰ ਵਿਚ ਮਾਰੀ। ਝੱਟਪਟ ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਡਾਕਟਰ ਲੱਖ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਾ ਨਾ ਸਕੇ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਫੋਨ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜੀ। ਜਸਵੀਰ ਸਮਰ ਫੋਨ ‘ਤੇ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਨਰਿੰਦਰ ਦੇ ਸਦਾ ਸਦਾ ਲਈ ਤੁਰ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਬੜਾ ਝਟਕਾ ਲੱਗਾ। ਮੂੰਹੋਂ ਸਹਿਜ ਭਾਅ ਨਿਕਲ ਗਿਆ, ‘ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸੀ ਤਾਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਤੁਹਾਡੀ ਜਿੰਦ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਚਲਦਾ...ਹੁਣ ਚਲਾ ਲਓ ਕੰਮ।’ ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੁਰ ਗਿਆ, ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਵੀ ਚਲਦਾ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਸਰੀਰਕ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਨਾਲ ਲੜਦਿਆਂ ਅਖਬਾਰ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਪਲ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਨਰਿੰਦਰ ਚੇਤੇ ਨਾ ਆਵੇ।

ਉਸ ਦੇ ਅਚਾਨਕ ਵਿਛੋੜੇ ‘ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੁਭਚਿੰਤਕਾਂ ਨੇ ਸੋਗ ਸੁਨੇਹਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਨਰਿੰਦਰ ਨੂੰ ਸਦਾ ਸਦਾ ਲਈ ਵਿਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰਬਚਨ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਧਾਹ ਨਿੱਕਲ ਗਈ, ‘ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ, ਮੇਰਾ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕੀ ਹੈ/ਸੀ। ਕਦੀ ਪੁੱਤ ਲੱਗਦਾ ਸੀ, ਕਦੀ ਨਿੱਕਾ ਭਰਾ ਅਤੇ ਇੰਨੀਆਂ ਸਿਆਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਕਦੀ ਪਿਓ ਲਗਦਾ ਸੀ।’ ਦਲਜੀਤ ਸਰਾ ਨੇ ਨਰਿੰਦਰ ਭੁੱਲਰ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਲੇਖ ‘ਉਠ ਗਿਆ ਗਵਾਢੇ ਯਾਰ’ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ, ‘ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਮੈਂ ਨਰਿੰਦਰ ਨਾਲ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹਾਂ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਉਤੇ, ਪ੍ਰੈਸ ਕਲੱਬ ‘ਚ, ਪੰਜਾਬ ਬੁੱਕ ਸੈਂਟਰ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੈਂਪਸ, ਟੈਗੋਰ ਬੀਏਟਰ, 17 ਸੈਕਟਰ, ਆਪਣੇ ਫਾਰਮ ‘ਤੇ ਰੁੱਖਾਂ ਹੇਠ ਮੰਜੇ ਤੇ ਬੈਠੇ ...। ਉਹ ਕਦੋਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਕਦ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੋ ਤੁਰਿਆ, ਚੇਤਾ ਨਹੀਂ। ‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਆਉਣਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਰਲ ਜਾਣਾ ਹੋਰਨਾਂ ਲਈ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ

ਪ੍ਰੋ. ਜਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ ਨਾਲ ਸੰਜਮ ਤੇ ਹਰਲੀਨ। ਐਨ ਸੱਜ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ

ਇੰਡੀਆ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣ ਦੇ ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਸਨਮਾਨ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮਿੱਤਰਾਂ-ਸਨੇਹੀਆਂ ਨਾਲ

ਸੀ। ਬੜੇ ਬੇਬਾਕ ਅਤੇ ਦਲੇਰ ਨਰਿੰਦਰ ਲਈ ਕੋਈ ਗੱਲ ਅੜਿੱਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣ ਸਕਦੀ। ਅੜਿੱਕਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਹ ਹੁੱਬ ਕੇ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਵਰ੍ਹਿਆਂਬੰਧੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੇਰਾ ਮਹਿਜ਼ ਮਿੱਤਰ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਸੀ ਮੇਰੀ, ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਲਈ ਜਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਲਈ। ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਾਂ 'ਚ ਸੀ, ਲਿਖਣਾ ਉਸ ਦੇ ਪੋਟਿਆਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵਧੀਕੀਆਂ ਵਿਰਧ ਜੂਝਣਾ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੋਚਾਂ 'ਚ। ਖਬਰ ਨੂੰ ਰੂਹ ਤੱਕ ਭਿੱਜ ਕੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੇ ਗਲ ਪੈਣ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਝਕਦਾ। ਕੁਝ ਵੀ ਚੰਗਾ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਪੜ੍ਹੇ ਬਿਨਾਂ ਸੋਣਾ ਨਰਿੰਦਰ ਲਈ 'ਸੂਲ ਸਰਾਹੀ ਖੰਜਰ ਪਿਆਲੇ' ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ...।"

ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਆਖਦੀ ਹੈ, "ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਨਰਿੰਦਰ ਬਾਰੇ ਕੀ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦੈ।" ਮੈਂ ਖੁਦ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਲਿਖ ਕੇ ਦਲਜੀਤ ਨੇ ਨਰਿੰਦਰ ਬਾਰੇ ਮੇਰੀ ਅੰਤਰ-ਆਤਮਾ ਦੇ ਭਾਵ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਹਨ।

'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਹਿਲੀ ਸਤੰਬਰ, 2007 ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਗੁਰਨਾਮ ਭਾਬੀ ਨੇ ਨਰਿੰਦਰ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖਿਆ, "ਨਰਿੰਦਰ ਭੁੱਲਰ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਸਾਧਾਰਨ ਦਿਖ ਵਾਲਾ ਉਹ ਬੰਦਾ, ਸਾਦੀ ਪੁਸ਼ਾਕ, ਬੋਲਚਾਲ ਵਿਚ ਸਿੱਧਾ ਸਾਦਾ ਇੰਨਾ ਹਰਮਨਪਿਆਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਹੋਰ ਵੱਧ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਸੋਚਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਸਾਡਾ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮਿੱਤਰ ਹੈ ਜੋ ਘਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਾਂਗ ਵੱਡਿਆਂ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ, ਸਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਵਿਚ ਰਚਿਆ ਮਿੱਥਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ; ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਉਪਰੰਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਂਗ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅੰਗ ਸਮਝਦੇ ਸਨ।"

'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਇਸੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਮਿੱਤਰ ਜਗਰਾਜ ਅਨਵਾਲ ਦਾ 'ਨਰਿੰਦਰ ਭੁੱਲਰ ਦੀਆਂ ਅਮਿੱਟ ਯਾਦਾਂ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਪੱਤਰ ਹੈ, "ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਦੀ ਸੰਗੀਤਮਈ ਸ਼ਾਮ ਮਾਣਨ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਤੋਂ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਆਏ ਤਾਂ ਨਰਿੰਦਰ ਭੁੱਲਰ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ। ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਅਨੰਦ ਸੀ ਉਸ ਸ਼ਾਮ ਦਾ। ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਤੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਸਾਬੀ ਨਾਲ ਆਏ ਸਨ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਅਮੇਲਕ ਭਾਅ ਦੇ ਘਰ ਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ ਸੀ, ਨਰਿੰਦਰ ਭੁੱਲਰ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਜਾਣਨ ਦਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ। ਭਾਅ ਅਮੇਲਕ ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਜਲਦੀ ਸੌਂ ਗਏ, ਪਰ ਮੈਂ ਤੇ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਵੱਡੇ ਤੜਕੇ ਤੱਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਨਜ਼ਿੰਨਿਆ। ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਸਾਦਗੀ, ਮਿੱਤਰਤਾ ਵਾਲਾ ਹੱਥ, ਦੂਜੇ ਦੇ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਲਹਿ ਜਾਣਾ, ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਹੀ ਗੁਣ ਸਨ।"

ਇਕ ਹੋਰ ਲਿਖਤ ਨਰਿੰਦਰ ਦੇ ਯਾਰ ਜਸਵੀਰ ਸਮਰ ਦੀ ਹੈ, "ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਨਾਲ ਅਜੇ ਇਉਂ ਲਿਖ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰਨੀਆਂ। ਜਿਸ ਸਹਿਜ, ਸਬਰ, ਸਿਦਕ ਅਤੇ ਸਿਰਤ ਨਾਲ ਉਹ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀ ਪੌੜੀ ਦੇ ਪੌੜੇ ਚੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਹੀ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਸ ਅਮਲ ਨੂੰ ਇਕਲਖਤ ਵੱਢ ਵੱਜ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਤੀਬਰਤਾ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ, ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸੱਜਣ-ਮਿੱਤਰ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਨੀ ਹੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਹ ਬਹੁਤ...ਬਹੁਤ ਅਗਾਂਹ ਨਿੱਕਲ ਗਿਆ। ਇੰਨਾ ਨਿਰਮੋਹਾ ਤਾਂ ਉਹ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ!...ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਮਨ ਦੇ ਆਰਾਮ ਖ਼ਾਤਰ ਸਿਰਫ਼ 15 ਮਿੰਟਾਂ ਦਾ ਠੌਂਕਾ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਰਿੰਦਰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ 15 ਘੰਟੇ ਲਗਾਤਾਰ ਬੇਹਰਕਤ ਪਿਆ ਰਿਹਾ। ਉਹਦੀ ਇੱਝੀ ਲੰਮੀ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ੀ ਨੇ ਤਾਉਮਰ ਜਾਨ ਕੱਢੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।"

ਨਰਿੰਦਰ ਦੀ ਮਾਂ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਦੁਖ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਮਹਿਸੂਸ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਜਿਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਨਰਿੰਦਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਸੀ ਇਥੋਂ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਟਰੈਫਿਕ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਜਿਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤ੍ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਉਹ ਸੀ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ। 17 ਅਗਸਤ 2006 ਨੂੰ 'ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ' ਵਿਚ ਹਾਦਸਿਆਂ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦਾ ਲੰਮਾ ਲੇਖ ਛਪਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਠੀਕ ਇਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ 17 ਅਗਸਤ 2007 ਨੂੰ ਨਰਿੰਦਰ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ...ਉਹ ਵੀ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਮੌਤ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਜਾ ਬਹਿਣ ਪਿਛੋਂ।

ਨਰਿੰਦਰ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਰਾਹ 'ਚੋਂ ਹੋ ਕੇ ਨਿਖਰਿਆ। ਅਜੇ ਉਹ 10-11 ਸਾਲ ਦਾ

ਸੀ ਕਿ ਪਿਤਾ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਕੇ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਪੈ ਗਏ ਅਤੇ ਫਿਰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਪਿਤਾ ਦਾ ਸਾਇਆ ਸਿਰ ਤੋਂ ਉਠ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਬਲਬੂਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ, ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਸਾਏ। ਆਪਣਾ ਕੈਰੀਅਰ ਬਣਾਇਆ, ਘਰ ਬਣਾ ਕੇ ਅਜੇ ਉਸ ਦਾ ਅਨੰਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਾਣਿਆ ਕਿ ਧੁਰੋਂ ਸੱਦਾ ਆ ਗਿਆ।

ਅਜੇ 2006 ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰਵਾਰ ਜ਼ੀਰਕਪੁਰ ਵਿਚ ਘਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਬੜੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਉਹ ਸਭ ਨੂੰ ਸੱਦੇ ਦਿੰਦਾ ਗਿਆ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆਓ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਰੁਕਣਾ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਤਾ-ਪਤਾ ਲਿਖ ਲਿਖ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਖੁਦ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਹੀ ਜਾ ਵਸਿਆ...।

ਕਿਤਾਬਾਂ ਖਰੀਦਣ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਨਰਿੰਦਰ ਨੂੰ ਖਬਰ ਸੀ। ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਦਸਵੰਧ ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਤੇ ਲਾਉਣਾ ਉਸ ਦਾ ਨੇਮ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਆਏ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਪਿਆਰਿਆਂ ਲਈ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਤੋਹਫੇ ਖਰੀਦਦੇ ਹਨ, ਨਰਿੰਦਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਖਰੀਦੀ ਗਿਆ। ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਜਹਾਜ਼ ਚੜ੍ਹਨ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਵਿਚ ਬਾਕੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਘੱਟ ਸਨ, ਕਿਤਾਬਾਂ ਬਹੁਤੀਆਂ। ਮੈਂ ਹੱਸ ਕੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੇਰੀ ਘਰਵਾਲੀ ਤੇਰਾ ਸਾਮਾਨ ਵੇਖ ਕੇ ਗਾਉਣ ਲੱਗੇਗੀ-ਸਭ ਲਾਏ ਫੁਲ, ਮੇਰਾ ਬੁੱਢਾ ਗੋਭੀ ਲੈ ਕੇ ਆ ਗਿਆ।' ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਆਦਤ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਗੁੜ੍ਹਨ ਲਈ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਆਪਣੇ ਮੁਰਸ਼ਦ ਦੋਸਤ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਲ ਦਾ ਰਿਣੀ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਵਸਦਾ ਰਸਦਾ ਸੰਸਾਰ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਰਿੰਦਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 'ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਆਰ-ਪਾਰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਨੀ ਸੂਝ ਬਲ ਵਿਚ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਧਰੇ ਨਹੀਂ ਦਿਸੀ। ਮਾਨਵੀ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਸਮੇਂ ਬਲ ਦੀ ਸਲਾਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਰ ਖਾਧੀ ਹੈ।'

ਸਾਡੇ ਘਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨਜ਼ਦੀਕ ਨਵੀਆਂ-ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਸੀ ਜਿਥੋਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਕਾਫੀ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਨਰਿੰਦਰ ਨੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਉਸ ਦੁਕਾਨ ਦਾ ਚੱਕਰ ਲਾਉਣਾ ਅਤੇ ਮਨਪਸੰਦ ਦੁਰਲੱਭ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲੱਭ ਲਿਆਉਣੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਇੰਨੀ ਜਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ ਕਿ ਕਿਤਾਬ ਫੜ ਕੇ ਖੁਦ ਪੰਨੇ ਪਰਤ ਸਕਾਂ। ਨਰਿੰਦਰ ਨੇ ਕੋਲ ਬੈਠ ਜਾਣਾ। ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਫੜਾ ਦੇਣੀ; ਤੇ ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਲਈ ਪੰਨੇ ਪਰਤੀ ਜਾਣੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਮੈਨੂੰ ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਇੰਜ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ 16-17ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਯੂਰਪੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆ ਵਸਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਥਾਨਕ ਰੈਂਡ ਇੰਡੀਅਨਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਬਾਰੇ ਦੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਦਿਲਚਸਪ ਲਗੀਆਂ, ਇਹ ਸੀ ਵੀ ਕਾਫੀ ਵੱਡੀਆਂ।

ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਉਸੇ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਇਰਾਨ ਦੀ ਨਾਵਲਕਾਰ ਅਜ਼ਰਾ ਨਫੀਸੀ ਦਾ 'ਰੀਡਿੰਗ ਲੋਲਿਤਾ ਇਨ ਤਹਿਰਾਨ' ਨਾਂ ਦਾ ਨਾਵਲ ਲੈ ਆਇਆ। ਯੁੱਗਾਂ-ਯੁੱਗਾਂ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਲੁੱ ਕੰਡੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤਸੀਹੇ ਦਿੰਦੀਆਂ ਆਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਜੇ ਜਿੱਤ ਜਾਣ ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਵਿਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਇਰਾਨ ਵਿਚ ਆਇਤੁਲਾ ਖੋਮੀਨੀ ਦੇ ਇਸਲਾਮੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਬੜਾ ਮਾਰਮਿਕ ਵਰਣਨ

ਨਰਿੰਦਰ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ, ਤਿੰਨ ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ

ਹੈ। ਨਰਿੰਦਰ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਲੱਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਿਮੇਨ ਦਿ ਬੋਵੀਅਰ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਤਰਜਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਕਹਿੰਦਾ, ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਬੱਲ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਦੇਣੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਨਰਿੰਦਰ ਨੂੰ ਇਹ ਮੌਕਾ ਹੀ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਲੇਖ 'ਇਰਾਨ ਇਨਕਲਾਬ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬ ਤੋਂ ਬਾਅਦ' 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਵਿਚ 2010 ਵਿਚ ਛਪਿਆ। ਉਦੋਂ ਨਰਿੰਦਰ ਬੜਾ ਈ ਯਾਦ ਆਇਆ।

ਨਰਿੰਦਰ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਬਾਰੇ ਸੰਵੇਦਨਾ ਕਮਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਹੀਰ ਦੇ ਰਾਂਝੇ ਨਾਲ ਇਸ਼ਕ ਵਰਗਾ ਹੀ ਲਗਾਓ ਸੀ। ਦਲਜੀਤ ਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਰਾਤ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਲਿਖਤ ਪੜ੍ਹੇ ਬਗ਼ੈਰ ਸੌਣਾ ਉਸ ਲਈ 'ਸੂਲ ਸਰਾਹੀ ਖੰਜਰ ਪਿਆਲਾ' ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਨਰਿੰਦਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦੱਸਣ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਤ 11 ਵਜੇ ਜਾਂ 1 ਵਜੇ ਵਾਲੀ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਆਉਣ 'ਤੇ ਵੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਕੁਝ ਪਤਰੇ ਪੜ੍ਹੇ ਬਿਨਾਂ ਕਦੀ ਸੁੱਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਇਸ 'ਅਮਲ' ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇ ਬਗ਼ੈਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੀ ਨੀਂਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਈ ਸੀ।

ਨਰਿੰਦਰ ਦੀ ਸਾਹਿਤ ਸੰਵੇਦਨਾ ਤੇ ਸਮਝ ਦੇਖਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਦੇ ਨਾਵਲ ਜਗਤ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਥੀਮ ਬਾਰੇ ਨਿਰਖ-ਪਰਖ ਕਰਦਾ ਉਸ ਦਾ ਲੇਖ 'ਆਦਰਸ਼ ਅਤੇ ਰੁਮਾਂਸ ਦੀ ਖਿਤਕੀ ਵਿਚੋਂ ਦਿਸਦਾ ਇਨਕਲਾਬ' ਵਾਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਸੰਜਮ ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟਤਾ 'ਤੇ ਰਸ਼ਕ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਆਪਮੁਹਾਰੇ ਹੀ ਇਹ ਵਾਕ ਕਹਿ ਹੋ ਗਿਆ, 'ਨਰਿੰਦਰ ਨੂੰ ਕੰਵਲ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਬਾਰੀਕ ਸਮਝ ਸੀ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਬਣਿਆ?' ਮੈਂ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਖੁਦ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹੀ ਤਾਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਵਕਤ ਹਰ ਸ਼ਖਸ ਦੀਆਂ ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵਫਾ ਕਦੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

'ਆਰਸੀ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼' ਨੇ 1998 ਵਿਚ ਕੰਵਲ ਦੇ 11 ਨਾਵਲ ਚਾਰ ਸੈਰੀਆਂ ਵਿਚ ਛਾਪੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੈਰੀਆਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਰਿਵਿਊ ਵਜੋਂ ਹੀ ਨਰਿੰਦਰ ਨੇ 'ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ' ਦੇ 2 ਅਗਸਤ, 1998 ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਇਕ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਜੋ

ਨਰਿੰਦਰ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਧੀ ਹਰਲੀਨ ਨਾਲ

ਮਗਰੋਂ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਵਿਚ ਵੀ ਛਪਿਆ।

ਕੰਵਲ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਵਿਜ਼ਨ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਨਰਿੰਦਰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, "ਜਦੋਂ ਕੰਵਲ ਦੇ ਪਾਤਰ ਸਹਿਜ ਚਾਲ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਹਿਜ ਭਾਅ ਆਪਣੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਸਮੇਂ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਉਂ ਖਾਹ-ਮਖਾਹ ਆਪਣੇ ਰੁਮਾਂਚਿਕ ਅਦਾਰਸ਼ਵਾਦ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਲਦੀ ਦੇ ਬੂਥੇ ਪੱਕਣ ਲਈ ਸ਼ਿਸ਼ਕੇਰਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਕ ਸਵਾਲ ਇਹ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਵਰਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸੁਖੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ? 100-50 'ਸਿਆਣੇ' ਬੰਦੇ ਜਦੋਂ ਸਮਾਜ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਚੇ ਕੋਈ ਉਚਾ-ਸੁੱਚਾ ਆਦਰਸ਼ ਮਿਥ ਕੇ ਲਹਿਰ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਦੋਂ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਾਹ-ਮਖਾਹ ਬਲਦੀ ਦੇ ਬੂਥੇ ਹੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਕੰਵਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਤਾਂ ਵਿਡੰਬਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨਕਸਲੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਖਾਤਕੂਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਹੀ ਵਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਸਿਆਸੀ ਸੁਰ ਵਾਲੇ ਨਾਵਲਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਇਹੀ ਵੱਡੀ ਗੜਬੜ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਸਤੂ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਰੁਮਾਂਸ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਯਥਾਰਥ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।"

ਨਰਿੰਦਰ ਕੰਵਲ ਦੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਹੋਰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, "ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਦੀ ਨਿਗੂਣੀ ਜਿਹੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਨੇ ਪੇਂਡੂ ਸਮਾਜਕ-ਆਰਥਿਕ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਵਲਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚਿਤਰਿਆ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਜਗਤ ਵਿਚ ਮਾਨੋ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਜਿਹਾ ਹੀ ਵਾਪਰ ਗਿਆ ਸੀ।... ਪਰ 'ਰਾਤ ਬਾਕੀ ਹੈ' ਵਿਚ ਚਰਨ ਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਕਹਾਣੀ, 'ਭਵਾਨੀ' ਵਿਚ ਸੁਲੱਖਣ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕਰਮਜੀਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ, 'ਤਾਰੀਖ ਵੇਖਦੀ ਹੈ' ਵਿਚ ਕੁਲਤਾਰ ਤੇ ਹਰਦੇਵ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਵਲਾਂ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਨਾਇਕਾਵਾਂ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਕਿਤੇ ਨਾਇਕ। ਉਹ ਲੇਖਕ ਵੱਲੋਂ ਮੜ੍ਹੇ ਗਏ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ-ਵਸਤੂ ਸਥਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਪ੍ਰੇਮੀ-ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਦੇ ਮਿਲਣ ਦੀ ਜੇ ਕਿਤੇ ਇਕ ਫੀਸਦੀ ਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਉਥੇ ਕੰਵਲ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਲਗਾਤਾਰ ਹਰ ਨਾਵਲ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੇ 'ਚਮਤਕਾਰ' ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ... 'ਪੂਰਨਮਾਸੀ' ਨਾਂ ਦੇ 'ਮਾਸਟਰਪੀਸ' ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਵਲ ਦੇ ਨਾਇਕ ਰੂਪ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਚੰਨੇ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਪੁੰਨਿਆ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਵੱਲ ਤੋਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, 'ਹਾਣੀ' ਵਿਚ ਧੰਤੋ ਤੇ ਮੇਦਨ ਦਾ ਮਿਲਣ, 'ਮਿੱਤਰ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ' ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੇ ਹਰਦੀਪ ਦਾ ਮਿਲਣ, 'ਜੇਰਾ' ਵਿਚ ਹਰਿੰਦਰ ਤੇ ਗੁਰਜਿੰਦਰ ਦਾ ਮਿਲਣ, ਉਹ ਵਸਤੂਗਤ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਆਪਣੀ ਬਹੁਤ ਪੇਤਲੀ ਰੁਮਾਂਚਿਕ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ।"

ਨਰਿੰਦਰ ਪਾਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਤਕਤਾ ਉਪਾਸ਼ਕ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਖਿੱਚ ਪਾਉਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਾਸ ਦਾ ਜਿਗਰੀ ਯਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ, ਪਾਸ ਬਾਰੇ ਬੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਾਉਂਦਾ, ਸਾਹਿਤਕ ਵੰਨਗੀ ਤੋਂ ਐਨ ਵੱਖਰੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ

ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਪਾਸ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਬਿੰਬ ਉਭਰਦਾ, ਨਰਿੰਦਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਪੰਜਾਬੀ ਜਗਤ ਜਾਣੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਪਾਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵੇਰਵੇ ਬਹੁਤ ਦਿਲਚਸਪ ਸਨ। ਨਰਿੰਦਰ ਇਹ ਵੇਰਵੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਆਖਦਾ। ਫਿਰ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਨੇ ਪਾਸ ਬਾਰੇ ਜਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ (ਇਕ ਪਾਸ ਇਹ ਵੀ) ਲਿਖੀ, ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਬੜੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ।

ਨਰਿੰਦਰ ਨੂੰ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ ਸਿਰੇ ਦੀ ਸਹਿਜ ਕਹਾਣੀ 'ਭੂਆ ਖਤਮ ਕੌਰ' ਲਿਖਣ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸੈਰ ਕਰਦਿਆਂ ਮੱਠੀ ਮੱਠੀ ਕਿਣ ਮਿਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਮੌਸਮ ਬਹੁਤ ਸੁਹਾਵਣਾ ਸੀ। ਨਰਿੰਦਰ ਨੇ 'ਭੂਆ ਖਤਮ ਕੌਰ' ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਈਆਂ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਜੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ 'ਤੇਰੇ' 'ਚੋਂ ਤੇਰਾ ਯਾਰ ਬੋਲਦਾ' ਵਾਲਾ ਕੌਤਕ ਨਾ ਵੀ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਵੀ ਸਾਹਿਤਕ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਸਥਾਨ 'ਭੂਆ ਖਤਮ ਕੌਰ' ਲਿਖਣ ਨਾਲ ਹੀ ਇੱਟ ਵਾਂਗੂ ਪੱਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।"

ਨਰਿੰਦਰ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਨ ਬੈਠਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਮਸਤਕ ਵਿਚ ਉਠ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਯਾਂ ਪਾਲ ਸਾਰਤਰ ਦੀ ਸਾਬਣ ਸਿਮੇਨ ਦਿ ਬੋਵੀਅਰ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਰਸਾਲੇ 'ਹੁਣ' ਦੇ ਜਨਵਰੀ ਅਤੇ ਮਈ 2007 ਵਾਲੇ ਦੇ ਅੰਕ ਉਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੋਸਤ ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ ਘਰ ਆਏ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਰਿੰਦਰ ਦਾ ਤੁਆਰਫ ਕਰਵਾਇਆ। ਨਰਿੰਦਰ ਇਕਦਮ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਬਜ਼ੁਰਗੀ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਭਾਵ ਪਿਛੇ ਰਹੱਸਮਈ ਕੜੀ 'ਮਾਦਮ ਬਾਵਾਰੀ' ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਵਲ ਦਾ ਤਰਜਮਾ ਪ੍ਰੋ. ਰਮਦੇਵ ਨੇ ਹੀ ਕੋਈ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਨੇ ਉਹ ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜੀ ਸਿਮੇਨ ਦਿ ਬੋਵੀਅਰ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਨਰਿੰਦਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਆਪਣਾ ਬੱਲ ਬਾਬਾ ਸਿਮੇਨ ਦਿ ਬੋਵੀਅਰ 'ਤੇ ਫਿਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹਰ ਕੁੜੀ-ਮੁੰਡਾ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੇ। ਉਸ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਦਾ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਤਰਜਮਾ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਸੋਮਾ ਹੈ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਸ ਦੀ ਇਕ-ਅੱਧ ਖਾਹਿਸ਼ ਪੂਰੀ ਕਰਨੀ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ।" ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਪ੍ਰੋ. ਰਮਦੇਵ ਨੇ ਗਾਲਿਬ ਦੀ ਗਜ਼ਲ ਦਾ ਇਹ ਸ਼ੇਅਰ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ:

ਹਜ਼ਾਰੋਂ ਖਵਾਹਿਸ਼ੇ ਐਸੀ ਕਿ

ਹਰ ਖਵਾਹਿਸ਼ ਪੇ ਦਮ ਨਿਕਲੇ।

ਬੜੇ ਨਿਕਲੇ ਮੇਰੇ ਅਰਮਾਨ ਲੇਕਿਨ

ਫਿਰ ਭੀ ਕਮ ਨਿਕਲੇ।

ਨਰਿੰਦਰ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਲਈ 'ਉਪਰੇਸ਼ਨ ਬਲੈਕ ਬੰਡਰ' ਨਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ। 'ਉਪਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਾਤਕੂ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸਿਖਰ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਅਨੁਭਵ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। 2002 ਵਿਚ ਛਪੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਨਰਿੰਦਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸਾਥੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇਜ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਨੁਵਾਦ ਇੰਨਾ ਰਵਾਂ ਹੈ ਕਿ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ ਜਾਂ ਮੌਲਿਕ ਲਿਖਤ।

ਮੈਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਹੈ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਧੀ ਹਰਲੀਨ ਉਹਦੇ ਵਾਂਗ ਹੋਣਹਾਰ ਨਿਕਲੇ ਹਨ। ਸੰਜਮ ਐਮ.ਏ. ਇਕਨਾਮਿਕਸ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 'ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਅਮਲੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਵਾਂਗ ਹੀ ਠੋਕ-ਵਜਾ ਕੇ; ਤੇ ਕੁੜੀ ਬੰਗਲੌਰ ਫੈਸ਼ਨ ਡਿਜ਼ਾਇਨਿੰਗ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਜਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਨਰਿੰਦਰ ਵਾਂਗ ਆਪ ਵੀ ਇਸ ਭੰਡਾਰ ਵਿਚ ਆਏ ਮਹੀਨੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਜੋੜੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡਾ ਨਰਿੰਦਰ ਭੁੱਲਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਨਸਾਨ ਬਣ ਕੇ ਜਿਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ; ਜੋ ਦੰਤ ਕਥਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਦਿਆਂ ਅਜਿਹੇ ਭਾਵ ਵੀ ਮਨ ਅੰਦਰ ਉਜਾਗਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ:

ਮਿੱਟੀ ਨਾ ਫਰੋਲ ਜੋਗੀਆ

ਨਹੀਂ ਲੱਭਣੇ ਲਾਲ ਗਵਾਚੇ।

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ, ਕੈਨੇਡਾ

ਵੈਦਿਕ ਹਿੰਦੂ ਮਿਥਿਹਾਸ ਪਰੰਪਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵੰਡ ਚਾਰ ਜੁਗਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ—ਸਤਿਜੁਗ, ਤ੍ਰੇਤਾ, ਦੁਆਪਰ ਅਤੇ ਕਲਿਜੁਗ। ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਤਿਜੁਗ ਵਿਚ ਧਰਮ ਆਪਣੇ ਚਾਰ ਪੈਰਾਂ ‘ਤੇ ਕਾਇਮ ਸੀ ਅਤੇ ਸੱਚ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਸੀ। ਸਤਿਜੁਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤ੍ਰੇਤਾ ਆਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਪੈਰ ਖਿਸਕ ਗਿਆ ਅਤੇ ਧਰਮ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਪੈਰਾਂ ‘ਤੇ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਤ੍ਰੇਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਆਪਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਧਰਮ ਦੇ ਦੋ ਪੈਰ ਖਿਸਕ ਗਏ ਭਾਵ ਧਰਮ ਅੱਧਾ ਹੋਇਆ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਕਲਿਜੁਗ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੈਰ ਖਿਸਕ ਗਏ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦਾ ਸਿਰਫ ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ ਬਚਿਆ ਰਹਿ ਗਿਆ।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਰੰਪਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਚਾਰ ਜੁਗ ਹੀ ਬਾਧੇ ਗਏ ਬਲਕਿ ਚਾਰ ਜੁਗਾਂ ਵਿਚ ਚਾਰ ਵਰਣ—ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਖੱਤਰੀ, ਵੈਸ਼ ਅਤੇ ਸ਼ੂਦਰ। ਚਾਰ ਜੁਗਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਰਾਜੇ ਵੀ ਬਾਧੇ ਗਏ ਅਤੇ ਹਰ ਜੁਗ ਵਿਚ ਉਸ ਜੁਗ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸ ਵਰਣ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਹੋਣੀ ਹੈ, ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਵੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਗਈ। ਸਤਿਜੁਗ ਦਾ ‘ਹੰਸ’ (ਹੰਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਅਵਤਾਰ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ‘ਸੋਮਹ ਬ੍ਰਹਮ’ ਭਾਵ ‘ਮੈਂ ਹੀ ਬ੍ਰਹਮ ਹਾਂ’ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ, ਸਭ ਬ੍ਰਹਮ ਹੀ ਬ੍ਰਹਮ ਹੈ, ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸਥਾਪਤ ਸੀ, ‘ਬ੍ਰਹਮ’ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਪਖੰਡ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲੋਕ ਮੋਹ-ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਇੱਕ ਬ੍ਰਹਮ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਹੀ ਮਗਨ ਸਨ। ਉਹ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਕਠਿਨ ਤਪੱਸਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੰਦ ਮੂਲ ਖਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਸਤਿਜੁਗ ਰਿਸ਼ੀਆਂ-ਮੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬੜਾ ਸਿੱਧਾ-ਸਾਦਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਮਾਇਆਵੀ ਇਛਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਇੱਕ ਬ੍ਰਹਮ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲੋਕ ਮਗਨ ਸਨ। ਧਰਮ ਦਾ ਬੋਲ-ਬਾਲਾ ਸੀ। ਸਤਿਜੁਗ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਬਹੁਤ ਲੰਬੀ ਅਰਥਾਤ ਲੱਖ ਸਾਲ ਦੀ ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ। ਏਨੀ ਲੰਬੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਮਹਿਲ, ਮਾੜੀਆਂ ਜਾਂ ਮੰਦਰ ਉਸਾਰਨ ਵੱਲ ਕਿਸੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸਤਿਜੁਗ ਬੀਤ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਤ੍ਰੇਤਾ ਜੁਗ ਆਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੂਰਜਬੰਸੀ ਖੱਤਰੀ ਅਵਤਾਰ ਹੋਇਆ, ਇਸ ਤੋਂ ਭਾਵ ਰਾਮਚੰਦਰ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਨ ਤੋਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਉਮਰ ਨੌਂ ਹਿੱਸੇ ਘਟ ਗਈ। ਮਾਇਆ, ਮੋਹ ਅਤੇ ਹਉਮੈ ਆਦਿ ਮਾਰੂ ਬਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਹੋ ਗਈ। ਦੁਆਪਰ ਜੁਗ ਵਿਚ ਯਾਦਵ ਵੰਸ਼ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਹਰ ਜੁਗ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਆਚਾਰ ਦੋਵੇਂ ਘਟਦੇ ਗਏ। ਰਿਗ ਵੇਦ ਵਿਚ ਹੋਮ, ਯੱਗ ਆਦਿ ਦਾ ਵਿਧੀ-ਵਿਧਾਨ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸ਼ੁਭ ਕਰਮ ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਰਖ ਵੱਲ ਮੁੱਖ ਹੈ। ਖੱਤਰੀਆਂ ਨੇ ਯਜੁਰ ਵੇਦ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ, ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਮੁੱਖ ਕਰ ਕੇ ਦਾਨ ਦੇਣ ‘ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਵੈਸ਼ ਵਰਣ ਨੇ ਸਿਆਮ ਵੇਦ ਬਾਪਿਆ ਅਤੇ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਮੁੱਖ ਕਰਕੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇਆ। ਤਿੰਨਾਂ ਵੇਦਾਂ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਰੰਗ ਸਬੰਧਤ ਹਨ: ਰਿਗ ਵੇਦ ਦਾ ਰੰਗ ਨੀਲਾ ਹੈ ਭਾਵ ਨੀਲੇ ਵਸਤਰ ਪਹਿਨਣੇ, ਯਜੁਰ ਵੇਦ ਦਾ ਰੰਗ ਪੀਲਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਆਮ ਵੇਦ ਦਾ ਰੰਗ ਚਿੱਟਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵੇਦਾਂ ਵਿਚ ਤਿੰਨਾਂ ਯੁਗਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹਿੰਦੂ ਵੈਦਿਕ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਇਸ ਜੁਗ-ਵੰਡ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੌਥਾ ਜੁਗ ਕਲਿਜੁਗ ਬਾਪਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ੂਦਰ-ਬਿਰਤੀ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ‘ਤੇ ਵਰਤਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਪੈਰ ਰਹਿ ਜਾਣ ਕਰਕੇ

ਕਲਿ ਆਈ ਕੁਤੇ ਮੁਹੀ ਖਾਜ਼ ਮੁਰਦਾਰ ਗੁਸਾਈ

ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ ਅਤੇ ਅਹੰਕਾਰ ਆਦਿ ਮਾੜੀਆਂ ਬਿਰਤੀਆਂ ਦਾ ਬੋਲ-ਬਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਸੱਚ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਮਾਇਆ-ਮੋਹ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਭਰਮ-ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸਾ ਲਿਆ। ਦੁਨੀਆਂ ਹਉਮੈ ਵਿਚ ਸੜਨ ਲੱਗ ਪਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਨਾਲ ਬੇਹੱਦ ਨਫਰਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ। ਧਰਮ-ਕਰਮ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਨਾ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪੁਜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਉਚੇ ਜਾਂ ਨੀਵੇਂ ਦਾ ਕੋਈ ਖਿਆਲ ਹੈ।

ਰਾਜੇ ਦਾ ਨਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇਣਾ ਰਾਜ-ਕਰਤਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਪਰ ਕਲਿਜੁਗ ਵਿਚ ਰਾਜੇ ਅਨਿਆਈਂ ਹੋ ਗਏ, ਇਨਸਾਫ਼ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਕਲਿਜੁਗ ਨੂੰ ਕੈਚੀ ਵਰਗਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਮੀਰ, ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਮੁਸਾਹਿਬ ਕਸਾਈਆਂ ਵਾਂਗ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨੇ ਜੁਗ ਇਨਸਾਫ਼ਪੰਦ ਸਨ ਜਦ ਕਿ ਚੌਥਾ ਕਲਿਜੁਗ ਅਜਿਹਾ ਸਮਾਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਕੁੱਝ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਅਰਥਾਤ ਰਿਸ਼ਵਤ ਆਦਿ) ਤਾਂ ਉਹ ਕੁੱਝ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਲਿਜੁਗ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਕਰਮ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਗਮਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਲਿਜੁਗ ਦਾ ਸਮਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂ? ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਮਾਂ ਵੀ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਨਫਰਤ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵੀ ਮੱਧ-ਕਾਲ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ‘ਹਨੇਰਾ ਜੁਗ’ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਨਫਰਤ ਦਾ ਫੈਲਣਾ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਰਨ ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦਾ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਨਫਰਤ ਹੈ।

ਵੇਦ-ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਧਰਮ ਵਰਣ-ਆਸ਼ਰਮ ਧਰਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ‘ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਵਰਣਾਂ ਲਈ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਆਸ਼ਰਮ ਭਾਵ ਪੜਾ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਵੱਖਰਾ ਧਰਮ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਅੱਗੋਂ ਸੰਨਿਆਸੀਆਂ, ਜੋਗੀਆਂ, ਜੰਗਮਾਂ, ਜੈਨੀਆਂ/ਦਿਗੰਬਰਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਫਿਰਕੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਝਗੜਾ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ, ਵੇਦਾਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣਾਂ ਕਾਰਨ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਵਿਵਾਦ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਧਾਰਮਿਕ ਅਗਵਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਛੱਤੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪਖੰਡ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਤੰਤਰ-ਮੰਤਰ, ਜਾਦੂ-ਟੂਣੇ ਸਭ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ‘ਕਾਲਖਿ ਲਪਟਾਏ’ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਲ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਕੋਈ ਰਾਹ ਦਰਸਾਵਾ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਭਰਮ ਅਤੇ ਭੁਲੇਖੇ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ‘ਕਲਿਜੁਗ ਅੰਦਰਿ ਭਰਮਿ ਭੁਲਾਏ’ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਕਲਿਜੁਗ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਮੇਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਜਦੋਂ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ ਅਤੇ ਹਉਮੈ ਆਦਿ ਮਾੜੀਆਂ ਬਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਮਾਂ ਕਲਿਜੁਗ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਵਿਚ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਾਨ ਜਾਂ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਵਾਪਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਗਮਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਕਲਿਜੁਗ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਲਿਜੁਗ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਮਰੇ ਹੋਏ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਹੈ। ਵਾੜ ਦਾ ਕੰਮ ਖੇਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਫਸਲ ਨੂੰ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਜਾੜੇ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਵਾੜ ਖੇਤ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜੇ ਦਾ ਕੰਮ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਲਿਜੁਗ ਦੀ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਾ ਕੁੱਝ ਉਲਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਰਾਜਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪ ਹੀ ਪਾਪ ਜਾਂ ਅਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵਾੜ ਦੇ ਖੇਤ ਨੂੰ ਖਾਣ ਵਰਗੀ ਗੱਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਉਜਾੜੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਰਾਜੇ ਪਾਪੀ ਅਤੇ ਅਨਿਆਈਂ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਗਮਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਕਲਿਜੁਗ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਲਿਜੁਗ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਮਰੇ ਹੋਏ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਹੈ। ਵਾੜ ਦਾ ਕੰਮ ਖੇਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਫਸਲ ਨੂੰ ਅਵਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਜਾੜੇ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਵਾੜ ਖੇਤ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜੇ ਦਾ ਕੰਮ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਲਿਜੁਗ ਦੀ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਾ ਕੁੱਝ ਉਲਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਰਾਜਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪ ਹੀ ਪਾਪ ਜਾਂ ਅਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵਾੜ ਦੇ ਖੇਤ ਨੂੰ ਖਾਣ ਵਰਗੀ ਗੱਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਉਜਾੜੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਹਨ, ਪਰਜਾ ਵੀ ਅਗਿਆਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਲ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਤੇ ਗਲਤ, ਜਾਂ ਭਲੇ ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਸੱਚ ਪਛਾਣਣ ਜਾਂ ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਥਾਂ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਝੂਠ ਅਤੇ ਪਾਪ ਹੀ ਬੋਲਦੀ ਹੈ। ਕਲਿਜੁਗ ਦੀ ਚਾਲ ਹੀ ਉਲਟੀ ਹੈ। ਬਜਾਇ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਲਾਉਣ, ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਚੇਲੇ ਸਾਜ ਵਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਜ ਦੀ ਤਾਲ ‘ਤੇ ਨੱਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਹੀ ਰੀਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਆਪਣੇ ਟਿਕਾਣੇ ‘ਤੇ ਬੈਠੇ ਅਤੇ ਚੇਲੇ ਉਸ ਦੇ ਸਥਾਨ ‘ਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਚੱਲ ਕੇ ਜਾਣ ਪਰ ਕਲਿਜੁਗ ਦੀ ਉਲਟੀ ਚਾਲ ਹੈ ਕਿ ਚੇਲੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਚੱਲ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ (ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਦਾ ਹੋਵੇ) ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ, ਹਕੂ ਜਾਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇਣਾ/ਦੁਆਉਣਾ ਪਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਾਜ਼ੀ (ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ) ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਵੱਢੀ ਲੈਣ ਕਰਕੇ ਸਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਲੋਕੀਂ ਏਨੇ ਲਾਲਚੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਕੁਥਾਂ (ਭਾਵ ਮਾੜੀ ਥਾਂ) ਜਾਣ ਤੇ ਵੀ ਇਸਤਰੀ ਜਾਂ ਪੁਰਸ਼ ਇੱਕ-ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਟੋਕਦੇ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਪਾਪ ਦਾ ਬੋਲ-ਬਾਲਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਲਿਜੁਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ‘ਮਾਝ ਕੀ ਵਾਰ’ ਵਿਚ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਘੋਰ ਕਲਿਜੁਗੀ ਸਮਾਂ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸੁਭਾ ਫੁਰੀ ਵਾਂਗ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਰਾਜੇ ਜ਼ਾਲਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਸਾਈਆਂ ਵਾਂਗ ਕੋਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਧਰਮ ਦਾ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਉਹ ਖੰਭ ਲਾ ਕੇ ਕਿਥੇ ਉਡ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੂੜ ਮੱਸਿਆ ਦੇ ਅੰਧੇਰੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸੱਚ-ਰੂਪੀ ਚੰਦਰਮਾ ਕਿਧਰੇ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ (ਝੂਠ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨ ਨੂੰ

ਮੱਸਿਆ ਦੀ ਰਾਤ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਹੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੱਸਿਆ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਿਉਂਕਿ ਚੰਦਰਮਾ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਨੇਰਾ ਸੰਘਣਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕੁੱਝ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੂਠ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਚੇਤਨਤਾ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਅੰਨ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਸਹੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਗੁਆ ਬੈਠਦਾ ਹੈ)।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਇੱਕ ਜਗਿਆਸੂ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ (ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਪੁਰਸ਼ ਅਤੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸਤਰੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸੇ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹਨ) ਕਿ ਮੈਂ ਸੱਚ ਰੂਪ ਚੰਦਰਮਾ ਨੂੰ ਲੱਭ ਲੱਭ ਕੇ ਵਿਆਕੁਲ ਹੋ ਗਈ ਹਾਂ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਇਸ ਕਲਿਜੁਗੀ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰਾਸਤਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਇਸ ਝੂਠ-ਰੂਪੀ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਹਉਮੈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੁਖੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ? ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸੁਭਾ ਵਿਚ ਚੰਡਾਲ-ਬਿਰਤੀ ਦੇ ਘਰ ਕਰ ਲੈਣ ਨੂੰ ਕਲਿਜੁਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਕੁਕਰਮੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸੁਭਾ ਵਿਚ ਸਮਝੋ ਕਲਿਜੁਗ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕੁਕਰਮ ਦਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਕਰਮ-ਧਰਮ ਗੁਆਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਕੁਕਰਮੀ ਸੁਭਾ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਛੁਡਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਲਿਜੁਗ ਉਦੋਂ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ ਅਤੇ ਅਹੰਕਾਰ ਆਦਿ ਬਿਰਤੀਆਂ ਭਾਰੂ

ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਮਨੁੱਖ ਸਦ-ਗੁਣਾਂ ‘ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਕੇ ਸਹੀ-ਗਲਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਬਿਰਤੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਸੁਭਾ ਉਤੇ ਭਾਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਕਲਿਜੁਗ ਦਾ ਨਾਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਆਮ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਧਰਮ ਦਾ ਅਸਲੀ ਰੂਪ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਧਰਮ ਵਿਚ ਪਖੰਡ ਅਤੇ ਦਿਖਾਵੇ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ (ਇਹ ਗੱਲ ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਧਾਰਮਿਕ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿਚ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ)। ਹਰ ਧਰਮ ਵਿਚ ਸਿਆਸਤ ਭਾਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਨਿਆਂ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਹੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਨੇਤਾ ਕਿਸੇ ਆਦਰਸ਼, ਲੋਕ-ਭਲਾਈ ਜਾਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ (ਭਾਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠ ਏਹੀ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਝੂਠ ਦੇ ਆਸਰੇ ਤਾਕਤ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ)।

ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸੱਚ ਖੰਭ ਲਾ ਕੇ ਉਡ ਗਏ ਹਨ। ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ ਅਤੇ ਅਹੰਕਾਰ ਆਦਿ ਮਾੜੀਆਂ ਬਿਰਤੀਆਂ ਦਾ ਬੋਲ-ਬਾਲਾ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਸਰਕਾਰੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ, ਬਲਾਤਕਾਰ, ਚੋਰੀਆਂ, ਲੁੱਟਾਂ-ਖੋਹਾਂ, ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਹਥਿਆਉਣਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਧੱਕਾ ਆਦਿ। ਚੇਤਨਤਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੈਰਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ? ਆਮ ਆਦਮੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਸਭ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰ ਲੋਭ-ਲਾਲਚ, ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ ਆਦਿ ਮਾੜੀਆਂ ਰੁਚੀਆਂ ਦੇ ਵਧ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਏਨਾ ਬੇਵੱਸ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਵੀ ਆਪ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ (ਜਿਵੇਂ ਏ. ਐਸ. ਆਈ. ਆਪਣੀ ਕੁੜੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਸ਼ਰੂਤੀ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ ਕੁੜੀ ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ)। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਹੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਕਲਿਜੁਗ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜਿਥੈ ਨਾਮੁ ਜਪੀਐ ਪ੍ਰਭੁ ਪਿਆਰੇ

ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੫
ਜਿਥੈ ਨਾਮੁ ਜਪੀਐ ਪ੍ਰਭੁ ਪਿਆਰੇ॥
ਸੇ ਅਸਬਲ ਸੋਇਨ ਚਉਬਾਰੇ॥
ਜਿਥੈ ਨਾਮੁ ਨ ਜਪੀਐ ਮੇਰੇ ਗੋਇੰਦਾ
ਸੇਈ ਨਗਰ ਉਜਾੜੀ ਜੀਉ॥੧॥
ਹਰਿ ਰੁਖੀ ਰੋਟੀ ਖਾਇ ਸਮਾਲੇ॥
ਹਰਿ ਅੰਤਰਿ ਬਾਹਰਿ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲੇ॥
ਖਾਇ ਖਾਇ ਕਰੇ ਬਦਫੈਲੀ
ਜਾਣੁ ਵਿਸੁ ਕੀ ਵਾੜੀ ਜੀਉ॥੨॥
ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਭਾਈ! ਜਿਹੜੇ ਜੀਵ ਰੁਖੀ-ਸੁਖੀ ਰੋਟੀ ਖਾ ਕੇ ਵੀ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸੋਹਣੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਿਤਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੀਵਾਂ ‘ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਦਾ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਜੀਵ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਖਾਣ ਵਿਚ ਹੀ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਖਾ-ਖਾ ਕੇ ਬਦਫੈਲੀ, ਭਾਵ ਬੁਰੇ ਕਰਮ ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਮਝੋ ਕਿ ਉਹ ਜੀਵ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਹੀ ਵੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।
ਸੰਤਾ ਸੇਤੀ ਰੰਗ ਨ ਲਾਏ॥
ਸਾਕਤ ਸੰਗਿ ਵਿਕਰਮ ਕਮਾਏ॥
ਦੁਲਭ ਦੇਹ ਖੋਈ ਅਗਿਆਨੀ
ਜਤ ਅਪੁਣੀ ਆਪਿ ਉਪਾੜੀ ਜੀਉ॥੩॥
ਤੇਰੀ ਸਰਣਿ ਮੇਰੇ ਦੀਨ ਦਇਆਲਾ॥
ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਮੇਰੇ ਗੁਰ ਗੋਪਾਲਾ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਨਾਨਕੁ ਗੁਣ ਗਾਵੈ
ਰਾਖਹੁ ਸਰਮ ਅਸਾੜੀ ਜੀਉ॥੪॥
ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ

ਉਸ ਮਿਹਰਬਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਭਾਈ! ਜਿਸ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਹਰ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਚਲਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਥਾਂ ਭਾਵੇਂ ਰੋੜਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਟਿੱਬੇ ਦੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਨਾਮ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਕਰ ਕੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਚੁਬਾਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਹੇ ਮੇਰੇ ਗੋਬਿੰਦ ਪ੍ਰਭ ਜੀਉ! ਜਿਥੇ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਜਪਿਆ ਜਾਂਦਾ; ਉਹ ਨਗਰ ਵੀ ਉਜਾੜ ਹੀ ਲਗਦੇ

ਹਨ। ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤਮ ਹੈ ਜੋ ਜੰਗਲ ‘ਚ ਵੀ ਮੰਗਲ ਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।
ਹਰਿ ਰੁਖੀ ਰੋਟੀ ਖਾਇ ਸਮਾਲੇ॥
ਹਰਿ ਅੰਤਰਿ ਬਾਹਰਿ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲੇ॥
ਖਾਇ ਖਾਇ ਕਰੇ ਬਦਫੈਲੀ
ਜਾਣੁ ਵਿਸੁ ਕੀ ਵਾੜੀ ਜੀਉ॥੨॥
ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਭਾਈ! ਜਿਹੜੇ ਜੀਵ ਰੁਖੀ-ਸੁਖੀ ਰੋਟੀ ਖਾ ਕੇ ਵੀ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸੋਹਣੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਿਤਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੀਵਾਂ ‘ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਦਾ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਜੀਵ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਖਾਣ ਵਿਚ ਹੀ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਖਾ-ਖਾ ਕੇ ਬਦਫੈਲੀ, ਭਾਵ ਬੁਰੇ ਕਰਮ ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਮਝੋ ਕਿ ਉਹ ਜੀਵ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਹੀ ਵੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।
ਸੰਤਾ ਸੇਤੀ ਰੰਗ ਨ ਲਾਏ॥
ਸਾਕਤ ਸੰਗਿ ਵਿਕਰਮ ਕਮਾਏ॥
ਦੁਲਭ ਦੇਹ ਖੋਈ ਅਗਿਆਨੀ ਜਤ
ਅਪੁਣੀ ਆਪਿ ਉਪਾੜੀ ਜੀਉ॥੩॥
ਹੁਣ ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਭਾਈ! ਜਿਹੜਾ ਜੀਵ ਸੰਤ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਰੰਗ, ਭਾਵ ਪ੍ਰੀਤ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਸਾਕਤ ਸੰਗ, ਭਾਵ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਸਾਕਤ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਰਲ ਕੇ ਵਿਕਰਮ ਕਮਾਏ, ਭਾਵ ਸਦਾ ਭੈਤੇ ਕਰਮ ਹੀ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ; ਉਸ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਅਗਿਆਨੀ ਭਾਵ ਮੂਰਖ ਇਨਸਾਨ ਨੇ ਇਹ ਮਾਨਸ ਜਨਮ ਅਤੇ ਅਤਿ ਦੁਰਲਭ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਐਵੇਂ ਅਜਾਈਂ ਹੀ ਗਵਾ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਆਪ ਹੀ ਪੁੱਟ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਉਹਦਾ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ‘ਚ ਆਉਣਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਲੇਖੇ ਨਾ ਲੱਗਿਆ ਤੇ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਵਿਅਰਥ ਹੀ ਚਲਾ ਗਿਆ।
ਤੇਰੀ ਸਰਣਿ ਮੇਰੇ ਦੀਨ ਦਇਆਲਾ॥
ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਮੇਰੇ ਗੁਰ ਗੋਪਾਲਾ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਨਾਨਕੁ ਗੁਣ ਗਾਵੈ
ਰਾਖਹੁ ਸਰਮ ਅਸਾੜੀ ਜੀਉ॥੪॥
ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ ਜੀ ਉਸ ਮਿਹਰਬਾਨ ਪ੍ਰਭੂ, ਜੋ ਦੀਨਾ ਉਤੇ ਵੀ ਸਦਾ ਦਇਆ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਸੁੱਖਾਂ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ!! ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਮੇਰੇ ‘ਤੇ ਸਦਾ ਆਪਣੀ ਕਿਰਪਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖੋ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਤੇਰਾ ਦਾਸ ਨਾਨਕ ਸਦਾ ਹੀ ਤੇਰੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕਰਦਾ ਰਹੇ, ਤੇ ਸਦਾ ਹੀ ਤੇਰੇ ਸੋਹਣੇ ਚਰਨ ਕੰਵਲਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਰਹੇ। ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਆਪ ਸਦਾ ਹੀ ਸਾਡੀ ਸਰਮ, ਭਾਵ ਇੱਜਤ ਰੱਖੋ, ਪਰਦੇ ਢੱਕੋ। ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ, ਸਦਾ ਹੀ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹੀਏ।
ਆਉ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੀਏ ਜੀ।

**—ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ
ਫੋਨ: 916-687-3536**

ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਪਿੱਥੇ ਤੋਂ ਅਠਾਰਾਂ ਕੋਹ ਵਾਟ ਹੈ। ਇਹਨੂੰ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਲਗਦਾ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਮੇਲਾ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਮੇਲੇ ਸਮੇਂ ਹੁੰਦੀ ਰੋਣਕ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਅਜੇ ਸਾਧਾਰਨ ਪਿੰਡ ਸੀ। ਆਵਾਜਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਤਾਂ ਵੀ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਮੇਲਾ ਹੁਣ ਵਾਂਗ ਹੀ ਭਰਦਾ ਸੀ।

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ
ਫੋਨ: 91-11-65736868

ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਵੀਸ਼ਰ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਣਾ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਦੇ। ਦੂਰੋਂ ਦੂਰੋਂ ਲੋਕ ਪੈਦਲ ਚੱਲ ਕੇ ਜਾਂ ਬੋਤਿਆਂ ਅਤੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਤੇ ਮੇਲੇ ਦੀਆਂ ਰੋਣਕਾਂ ਦੇਖਣ ਵਾਸਤੇ ਹੁੰਮਹੁਮਾ ਕੇ ਪੁੱਜਦੇ। ਹੁਣ ਇਹ ਨਗਰ ਸਤਕਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਥੇ ਕਈ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸੰਤ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਜੋ ਇਸੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਨ, ਦੇ ਬੋਲਬਾਲੇ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਪੰਜਵਾਂ ਤਖ਼ਤ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਥੇ ਗੁਰੂ ਕਾਸ਼ੀ ਕਾਲਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ-ਵਿਦਿਅਕ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਰਾਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ। ਮਈ 1967 ਤੱਕ ਕੁਛ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਾਲ ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਮੇਲਾ ਦੇਖਣ ਲਈ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਨਾਲ ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਵੀ ਮੇਰੇ ਕਾਲਜੀ ਨਿਵਾਸ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ।

ਧਾਰਮਿਕ ਇਸ਼ਨਾਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਡੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਹਦੇ ਰੋਣਕੀ ਮੇਲੇ ਵਾਲੇ ਰੂਪ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਰਹਿੰਦੀ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਲੰਗਰ ਚਲਦੇ

ਕਲਮਾਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ

ਹੀ ਸਨ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਰ ਘਰ ਵਿਚ ਵੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਹੁਣਿਆਂ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਟਾ ਪਿਹਾ ਕੇ ਰੱਖ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਖੇਤੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਸਹਾਇਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਅਜੇ ਮੁਕੰਮਲ ਅਣਹੋਂਦ ਸੀ। ਹਾੜੀ ਦੀ ਵਾਢੀ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਇਕ ਦਿਹਾੜੀ ਦੀ ਕਦਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਕਾਮੇ ਵਿਸਾਖੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਪਿਛਲੇ ਪਹਿਰ ਤੱਕ ਕੰਮ ਨਿਬੇੜਦੇ ਅਤੇ ਨ੍ਹਾਂ-ਧੋ ਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਸਮੇਤ ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ। ਸੁਵਖਤੋਂ ਤੁਰੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਤਾਂ ਧੁਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਚੁਫੇਰੇ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਥਾਂ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਡੇਰਾ ਜਾ ਲਾਉਂਦੇ ਪਰ ਥੱਕੇ-ਟੁੱਟੇ ਅਨੇਕ ਲੋਕ ਕਈ ਕੋਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਲੰਘਦੇ ਸੁਣੇ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਕੇ ਪਟੜੀ ਉਤੇ ਹੀ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਘੁੱਕ ਸੋ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਜਾਗ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਜਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦੇ। ਕਿਸਾਨ-ਕਾਮੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਮਗਰੋਂ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਲੇ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਪਰ ਵਿਹਲ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਦਿਨ ਭਰ ਮੇਲਾ ਦੇਖਦੇ, ਜਲੇਬੀਆਂ ਤੇ ਪਕੌੜੇ ਖਾਂਦੇ ਅਤੇ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਲੱਗੀਆਂ ਭਾਂਤ-ਭਾਂਤ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੋਂ ਚੀਜ਼ਾਂ-ਵਸਤਾਂ ਖਰੀਦਦੇ। ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੇਲਾ ਹੋਣ ਸਦਕਾ ਸਾਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਇੰਨਾ ਚਾਅ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਅਠਾਰਾਂ ਕੋਹ ਵਾਟ ਦੁਪਾਸੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਵੀ ਬਕੇਵਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ।

ਅਸੀਂ ਸਕੂਲੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਸ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਵੀ ਮੇਲੇ ਜਾਂਦੇ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਲਿਖਣਸਰ ਵਿਚ ਪੈਂਤੀ ਲਿਖਣ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆ ਬਹੁਤੀ ਆਵੇਗੀ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਣਸਰ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਸਾਨੂੰ ਉਚੇਚਾ ਚਾਅ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਉਹ ਸਥਾਨ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕੱਚੇ ਟੋਭੇ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤੰਬੂ ਲਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪੰਜਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੰਪਾਦਿਤ ਬੀੜ ਵਿਚ ਢੁੱਕਵੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ ਉਤੇ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਪਾਈ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਬੀੜ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਲਿਖਵਾਈ। ਉਹ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਆਮ ਉਗਦੇ ਸਰਕਤੇ ਦੀ ਕਲਮ ਘੜਦੇ ਅਤੇ ਲਿਖਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਘਸ ਕੇ ਮੋਟੀ ਹੋ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਉਹਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਹੋਰ ਘੜ ਦਿੰਦੇ। ਸਮੁੱਚੇ ਕਾਰਜ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਮਗਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਚੀ ਹੋਈ ਸਿਆਹੀ ਅਤੇ ਵਰਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਭ ਕਲਮਾਂ

ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਕਲਮਾਂ ਘੜ ਕੇ ਟੋਭੇ ਦੀ ਭੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਸ ਟੋਭੇ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਿਖਣਸਰ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਵਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸਥਾਨ ‘ਗੁਰੂ ਕੀ ਕਾਸ਼ੀ’ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਵਿੱਦਿਆ ਦਾ ਚਾਨਣ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਕਲਮ ਦੇ ਧਨੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੇ! ਅਸੀਂ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਬੈਠ ਕੇ ਹਬੇਲੀ ਨਾਲ ਥਾਂ ਸਾਫ਼ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀ ਪੈਂਤੀ ਇਕ ਵਾਰ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਲਿਖਣਸਰ ਵਿਖੇ ਅੱਖਰ ਵਾਹ ਰਿਹਾ ਇਕ ਨੰਨ੍ਹਾ।

ਫੇਰ ਉਂਗਲ ਨਾਲ ਲਿਖਦੇ ਤੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਆਉਣ ਦੇ ਡਰੋਂ ਉਥੋਂ ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨੂੰ ਆਪ ਹੀ ਹਬੇਲੀ ਨਾਲ ਸਾਫ਼ ਵੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ। ਮਗਰੋਂ ਜਦੋਂ ਸਾਹਿਤ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਇੰਨੇ ਹੀ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਕਲਮਾਂ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀਆਂ।

ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਕਿ ਵੇਦਕਾਲ ਵਿਚ ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਕੇਂਦਰ ਸਨ। ਇਕ ‘ਸਥਾਨ-ਈਸ਼ਵਰ’ ਸੀ ਜੋ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਬਾਨੇਸਰ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਉਤਰ-ਕਾਸ਼ੀ ਸੀ। ਉਤਰ-ਕਾਸ਼ੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਥੋਂ ਹੋ ਕੇ ਵਗਦੀ ਸਰਸਵਤੀ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਉਤੇ ਉਸ ਥਾਂ ਸੀ ਜਿਥੇ

ਹੁਣ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਹੈ। ਮਗਰੋਂ ਉਤਰ-ਕਾਸ਼ੀ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਾਂਗ ਸਦੀਆਂ ਦੀ ਧੁੜ ਹੋਣ ਬੰਦੀ ਗਈ। ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਇਉਂ ਤੁਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਆਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡੇਰਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਉਥੇ ਟਿੱਬੇ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਪਰ ਟਿਕਾਣਾ ਉਸ ਉਤੇ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਹੇਠਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਕੀਤਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਤਰ ਮਿਲਿਆ, “ਇਸ ਟਿੱਬੇ ਉਤੇ ਬੈਠਣ ਵਾਲਾ

ਵੀ ਛੇਤੀ ਹੀ ਆਵੇਗਾ। ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਥਾਂ ਜੋ ਪੁਰਾਤਨ ਕਾਸ਼ੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਗਟ ਕਰੇਗਾ।” ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਇਥੇ ਪੁੱਜੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਮਰਕੱਸਾ ਟਿੱਬੇ ਉਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਹੀ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਥਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਪੈ ਗਿਆ।

ਹੱਥੀਂ ਲਿਖ ਲਿਖ ਕੇ ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਦੇ ਉਤਾਰੇ ਕਰਨਾ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਇਥੋਂ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਬਣ ਗਈ। ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਇਥੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਬੁੰਗੇ ਬਣਵਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਲਿਖਾਰੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀੜ ਦੇ ਉਤਾਰੇ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ

ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਰਾਜ-ਦਰਬਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਪੰਚਾਇਤ ਆਪਣੇ ਰਾਜੇ ਤੋਂ ਪਰਚੀ ਲੈ ਕੇ ਬੁੰਗੇ ਵਿਚ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਬੀੜ ਲੈ ਆਉਂਦੀ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਬੀੜ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਧੀ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਕਾਲੀ ਸਿਆਹੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਰਕੇ ਆਮ ਕਾਲੀ ਸਿਆਹੀ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆਂ ਵਾਂਗ ਜੁੜਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਹੱਥੀਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਵੱਡੇ ਕੋਡੇ ਦੇ ਪੁੱਠੇ ਪਾਸੇ ਨਾਲ ਰਗੜ ਰਗੜ ਕੇ ਪੱਧਰਾ ਮੁਲਾਇਮ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹੱਥੀਂ ਘੜੀ ਹੋਈ ਸਰਕਤੇ ਦੀ ਕਲਮ ਜਦੋਂ ਇਕਸਾਰ ਲਿਖਾਈ ਤੋਂ ਮੋਟੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਉਹਦੀ ਥਾਂ ਨਵੀਂ ਘੜ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਬੀੜ ਉਤੇ ਲਕੀਰ ਮਾਰੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਵੀ ਸਤਰਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸਿੱਧੀਆਂ ਅਤੇ ਅੱਖਰ ਬਰਾਬਰ ਆਕਾਰ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਹਦੇ ਲਈ ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪ ਜੁਗਤ ਲੱਭ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਕਾਗ਼ਜ਼ ਦੇ ਵਰਕੇ ਦੇ ਆਕਾਰ ਤੋਂ ਕੁਛ ਵੱਡੇ ਲੱਕੜ ਦੇ ਫੱਟੇ ਵਿਚ ਸੱਜੇ ਤੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਉਚਾਈ ਜਿੰਨੀ ਦੂਰ ਦੋ ਦੋ ਛੇਕ ਸਤਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕੱਢ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਛੇਕਾਂ ਵਿਚ ਵੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੂਤ ਦਾ ਧਾਗਾ ਪਰੋ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਧਾਗੇ ਉਤੇ ਕੁਛ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਰੱਖ ਕੇ ਇਕ ਹੋਰ ਫੱਟੇ ਨਾਲ ਦਬਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਕੁਛ ਦਿਨਾਂ ਮਗਰੋਂ ਜਦੋਂ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਧਾਗੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਉਤੇ ਫੁੱਟੇ ਨਾਲ ਖਿੱਚੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਵਰਗੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪਏ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ। ਲਿਖਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਸਾਰ ਲਿਖਾਈ ਕਰਦੇ। ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਧਾਗੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਮਿਟ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਬਿਲਕੁਲ ਪੱਧਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੇ ਕਿ ਲਕੀਰਾਂ ਮਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਇੰਨੀ ਸਿੱਧੀ ਤੇ ਇਕਸਾਰ ਲਿਖਾਈ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਲਈ ਗਈ!

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਵਿਰਸੇ ਲਈ ਘਾਤਕ ਸੰਗਮਰਮਰ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਲਿਖਣਸਰ ਦਾ ਉਹ ਪੁਰਾਤਨ ਕਮਰਾ ਢਾਹ ਕੇ ਨਵੀਂ ਉਸਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵਿਹੜਾ ਪੱਥਰ ਦਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਕਲਮਾਂ ਵਾਲੇ ਪੁਜਣਜੋਗ ਕੱਚੇ ਟੋਭੇ ਜਿਸ ਦੇ ਪੱਤਣਾਂ ਉਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀਚਰਨਾਂ ਨੇ ਪੈੜਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਨੂੰ ਵੀ ਪਬਰੀਲੇ ਸਰੋਵਰ ਦਾ ਰੂਪ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੱਖਰ ਪਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਖੋਲ ਵਿਚ ਰੇਤਾ ਵਿਛਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰਿ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ

ਸਾਧਾ ਸਿੰਘ ਵਡੈਚ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਜੱਗ ਜਿਉਂਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਮਿੱਟੀ ਦਾ’ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਮੋਹ ਦੀ ਮਾਰਮਿਕ ਗਾਥਾ ਹੈ। ਦਰਦ ਭਿੰਜੀ ਦਾਸਤਾਨ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਦਰਦ ਦੇ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਤੇ ਮੋਹ-ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਡੁੱਬਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਮੇਰਾ ਮਨ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਮਸੋਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਸਿਮਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਕਵੀ ਅਨੂਪ ਵਿਰਕ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਥੋਂ ਤਕ ਲਿਖ ਗਿਆ, “ਸਾਧਾ ਸਿੰਘ ਵਡੈਚ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਮਹਿਰੂਮ ਹੋਏ ਮਨ ਦੀ ਵੇਦਨਾ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਜਾਮਾ ਪੁਆ ਕੇ, ਦਰਦ ਦੇ ਦਰਿਆ ਦੀ ਅੱਗ ਦੇ ਸੇਕ ਨੂੰ ਜਿਸ ਮਾਰਮਿਕ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਵਲੰਧਰੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਦੇ ਜੰਗਲ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਏ।”

ਇਹ ਪੁਸਤਕ 1947 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ-ਵੰਡ ਦੇ ਦੁਖਾਂਤ ਦੀ ਹੱਡ ਬੀੜੀ ਤੇ ਲੇਖਕ ਦਾ 2005 ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਭੋਇ ‘ਤੇ ਦੀਨਦਾਰ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਆਪਣੇ ਸਾਕ ਸਬੰਧੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਣ ਦਾ ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ ਹੈ। ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੀ ਫੁੱਲ ਭਰ ਅਉਧ ‘ਚ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਮਹਿਰੂਮ ਹੋਣ ਤੇ 62 ਸਾਲ ਦੀ ਪਕਰੇਤ ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਸ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮੁੜ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਭਰੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਕਰੁਣਾਮਈ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦਾ ਸਿਖਰ ਹੈ ਇਹ ਪੁਸਤਕ।

ਕੋਹਾ ਵਕਤ ਸੀ ਉਹ ਜਦ ਮਾਂਵਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਤ ਨਾ ਸੰਭਾਲੇ ਗਏ ਤੇ ਪੁੱਤਾਂ ਤੋਂ ਮਾਂਵਾਂ। ਭਾਦਰੋਂ ਦੇ ਕਹਿਰ ਦਾ ਦਿਨ ਆਇਆ ਤਾਂ ਸਾਧੇ ਦੇ ਬਾਪ ਨੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਰੱਸੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਘੋੜੀ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਜਿੰਨਿਆਂ ਦੀ ਬਚਦੀ ਸੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਵਾਹ ਲਾਈ। ਦਾਦੀ ਮਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਪੁਤਰੇ ਤੁਸੀਂ ਜਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਨਿਕਲ ਜਾਓ, ਮੇਰਾ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ। ਮੇਰਾ ਕੀ ਏ ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਂਜ ਈ ਮਰਨ ਕਿਨਾਰੇ ਆਂ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਖਿੱਚੀ ਜਾਂਦੀ। ਮੇਰਾ ਲਾਲਚ ਛੱਡੋ, ਤੁਹਾਡਾ ਗੁਰੂ ਰਾਖਾ ਹੋਵੇ!”

ਪੁਸਤਕ ‘ਜੱਗ ਜਿਉਂਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਮਿੱਟੀ ਦਾ’

ਸਾਧੇ ਦੇ ਬਾਪ ਨੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਬਹਾ ਲਿਆ ਤੇ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ। ਚਾਚਾ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਬਰਛਾ ਲੈ ਕੇ ਘੋੜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਦੌੜ ਪਿਆ। ਪਿੰਡੋਂ ਨਿਕਲੇ ਹੀ ਸਨ ਕਿ ਠੱਕਰਕਿਆਂ ਤੇ ਲਾਲਾ ਕਿਰਪਾ ਸਾਗਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪਪਨਾਖੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਕੱਲਰ ‘ਚ ਹਮਲਾਵਰ ਆ ਪਏ। ਬਚ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਬਾਪ ਨੇ ਘੋੜੀ ਨੂੰ ਅੱਡੀ ਲਾਈ ਤਾਂ ਸਾਧੇ ਦੀ ਮਾਂ ਡੋਲ ਗਈ ਤੇ ਘੋੜੀ ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਪਈ। ਡਿੱਗਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਦੇ ਸਾਈਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਹੁਣ ਤੂੰ ਰੁਕੀ ਨਾ, ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਨਿਕਲ ਜਾ। ਮੇਰੀ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰ, ਮੈਂ ਤੇ ਹੁਣ ਮਰਨਾ ਈ ਏ!”

ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਦੌੜ ਕੇ ਕਮਾਦੀ ਜਾ ਲੁਕਿਆ। ਲੁਟਮਾਰਾਂ ਦੇ ਟੋਲੇ ਨੇ ਡਿੱਗੀ ਪਈ ਅਬਲਾ ਨੂੰ ਆ ਦੱਬਿਆ। ਮੌਤ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਲੱਕ ਦੁਆਲੇ ਪੁਣੀ ਬਣਾ ਕੇ ਬੱਧੀਆਂ ਟੁੰਮਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਢੇਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਲੱਭ ਵੀਰੋ! ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਬੱਸ ਇਹੋ ਕੁਝ ਸਾ ਜੇ। ਅੱਗੇ ਤੁਹਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ, ਮਾਰੇ ਭਾਵੇਂ ਛੱਡੋ।”

ਪਰ ਛੱਡਣੀ ਕੀਹਨੇ ਸੀ? ਮਾਂ ਨੇ ਧੌਣ ਨੀਵੀਂ ਕਰ ਲਈ ਤੇ ਇਕ ਜਣੇ ਨੇ ਕੁਹਾੜੀ ਸਿਰੋਂ ਉਤਾਰ ਚੁੱਕ ਲਈ। ਵਾਰ ਹੋਣ ਈ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਹੋਰ ਜਣੇ ਨੇ ਬਾਂਹ ਅੱਗੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜੀਹਨੂੰ ਰੱਖੇ ਰੱਬ ਉਹਨੂੰ ਮਾਰੇ ਕੌਣ? ਛੁਡਾਉਣ ਵਾਲਾ ਠੱਕਰਕੇ ਵਡੈਚਾਂ ਦਾ ਮੋਚੀ ਸੀ ਜੀਹਦੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਦਾ ਪਤਾ ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਚਾਰਾਂ ਜੀਆਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੋਤੇ ਪਏ ਉਹ ਉਸੇ ਘਰ ਪਰਤ ਆਏ ਜਿਥੋਂ ਨੱਠੇ ਸਨ। ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਪਈ ਅਸੀਂ ਦੀਨਦਾਰ ਹੋ ਗਏ ਆਂ!

ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਇਥੇ ਈ ਅੰਤ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਦੁਖਤਿਆਂ ਦੀ ਬਾਹ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹੀ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ

ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਮੋਹ ਦੀ ਮਾਰਮਿਕ ਗਾਥਾ

ਪੁਰਸਲਾਤ ਦਾ ਪੈਂਡਾ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਤੇ ਰਾਹਵਾਂ ਦੇ ਹਾਦਸੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕੀਤੇ। ਕਈ ਦੀਨਦਾਰ ਬਣੇ ਵੀ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਅਖੇ ਇਹ ਉਤੋਂ ਉਤੋਂ ਹਨ। ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਬੰਨ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਮਸੀਤੇ ਬਾਂਗਾਂ ਵੀ ਦੇਣੀਆਂ ਪਈਆਂ। ਹਲਾਲ ਖੁਆਉਣ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਗਾਂ ਬੱਧੀ ਗਈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਸੱਚੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੇ ਆ ਛੁਡਾਈ। ਕੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਉਦੋਂ? ਸਾਧਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਿਤਾ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ‘ਚੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੱਢ ਲਿਆਇਆ ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਬੇਇਲਾਜੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਉਹ ਦਿਲ ਝੰਜੋੜ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹੈ। ਉਹ ਸਮਾਣੇ ਕੋਲ ਮਰਿਆ ਜਿਥੋਂ ਦੇਹ ਨੂੰ ਸ਼ਤਰਾਏ ਲਿਜਾਣ ਜੋਗੀ ਵੀ ਪਰੇਖੇਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਫ਼ਨ ਤੇ ਲੱਕੜਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਕਿਸੇ ਰਾਹਗੀਰ ਦਿਆਵਾਨ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਮੁਸ਼ਮ ਪੁੱਤਰ, ਜੁਆਨ ਪਤਨੀ ਤੇ ਬਿਰਧ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਅੱਧ ਵਿਚਾਲੇ ਛੱਡਾ ਦੇ ਗਿਆ!

ਇਸ ਹੱਡ ਬੀੜੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਾਨ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਸਾਧੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਧਾ ਸਿੰਘ ਬਣੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ। ਸਾਧਾ ਸਿੰਘ ਵਡੈਚ 58 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੀ ਉਸੇ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਉਹ ਮਸੀਂ ਬਚ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਪਾਠ ਅਹਿਮ ਸੁਆਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਥੇ ਹੈ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਆਪਣੀ ਅਸਲੀ ਮਿੱਟੀ? ਸਾਧਾ ਸਿੰਘ ਗੁੱਜਰਾਵਾਲੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਠੱਕਰਕੇ ਵਡੈਚਾਂ ਵਿਚ ਜੰਮਿਆ ਜੋ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੈ। ਉਹ ਸ਼ਤਰਾਣੇ, ਮਸਤੂਆਣੇ ਤੇ ਪਟਿਆਲੇ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਜੋ ਭਾਰਤ

ਵਿਚ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਆ ਗਿਆ ਹੋਇਓ। ਉਹਦੀ ਔਲਾਦ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਣ ਤੋਂ ਅਗਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਮੁਲਕੀਂ ਜਾ ਵਸਣ? ਮੈਂ ਖੁਦ ਸੋਚਦਾਂ, ਮੇਰੇ ਪੋਤੇ ਪੋਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਨਮ ਭੋਇ ਕੈਨੇਡਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੇਰੀ ਜਨਮ ਭੋਇ ਨਾਲ ਕੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੋਵੇਗਾ? ਇਹ ਸਾਧਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮੇਰੇ ਵਰਗਿਆਂ ਦਾ ਸੁਆਲ ਨਹੀਂ, ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵਤਾ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਮਝੇ? ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੁਣ ਅਨੇਕਾਂ ਪੰਜਾਬ ਬਣ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਖਿਲਰ ਗਏ ਹਨ। ਦੇਸੀ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਪਰਦੇਸੀ ਪੰਜਾਬ। ਇਕੋ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਇਕ ਬੱਚਾ ਚੜ੍ਹਦੇ ਜਾਂ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੈ, ਦੂਜਾ ਇੰਗਲੈਂਡ, ਤੀਜਾ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਚੌਥਾ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਹੈ। ਖੂਨ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਚਹੂੰ ਕੁੰਟੀ ਖਿਲਰ ਗਏ ਹਨ। ਕਿਹੜੀ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਜੱਗ ਜਿਉਂਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਰੱਖੇ?

ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਸਰਵਰਕ ਉਤੇ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੇ ਹਨ, “ਅਨੇਕ ਸਫ਼ਰਨਾਮੇ ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਮਕਬੂਲ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਧਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਹ ਲਿਖਤ ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਭੂਗੋਲ ਦੀ ਘੱਟ, ਅੰਦਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਵਧੀਕ ਹੈ।” 330 ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੇ 2007 ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਜੇ ਪੜ੍ਹੇਗਾ, ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੇ ਖੂਹ ਦੀ ਬਾਹ ਜ਼ਰੂਰ ਪਾਵੇਗਾ ਤੇ ਸੋਚੇਗਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਦਾ ਇਹ ਘਾਣ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ? ਕੀ ਮਜ਼ਹਬਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਮੁਲਕ ਬਣਾ ਕੇ ਹੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਾਣੀ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਬਣਿਆਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਗਿਆ ਤੇ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਾਣ ਰਿਹੈ?

ਦਾਮਿਨੀ ਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਨਾਂ

ਤੂੰ ਭਾਗੋ ਦੀ ਬੇਟੀ ਬਣ,
ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜ੍ਹ ਸਮਸੀਰ ਕੁੜੇ।
ਜਿਹੜਾ ਮੈਲੀ ਨਜ਼ਰ ਉਠਾਵੇ,
ਕਰ ਦੇ ਲੀਚੇ ਲੀਰ ਕੁੜੇ।
ਚਿਤੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਹੀਂ ਅਬਲਾ,
ਤੂੰ ਝਾਂਸੀ ਦੀ ਰਾਣੀ ਬਣ।
ਚਿਤੀਆਂ ਨੇ ਸੀ ਬਾਜ਼ ਤੁਤਾਏ,
ਤੂੰ ਐਸੀ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਬਣ।
ਜ਼ੁਲਮ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਸੀਹਣੀ ਬਣ ਕੇ,
ਫੌਜਾਂ ਵਿਚ ਕਪਤਾਨੀ ਬਣ।
ਸਮੁੰਦਰ ਰਿਤਕ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਸਾਰਾ,
ਬਿਜਲਈ ਨਵੀਂ ਮਧਾਣੀ ਬਣ।
ਕਲਪਨਾ ਬਣ ਛਾ ਜਾਹ ਅਸਮਾਨੇ,
ਅਰਸ਼ੋਂ ਤਾਰੇ ਤੋਤ ਲਿਆ।
ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਜੋ ਰਹੱਸ ਨੇ ਗੁੱਝੇ,
ਉਹ ਪਟਾਰੀ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿਖਾ।
ਸਮਾਜ ਦੇ ਪਤਝੜ ਖੰਡਰਾਂ ਅੰਦਰ,
ਕਲੀਆਂ ਬਣ ਮੁਸਕਾਉਣਾ ਸਿੱਖ।
ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਕਰਮ ਆਪਣੇ,
ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਸੁੰਦਰ ਸੁਹਣੇ ਲਿਖ।
ਅਬਲਾ ਕੋਈ ਨਾ ਆਖੇ ਤੈਨੂੰ,
ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਤੂੰ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾ।
ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਉਚਾ ਰੁਤਬਾ ਤੇਰਾ,
ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਜਖਮੀਂ ਮਲੂਮ ਲਗਾ।
ਨਾ ਹੀ ਧੀਆਂ ਧਨ ਬਿਗਾਨਾ,
ਨਾ ਹੁਣ ਪੈਰ ਦੀ ਜੁੱਤੀ।
ਨਾ ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਗੋਲੀ ਸਮਝੇ,
ਨਾ ਤੂੰ ਹੁਣ ਕਰਨੀ ਬੁੱਤੀ।
ਬਿਖੜੇ ਪੈਂਡੇ ਮੁੱਕਗੇ ਸਾਰੇ,
ਹੁਣ ਪੱਕੀਏ ਚੜ੍ਹ ਆਈ-ਆਂ ਪੰਨੂ।
ਮਰਦਾਂ ਤੋਂ ਹਰ ਕਦਮ ਨੇ ਅੱਗੇ,
ਮਾਈਆਂ ਰੱਬ ਰਜਾਈਆਂ ਤੂੰ।

-ਚਰਨਜੀਤ ਪੰਨੂ
ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ।

ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ: ਹਕੀਕਤਮੁਖੀ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ

ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ 22 ਦਸੰਬਰ 2012 ਦੇ ਅੰਕ ‘ਚ ਸ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਮੁੜ-ਸੁਰਜੀਤੀ ਬਾਰੇ ਮੇਰੇ ਲੇਖ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਕੁਝ ਤਲਖ਼ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਪ੍ਰਸੰਗ ਤੋਂ ਬਾਹਰੇ ਕਈ ਸਵਾਲ ਵੀ ਉਠਾਏ ਹਨ। ਉਂਜ, ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਇਸ ਅਖਬਾਰ ‘ਚ ਛਪ ਰਹੇ ਮੇਰੇ ਲੇਖ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤੇ ਸਵਾਲਾਂ

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 91-94634-74342

ਦੇ ਜਵਾਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਣੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਖਲਜਗਣ ‘ਚ ਪੈਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਬਣੀਆਂ-ਬਣਾਈਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਲਿਖ ਭੇਜੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਪਰਚੇ ‘ਚ ਲਿਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ‘ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਰੋਲਣ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਨੂੜੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਮੁੱਦਈ’ ਗ਼ਰਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੀਨਗੋਈ ਕੀਤੀ ਕਿ ਛੇਤੀ ਹੀ ‘ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਹ ਛਿੱਦੇ ਕਾਮਰੋਡ ਆਪਣੀਆਂ ਪੀਲੀਆਂ ਕਲਮਾਂ ਘਸਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ‘ਚ ਰੱਖ ਦੇਣਗੇ... ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀਂ ਹੋਰਾਂ ਵਾਂਗ।’ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਰਾਜ਼ ਕੀ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਥੇ ਇਹ ਕਿੱਸਾ ਨਾ ਛੋਹਣਾ ਹੀ ਠੀਕ ਹੈ।

ਮੁਲਕ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ‘ਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ, ਮਨੁੱਖੀ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕਾਂ ‘ਚੋਂ ਲੋਕ ਜਦੋਂਜਹਿਦਾਂ ਲਈ ਵੱਧ ਅਹਿਮੀਅਤ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਮੇਰੇ ਲੇਖ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਨੁਕਤਾ ਸੀ। ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਵੱਧ ਅਹਿਮੀਅਤ ‘ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਨਾ ਤਾਂ ਲੇਖ ਵਿਚ ਹੱਕਾਂ ਦੀਆਂ ਦੂਜੀਆਂ ਦੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਘਾਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹੀ ਉਠਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਲੇਖ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਜ-ਖੇਤਰ ਦੀ ਸੀਮਤਾਈ ਅਤੇ ਇਕਤਰਫ਼ਾ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦਿਆਂ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ‘ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ‘ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਰੋਲਣ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਨੂੜੀ ਰੱਖਣ’ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਕਾ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਾਲੋਂ ਕਿਸੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਐਨੀ ਹਲਕੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਦੋ ਚਾਰ ‘ਪੀਲੀਆਂ ਕਲਮਾਂ’ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਰੁਲ ਜਾਵੇ! ਜੇ ਇਹ ਰੁਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿਤੇ ਡੂੰਘੇ ਤੇ ਪੇਚੀਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਂਜ ਵੀ, ਕਿਹੜੀ ਕਲਮ ‘ਪੀਲੀ’ ਹੈ ਤੇ ਕਿਹੜੀ ਹੋਰ ਰੰਗ ਦੀ, ਇਹ ਕੁਝ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਮਨ ਦੇ ਵਹਿਮ ਤੋਂ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਇਤਿਹਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ‘ਸਿੱਖ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ’ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੇ ਹੀ ਰੋਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਹਵਾ ‘ਚ ਤਲਵਾਰਾਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ ਕਰੀਏ ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਲਣ ਲਈ ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ‘ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਨੂੜੀ ਰੱਖਣ’ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸਚਮੁੱਚ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਮਹੂਰੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਚਰਚਾ ‘ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਅਗਾਂਹ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾ।

ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ‘ਤੇ ਚਰਚਾ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਨਹੀਂ (ਜਿਵੇਂ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ), ਸਗੋਂ ਤ੍ਰੈਲੜੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਉਪਰ ਸੰਜੀਦਾ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਦੋ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ, ਕੌਮ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਕੌਮੀ ਸਵਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ‘ਚ ਵੱਖਰੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੇ ਭਵਿੱਖ, ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮਨ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਹ ਬਹਿਸ-ਵਿਚਾਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਸੰਵਾਦ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ‘ਕਿਛੁ ਸੁਣੀਐ ਕਿਛੁ ਕਹੀਐ’ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਨੇਕ ਭਾਵਨਾ ਤਹਿਤ ਚੱਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਪਿਛੇ ਕੋਈ ਮੰਦਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਛਪਦੀ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ‘ਤੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ ਉਤੇ ਕੁਝ ਤਿੱਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਉਥੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਇਸ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਬਾਰੇ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਇਕਪਾਸੜ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਉਤੇ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਸੋਚ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਅਸੀਂ ਪਾਠਕਾਂ ‘ਤੇ ਹੀ ਛੱਡਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਸੱਚਾਈ ਹੈ? ਸ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸ. ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇਹ ਲੇਖ ਸਾਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸਭ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹੱਕ ਦੇਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਦੌਰਾਨ ਜੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਅਲਹਿਦਾ ਹੋ ਕੇ ਵੱਖਰੀ ਸਿੱਖ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਮੁੜ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹਾਮੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਬਾਦਲੀਲ ਤੇ ਧੜੱਲੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਸ ਮੱਤ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਦਲੀਲ ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਸਹਿਤ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਨਿਰਣੇ ਜਾਂ ਸੋਚ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਅਸਹਿਮਤੀ ਸਹਿਜ ਜਮਹੂਰੀ ਅਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਅਮਲ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੋਚ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਵਿਚਾਰ ਸੁਣਨ ਦੀ ਆਦੀ ਜ਼ਿਹਨੀਅਤ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜੇ ਇਹ ਅਮਲ ਗਵਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੋਹਮਤਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਝਾਤ ਮਾਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੰਗਨਜ਼ਰ ਬਿਰਤੀ ਦੇ ਹੱਥ ਜਦੋਂ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਤਾਕਤ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਬਿਰਤੀ ਸੱਤਾ ‘ਚ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਾਸ਼ੀ ਬਣ ਕੇ ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਬਾਹਰੀ ਸਰੂਪ ਚਾਹੇ ਸਿੱਖ ਹੋਵੇ, ਮੁਸਲਿਮ, ਨਾਜ਼ੀ, ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ।

ਜੇ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਵੀਰ ‘ਸਿੱਖ ਖਾੜਕੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਾਮਰੋਡਾਂ ਨੂੰ ਕਰਤੇ ਹੱਥੀਂ ਲੈਣ’ ਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਗੱਜ-ਵੱਜ ਕੇ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੱਕ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖਰੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਏ.ਕੇ. ਸੰਤਾਲੀ ਨਾਲ ਦਬਾਉਣ, ਵੱਖਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਕੀਦੇ ਵਾਲੇ ਬੇਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲਾਹ ਕੇ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨਣ, ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ‘ਚ ਬੰਬਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬੇਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਕੀ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਸਿੱਖ ਪਰੰਪਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਗੁਨਾਹਾਂ ਦੇ ਸੱਥਰ ਵਿਛਾ ਕੇ ਕਿਸ ‘ਹਿੰਦੂ ਰਾਜ’ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ? ਇਹ ਸਵਾਲ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦਾ ਦਰਦੀ ਹਰ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ, ਸਿਆਸੀ ਕਾਰਕੁਨ, ਹਰ ਜ਼ਮੀਰ ਵਾਲਾ ਇਨਸਾਨ ਉਦੋਂ ਵੀ ਪੁੱਛਦਾ ਸੀ, ਚਾਹੇ ਉਹ ‘ਕਾਮਰੋਡ’ ਸੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ, ਅੱਜ ਵੀ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ‘ਸਿੱਖ ਖਾੜਕੂਆਂ’ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਫਰੋਲ ਲਉ, ਉਦੋਂ ਉਹ ਵੀ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਸ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ‘ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਪੁਲਾੜ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਰਖ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ’ ਵਿਚ ਜੁੱਟੇ ਅਤੇ ਪੰਥ ਦੇਖੀ ਗ਼ਰਦਾਨਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਾੜ ਯੁੱਗ ‘ਚ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਕੌਣ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੱਧ ਯੁੱਗ ‘ਚ ਕੌਣ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ‘ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਡਾ ਨਿਮਾਣਾ ਜਿਹਾ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਸੁਣ ਜ਼ਰੂਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਜੇ ਮੁਆਫ਼ਕ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਗੌਰ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰ ਲੈਣਾ। 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਆਉਣ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਨਾ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਲੱਗਵੇਂ ਬਾਕੀ ਖਿੱਤੇ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਰਾਜਸੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਐਨਾ ਡੂੰਘਾ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਕੇ ਵੱਖਰੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਠੋਸ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਆਧਾਰ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, (ਇਸ ਬਾਰੇ ਇੱਥੇ ਲੇਖ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਇਸ਼ਾਰੇ ਮਾਤਰ ਹੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਹਕੀਕੀ ਬਦਲ ਕੀ ਹੈ, ਇਹ ਅਗਲੇ ਕਿਸੇ ਲੇਖ ‘ਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ); ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਇਕ ਕੌਮੀਅਤ ਵਜੋਂ, ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਵਜੋਂ ਕੁਲ ਧੱਕੇ ਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ।

ਟਿੱਪਣੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸਤਰ ਤੋਂ ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਬਾਰੇ

ਛਪੇ ਕੁਝ ਲੇਖ (ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕ) ਇਸ ‘ਪੰਥ ਦਰਦੀ’ ਵੀਰ ਦੀ ਪਸੰਦ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ; ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਬਹਿਸ ‘ਚ ਭਰਵੀਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਵਾਈ ਸੀ। ਪਾਠਕ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਤ੍ਰੈਲੜੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਅਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਜ਼ਾਦਾਨਾ ਵਿਚਾਰ ਬਣਾ ਹੀ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਖਾਲਸਤਾਨ ਕੋਈ ਹਊਆ ਨਹੀਂ ਹੈ...ਖਾਲਸਤਾਨ ਤਾਂ ਗੁਰਮਤਿ ਗਾਡੀ ਰਾਹ ਦੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਇਲਾਹੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ‘ਚ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਰਾਜ ਦਾ ਮਾਡਲ ਹੈ...’ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਗੁਸਤਾਖੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਹਕੀਕਤ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ। ਖਾਲਸਤਾਨ ਦੀ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਵਤੀਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਇਲਾਹੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਖੁਦ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਦਾ ਫਤਵੇ ਦੇਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਹੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਅਨੁਸਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ 80ਵਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਖਾਲਸਤਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਖਾਲਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਲਹਿਰ ਜ਼ੋਰਾਂ ‘ਤੇ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਦੋ ਚਾਰ ਵਾਕਾਂ ‘ਚ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਰਸਮੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਕੇ ਗੱਲ ਮੁਕਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ। ਸਮਾਜ ਦੀ ਠੋਸ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੋਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਹੁਣ ਵੀ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਨੇ ਹਲੇਮੀ ਰਾਜ ਵਿਚ ‘ਹਰ ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਕਿਰਤੀ ਦਾ ਵਾਰਸ ਸਰਦਾਰੀ ਭੋਗੇਗਾ’ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਦੀ ਫੈਕਟਰੀ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਧਨਾਢ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਫਾਰਮ ‘ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਆਰਥਿਕ ਨਾਬਰਾਬਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਠੋਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਮਲ ‘ਚ ਲਿਆਂਦੇ ਬਗ਼ੈਰ ਖੁਦ-ਬਖੁਦ ਹੀ ਸਰਦਾਰੀ ਦੀ ਬੁਲੰਦੀ ‘ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਗਾ? ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਸੈਂਕੜੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਫਾਰਮਾਂ ‘ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਕਿਰਤੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਦਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿਰਤੀ ਵੀ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ? ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੀ ਛੱਡੋ। ਤੁਸੀਂ ਬੇਗਮਪੁਰੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਕ ਵੀ ਪਿੰਡ ‘ਚ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਬਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵੀ ਸਾਂਝੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਉਚ-ਨੀਚ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਥੇਰੇ ਨਾਮ ਵੀ ਜਪਦੇ ਹਨ, ਨੇਮ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਿੰਨੇ ਹੱਥੀਂ ਕਿਰਤ ਕਰ ਕੇ ਵੰਡ ਛਕਣ ਦੇ ਅਸੂਲ ‘ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਇਥੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੂੰ ਗਾਡੀ ਰਾਹ ‘ਤੇ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਕੌਣ ਰੋਕਦਾ ਹੈ? ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਹੀ ਫਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਗੱਲੀਬਾਤੀ ਨਹੀਂ, ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਰੂਪ ‘ਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ!

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਗੁਰਮਤਿ ਗਾਡੀ ਰਾਹ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਫਲਸਫੇ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਮਹਿਜ਼ ਐਨਾ ਕੁ ਰਸਮੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਮ ਚਲਦਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਐਨੇ ਘੋਰ ਸੰਕਟ ਪੈਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣੇ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਐਨਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ‘ਚ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਸਿੱਕੇਬੰਦ ਪੈਰੋਕਾਰ ਕਹਾਉਂਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ

ਵਿਹਾਰ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕਹਿਣੀ ਤੇ ਅਮਲਾਂ ‘ਚ ਜ਼ਮੀਨ-ਆਸਮਾਨ ਦਾ ਫਰਕ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੂਰਾ ਇਕ ਦਹਾਕਾ ਖਾਲਸਤਾਨ ਤਹਿਰੀਕ ਨੂੰ ਨੇੜਿਓਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਰੀਕ ਦੇ ਜਰਨੈਲ ਵੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ‘ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰਨੀ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਸਾਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ? ਉਹ ਜਦੋਂ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਬੰਦੂਕ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਕਵੀਆਂ, ਲੇਖਕਾਂ, ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਹਰ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਇਹੀ ਰਵੱਈਆ ਸੀ। ਗੱਲੀਬਾਤੀ ਉਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ‘ਆਤਮਿਕ ਬੁਲੰਦੀਆਂ’ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਕੀ ਸੀ, ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਝਲਕ ਸ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਵੈ-ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦੀ ਲਿਖਤ ‘ਚ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਦੱਸੀਦੀ ਹੈ: “ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਲੀਲਬਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਾਇਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਏ.ਕੇ. ਸੰਤਾਲੀ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਨਾਲ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਧੱਕਤ ਬਿਰਤੀ ਕਾਰਨ ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਸੁਘੜ ਸੰਵਾਦ ਅਤੇ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਨਾ ਸਕੀ।...ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਆਮ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਆਪਣੇ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਅਮਲ ਦੌਰਾਨ ਸਦਾਚਾਰਕ ਮਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕੀ। ਖਾੜਕੂਆਂ ਉਤੇ ਬੰਦੂਕ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਧਨ ਉਗਰਾਹੁਣ, ਇਸ ਧਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਐਸੋ-ਇਸਰਤ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ, ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਚਮਕਾਉਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਆਮ ਹੀ ਲੱਗਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਤੱਥ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਪਰ ਗਿਣੇ ਅਨੈਤਿਕ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਅੰਦਰ ਵੱਡੀ ਧੱਧਰ ‘ਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੋਇਆ।” (ਸਫ਼ਾ 7) ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਮਰੋਡ ਤਾਂ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਸਮਝ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਣਗੇ। ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਸਮਝ ਲਈ ਸੀ! ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਗਾਡੀ ਰਾਹ ‘ਤੇ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਕੌਣ ਰੋਕ ਰਿਹਾ ਸੀ? ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਨੇ ਕਾਮਰੋਡ-ਕਾਮਰੋਡ ਦਾ

ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਵੀਰਾਂ ਦਾ ਤਰਜੀਹੀ ਕਾਰਜ ਪੰਥ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੱਲੀਬਾਤੀ ਨਹੀਂ, ਵਿਹਾਰਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ! ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਨੇ ਕਾਮਰੋਡਾਂ ‘ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਲਈ ਤਰਲੋਮੱਛੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਚਮੁੱਚ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਗੱਲ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਉਪਰ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਵਾਲੇ ਸੱਜਣਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਹੀ ਬਹੁਤ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਲੀਹੋਂ ਲੰਬੇ ਕਾਮਰੋਡ ਵੀ ਇਸ ਦੌੜ ‘ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੀ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਚ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਥੇਰੇ ਕੰਮ ਹਨ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਕੰਮਾਂ ‘ਚ ਲਾਉਣ।

ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਨੀਤਕ ਧੜਿਆਂ ਦੇ ਭਾਰਤ ‘ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਹਿਣ ਜਾਂ ਅੱਡ ਹੋ ਕੇ ਖਾਲਸਤਾਨ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਇਕ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲਹਿਰ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਨੀਤਕ ਧੜਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਅੱਡ-ਅੱਡ ਹਨ। ਚਾਹੇ 1947 ਦੀ ਸੱਤਾ ਬਦਲੀ ਹੋਵੇ, ਗਾਂਧੀ-ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੋਵੇ, ਭਾਰਤ ਰਾਜ ਦੀ ਫ਼ਿਤਰਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਮਹੂਰੀਅਤ, ਧਰਮਨਿਰਪੇਖਤਾ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਏਕਤਾ-ਅਖੰਡਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਹੋਣ। ਜੇ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਧੜੇ ਏਕਤਾ-ਅਖੰਡਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦਈ ਹਨ ਤਾਂ ਬਹੁਤੇ ਨਕਸਲੀ ਗਰੁਪ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਣੇ (ਸਮੇਤ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕ) ਦੀ ਵਜਾਹਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਇਕਾਈ ਨੂੰ ਫੈਡਰਲ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ‘ਚ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੋ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਜਿਹੜੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਹਿੱਸੇ ਨੇ ਸਮਾਜਕ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹੋਣੀ ਸਥਾਪਤੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲਈ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ

ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ‘ਤੇ ਚਰਚਾ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਨਹੀਂ (ਜਿਵੇਂ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ), ਸਗੋਂ ਤ੍ਰੈਲੜੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਉਪਰ ਸੰਜੀਦਾ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਦੋ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ, ਕੌਮ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਕੌਮੀ ਸਵਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ‘ਚ ਵੱਖਰੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੇ ਭਵਿੱਖ, ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮਨ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਹ ਬਹਿਸ-ਵਿਚਾਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਸੰਵਾਦ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ‘ਕਿਛੁ ਸੁਣੀਐ ਕਿਛੁ ਕਹੀਐ’ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਨੇਕ ਭਾਵਨਾ ਤਹਿਤ ਚੱਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਪਿਛੇ ਕੋਈ ਮੰਦਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਜੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਅਲਹਿਦਾ ਹੋ ਕੇ ਵੱਖਰੀ ਸਿੱਖ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਮੁੜ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹਾਮੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਬਾਦਲੀਲ ਤੇ ਧੜੱਲੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਸ ਮੱਤ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਬਾਦਲੀਲ, ਤੱਥਾਂ ਸਹਿਤ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਨਿਰਣੇ, ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਸੋਚ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਅਸਹਿਮਤੀ ਹੋਣਾ ਸਹਿਜ ਜਮਹੂਰੀ ਅਮਲ ਹੈ।

ਵਾਵੇਲਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਕੇ ਅਸਲ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਗੰਧਲਾਉਣਾ ਚਾਹਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਭੁੱਲ ਹੀ ਗਿਆ ਕਿ ਹਰ ਫਲਸਫੇ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ‘ਚ ਨਿੱਘਰੇ ਹੋਏ ਹਿੱਸੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਰੋਏ ਹਿੱਸੇ ਵੀ। ਫਲਸਫੇ ਦੀ ਹੋਣੀ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਨਰੋਏ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਰਲਗੱਡ ਕਰ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਪਿੱਛੇ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਖਾਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਭੰਡਣ ਦੀ ਬਦਨੀਅਤ? ਇਹ ਤਾਂ ਉਹੀ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ. ਬਾਦਲ, ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹਤਾ ਜਾਂ ਬਰਨਾਲਾ ਆਦਿ ਅਕਾਲੀ ਧੜਿਆਂ ਵਲੋਂ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਨਿਭਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਲੋਕ ਦੁਸ਼ਮਣ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਸਿੱਖ-ਸਿੱਖ ਦਾ ਵਾਵੇਲਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਕੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਭੰਡਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਵੋਗੇ?

ਰਹੀ ਗੱਲ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਉਣ ਦੀ, ਇਹ ਕੰਮ ਪੰਥ ਦੇ ਆਗੂ ਹੀ ਬਥੇਰਾ ਕਰੀ

ਨੂੰ ਭੁਲੇਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਨ-ਹੁਲਵੀਂ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਮਨੋਂ ਭੁਲੇਖਾ ਕੱਢ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਥਾਪਤੀ ਦੇ ‘ਸੰਦਾਂ’ ਦੀ ਪੰਥ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਵੀਰ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਗ਼ਦਰੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਘਟੀਆ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਡਟ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ‘ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਜਿੰਨਾ ਗੰਦ-ਮੰਦ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਦਰਿਆ ਵਗਾ ਕੇ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਰੁਧ ਕੌਣ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਤਾਜ਼ਾ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ‘ਚ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ‘ਤੇ ਵਹਾਏ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਇਸਤਰੀ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਮੰਚ ਦੀਆਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਬੀਬੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਵਾਲੇ ਹੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨਿਘਾਰ ਵਿਰੁਧ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਵਿੱਚੀ ਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ

ਹੈ। ਭੋਇ ਮਾਫ਼ੀਆ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਖੋਹਣ ਵਿਰੁਧ ਕੌਣ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਨਿਘਾਰ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਪਸਾਰੇ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਵਿਰੁਧ ਜਦੋਂਜਹਿਦ ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕੀਤੀ ਹੈ?

ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਨੇ ਮਾਰਕਸੀ ਫਲਸਫ਼ੇ ਬਾਰੇ ਵਿਅੰਗ ਕੱਸਿਆ ਹੈ। ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਜੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਟਿਕਾਉ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲਹਿਰ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਫਲਸਫ਼ੇ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀਰ 'ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਜਿਹੀ, ਥੱਕੀ ਜਹੀ, ਨਿਤਾਣੀ ਜਿਹੀ, ਹੰਭੀ ਜਿਹੀ ਅਤੇ ਮੁਰਦਾ ਜਿਹੀ' ਫਿਲਾਸਫ਼ੀ ਐਲਾਨਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਜਾਨਦਾਰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਹਿੱਸੇ ਨੇ 1967 'ਚ ਰਵਾਇਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਗ਼ੈਰ-ਇਨਕਲਾਬੀ ਅਮਲ ਵਿਰੁਧ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰ ਕੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਜਾਨ ਹੁਲਵੀਂ ਜੱਦੋਂਜਹਿਦ 'ਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਜਾਨਾਂ ਹੀ ਵਾਰੀਆਂ, ਸਗੋਂ 70ਵਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਦੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਰਿਵਿਊ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਸੁਧਾਰਿਆ ਵੀ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਜਿਊਣ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਸਮਾਜ ਸਿਰਜਣ ਦੀ ਜੱਦੋਂਜਹਿਦ ਨੂੰ ਅਣਥੱਕ ਰੂਪ

'ਚ ਜਾਰੀ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਜੀਦਾ ਸਵੈ-ਮੁਲੰਕਣ ਜ਼ਰੀਏ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਹੀ ਸਿੱਟਾ ਹੈ ਕਿ 'ਹੰਭੀ ਹੋਈ ਫਿਲਾਸਫ਼ੀ' ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਵਾਲੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਉਭਾਰ ਨੇ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਹਰਾਮ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ; ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਕਮਰਾਨ ਮੁਲਕ ਦੀ 'ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ' ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਸਿਰਫ਼ ਸਮਾਜੀ ਸਰੋਕਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਇਨਸਾਨ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਯਤਨ ਕਰਦਿਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਹ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਫਲਸਫ਼ੇ ਬਾਰੇ ਸਤਹੀ ਫ਼ਿਕਰੇ ਕੱਸ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਮਾਨਸਿਕ ਸਕੂਨ ਤਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਪਰ ਸਮਾਜਕ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਫਲਸਫ਼ੇ ਨੂੰ ਮਹਿਸ਼ੂਸ ਜੋ ਕੁ ਸਾਲ ਦੇ ਅਰਸੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਇਆ ਮਾਰਗ ਐਲਾਨੋਗੇ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਂਦ 'ਚ ਆਏ ਫਲਸਫ਼ਿਆਂ ਦੇ ਮਾਰਗ ਉਪਰ ਵੀ ਇਹੀ ਸਵਾਲ ਹੁ-ਬ-ਹੂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਫਲਸਫ਼ਾ ਐਨਾ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮੁਰਦਾ ਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਆਲਮੀ

ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਧਨੰਤਰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਬੇਬੇਰੇ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਆਪਣੀ ਗ਼ਲਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ। ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰਕਸੀ ਫਲਸਫ਼ੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਲਹਿਰਾਂ ਉਠ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵੱਲ ਹੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਮਾਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਨਕਸਲੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਉਭਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਉਪਰ ਢਾਹੇ ਜਾ ਰਹੇ ਜਬਰ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਵੀਡਿਸ਼ ਲੇਖਕ ਜਾਨ ਮਿਰਡਲ, ਬੁੱਕਰ ਇਨਾਮ ਜੇਤੂ ਭਾਰਤੀ ਲੇਖਿਕਾ ਅਰੁੰਧਤੀ ਰਾਏ, ਮਸ਼ਹੂਰ ਚਿੰਤਕ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮਵਰ ਘੁਲਾਟੀਏ ਗੌਤਮ ਨਵਲੱਖਾ, ਨਾਮਵਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਰਾਹੁਲ ਪੰਡਿਤਾ ਸਮੇਤ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਆਜ਼ਾਦ ਲੇਖਕਾਂ/ਚਿੰਤਕਾਂ ਨੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ (ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਲੇਖ ਮੈਂ ਖ਼ੁਦ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਹਨ)। ਇਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ 'ਹੰਭੀ ਜਿਹੀ, ਮੁਰਦਾ ਜਿਹੀ' ਫਿਲਾਸਫ਼ੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲੜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਨੇ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਜਵਾਬ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਗ਼ੈਰ-ਸੰਜੀਦਗੀ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਜਵਾਬ ਤਾਂ ਉਸ ਲੇਖ ਦੇ

ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ। ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਲਗਭਗ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਿਵਲ ਲਿਬਰਟੀ ਕਮੇਟੀ, ਪੀ.ਯੂ.ਡੀ.ਆਰ. (ਦਿੱਲੀ), ਪੀ.ਯੂ. ਸੀ.ਐਲ, ਕੋਆਰਡੀਨੇਸ਼ਨ ਆਫ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ (ਮਨੀਪੁਰ), ਮਾਨਵ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਰਾਮ ਸਮਿਤੀ (ਆਸਾਮ), ਪੀਪਲਜ਼ ਕਮੇਟੀ ਫਾਰ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ (ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ) ਸਮੇਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੂਬਿਆਂ, ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਉਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਭਾ, ਪੰਜਾਬ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਟਾਡਾ, ਪੋਟਾ, ਯੂ.ਏ. ਪੀ.ਏ. (ਟਾਡਾ, ਪੋਟਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰੂਪ), ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹ, ਰਾਜ ਵਿਰੁਧ ਜੰਗ ਛੇਤਨ ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਰਗੇ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ, ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੇ ਉਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਮਨ ਕਰਨ ਵਿਰੁਧ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਇਕ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਕੇ ਵੀ ਕੰਮ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ, ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਮਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਹਿਮ ਫ਼ਰਕ

ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਾਂਗ ਖ਼ਾਲਸਤਾਨੀ ਲਹਿਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਘਾਣ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ; ਇਸ ਦਾ ਵੀ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਪੀ.ਯੂ.ਡੀ.ਆਰ. ਅਤੇ ਪੀ.ਯੂ. ਸੀ.ਐਲ. ਹੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1984 'ਚ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਅਹਿਮ ਰਿਪੋਰਟ 'ਹੁ ਆਰ ਗਿਲਟੀ' ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਛਾਪੀ ਸੀ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਭਾ ਨੇ ਤੁਰੰਤ 'ਦੋਸ਼ੀ ਕੌਣ ਹਨ' ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਹੇਠ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਉਦੋਂ ਦੇ ਵਾਰ ਛਾਪਿਆ। ਇਹ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਹੀ ਹਨ ਜੋ ਅੱਜ ਭਾਰਤ, ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੇ ਉਤਰ-ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ., ਅਫਸਪਾ ਵਰਗੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਮਹੂਰੀ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਘਾਣ ਵਿਰੁਧ ਲਗਾਤਾਰ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਰੂਪ 'ਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਅਹਿਮ ਰਿਪੋਰਟ 'ਟੈਰਰ ਆਫ ਲਾਅ' ਹਾਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਛਪੀ ਹੈ।

ਅੰਤ 'ਚ ਇਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਬੁਖਲਾਹਟ 'ਚ ਆ ਕੇ ਤਲਖ਼ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਦਲੀਲ ਦਾ ਪੱਲਾ ਫੜਿਆ ਜਾਵੇ; ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ, ਸੋਚ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਵੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕੇਗੀ।

ਮਾਸੂ ਮਾਸੂ ਕਰਿ ਮੂਰਖ ਝਗੜੇ ਗਿਆਨੁ ਧਿਆਨੁ ਨਹੀ ਜਾਣੈ

ਝਗੜਾ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਗਿਆਸੂ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਸੱਖਣਾ ਹੈ। ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਦਾ ਸ਼ਲੋਕ ਹੈ, ਕਬੀਰਾ ਜਹਾ ਗਿਆਨੁ ਤਹ ਧਰਮੁ ਹੈ ਜਹਾ ਝੂਠ ਤਹ ਪਾਪੁ॥ ਜਹਾ ਲੋਭੁ ਤਹ ਕਾਲੁ ਹੈ ਜਹਾ ਖਿਆ ਤਹ ਆਪਿ॥ (ਪੰਨਾ 1364) ਜਿਥੇ ਗਿਆਨ ਹੈ ਉਥੇ ਧਰਮ ਹੈ। ਧਰਮ ਨਾਂ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਭ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ ਪਾਪ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵੱਸ ਗਿਆ ਕਿ

ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਬਿਲਖੂ, ਓਹਾਇਓ
ਫੋਨ: 513-546-7246

ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ ਪਾਪ ਹੈ, ਉਹ ਕਦੇ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲੇਗਾ। ਜੈਸੇ ਚੋਗੇ ਦੇ ਲੋਭ ਪਿਛੇ ਮੱਛੀ ਕੁੰਡੀ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਕੇ ਫਸਦੀ ਤੇ ਮਰਦੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜਗਿਆਸੂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਲੋਭ ਕਰਕੇ ਸੰਸਾਰ ਜਿੰਨ੍ਹਣ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਪੁਰਸਾਰਥ ਵੱਲੋਂ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਝੂਠ ਨਹੀਂ, ਲੋਭ ਨਹੀਂ ਉਥੇ ਖਿਆ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸੌਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਝੂਠ, ਲੋਭ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਗੋਲਕ ਦਾ ਲੋਭ (ਜੱਫਾ) ਹੀ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਖੁਆਰੀ ਦਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਲੜਾਈਆਂ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਵਾਲੇ ਬਣਨ ਦੀ (ਖੰਡੇ ਬਾਟੇ ਦੀ ਪਹੁਲ ਲੈਣ ਦੀ), ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਦੀ, ਫੇਰ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦੀ। ਨਾਮ ਜਪ ਜਪ ਕੇ ਹੀ ਗਿਆਨ ਉਪਜਣਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਲਈ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਫੇਰ ਕਿਸ ਲਈ ਪਾਖੰਡੀ ਸਾਧਾਂ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਡੇਰਿਆਂ 'ਤੇ ਜੀਵਨ ਬਰਬਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵਸਿਆ, ਕੋਈ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਇਸ ਕਰਕੇ। ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਉਹ ਹੀ ਅਖਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਗੁਰੂ ਵਾਲਾ ਬਣੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਢਾਲੇ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਗੁਰ ਦੀਖਿਆ (ਗੁਰਵਾਲਾ) ਲੈ ਸਿਖਿ ਸਿਖੁ ਸਦਾਇਆ।

ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨਾ ਗਿਆਨ-ਧਿਆਨ ਤੋਂ ਹੀ ਘਰੇਲੂ, ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਮਾਸ ਮਾਸ ਕਰ ਮੂਰਖ, ਝਗੜਦੇ ਹਨ। ਮਾਸ ਖਾਣ ਜਾਂ ਨਾ ਖਾਣ ਬਾਰੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਤਾਂ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮਾਸ ਨਹੀਂ ਖਾਣਾ। ਮਾਸ ਨਾ ਖਾਣ ਬਾਰੇ ਜਿਹੜੇ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਰਦ ਦਾ ਗਿਆਨ-ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਆਪਣੀ ਮਨਮਤ ਨਾਲ ਅਰਥ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ। ਆਉ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ। ਭਾਈ, ਮਾਸ ਮਾਸ ਕਰ ਕੇ ਝਗੜਨ ਦੀ

ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਖਾਉ, ਨਹੀਂ ਦਿਲ ਕਰਦਾ, ਨਾ ਖਾਉ। ਗੁਰਵਾਕ ਹੈ, ਬਾਬਾ ਹੋਰੁ ਖਾਣਾ ਖੁਸੀ ਖੁਆਰ॥ ਜਿਤ ਖਾਧੈ ਤਨੁ ਪੀਤੀਐ ਮਨ ਮਹਿ ਚਲਹਿ ਵਿਕਾਰ॥ (ਪੰਨਾ 16) ਹੇ ਭਾਈ! ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਖਾਣ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਰੋਗੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨ ਵਿਚ (ਭੀ ਕਈ) ਮੰਦੇ ਖਿਆਲ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਨਾਲ ਖੁਆਰ ਹੋਈਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪਦਾਰਥ ਨਹੀਂ ਖਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਗੁਰਵਾਕ ਹੈ, ਰਸੁ ਸੁਇਨਾ ਰਸੁ ਰੁਪਾ ਕਾਮਣਿ ਰਸੁ ਪਰਮਲ ਕੀ ਵਾਸੁ॥ ਰੁਸ ਘੋੜੇ ਰਸੁ ਸੇਜਾ ਮੰਦਰ ਰੁਸ ਮੀਠਾ ਰੁਸ ਮਾਸੁ॥ ਏਤੇ ਰਸ ਸਰੀਰ ਕੇ ਕੈ ਘਟਿ ਨਾਮ ਨਿਵਾਸੁ॥ (ਪੰਨਾ 15)

ਭਾਵ ਸੋਨਾ ਚਾਂਦੀ (ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ) ਦਾ ਚਸਕਾ ਇਸਤਰੀ (ਭਾਵ, ਕਾਮ) ਦਾ ਚਸਕਾ, ਸੁਗੰਧੀਆਂ ਦੀ ਲਗਨ, ਘੋੜਿਆਂ (ਦੀ ਸਵਾਰੀ) ਦਾ ਸ਼ੌਕ, (ਨਰਮ ਨਰਮ) ਸੇਜਾਂ ਤੇ (ਸੋਹਣੇ) ਮਹਿਲ-ਮਾੜੀਆਂ ਦੀ ਲਾਲਸਾ, (ਸੁਆਦਲੇ) ਮਿੱਠੇ ਪਦਾਰਥ ਤੇ ਮਾਸ (ਖਾਣ) ਦਾ ਚਸਕਾ-ਜੇ ਮਨੁੱਖਾ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਇਤਨੇ ਚਸਕੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹੋਣ ਤਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਕਿਸ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਗੁਰੂ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਜਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਮਾਸ ਵੀ ਬਾਕੀ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਪਦਾਰਥ ਹੈ। ਗੁਰਵਾਕ ਹੈ,

ਮਹਲਾ ਪਹਿਲਾ॥
ਕਿਆ ਖਾਧੈ ਕਿਆ ਪੈਧੈ ਹੋਇ॥
ਜਾ ਮਨਿ ਨਾਹੀ ਸਚਾ ਸੋਇ॥
ਕਿਆ ਮੇਵਾ ਕਿਆ ਘਿਉ ਗੁੜ ਮਿਠਾ ਕਿਆ ਮੈਦਾ ਕਿਆ ਮਾਸ॥
ਕਿਆ ਕਪੜ ਕਿਆ ਸੇਜ ਸੁਖਾਲੀ ਕੀਜਹਿ ਭੋਗ ਬਿਲਾਸ॥
ਕਿਆ ਲਸਕਰ ਕਿਆ ਨੇਬ ਖਵਾਸੀ ਆਵੈ ਮਹਲੀ ਵਾਸੁ॥
ਨਾਨਕ ਸਚੇ ਨਾਮ ਵਿਣੁ
ਸਭੇ ਟੋਲ ਵਿਣਾਸੁ॥ (ਪੰਨਾ 461)

ਭਾਵ (ਜਿਸ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸੋਹਣੇ ਪਦਾਰਥ ਦਿੱਤੇ ਹਨ) ਜੇ ਉਹ ਸੱਚਾ ਪ੍ਰਭੂ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵੱਸਦਾ ਤਾਂ (ਸੋਹਣੇ ਭੋਜਨ) ਖਾਣ ਤੇ (ਸੋਹਣੇ ਕੱਪੜੇ) ਹੰਢਾਉਣ ਦਾ ਕੀ ਲਾਭ ਹੈ? ਕੀ ਹੋਇਆ ਜੇ ਮੇਵੇ, ਘਿਓ, ਮਿੱਠਾ ਗੁੜ, ਮੈਦਾ ਤੇ ਮਾਸ ਆਦਿਕ ਪਦਾਰਥ ਵਰਤੇ? ਕੀ ਹੋਇਆ ਜੇ (ਸੋਹਣੇ) ਕੱਪੜੇ ਤੇ ਸੌਖੀ ਸੇਜ ਮਿਲ ਗਈ ਤੇ ਜੇ ਮੌਜਾਂ ਮਾਣ ਲਈਆਂ? ਤਾਂ ਕੀ ਬਣ ਗਿਆ ਜੇ ਫੌਜ, ਚੋਬਦਾਰ, ਚੌਰੀ ਦਰਬਾਰ ਮਿਲ ਗਏ ਤੇ ਮਹਿਲਾਂ ਵਿਚ ਵਾਸ ਨਸੀਬ ਹੋਇਆ? ਗੁਰਵਾਕ ਹੈ,

ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਸਹੁ ਨਿੰਮਿਆ ਮਾਸੈ ਅੰਦਰਿ ਵਾਸੁ॥
ਜੀਉ ਪਾਇ ਮਾਸੁ ਮੁਹਿ ਮਿਲਿਆ ਹਭੁ ਚੰਮੁ ਤਨੁ ਮਾਸੁ॥
ਮਾਸਹੁ ਬਾਹਰਿ ਕਇਆ

ਮੰਮਾ ਮਾਸੁ ਗਿਰਾਸੁ॥
ਮੁਹੁ ਮਾਸੈ ਕਾ ਜੀਭ ਮਾਸੈ ਕੀ ਮਾਸੈ ਅੰਦਰਿ ਮਾਸੁ॥
ਵਡਾ ਹੋਇਆ ਵੀਆਹਿਆ ਘਰਿ ਲੈ ਆਇਆ ਮਾਸੁ॥
ਮਾਸਹੁ ਹੀ ਮਾਸੁ ਉਪਜੈ ਮਾਸਹੁ ਸਪੈ ਸਾਕੁ॥
ਸਤਿਗੁਰਿ ਮਿਲਿਐ ਹੁਕਮੁ ਬੁਝੀਐ ਤਾਂ ਕੋ ਆਵੇ ਰਾਸਿ॥
ਆਪਿ ਛੁਟੇ ਨਹ ਛੁਟੀਐ ਨਾਨਕ ਬਚਨਿ ਬਿਣਾਸੁ॥ (ਪੰਨਾ 1289)
ਭਾਵ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਸ (ਭਾਵ, ਪਿਤਾ ਦੇ ਵੀਰਜ) ਤੋਂ ਹੀ (ਜੀ ਦੀ ਹਸਤ ਦਾ) ਮੁੱਢ ਬੱਝਦਾ ਹੈ, (ਫਿਰ) ਮਾਸ (ਭਾਵ, ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ) ਵਿਚ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਵਸੋਬਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਜਦੋਂ (ਪੁਤਲੇ ਵਿਚ) ਜਾਨ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੀਭ ਰੂਪ ਮਾਸ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ (ਇਹਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਹੀ ਘਾੜਤ) ਹੱਥ ਚੰਮ ਸਰੀਰ ਸਭ ਕੁਝ ਮਾਸ (ਹੀ ਬਣਦਾ ਹੈ) ਜਦੋਂ (ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਰੂਪ) ਮਾਸ ਵਿਚੋਂ ਬਹਰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਭੀ ਮੰਮਾ (ਰੂਪ) ਮਾਸ ਖੁਰਾਕ ਮਿਲਦੀ ਹੈ; ਇਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਭੀ ਮਾਸ ਦਾ ਹੈ, ਜੀਭ ਭੀ ਮਾਸ ਦੀ ਹੈ। ਮਾਸ ਵਿਚ ਸਾਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਜੁਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਵਿਆਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਭੀ (ਇਸਤਰੀ ਰੂਪ) ਮਾਸ ਹੀ ਘਰ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ? (ਫਿਰ) ਮਾਸ ਤੋਂ ਹੀ (ਬੱਚਾ ਰੂਪ) ਮਾਸ ਜੰਮਦਾ ਹੈ; (ਸੋ ਜਗਤ ਦਾ ਸਾਰਾ) ਸਾਕ ਸਬੰਧ ਮਾਸ ਤੋਂ ਹੀ ਹੈ। ਮਾਸ ਖਾਣ ਜਾਂ ਨਾ ਖਾਣ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਸਮਝਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਿਲ ਪਏ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਰਜਾ ਸਮਝੀਏ ਤਾਂ ਜੀਵ (ਦਾ ਜਗਤ ਵਿਚ ਆਉਣਾ) ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜੀਵ ਨੂੰ ਮਾਸ ਨਾਲ ਜੰਮਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਰਨ ਤਕ ਇਤਨਾ ਡੂੰਘਾ ਵਾਸਤਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ) ਆਪਣੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹੇ ਨਾਨਕ! (ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ) ਚਰਚਾ ਨਾਲ (ਨਿਰੀ) ਹਾਨੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਵਾਕ ਹੈ,

ਮਾਸੁ ਮਾਸੁ ਕਰਿ ਮੂਰਖ ਝਗੜੈ ਗਿਆਨੁ ਧਿਆਨੁ ਨਹੀਂ ਜਾਣੈ॥
ਕਾਉਨੁ ਮਾਸੁ ਕਉਣੁ ਸਾਗੁ ਕਹਾਵੈ ਕਿਸ ਮਹਿ ਪਾਪ ਸਮਾਣੈ॥
ਗੈਡਾ ਮਾਰਿ ਹੋਮ ਜਗ ਕੀਏ ਦੇਵਤਿਆਂ ਕੀ ਬਾਣੈ॥....

ਬਾਹਰ ਕਾ ਮਾਸੁ ਮੰਦਾ ਸੁਆਮੀ ਘਰ ਕਾ ਮਾਸੁ ਚੰਗੇਰਾ।
ਭਾਵ (ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਮਾਸ ਦਾ ਤਿਆਗੀ) ਮੂਰਖ (ਪੰਡਿਤ) ਮਾਸ ਮਾਸ ਆਖ ਕੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਨਾ ਇਹਨੂੰ ਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਮਝ, ਨਾ ਹੀ ਸੁਰਤਿ ਹੈ (ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਿ) ਮਾਸ ਤੇ ਸਾਗ ਵਿਚ ਕੀ ਫਰਕ ਹੈ, ਤੇ ਕਿਸ ਦੇ ਖਾਣ ਵਿਚ ਪਾਪ ਹੈ। (ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਭੀ, ਲੋਕ) ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਸੁਭਾਉ ਅਨੁਸਾਰ (ਭਾਵ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ) ਗੈਡਾ ਮਾਰ ਕੇ ਹੋਮ ਤੇ ਜੱਗ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਇਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪੰਡਿਤ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ। ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਲਗਭਗ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਿਵਲ ਲਿਬਰਟੀ ਕਮੇਟੀ, ਪੀ.ਯੂ.ਡੀ.ਆਰ. (ਦਿੱਲੀ), ਪੀ.ਯੂ. ਸੀ.ਐਲ, ਕੋਆਰਡੀਨੇਸ਼ਨ ਆਫ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ (ਮਨੀਪੁਰ), ਮਾਨਵ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਰਾਮ ਸਮਿਤੀ (ਆਸਾਮ), ਪੀਪਲਜ਼ ਕਮੇਟੀ ਫਾਰ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ (ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ) ਸਮੇਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੂਬਿਆਂ, ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਉਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਭਾ, ਪੰਜਾਬ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਟਾਡਾ, ਪੋਟਾ, ਯੂ.ਏ. ਪੀ.ਏ. (ਟਾਡਾ, ਪੋਟਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰੂਪ), ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹ, ਰਾਜ ਵਿਰੁਧ ਜੰਗ ਛੇਤਨ ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਰਗੇ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ, ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੇ ਉਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਮਨ ਕਰਨ ਵਿਰੁਧ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਇਕ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਕੇ ਵੀ ਕੰਮ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ, ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਮਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਹਿਮ ਫ਼ਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਾਂਗ ਖ਼ਾਲਸਤਾਨੀ ਲਹਿਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਘਾਣ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ; ਇਸ ਦਾ ਵੀ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਪੀ.ਯੂ.ਡੀ.ਆਰ. ਅਤੇ ਪੀ.ਯੂ. ਸੀ.ਐਲ. ਹੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1984 'ਚ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਅਹਿਮ ਰਿਪੋਰਟ 'ਹੁ ਆਰ ਗਿਲਟੀ' ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਛਾਪੀ ਸੀ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਭਾ ਨੇ ਤੁਰੰਤ 'ਦੋਸ਼ੀ ਕੌਣ ਹਨ' ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਹੇਠ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਉਦੋਂ ਦੇ ਵਾਰ ਛਾਪਿਆ। ਇਹ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਹੀ ਹਨ ਜੋ ਅੱਜ ਭਾਰਤ, ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੇ ਉਤਰ-ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ., ਅਫਸਪਾ ਵਰਗੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਮਹੂਰੀ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਘਾਣ ਵਿਰੁਧ ਲਗਾਤਾਰ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਰੂਪ 'ਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਅਹਿਮ ਰਿਪੋਰਟ 'ਟੈਰਰ ਆਫ ਲਾਅ' ਹਾਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਛਪੀ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰ

ਤਜਿ ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧ ਅਨੰਦ ਨਿੰਦਾ

ਪ੍ਰਭ ਸਰਣਾਈ ਆਇਆ॥

ਭਾਵ ਹੇ ਭਾਈ! ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਖਰੇ ਖੋਟੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰਥ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਠੱਗਣ ਵਾਸਤੇ ਝੂਠ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਮੁੜ ਮੁੜ ਜੰਮਦੇ (ਮਰਦੇ) ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੇ ਇਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਾਮ, ਕਰੋਧ ਤਿਆਗ ਕੇ ਭਲਿਆਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਛੱਡ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਰਨ (ਗੁਰੂ ਵਾਲੇ ਬਣ ਕੇ) ਆ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਲੰਘ ਗਏ। ਹਉਮੈ, ਖੋਟ (ਧੋਖਾ), ਕੂੜ ਕਪਟ (ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ), ਕਾਮ, ਕਰੋਧ, ਨਿੰਦਾ ਤੇ ਚੁਗਲੀ ਦੀ ਹੀ ਕੂੜ ਦੀ ਕੰਧ ਇਨਸਾਨ ਅਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਿਚਕਾਰ ਖੜੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਤੋੜਿਆ ਜਾਵੇ? ਗੁਰਵਾਕ ਹੈ,

ਮਨ ਹਠਿ ਕਿਨੈ ਨਾ ਪਾਇਓ

ਸਭ ਥਕੇ ਕਰਮ ਕਮਾਇ॥ (ਪੰਨਾ 583)

ਇਹ ਕੂੜ ਦੀ ਕੰਧ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿਆਣਪਾਂ ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਚਤੁਰਾਈਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਤੋੜੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਗੁਰਵਾਕ ਹੈ, “ਸਹਸ ਸਿਆਣਪਾ ਲਖ ਹੋਹਿ ਤ ਇਕ ਨਾ ਚਲੇ ਨਾਲਿ॥” ਫਿਰ ਕੂੜ ਦੀ ਕੰਧ ਕਿਵੇਂ ਤੁਟੇ? ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕ ਕੇ ਗੁਰੂ ਵਾਲੇ ਬਣੇ। ਗੁਰੂ ਕੀ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰੋ। ਹੁਣ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਅਰਦਾਸ ਕਰੋ, ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮੈਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸਮਝ (ਗਿਆਨ) ਬਖਸ਼ੋ। ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਆਪ ਜਪਾਵੇ। ਗੁਰਵਾਕ ਹੈ,

ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਦਾ ਦਇਆਲੁ

ਹੈ ਭਾਈ ਵਿਣੁ ਭਾਗਾ ਕਿਆ ਪਾਈਐ॥

ਏਕ ਨਦਰਿ ਕਰਿ ਵੇਖੈ ਸਭ ਉਪਰਿ

ਜੇਹਾ ਭਾਉ ਤੇਹਾ ਫਲੁ ਪਾਈਐ॥

(ਪੰਨਾ 601)

ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਹਰ ਵਕਤ ਦਇਆਵਾਨ ਹੈ, ਜੇ ਕਿਸਮਤ ਵਿਚ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲੇ? ਗੁਰੂ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਦੀ ਇਕੋ ਨਿਗਾਹ ਨਾਲ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਭਾਵਨਾ, ਨੀਅਤ ਨਾਲ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਂਗੇ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਫਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਦਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਗੁਣ ਉਪਜਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੂੜ ਦੀ ਪਾਲ (ਕੰਧ) ਦੂਰ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਣਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਹੀ ਪਰਮਾਨੰਦ ਨੂੰ ਪਾਈਦਾ ਅਤੇ ਮਾਣੀ ਦਾ ਹੈ।

ਧਿਆਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਇਕ ਸਾਰ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਹਉਮੈ, ਕਾਮ, ਕਰੋਧ, ਚੁਗਲੀ, ਨਿੰਦਾ ਆਦਿ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇਕਸਾਰ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ। ਕਿਤੇ ਢਿੱਲ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਖਾਣ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਚਸਕਿਆਂ, ਸੋਨੇ-ਚਾਂਦੀ ਆਦਿ ਪਦਾਰਥ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਦਾ ਇਕਸਾਰ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਮ ਜਪਣ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਦੈਵੀ ਗੁਣ ਉਪਜਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਰਮਾਨੰਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਣੀ ਹੈ।

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਨੇ ਬਹਿਸ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਿਆ

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ

ਪਿਆਰੇ ਅਮੋਲਕ,
ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਆਉਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਟੱਟਵੇਂ ਜਿਹੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸਾਰਥਕ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਬਾਰੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨਵੀਂ ਛੋਹ ਦੇ ਕੇ ਨਿਵੇਕਲੀ ਸਮੀਖਿਆ ਸਮੇਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਕਾਰਨ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੀ ਪੁਣ-ਛਾਣ ਤਾਂ ਹੋ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਅਨੁਭਵੀ ਰੰਗ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰਚੇ ਦੀ ਪੜ੍ਹਨ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਠਕ ਦੀ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਵਾਲੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਦਾ ਅਚੇਤ ਹੀ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਵਿਚ ਹੋਵੇ; ਉਂਜ, ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿਚ ਮੌਲਿਕਤਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਨੰਬਰ ਇਕ ਹੈ।

ਮੰਟੇ ਜਿਹੇ ਮਹਾਨ ਕਥਾਕਾਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਚਿੰਤਕ ਨਾਲ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਬਣਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਨਕਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਸਰ ਜਾਣ ਦੀ ਪੀੜ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੰਟੇ ਬਾਰੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਦਾ ਲੇਖ ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਲੱਗਾ। ਜਾਪਿਆ ਕਿ ਮੇਰੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਚਿੰਤਕ ਮੰਟੇ ਨਾਲ ਧੁਰ ਅੰਦਰੋਂ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੀਮਾ ਸਿਆਣਾ ਬੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਲਾਇਲਪੁਰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਜਿਥੇ ਹੁਣ ਉਹ ਵੱਡਾ ਵਕੀਲ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਦਗੀ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨਤਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਰਸੀਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਪਲ ਹੰਢਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਤੁਹਾਡਾ ‘ਕਮਲਿਆਂ ਦਾ ਟੱਬਰ’ ਮੇਰਾ ਕਾਫ਼ੀ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦਿਨਾਂ ਵਾਲੇ ਸੀਨੀਅਰ, ਜੂਨੀਅਰ ਸਾਥੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੇ ਨਕਸ਼ ਮੇਰੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਹਨ। ਹਰਭਜਨ ਹਲਵਾਰਵੀ ਦੇ ਚੰਗੇ-ਮਾੜੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਮੈਂ ਵਾਕਫ਼ ਹਾਂ, ਤੇ ਉਸ

ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿਚਲੀ ਤਰਲਤਾ ਵੀ ਮੈਥੋਂ ਗੁੱਝੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ, ਐਮ.ਏ. ਕਰਦਿਆਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬੈਚ ‘ਤੇ ਬੈਠਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੈ ਪਰ ਗੁਰਦਿਆਲ ਬੱਲ ਵਾਂਗ ਫੱਕਰ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਨਿਸ਼ੰਗ ਹੋ ਕੇ ਪੈਂਤਤਾ ਅਪਨਾਉਣ ਦੀ ਆਸ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਇਦ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਦਲਬੀਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸਿਆਣਾ ਸੀ ਪਰ ਜੋੜ-ਤੋੜ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵਧੇਰੇ ਹੀ ਤੇਜ਼ ਸੀ। ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਉਹ ਮੇਰਾ ਸਮਕਾਲੀ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ‘ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ’ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ, ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਬੰਨੋਆਣਾ ਤੇ ਸੁਰਜਨ ਜ਼ੀਰਵੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਵਿਚ ਮੌਲਿਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵਾਲੇ ਗੁਣ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ ਉਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਵਿਚ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ।

ਤੁਹਾਡੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਵੇਲੇ ਦੇ ਤਲਖ ਅਨੁਭਵ ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੰਮ ਸਾਥੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹਾਂ ਦੇ ਕੰਡੇ ਚੁਗਣ ਦੀ ਥਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਸੰਕਟ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਸਮਾਂ ਸਾਡੇ ਬਹੁਤੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸੁਹਿਰਦ ਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਛੋਟੀ-ਮੋਟੀ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੈਰੀਅਰ ਦੀ ਪੌੜੀ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪੌਡਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੀ ਸਦਭਾਵੀ ਤੇ ਪਾਜ਼ਿਟਿਵ ਪਹੁੰਚ ਕਾਰਨ ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਦੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਮੁਕਾਮ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ ਹੋ। ਸੰਕਟ ਵਾਲਾ ਹਰ ਸਮਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਕਤੀ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਤਾਅ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਦੀ ਕੁਤੱਤ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰਨ ਲਈ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸ਼ੋਅਰ ਢੁੱਕਵਾਂ ਹੈ,

ਜ਼ਰਾ ਸੀ ਬਾਤ ਪੇ ਬਰਸੋਂ ਕੇ ਯਾਰਾਨੇ ਗਏ।
ਅੱਛਾ ਹੂਆ ਕੁਛ ਲੋਕ ਤੋਂ ਪਹਿਚਾਨੇ ਗਏ।
ਤੁਹਾਡੇ ਅਨੁਭਵ ਨੇ ਇਹ ਪਰਤੱਖ ਕਰ ਵਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਚੇਤਨ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸਾਰਥਕ ਕਿਤਾਬ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਬੋਲ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਰਤਕ ਹੈ, ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੇਰੀ ਹੈ, ਉਹੀ ਤੁਹਾਡੀ

ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਵੀ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਪੁਰਾਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰੇਮ ਗੋਰਖੀ ਨਾਲ ਜਲੰਧਰ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਮੇਰੀ ਦੁਆ-ਸਲਾਮ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ-ਮਾੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਭ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਬੋਧ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਦਲਜੀਤ ਸਰਾਂ ਤੇ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀ ਖੂਬੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਗੁਰਦਿਆਲ ਬੱਲ ਅੰਦਰੋਂ-ਬਾਹਰੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਉਸ ਵਰਗਾ ਬੰਦਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋਸਤ; ਵਿਚ-ਵਿਚਾਲੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ. ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਧੇਰੇ ਨਿੱਜੀ ਹੋ ਗਈਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਹਿਬੂਬ ਵਧੀਆ

ਇਨਸਾਨ ਸੀ ਤੇ ਵੱਡਾ ਕਵੀ ਵੀ। ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਕਰਵਾ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਲਈ ਹੀ ਸਹਾਇਕ ਹੋਏ ਹੋ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਉਸ ਦੀ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਬਾਰੇ ਕਿੰਤੂ ਸੋਝਦਾ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਸੋਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੌਮੀ ਨਕਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਵਾਵੇਲਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਉਂਜ, ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਛੇਤ ਕੇ “ਕਿਛੁ ਸੁਣੀਐ ਕਿਛੁ ਕਹੀਐ” ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਿਆਣਿਆਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲਈ ਹੈ, ਵਧਾਈ ਦੇ

ਪਾਤਰ ਹੋ।

ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਜਤਿੰਦਰ ਪੰਨੂ, ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ, ਅਸ਼ੋਕ ਭੱਰਾ, ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਟਹਿਣਾ, ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਤੇ ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ‘ਸ਼ਬਦ ਝਰੋਖੇ’ ਵਾਲਾ ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਲਮ ਦੇ ਧਨੀ ਹਨ। ਸਾਰੇ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਗੁਲਦਸਤੋਂ ਵਿਚ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਤੇ ਮਹਿਕ ਭਰਦੇ ਹਨ। ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਇਕ ਸ਼ੋਅਰ ਅੱਜ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦਾ-

ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਜਦ ਵੀ,
ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਰ ਕਿ ਮੈਂ ਅਜਨਬੀ ਹਾਂ।
-ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਢੇਸੀ
ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ।

ਬੇਗਰਜ਼ ਗਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਜ਼ਦਾ

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ 29 ਦਸੰਬਰ 2012 ਅਤੇ 5 ਜਨਵਰੀ 2013 ਵਾਲੇ ਅੰਕਾਂ ਵਿਚ ਲਾਲ ਹਰਦਿਆਲ ਬਾਰੇ ‘ਲੰਮਾ ਲੇਖ’ ‘ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ: ਬੌਧਿਕ ਬੁਲੰਦੀ ਅਤੇ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਦਾ ਮੁਜੱਸਮਾ’ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਲੇਖਕ ਸ. ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੱਜ ਅਤੇ ਅਦਾਰੇ ਦਾ ਇਹ ਕਾਰਜ ਸਲਾਹੁਣਯੋਗ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ‘ਚੋਂ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਇਕ ਹੋਰ ਕਿਤਾਬ ‘ਚੋਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਨਾਂ ‘ਡਾਇਰੀ ਬਾਬਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਉਸਮਾਨ’ (ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਤੇ ਲਿਖਤ) ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਪ੍ਰੋ. ਮਲਵਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਡੈਚ ਹਨ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਰਵੀ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਫਿਰ ਤਰਕ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਛਾਪਿਆ। ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ ਬਾਰੇ ਜੋ ਬਾਬਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਉਸਮਾਨ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੇਰਵਾ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਵੇਰਵਾ ਇਉਂ ਹੈ:

“ਯੁਗਾਂਤਰ ਆਸਰਮ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਗਦਰ ਅਖ਼ਬਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ (ਗਿਆ)। ਪਹਿਲਾ

ਪਰਚਾ 1 ਨਵੰਬਰ 1913 ਨੂੰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ। ਜਦ ‘ਗਦਰ’ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦਾ ਉਹ ਪਰਚਾ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਚੱਕਰ ਆਉਣ ਲੱਗਾ। ਜਿਥੇ ਜਿਥੇ ਵੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਸਭ ਥਾਂਈਂ ਜਲਸੇ ਹੋਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ ਨੇ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ-ਜਵਾਬ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਬਗ਼ੈਰ ਜੰਗ ਦੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਤਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕੌਸਲ ਨੇ ਅਮਰੀਕਨ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈ ਕੇ ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਨੇੜੇ ਬਰਕਲੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਨ।

ਜਿਸ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਲੜਕੀ ਉਸੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (ਬਰਕਲੇ) ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਲੜਕੀ ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ ਦੇ ਲੈਕਚਰਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ

ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ। ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਕੌਲੂ ਸਵੇਰੇ ਅੱਠ ਵਜੇ ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਲੜਕੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਕੋਲੋਂ (ਬਾਪ ਤੋਂ ਚੋਰੀ) 500 ਡਾਲਰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੌਲੂ ਸਵੇਰੇ ਅੱਠ ਵਜੇ ਮੇਰਾ ਬਾਪ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸੋ, ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਡਾਲਰ ਲੈ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਜਾਓ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ ਗੱਡੀ ‘ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਮੈਕਸੀਕੋ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ ਤੇ ਉਥੋਂ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਗਰੋਂ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦਾ ਐਡੀਟਰ ਰਾਮ ਚੰਦ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ।...

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੈਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ। ਮੈਂ ਲਾਲਾ ਜੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬੇਗਰਜ਼, ਗੌਰਵਾਮਈ ਅਤੇ ਗੈਰਤਮੰਦ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਹਾਨ ਲਾਸ਼ਾਨੀ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਜ਼ਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

-ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ
ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ।

ਪ੍ਰੋ. ਮਹਿਬੂਬ ਦੀ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਪਿਆਰ ਦੀ ਗੱਲ

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਿਚ ਡਾ. ਗੁਰਤਰਨ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਅਤੇ ਡਾ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਪੜ੍ਹੇ। ਦਿਲ ਰਤਾ ਕੁ ਦੁਖਿਆ ਵੀ। ਡਾ. ਪੰਨੂ ਨੂੰ ਪਾਪਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣਾ ਕਰੀਬੀ ਦੋਸਤ ਮੰਨਦੇ ਰਹੇ; ਬੇਸ਼ਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਤਕਦੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਉਹ ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੇੜਦੇ ਸਨ।

ਪ੍ਰੋ. ਮਹਿਬੂਬ ਦਾ ਗਿਆਨ ਤਾਂ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਅਬਾਹ ਡੂੰਘਾਈ ਸਮਾਨ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਖ਼ਸ ਸਿੱਖੀ ਬਾਰੇ ਜਾਂ ਸਾਹਿਤ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ, ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਅਗਲੇ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਨਾ ਹੁੰਦੀ, ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਸਾਹਕਾਰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕੇ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਜੇ ਸਮਝਣ ਵਾਲਾ ਅਲਪ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਰੂਪ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਸਨ।

ਸਾਹਿਤ ਅਕੈਡਮੀ ਦਾ ਇਨਾਮ ਮੋਤਨ ਨਾਲ ਲੋਕ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ਕ ਉਪਰੋਂ-ਉਪਰੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਪਰ ਨੁਕਸਾਨ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸਮਝਣ ਦੀ ਹੈ। ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਰ ਏ। ਐਵਾਰਡ ਵਾਪਸ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਜੋ ਅਕਸਰ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਐਵਾਰਡ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮਹਾਂ-ਕਾਵਿ ਨਹੀਂ ਲਿਖਣ ਦੇਣਾ ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਕਾਰਜ ਹੈ। ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੈ, ਐਵਾਰਡ ਤਾਂ ਮਹਾਂ-ਕਾਵਿ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਹੈ। ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਐਵਾਰਡ ਦਾ ਚਿਤ-ਚੇਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਸਾਨੂੰ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਕਿਸੇ ਦੇ ਫੋਨ ਕਰਨ ‘ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗੀ। ਸਵੇਰੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵਧਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਤਾਂਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਸੰਗ ਲੱਗਦੀ ਸੀ। ਕਿਸ ਨੇ ਐਵਾਰਡ ਦਿਵਾਇਆ, ਕਿਸ ਨੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ, ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ। ਬੱਸ ਰੌਲਾ ਪੈਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਐਵਾਰਡ ਨਾਲੋਂ ਵੀ

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਸਵਰਗੀ ਪ੍ਰੋ. ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਅਸੀਂ ਛਾਪੀਆਂ ਵੀ ਹਨ। ਜਾਪਣ ਲੱਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਨਿੱਜੀ ਵਿਰੋਧਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਪਾਠਕਾਂ ਤੋਂ ਖਿਆ ਮੰਗੀ ਸੀ ਕਿ ਸਵਰਗੀ ਮਹਿਬੂਬ ਬਾਰੇ ਇਸ ਲੜੀ ਵਿਚ ਹੋਰ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਹੀਂ ਛਾਪ ਸਕਾਂਗੇ ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਕ ਧਿਰ ਵਲੋਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਉਲੂਆ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਛਾਪਿਆ। ਇਸ ਉਲੂਆ ਕਰਕੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੋ ਲਿਖਤਾਂ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਲੀ ਸੀ।

ਡਾ. ਪੰਨੂ ਨੇ ਡਾ. ਗੁਰਤਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਮਹਿਬੂਬ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਜ ਡਾ. ਗੁਰਤਰਨ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਧੂਰਾ ਹੈ। ਬਚਪਨ ਦੇ ਬੇਲੀ, ਗੁਰੋਂ ਸਾਂਝੇ। ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਗੁਰਤਰਨ ਸਿੰਘ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਇਕ-ਦੋ ਹੋਰ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਦੋਸਤੀ ਨੂੰ ਠੋਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤੀ ਪਰ ਸਮਾਂ ਆਉਣ ‘ਤੇ ਇਹ ਦੋਸਤ ਉਨ੍ਹੇ ਹੀ ਕਰੀਬ ਹੋ ਗਏ, ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਤਾਂ ਇਸ ਵਾਕਿਆ ਤੋਂ ਹੀ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਡਾ. ਗੁਰਤਰਨ ਨੂੰ ਨਾਮੁਰਾਦ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਆ ਘੇਰਿਆ, ਤਾਂ ਪਾਪਾ 40 ਦਿਨ ਇਕ ਲੱਤ ਭਾਰ ਖਲੋ ਕੇ ਰੋਜ਼ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਮੈਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਜਾਵਾਂ।

ਰਹੀ ਸ. ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਮਹਿਬੂਬ ਦੀ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਗੱਲ...ਕਦੇ ਪ੍ਰੋ. ਮਹਿਬੂਬ, ਡਾ. ਗੁਰਤਰਨ ਤੇ ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤਿੰਨੋਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਤੀਜੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਇਸ ਦੋਸਤੀ ਵਿਚ ਫਿੱਕ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਸ. ਗਿੱਲ ਤੇ ਡਾ. ਗੁਰਤਰਨ ਸਿੰਘ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਤੇ ਬੇਗਰਜ਼ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

‘ਸਹਿਜੇ ਰਚਿਓ ਖਾਲਸਾ’ ਦੇ ਦੂਜੇ ਐਡੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਪਣ ਬਾਰੇ: ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਈ ਸੀ, ਕਈ ਵਾਰੀ ਪ੍ਰੋ. ਮਹਿਬੂਬ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕਿਸੇ ‘ਤੇ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕਰ ਕੇ ਉਹਦੀ ਰਾਇ ਵੀ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਡਾ. ਗੁਰਤਰਨ ਤੋਂ ਸਮਰਪਣ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਡਾ. ਗੁਰਤਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿਚ ਥੋੜ੍ਹਾ ਕਾਹਲਪਣ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਵਕਤੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ‘ਤਰਨੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਬਹੁਤ ਹੈ ਤੇ ਪੂਰੀ ਸਮਝ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।’

ਗੜ੍ਹਦੀਵਾਲਾ ਛੱਡਣ ਬਾਰੇ: ਪ੍ਰੋ. ਮਹਿਬੂਬ ਦੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਬੇਸ਼ੱਕ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ 9 ਕੋਹ ਦੀ ਵਾਟ ‘ਤੇ 33 ਚੱਕ ਲਾਇਲਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰਮ ਭੂਮੀ ਗੜ੍ਹਦੀਵਾਲਾ ਹੀ ਸੀ। ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ 29 ਸਾਲ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਗੜ੍ਹਦੀਵਾਲ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਵਾਰਤਕ ‘ਸਹਿਜੇ ਰਚਿਓ ਖਾਲਸਾ’, ਸੱਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ‘ਝਨਾ ਦੀ ਰਾਤ’ ਅਤੇ ਤਿੰਨੋਂ ਮਹਾਂ-ਕਾਵਿ ਇਸੇ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਲਿਖੇ। ਗੜ੍ਹਦੀਵਾਲਾ ਛੱਡਣਾ ਔਖਾ ਜ਼ਰੂਰ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਬਹੁਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਡਾ. ਗੁਰਤਰਨ ਪਿੰਡ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਤੇ ਇਹ

ਆਮ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੇ ਸੱਚਾਈ ‘ਤੇ ਖੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਵੁਕਤ ਘੱਟ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮਹਿਬੂਬ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ

ਪ੍ਰੋ. ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਬਾਰੇ ਡਾ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ, ਡਾ. ਗੁਰਤਰਨ ਸਿੰਘ, ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ। ਪਹਿਲੀ, ਪ੍ਰੋ. ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ 2 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿਵਾਏ। ਪ੍ਰੋ. ਪੰਨੂ, ਉਹ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿਵਾਏ ਜਦ ਕਿ ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਡੇਢ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੀ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਪ੍ਰੋ. ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਾਮ ਕਿਉਂ ਲਿਆ? ਜਦੋਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸੱਤ ਧਰਮ ਹਨ, ਸੱਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਧਰਮ ਦੀ ਇੱਕ ਵੋਟ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਨਾਮ ਉਹ ਕਿਉਂ ਛੱਡਦੇ?

ਪ੍ਰੋ. ਪੰਨੂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮਹਿਬੂਬ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲੋਂ ਦੇਵ ਕੱਟ ਕੇ ਸਾਹਿਬ

ਲਾਇਆ। ਡਾ. ਗੁਰਤਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਦਾ 22 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਲੇਖ ‘ਰਿਗਵੇਦ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ’ ਛਪਵਾਇਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਵੀਰ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕੀ ਰਵੱਈਆ ਸੀ? ਪ੍ਰੋ. ਪੰਨੂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਮਹਿਬੂਬ ਨੂੰ ਦੇਵ ਦੇ ਅਰਥ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦੇ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰੋ. ਪੰਨੂ ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਲੇਖ ਵੀ ਪ੍ਰੋ. ਪੰਨੂ ਦੇ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕੀ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰੋ. ਪੰਨੂ ਨੇ ਖੁਦ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਰ ਦਰਵੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਦਰਵੇਸ਼ ਫਕੀਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ ਲਿਖਤ ਮਗਰੋਂ ਹੈ, ਜੇ ਦਰਵੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਲਿਖਤ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਅਨਾ ਨਹੀਂ।

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ‘ਤੇ)

ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ

ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਅਕਸਰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕਿ ‘ਪਿਆਰੇ ਦੋਸਤੋ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੈਂ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਰਹਾਂਗਾ ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੁਹਾਡੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕਰਦਾ ਰਹਾਂਗਾ।’ ਡਾ. ਗੁਰਤਰਨ ਤੇ ਹੋਰ ਕਰੀਬੀ ਦੋਸਤ ਲਗਾਤਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਤੋਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੱਗੇ ਵੀ ਇੰਦਾ ਹੀ ਹੋਈ ਜਾਵੇ, ਸਾਡੀ ਇਹੀ ਦੁਆ ਹੈ।

-ਡਾ. ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੱਲੀ
ਡਾ. ਸਤਵੰਤ ਕੌਰ
ਫੋਨ: 91-98783-55944
ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਗੜ੍ਹਦੀਵਾਲਾ।

ਰੁਮਾਂਟਕ ਤੇ ਰੁਮਾਂਚਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਰੋਮਾਂਟਕ ਤੇ ਰੋਮਾਂਚਕ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਕਸਾਰਤਾ ਰੱਖਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਅਗਾਂਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੁਮਾਂਟਕ ਤੇ ਰੁਮਾਂਚਕ ਹੀ ਲਿਖਾਂਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਲੋਕ ਇਕੋ ਅਰਥ ਵਾਲੇ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਵਰਤ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੁਮਾਂਚਕ ਨੂੰ ਰੁਮਾਂਟਕ ਦੇ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਆਮ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ, “ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ‘ਚ ਹਵਾਹਾਰੇ ਸਟੇਜ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਤਾਂ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਪਰ ਮਾਹੌਲ ਬੜਾ ਰੁਮਾਂਚਕ ਸੀ।” ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੁਮਾਂਟਕ ਕਾਮਿਡੀ ਨੂੰ ਆਮ ਹੀ ਰੁਮਾਂਚਕ ਕਾਮਿਡੀ ਲਿਖ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸਰੋਤ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭਿੰਨਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਤਾਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਕਰੰਘੜੀ ਵੀ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਭੁਲੇਖੇ ਦੀ ਗੂੰਜਾਇਸ਼ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਰੁਮਾਂਟਕ ਸ਼ਬਦ ਸਿਧਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ ਜੋ ਰੁਮਾਂਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ। ਜੇ ਸਿਧੀ ਤੇ ਮੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੁਮਾਂਟਕ ਸ਼ਬਦ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਟਲੀ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ‘ਰੋਮ’ ਨਾਲ ਜਾ ਜੁੜਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜੋੜ ਕਿਵੇਂ ਹੈ, ਏਹੀ ਘੁੰਡੀ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਰੋਮਨ ਸਾਮਰਾਜ ਅਧੀਨ ਜਿਸ ਜਿਸ ਪਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰੋਮਨ ਫੌਜੀ, ਵਪਾਰੀ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ, ਗੁਲਾਮ ਤੇ ਹੋਰ ਆਮ ਲੋਕ ਗਏ ਉਥੇ ਉਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਗਈਆਂ ਜੋ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੋਲਚਾਲ ਵਾਲੀ ਲਾਤੀਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸੀ। ਪੰਜਵੀਂ ਸਦੀ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੋਲਣਹਾਰਿਆਂ ਨੇ ਹਿੰਦ-ਆਰੀਆ ਭਾਸ਼ਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਠੁਕ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਉਪ ਭਾਸ਼ਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਰੋਮ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ‘ਰੋਮਾਂਸ’ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਇਸ ਉਪ-ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਸੀਸੀ, ਸਪੇਨਿਸ਼, ਪੁਰਤਗਾਲੀ, ਰੁਮਾਨੀਅਨ, ਇਤਾਲਵੀ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਦਰਜਨ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਲਾਤੀਨੀ ਰੋਮ ਦੇ ਆਸਪਾਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸੀ। ਚੌਧਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਰੋਮਾਂਸ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਰਥ ਉਭਰਿਆ, ‘ਸੂਰਮਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ’। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਧਯੁਗੀ ਰੋਮ ਵਿੱਚ ਵੀਰਤਾ ਭਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਸੋ ਰੁਮਾਂਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ‘ਰੋਮ ਦੇ ਵੀਰ ਰਸੀ ਕਿੱਸਿਆਂ ਵਾਂਗ ਲਿਖਣਾ’। ਇਸ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਤ ਕਹਾਣੀਆਂ ਜਾਂ ਕਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਮਾਂਸ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਪਿਆਰ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮਾਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਿਆਰ ਜਿਹੇ ਜੋਖਿਮ ਭਰੇ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਹਮਾਤਤਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਦਾ ਰੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਲਕਿ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਵੀਰ ਯੋਧੇ ਹੀ ਇਹ ਕੰਮ ਸਹੇਤ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ-ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੌਰਾਨ ਯੂਰਪੀ

ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਚੱਲੀ ਰੁਮਾਂਸਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ, ਕੁਦਰਤ ਪਿਆਰ, ਅਦਭੁਤਤਾ, ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ, ਮਿਥਾਂ ਤੇ ਸਾਧਾਰਨ ਜੀਵਨ ਦੇ ਚਿਤਰਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵਧਿਆ ਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਰਤਾਂ ਨੂੰ ਰੁਮਾਂਸਵਾਦੀ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਰੁਮਾਂਸ ਦਾ ਅਰਥ ਆਦਰਸ਼ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੇ ਇਸ਼ਕ, ਪਿਆਰ, ਮੁਹੱਬਤ ਆਦਿ ਜਿਹਾ ਅਰਥ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਲਿਆ ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਦਾ ਮੁਖ ਅਰਥ

ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਣੇ ‘ਰੋਮੈਂਟਿਕ’ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਅਰਥ ‘ਵੀਰਤਾ ਭਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਰਗਾ’ ਵੀ ਵਿਗਸਦਾ ਵਿਗਸਦਾ ‘ਆਦਰਸ਼ਕ ਪਿਆਰ ਵਾਲਾ’ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਆਦਮੀ ਆਦਰਸ਼ਕ ਜਿਹੀ ਖਿਆਲੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਔਖੇ ਆਦਰਸ਼ ਦੀ ਲਗਨ ਰਖਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਅਤੇ ਦੁਰਗਮ, ਭੂਤ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਹੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰੀ ਜਾਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਰੁਮਾਂਟਕ ਬਿਰਤੀ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਕ ਕਰਨਾ ਨੂੰ ਰੁਮਾਂਸ ਲਤਾਉਣਾ ਦੀ ਉਕਤੀ ਮਿਲ ਗਈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰੋਮ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਰੂਮ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਰੁਮਾਂਟਕ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਮਾਨੀ ਤੇ ਰੁਮਾਂਸ/ਰੁਮਾਂਸਵਾਦ ਲਈ ਰੁਮਾਨੀਅਤ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਚਲਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਰੋਮਾਨੀਆ, ਰੋਮੀਓ ਤੇ ਰੂਮੀ ਨਾਮ ਰੋਮ ਤੋਂ ਬਣੇ ਹਨ।

ਰੁਮਾਂਚਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ-ਸਨਸਨੀਧੇਜ਼, ਉਤੇਜਨਾ ਭਰਪੂਰ। ਇਹ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੋੜ ਘੇੜ ਜਾਂ ਉਤਰਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ, ਘਟਨਾ ਜਾਂ ਵਰਤਾਰਾ ਆਦਿ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅਨੁਭਵ ਦੌਰਾਨ ਤੁਸੀਂ ਅੱਖ ਨਹੀਂ ਝਮਕ ਸਕਦੇ, ਸਾਹ ਵੀ ਜਾਣੋਂ ਉਪਰ ਦਾ ਉਪਰ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੁਕਦੀ ਗੱਲ ਕਿ ਬੰਦੇ ਦੇ ਲੂੰ

ਕੰਡੇ ਖੜੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਕ੍ਰਿਕਟ ਜਿਹੇ ਟਕਰਾਵੇਂ ਮੈਚ ਦੇ ਵਰਣਨ ਕਰਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਆਮ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਰੋਮਾਂਚਕ ਮੈਚ। ਪਿਆਰ ਵਾਲੀ ਰੁਮਾਂਟਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਦਾ ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਅਕਸਰ ਤਨ ਮਨ ਵਿੱਚ ਝਰਨਾਹਟ ਫਿਰਦੀ ਮਲੂਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਰੁਮਾਂਚਕ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਆਮ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਇਹ ਘਰੇਲਾ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਬੇਸਮਝੀ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰੁਮਾਂਚ ਸ਼ਬਦ

ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਏਹੀ ਭਾਵ ਹੈ, “ਰੋਮ ਰੋਮ ਮਹਿ ਬਸਹਿ ਮੁਰਾਰਿ॥” ਅਸਲ ਵਿੱਚ ‘ਲੂੰ’ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਰੋਮ ਦਾ ਹੀ ਵਿਕਸਿਤ ਰੂਪ ਹੈ, ਇੱਥੇ ‘ਰ’ ਧੁਨੀ ‘ਲ’ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ ਰੋਮਨ ਦਾ ਵਿਕਸਿਤ ਰੂਪ ‘ਲੋਮਨ’ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ ਰੋਮਾਂਚ ਦਾ ਬਦਲਿਆ ਰੂਪ ਲੋਮਾਂਚ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਡਰ ਆਦਿ ਕਾਰਨ ਲੂੰਆਂ ਦਾ ਖੜੇ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਕੰਬਣੀ, ਕਪਕਪੀ। ਰੋਮ ਤੋਂ ਰੋਮਕ ਬਣਦਿਆਂ ਇਸ ਦਾ

ਦੀ ਅੰਗਲੀ-ਸੰਗਲੀ ਵੀ ‘ਰੋਮ’ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਜਾ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਟਲੀ ਵਾਲੇ ਰੋਮ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਇਥੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਤੇ ਉਹੋ ‘ਰੋਮ’ ਹੀ ਕਹਾਉਂਦੇ ਮਹੀਨ ਵਾਲਾਂ ਵੱਲ ਹੈ। “ਕਿਤੀ ਲਖ ਕਰੋੜਿ ਪਿਰੀਏ ਰੋਮ ਨ ਪੁਜਨਿ ਤੇਰਿਆ” –ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ। ਅਰਥਾਤ ਹੋ ਪ੍ਰਭੂ ਪਿਆਰੇ ਤੇਰੇ ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਗੁਣ ਤੇਰੇ ਇੱਕ ਰੋਮ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤੇ ਵਾਲਾਂ ਜਾਂ ਉਨ ਲਈ ਰੋਮਾਵਲੀ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਆਇਆ ਹੈ, “ਧਨਿ ਧਨਿ ਮੇਘਾ ਰੋਮਾਵਲੀ” –ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ। ਅਰਥਾਤ ਘਣੀ ਉਨ ਵਾਲੀ ਭੇਡ ਦੇ ਸਦਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ।

ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ ਰੋਮ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ, ‘ਰੋਮਨ’ ਜਿਸ ਦੇ ਹੋਰ ਅਰਥ ਹਨ-ਪੰਛੀ ਦੇ ਲੂੰ, ਮੱਛੀ ਦੇ ਖੰਭੇ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਉਨ ਤੇ ਬੁਰ ਵੀ ਹੈ। ਜਦ ਕੋਈ ਸਨਸਨੀਧੇਜ਼ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਵਾਲ ਅਰਥਾਤ ਰੋਮ ਖੜੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਰੋਮਾਂਚਕ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਭਾਵ ਜੋ ਰੋਮ ਖੜੇ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਰੋਮਾਂਚ=ਰੋਮ+ਅੱਚ। ਅੱਚ ਦਾ ਅਰਥ ਘੁੰਗਰਾਲੇ ਹੋਣਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸ਼ਬਦਾਂਗ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕਿਧਰੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਉਂਜ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਆਮ ਸਮਝ ਸਰੀਰ ਦੇ ਮੁਸਾਮ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿ ਇਹ ਰੋਮ ਉਗਦੇ

ਇੱਕ ਰੂਪ ਰੋਂਗਟ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਿਛੇ ਚਰਚਿਤ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰੂਪ ‘ਰੋਂਗਟੇ ਖੜੇ ਹੋ ਜਾਣਾ’ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ‘ਲੂੰ ਕੰਡੇ ਖੜੇ ਹੋਣ’ ਪਿਛੇ ਸਰੀਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੇ ਕ੍ਰਮ-ਵਿਕਾਸੀ ਕਾਰਨ ਲੱਭੀਏ, ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ‘ਕੰਡੇ’ ਸ਼ਬਦ ਵੱਲ ਪਿਆਨ ਦੇਈਏ। ਕੀ ਇਥੇ ਭਾਵ ਲੂੰਆਂ ਦੇ ਕੰਡੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੜੇ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਹੈ? ਫਿਰ ਤਾਂ ‘ਲੂੰ ਕੰਡੇ ਹੋਣਾ’ ਮੁਹਾਵਰਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ ਇਥੇ ਕੰਡੇ ਦਾ ਅਰਥ ਵੀ ਖੜੇ ਲੂੰ ਹੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਲੱਭੇ। ਅਸੀਂ ਇੱਕੋ ਅਰਥ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਦੋ ਵਖਰੇ ਵਖਰੇ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ ਕੇ ਆਮ ਹੀ ਦੁਰਕਤੀ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ, ਜਲ ਪਾਣੀ, ਰੋਟੀ ਟੁਕ ਆਦਿ। ਲੂੰ ਕੰਡੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇੰਜ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਕੰਡੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਲੂੰ, ਵਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਰਥ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚੋਂ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਦੋ ਮਿਸਾਲਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ ਕੰਟਕ ਅਤੇ ਮਰਾਠੀ ਵਿੱਚ ਕਾਂਟਾ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ‘ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਖੜਾ ਹੋਣ’ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਠੰਡੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਸਮੇਂ, ਕੋਈ

ਸ਼ਬਦ
ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-259-9353

ਪੁਰਾਣਾ ਗੀਤ ਜਾਂ ਭਾਵੁਕ ਅਨੁਭਵ ਯਾਦ ਆ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਲੂੰ ਕੰਡੇ ਖੜੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਝੁਣਝੁਣੀ ਛਿੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਵੀ ਰੋਂਗਟੇ ਖੜੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰੋਮਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਮਹੀਨ ਪੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਉਕਸਾਊ ਘਟਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਜੋਂ ਇਹ ਪੱਠੇ ਸੁੰਗੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਲੂੰ ਖੜੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਖੜੇ ਵਾਲ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਗਰਮੀ ਸਰਦੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਜਾਨਵਰ ਵਲੋਂ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਵਾਲ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਬਚਾਅ ਵਜੋਂ ਖੜੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਖੜੇ ਵਾਲ ਉਸ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਵਡਰੂਪੀ ਤੇ ਡਰਾਉਣਾ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਜਾਨਵਰ ਭਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੰਡੇਰਨੇ ਦੇ ਕੰਡੇ ਵੀ ਇਹੀ ਬਚਾਉ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਲੱਖਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਰੀਰ ‘ਚ ਵੀ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਵਾਲ ਅਰਥਾਤ ਜੌੜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪਰ-ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਇਹ ਜੌੜ ਜਾਨਵਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਖੜੀ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਦਿਖ ਵਿਰਾਟ ਅਤੇ ਭਿਆਂਕਰ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਕ੍ਰਮ-ਵਿਕਾਸ (ਐਵੋਲਿਊਸ਼ਨ) ਕਾਰਨ ਹੌਲੇ ਹੌਲੇ ਇਹ ਜੌੜ ਛੋਟੀ ਹੁੰਦੀ ਗਈ ਤੇ ਅਖੀਰ ਲੂੰ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ। ਜਿਨੈਟਿਕ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਜ ਵੀ ਇਹ ਲੂੰ ਖੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਆਪਣਾ ਮੁਢਲਾ ਪ੍ਰਕਾਰਜ ਖੋ ਬੈਠੇ ਹਨ।

ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ‘ਰੋਮ’ ਜਾਂ ‘ਲੂੰ’ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਧਾਤੂ ‘ਰਹੁ’ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਵਧਣਾ, ਚੜ੍ਹਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਆਰੋਹਣ, ਆਰੋਹੀ (ਜਿਵੇਂ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹਨ) ਬਣੇ ਹਨ। ਰੋਮ (ਵਾਲਾਂ) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਕਿਸੇ ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਸਰੀਰ ‘ਤੇ ਚੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਜਾਂ ਵਧੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਵਿਵਾਦੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੰਦ-ਆਰਿਆਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕਾਂ ਸੁਜਾਤੀ ਸ਼ਬਦ ਲੱਭਣਗੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਇਸੇ ਪਿਛੋਕੜ ਤੋਂ ਬਣੇ ਹਨ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਵੇਲੀ ਹੋਈ ਕਪਾਹ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸ਼ਬਦ ਰੂੰ ਜਾਂ ਰੂਈ, ਲੂਈ, ਲੋਈ, ਅਲੂਆਂ (ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਮਰ ਦਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਮੱਸ ਨਹੀਂ ਛੁੱਟੀ)। ਗਰਦਨ ਤੇ ਵਾਲ ਹੋਣ ਦੇ ਭਾਵ ਤੋਂ ਲੂੰਬੜੀ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ।

ਮਹਿਬੂਬ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ

ਪ੍ਰੋ. ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਗੁਰਤਰਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹੀ ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਦੋਸਤ ਸੀ। ਜੇ ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੋਸਤ ਸੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਪੰਨੂ ਨੇ ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਿਖਿਆ ਉਸ ਦੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬ ਕਿਉਂ ਨਾ ਦਿੱਤਾ? ਹੁਣ ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਦੋਂ ਨਾਂ ਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਤੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਵੀ ਮੂਹਰੇ ਆ ਗਏ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਪੰਨੂ ਦਾ ਨਾਂ ਤਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਬੋਲੋਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਹਿਸ ਬੋਲੋਤੀ ਕਿਉਂ? ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ‘ਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਪੰਨੂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਸਨ। ਡਾ. ਗੁਰਤਰਨ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਤੇ ਮਹਿਬੂਬ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਹੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਹੀ ਗੱਲ ਬਹਿਸ ਦੇ ਬੋਲੋਤੀ ਹੋਣ ਦੀ, ਇਹ ਤਾਂ ਸੱਚ ਤੇ ਝੂਠ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੈ, ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ। ਹਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਹਿਸ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਡਾ. ਗੁਰਤਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਆਪਣਾ ਨਿੱਜੀ ਮਸਲਾ ਹੋਵੇ।

ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਦਸੰਬਰ 2012 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿੱਚ ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਸੁਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੁੱਖੀ ਦੀ ਛਪੀ ਟਿੱਪਣੀ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੁੱਖੀ ਨੇ ਨਹੀਂ ਡਾ. ਗੁਰਤਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਸੁੱਖੀ ਦਾ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਵੀ ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਸੁੱਖੀ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ, ਸੁੱਖੀ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਹ ਟਿੱਪਣੀ ਸੁੱਖੀ ਨੇ ਖੁਦ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਡਾ. ਗੁਰਤਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਹੀਂ। ਹਾਂ, ਜੇ ਉਹ ਟਿੱਪਣੀ ਸੁੱਖੀ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਕਿ ਉਹ ਟਿੱਪਣੀ ਉਸ ਨੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ।

—ਸੁਖਜੀਤ ਕੌਰ

ਫੋਨ: 91-84272-02207

ਐ ਸਾਲ ਨਵੇਂ

ਪਤਝੜ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਮਹਿਕਾਵੀਂ ਐ ਸਾਲ ਨਵੇਂ। ਹਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸੁੱਖ ਵਰਤਾਵੀਂ ਐ ਸਾਲ ਨਵੇਂ। ਨੂਰੇ ਨੂੰ ਧੋ ਚਾਨਣ ਰੰਗਾਂ ਕਰ ਦੇਵੀਂ, ਹਰ ਖੁੰਜੇ ਇੱਕ ਦੀਪ ਚੁਮਖੀਆ ਧਰ ਦੇਵੀਂ ਨੂਰੇ ਦੀ ਅਲਖ ਮੁਕਾਵੀਂ ਐ ਸਾਲ ਨਵੇਂ। ਪੱਤਝੜ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਮਹਿਕਾਵੀਂ ਐ ਸਾਲ ਨਵੇਂ।

ਤਕੜੇ ਕੋਲੋਂ ਖੋਹ ਕੇ ਲਾਠੀ ਭੰਨ ਦੇਵੀਂ, ਸਿਰ ਉੱਚਾ ਕਰ ਜੀਣ ਦਾ ਸਭ ਨੂੰ ਵੱਲ ਦੇਵੀਂ, ਡਿਗਿਆਂ ਨੂੰ ਉਠ ਖੜਾਵੀਂ ਐ ਸਾਲ ਨਵੇਂ। ਪੱਤਝੜ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਮਹਿਕਾਵੀਂ ਐ ਸਾਲ ਨਵੇਂ।

ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਤੇ ਵੰਡ ਛਕਣ ਇਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕ, ਬੇਗਮਪੁਰ ਬਣ ਜਾਏ ਰਲ ਵਸਣ ਜੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ, ਨੀਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਜ ਲਿਆਵੀਂ ਐ ਸਾਲ ਨਵੇਂ। ਪੱਤਝੜ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਮਹਿਕਾਵੀਂ ਐ ਸਾਲ ਨਵੇਂ।

ਇਹ ਧਰਮਾਂ ਵਾਲੇ ਮਸਲੇ, ਕੌਮਾਂ ਨਸਲਾਂ ਵਾਲੇ, ਮੇਟ ਦਈਂ ਸਭ ਝਗੜੇ ਤੋਪਾਂ ਰਫਲਾਂ ਵਾਲੇ, ਨਫਰਤ ਦਾ ਬੀਜ ਮੁਕਾਵੀਂ ਐ ਸਾਲ ਨਵੇਂ। ਪੱਤਝੜ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਮਹਿਕਾਵੀਂ ਐ ਸਾਲ ਨਵੇਂ।

ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਦਈਂ, ਨਜ਼ਮਾਂ ਗਜ਼ਲਾਂ ਦਈਂ, ਕਲਮ ਮੇਰੀ ਨੂੰ ਸੱਚ ਲਿਖਣ ਦੀਆਂ ਅਕਲਾਂ ਦਈਂ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅਹਿਸਾਸ ਜਗਾਵੀਂ ਐ ਸਾਲ ਨਵੇਂ। ਪੱਤਝੜ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਮਹਿਕਾਵੀਂ ਐ ਸਾਲ ਨਵੇਂ।

—ਹਰਜਿੰਦਰ ਢੇਸੀ

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

ਪਿਤਾ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦਾ ਦਾਨੀ ਛੇਵੀਂ ਮਾਂ ਵੀ ਧਰਮ ਤੋਂ ਵਾਰੀ। ਸਵਾ ਲੱਖ ਨਾਲ ਇੱਕ ਲੜਾ ਕੇ ਖੇਡੀ ਖੇਡ ਨਿਆਰੀ। ਜਬਰ ਜੁਲਮ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲਈ ਤੇ ਫਿਰ ਦਿੱਤਾ ਜਵਾਬ ਕਰਾਰਾ। ਤੂੰ ਗੱਲ ਕਰ ਬਾਜਾਂ ਵਾਲੇ ਦੀ ਜੀਹਨੇ ਸਰਬੰਸ ਵਾਰ’ਤਾ ਸਾਰਾ।

ਭਾਵੇਂ ਉਮਰ ਤਾਂ ਛੋਟੀ ਸੀ ਮੂੰਹੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਉਚਾਰੀ। ਨੌਂ ਸਾਲ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਰਾਇ ਪਿਆਰੀ। ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਕ ‘ਚ ਜਾ ਕੇ ਜੀ ਲਾਹ ਦਿਉ ਕੌਮ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਭਾਰਾ। ਤੂੰ ਗੱਲ ਕਰ ਬਾਜਾਂ ਵਾਲੇ ਦੀ ਜੀਹਨੇ ਸਰਬੰਸ ਵਾਰ’ਤਾ ਸਾਰਾ।

ਉਹ ਪਹੁੰਚ ਪੰਜਾਬ ਗਿਆ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰਦੀ ਪਈ ਹਟਕੋਰੇ। ਹਥਿਆਰ ਫੜਾਏ ਹੱਥੀਂ ਪੁੱਤ ਚਮਕੌਰ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚ ਤੋਰੇ। ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਾ ਤੱਕਿਉ ਤੇ ਕਰ ਦਿਉ ਵੈਰੀ ਪਾਰ ਉਤਾਰਾ। ਤੂੰ ਗੱਲ ਕਰ ਬਾਜਾਂ ਵਾਲੇ ਦੀ ਜੀਹਨੇ ਸਰਬੰਸ ਵਾਰ’ਤਾ ਸਾਰਾ।

ਮਾਂ ਪੁੱਤ ਵਿਛੜੇ ਸਰਸਾ ਨਦੀ ‘ਤੇ ਉਹਨੇ ਫਿਕਰ ਭੋਰਾ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਸਰਹਿੰਦ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ ਤੇ ਸਭ ਨੇ ਜਾਮ ਸ਼ਹਾਦਤ ਪੀਤਾ। ਲੈ ਲਿਆ ਬਦਲਾ ਬੰਦੇ ਬਹਾਦਰ ਆ ਗਿਆ ਫੇਰ ਨਜ਼ਾਰਾ। ਤੂੰ ਗੱਲ ਕਰ ਬਾਜਾਂ ਵਾਲੇ ਦੀ ਜੀਹਨੇ ਸਰਬੰਸ ਵਾਰ’ਤਾ ਸਾਰਾ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਬੂਟਾ ਲਾਇਆ ਤੇ ਸਾਡੇ ਸਿਰ ਸਜੀਆਂ ਦਸਤਾਰਾਂ। ਸੌਣਾ ਕੰਡਿਆਂ ‘ਤੇ ਤੁਰ ਕੇ ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਸੀ ਹਾਰਾਂ। ਅੱਜ ਫੇਰ ‘ਦੇਵ ਘੋਲੀਏ’ ਨੂੰ ਤਾਹੀਉ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਪਿਆਰਾ। ਤੂੰ ਗੱਲ ਕਰ ਬਾਜਾਂ ਵਾਲੇ ਦੀ ਜੀਹਨੇ ਸਰਬੰਸ ਵਾਰ’ਤਾ ਸਾਰਾ।

—ਦੇਵ ਘੋਲੀਆ ਖੁਰਦ
ਫੋਨ: 559-232-7764

ਹਵਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ

ਹਵਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਗੱਲਾਂ ਜੁੜੀਆਂ। ਜਿਵੇਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਚੱਲਦੀਆਂ ਘੜੀਆਂ। ਦੁਨੀਆਂ ‘ਤੇ ਲੋਕ ਹਵਾ ਕਦੇ ਰੁਕਦੀ ਨਹੀਂ, ਤਾਈਉ ਪਾਰ ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਵੀ

ਕਾਵਿ-ਜਗਤ

ਤਾਪਾਂ ਬੜੀਆਂ। ਇਨਸਾਨ ਵਾਂਗਰ, ਮੌਸਮ ਵੀ ਖਰਾਬ ਕਰਦੇ, ਕਿਤੇ ਬਹਾਰਾਂ ਉਜੜੀਆਂ ਕਿਤੇ ਬਹਾਰਾਂ ਖਿੜੀਆਂ।

ਇਹ ਜੀਵਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤਾਂ ਚੱਲਦਾ ਨਈਂ, ਆਸਾਂ ਤੇ ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ ਵੀ ਨਾਲ ਸਾਹਾਂ ਖੜੀਆਂ। ਪੂਰਬ-ਪੱਛਮ, ਉਤਰ-ਦੱਖਣ ਵੀ ਨੇੜੇ ਲਗਦੇ, ਪਲ ਪਲ ਦਿੱਸਦੀਆਂ, ਬੁਝਦੀਆਂ ਜਗਦੀਆਂ ਫੁੱਲਝੜੀਆਂ।

ਹੀਰੇ ਵਰਗਾ ਜੀਵਨ ਤੇ ਲੋੜਾਂ ਮੂੰਹੋਂ ਬੋਲਦੀਆਂ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਰੀੜਾਂ ਸੜੀਆਂ। ਹਵਾ-ਪਾਣੀ-ਅੱਗ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਾਸਤੇ ‘ਕਮਲ’, ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲੀਆਂ ਹੜ੍ਹੀਆਂ।

—ਕਮਲ ਬੰਗਾ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ
ਫੋਨ: 916-897-8570

ਉਹ ਪਤਲਾ, ਤੰਦਰੁਸਤ ਸਰੀਰ ਵਾਲਾ, ਚੜ੍ਹੀ-ਪੰਝੀ ਸਾਲ ਦਾ ਜਵਾਨ ਸੀ। ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਰੰਗ ਤਾਂਬੇ ਵਰਗਾ, ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਹੋਰ ਵੀ ਸਿਹਤਮੰਦ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਨਾਂ ਸੀ ਦਾਨੀ ਤੇ ਪੈਰਿਸ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ। 'ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ' ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਰਹਿ ਕੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਦਾ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵੀ ਇਸੇ

ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਰੁਪਾਣਾ

ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਹੋਈ। ਕੰਵਲ ਤੇ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਉਹਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਲਵਈ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮਝ ਨਾ ਆਉਂਦੇ। ਕਿਸੇ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਨਾ ਲੱਭਦੇ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਮੇਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈ ਲੈਂਦਾ। ਦੋਸਤਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ, ਇਕ ਦਿਨ ਉਹਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ, ਕਿ ਮੈਂ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ (ਰੁਪਾਣਾ) ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਰੁਕ-ਰੁਕ ਕੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਮੈਂ ਚੱਲਾਂ ਤਾਂ..." ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਉਤੇ ਬੋਝ ਬਣਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, "ਪਿੰਡ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਬੋਝ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਖਾਣ-ਪੀਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ, ਸਾਡਾ ਕਿਰਾਇਆ ਭਾਤਾ ਹੀ ਲੱਗੇਗਾ। ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਚੱਲੇ।"

ਉਹਨੂੰ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਉਹਦਾ ਸਰੀਰ ਕੰਬ ਗਿਆ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਦਿੱਲੀ-ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਾਲੀ ਬੱਸ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਵੇਰਵੇ ਪੁੱਛ-ਪੁੱਛ ਕੇ ਉਹਨੇ ਮੇਰਾ ਦਿਮਾਗ ਪੱਛ ਛੱਡਿਆ। ਮੈਂ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਦੱਸਦਾ ਰਿਹਾ। ਦੱਸਦਾ ਕੀ ਰਿਹਾ, ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਗੁਣ-ਗਾਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਹਰ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲਿਸ਼ਕਾ ਕੇ, ਹਰ ਵੇਰਵੇ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿਫਤ-ਸਲਾਹ ਲੱਭਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਉਸਤਤ-ਪੁਰਾਣ ਹੋਰ ਵੀ ਤਿੱਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਬੱਸ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹੱਦ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਈ। ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਾ ਮੈਂ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਨੱਕੋ-ਨੱਕ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਦਾਨੀ ਸਭ ਕੁਝ ਮੰਨਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਅਸੀਂ ਪਿੰਡ ਪੁੱਜ ਗਏ। ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਸੂਏ ਦੇ ਪੁਲ ਉਤੇ ਉਤਰ ਗਏ। ਸਾਡਾ ਘਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹੈ। ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਉਤਰੀਏ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸੋਚ ਆਈ, ਪਰਦੇਸੀ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਲੋਕ ਅੱਖਾਂ ਪਾੜ-ਪਾੜ ਵੇਖਣਗੇ ਤੇ ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਭਾਂਤ-ਭਾਂਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨਗੇ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਇਤਨਾ ਬੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਂ ਕਿ ਹੋਰ ਬੋਲਣ ਦੇ ਰੌਅ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਾਂ।

ਪੁਲ ਉਤੇ ਖੜੋ ਕੇ ਦਾਨੀ ਨੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵੇਖਿਆ। ਫੇਰ ਰੁਕ-ਰੁਕ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, "ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਹਵਾ' ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਤਕ...ਹੈ?"

ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹੀ ਸ਼ਤਕ ਹੈ ਜਿਸ ਉਤੇ ਚਲਦਾ ਕਾਫਲਾ ਵੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਚੇ-ਖੁਚੇ ਲੋਕ, ਉਸ ਥਾਂ ਆ ਕੇ ਬੈਠੇ ਸਨ ਤੇ ਪੁਲ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਸੜਕ, ਔਹ ਸਾਹਮਣੇ ਪਿੰਡ 'ਧਿਗਾਣੇ' ਤੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਮਦਨ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ।

ਉਹਨੇ ਮੇਰਾ ਨਵਾਂ-ਨਵਾਂ ਛਪਿਆ ਨਾਵਲ 'ਗੋਰੀ' ਦੇ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ, "ਗੋਰੀ...ਦੇਵ... ਮਿੱਠੇ... ਵੀ...ਏ... ਸੜਕ...ਤੋਂ ਲੱਭਦੇ...ਨੇ ਵੱਟੀਆਂ।"

ਦਾਨੀ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਥਕੇਵਾਂ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਮੈਂ ਫੇਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਮੂਡ ਵਿਚ ਹੋ ਗਿਆ।

ਅਸੀਂ ਸੂਏ ਦੀ ਪਟੜੀ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਲੱਗੇ।

ਪਟੜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਿਵੇ ਸਨ। ਸਿਵਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਰਾਹ ਉਤਰ ਕੇ ਫਿਰਨੀ ਵਿਚ ਜਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਿਵੇ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਤੇ ਲਾਟਾਂ ਨਿਕਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮੁਰਦੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਮਰਦ ਹੀ ਸਨ। ਸੋਚਿਆ, ਕੋਈ ਛਤਾ ਬੁੱਢਾ ਮਰ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਟੜੀ ਤੋਂ ਲਹਿ ਕੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਰਲ ਗਏ। ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਬੂੜਾ ਵੈਲੀ ਚੱਲ ਵਸਿਆ ਸੀ।

"ਚਲੋ! ਕਈ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਚ ਗਈ", ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ।

ਬੁੱਢਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਬੂੜਾ ਬਦਮਾਸ਼ੀ ਕਰਨੋਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਨਵੇਂ ਜਵਾਨ ਹੋ ਰਹੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਵੈਲੀ ਬਣਨ ਦੀਆਂ ਕਲਾਕਾਰੀਆਂ ਸਿਖਾਉਂਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਬੁੱਢੀ ਹੋ ਕੇ ਨਾਚੀ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਬੂੜੇ ਨੇ ਵੈਲੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕੋਈ ਮੁੰਡਾ ਸਕੂਲ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ, ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਦੇ ਗਲ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਲੱਗਦਾ, ਉਹਦੀ ਫੀਸ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਕਈ ਵਸਦੇ ਰਸਦੇ ਘਰ ਉਹਨੇ ਉਜਾੜੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਦਾ ਭਲਾ ਸੋਚਣਾ ਤਾਂ ਕੀ, ਕਈ ਵਿਖਾਵੇ ਵਜੋਂ ਵੀ ਉਸ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਦੋ-ਚਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਬਲਦੇ ਸਿਵੇ ਵਿਚ ਡੱਕੇ ਸੁੱਟੇ ਤੇ ਗੱਲੀ ਪੈ ਗਈ।

"ਮੌਤ ਆਵੇ ਤਾਂ ਐਹੋ ਜੀ।"

"ਕੋਈ ਤਾਪ ਨੂੰ, ਕੋਈ ਸਰਵਾਹ ਨੂੰ।"

"ਇਕ ਦਿਨ ਵੀ ਬਿਮਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।"

"ਇਕ ਦਿਨ ਤਾਂ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦੇ-ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਏਹ ਤਾਂ।"

"ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਬਾਹਲੇ ਪੁੰਨ ਕੀਤੇ ਹੋਣ।"

"ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਬਾਹਲੇ ਪੁੰਨ ਕੀਤੇ ਹੋਣ, ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ਼ ਨੂੰ ਹੋਈ।"

ਦਾਨੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੰਨ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਫੇਰ ਪੁੱਛਿਆ, ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਬਹੁਤ ਪੁੰਨ ਕੀਤੇ ਸਨ? ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕ ਆਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਤੇ ਧੀਮੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਦਾਨੀ ਨੂੰ ਬੂੜੇ ਦੇ ਚਰਿਤਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ...ਘੋਰ ਪਾਪੀ ਬਣਾ ਕੇ 'ਜਿਵੇਂ' ਪੁੰਨ ਕੀਤੇ ਹੋਣ 'ਵਿਚ 'ਜਿਵੇਂ' ਦੀ ਰਮਜ਼ ਸਮਝਾਈ।

ਮੈਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਬੂੜੇ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਕਿਹੜਾ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਨੂੰ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਫਸੋਸ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੈਂ ਪੁੱਛ ਲਿਆ, "ਕੀ ਗੱਲ, ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਇਆ?"

ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਵਾਰ ਵਾਰ ਦੱਸ ਕੇ ਉਹਦਾ ਚੰਗਾ ਅਭਿਆਸ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ, ਇਕਦਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ, "ਕੋਈ ਬਿਮਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਚੰਗਾ ਭਲਾ। ਤਾਪ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਨਾ ਜੁਕਾਮ ਨਾ ਬੁੱਲਾ। ਚੰਗੀ ਭਲੀ ਰੋਟੀ ਖਾਧੀ। ਵੱਡੀ ਰਾਤ ਤਾਈਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਹੂੰਏ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ। ਚੰਗਾ ਭਲਾ ਉਨ ਕੇ ਆਇਆ। ਆਪ ਈ ਬਾਰ ਬੰਦ ਕੀਤਾ। ਕੁੱਡਾ ਲਾਇਆ, ਸਵੇਰੇ ਮੈਂ ਚਾਹ ਦੀ ਗੜਵੀ ਦੇਣ ਗਿਆ। 'ਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਬੋਲਿਆ ਨਾ। ਰਜਾਈ ਲਾਹ ਕੇ ਮੂੰਹ ਵੇਖਿਆ, ਅੱਖਾਂ ਮਿਚੀਆਂ ਹੋਈਆਂ, ਮੂੰਹ ਬੰਦ, ਜਮਾਂ ਸੁੱਤਾ ਲੱਗਿਆ। ਮਰੇ ਬੰਦੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਮੂੰਹ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਐ। ਪਰ ਨਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਘੂਕ ਸੁੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਚਾਹ ਵਾਲੀ ਗੜਵੀ ਮੋੜ ਕੇ ਚੁੱਲ੍ਹ 'ਚ ਅੱਗ 'ਤੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ, ਬਈ ਤੱਤੀ ਰਹੂ। ਚਾਹ ਉਹਨੂੰ ਆਦਤ ਸੀ, ਸੜਦੀ-ਸੜਦੀ ਪੀਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਫੇਰ ਮੈਂ ਆਵਦੇ ਕੰਮ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਪਿੰਡ 'ਚ ਵੀ ਇਕ-ਦੋ ਕੰਮ ਕਰ ਆਇਆ। ਆ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਗੜਵੀ ਉਦੋਂ ਚੁੱਲ੍ਹ 'ਚ ਪਈ। ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਹੁੱਪਾਂ ਚੜ੍ਹ ਆਈਆਂ ਸੀ। 'ਵਾਜ਼' ਦਿੱਤੀਆਂ, ਇਕ-ਦੋ...ਪਰ ਬੋਲਣਾ ਕੀ ਸੀ? 'ਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਬੋਲਦਾ ਨਾ...। ਬੋਲਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਤਾਂ ਉੱਡ ਗਈ ਸੀ। ਰਜਾਈ ਲਾਹ ਕੇ ਮੂੰਹ ਨੰਗਾ ਕੀਤਾ। ਬਾਹ ਫੜ ਕੇ ਹਲੂਣੀ ਤਾਂ ਠੰਢੀ ਬਰਫ਼ ਵਰਗੀ। ਸੁੱਤੇ-ਸੁੱਤੇ ਦੇ ਪਰਾਣ ਪੰਥੇਰੂ ਹੋ ਗਏ, ਬੱਸ!" ਰੋਣ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿਚ ਕਿਹੜਾ ਨੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਜਿਹੇ ਅਟੇਰੇ, ਪਰ ਰੋਣ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, "ਦਿਨ-ਰਾਤ ਭਜਨ-ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਨਿਤਨੇਮੀ, ਪੰਜਾਂ ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਮੂੰਹ ਜੂਠਾ ਕਰਦਾ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦੁੱਖ-ਤਕਲੀਫ਼ ਹੁੰਦੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁੱਜਦਾ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੰਡਾ ਵੱਜਿਆ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਜਰ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਮਰਿਆ ਵੇਖ ਲਉ ਕਿਵੇਂ? ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਅੱਡੀਆਂ ਰਗੜ-ਰਗੜ ਕੇ। ਇਕ ਪਾਸਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਪਏ-ਪਏ ਦਾ ਸਰੀਰ ਗਲ ਗਿਆ, ਇਕ ਪਾਸੇ ਤੋਂ। ਮੁਸ਼ਕ ਮਾਰਿਆ ਕਰੇ, ਪਰ ਮੌਤ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਵਕਤ 'ਤੇ ਹੀ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਨਰਕ ਭੋਗਿਆ ਵਿਚਾਰੇ ਨੇ। ਵੇਖ ਲਉ ਰੱਬ ਦੇ ਰੰਗ!"

ਸੀਸਾ

ਕਹਾਣੀਕਾਰ-ਨਾਵਲਕਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਰੁਪਾਣਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਸੂਖਮ-ਭਾਵੀ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸਹਿਜ ਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਗਜ਼ਬ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 'ਸੀਸਾ' ਨਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਵੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਵਡਿਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਲੋਹੜੇ ਦਾ ਦਰਦ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਵਖਤਾਂ ਮਾਰੇ' ਵਕਤਾਂ ਉਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਹੁਣ ਤੱਕ ਵਡਿਆਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹਿੰਸਾ ਵਾਲੇ ਦੌਰ ਉਤੇ ਵੀ ਤਿੱਖੀ ਚੋਟ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਰੁਪਾਣਾ ਨੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਲੀ ਵਰਗੇ ਮਹਾਂਨਗਰ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ, ਹੁਣ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਵਿਹਲਾ ਹੋ ਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਰੁਪਾਣਾ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਨਵੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਰਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਜੈ-ਜੈਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪੂਰੇ ਜਥੇ ਨਾਲ ਬੋਲਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕੁਝ ਕਿਹਾ। ਫੇਰ ਕੁਝ ਲੋਕ ਬੂੜੇ ਦੀ ਸੋਖੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੇ ਤੇ ਕੋਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਸ਼ਟਾਂ ਭਰੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ। ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ 'ਗੁਰਮੁਖ' ਤੇ 'ਮਨਮੁਖ' ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਪੁੰਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਿੰਨਾ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਮਰਿਆ, ਤੇ ਪਾਪੀ ਦੀ ਮੌਤ ਕਿੰਨੀ ਸੁਖਾਲੀ ਸੀ। ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ, "ਕਿੰਨੇ ਪੁੰਨ ਕੀਤੇ ਸੀ" ਤੇ ਬੂੜੇ ਬਾਰੇ, 'ਜਿਵੇਂ' ਪੁੰਨ ਕੀਤੇ ਹੋਣ।

ਕਿਹੜਾ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬੜੀ ਤਰਸਯੋਗ ਸੀ, ਉਹਦੇ ਪਿਉ ਦੀ ਸੁਖੀ ਮੌਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੁਭ ਰਹੀ ਸੀ। ਐਸੀ ਮੌਤ ਦੇ ਵੀ ਉਹਨੂੰ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਿੱਪਲ ਦਾ ਮੁੱਢ ਵਿਚੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਹਨੇ ਖੇਸ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਮਾਰ ਲਈ ਤੇ ਇਉਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ।

"ਅਸਲ 'ਚ ਉਹ ਪੁੰਨ ਤਾਰ ਗਿਆ ਬਾਪੂ ਨੂੰ...ਓਸ ਉਪਕਾਰ ਨੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਉਹਦੀ।"

ਕਿਹੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਵੱਲ ਵੇਖਣ ਲੱਗਾ।

ਸਾਰੇ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਏ, ਜਿਵੇਂ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਣ, ਕਿਹੜਾ ਉਪਕਾਰ ਸੀ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਚੋਰੀ-ਚੋਰੀ ਬੂੜੇ ਨੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ? ਜਿਸ ਨੇ ਉਹਦੀ ਮੌਤ ਇਤਨੀ ਆਸਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ? "ਇਥੋਂ ਦੀ ਕਾਫਲਾ ਲੰਘਿਆ ਸੀ ਰੋਲੇ ਵੇਲੇ।" ਕਿਹੜਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਤੀਹ ਦੁੱਧ ਪੀਂਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਬਾਪੂ ਨੇ। ਉਹੀ ਪੁੰਨ ਤਾਰ ਗਿਆ।"

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਸਮੇਂ 1947 ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦੀ ਸੜਕ ਉਤੋਂ ਦੀ ਪੰਦਰਾਂ-ਵੀਹ ਮੀਲ ਲੰਮਾ ਕਾਫਲਾ ਲੰਘਿਆ। ਲੁਟੇਰੇ ਤੇ ਧਾੜਵੀ ਕਾਫਲੇ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਬੋਝੇ ਕੁ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰ ਲੈਂਦੇ। ਲੁੱਟ ਮਾਰ ਕਰਦੇ, ਮਰਦਾਂ ਤੇ ਬੁੱਢੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ, ਜਵਾਨ ਤੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਉਧਾਲ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ।

ਫਿਰ ਹੋਰ ਧਾੜਵੀ ਆ ਜਾਂਦੇ। ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਿੱਛੋਂ ਕਾਫਲਾ ਵੱਢਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅੱਗਿਉਂ ਤੁਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੜਕ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਗਈ। ਬਿਮਾਰੀ ਫੈਲਣ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਲਾਸ਼ਾਂ ਸਮੇਟਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿਚ ਕੁਝ ਦੁੱਧ ਪੀਂਦੇ ਬੱਚੇ ਜਿਉਂਦੇ ਲੱਭੇ। ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਲੈ ਗਏ। ਹੁਣ ਚਿੰਤਾ ਬਣੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਕੀਤਾ ਕੀ ਜਾਏ? ਕੁਝ ਬੱਚੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਲੈ ਗਏ, ਫਿਰ ਵੀ ਤੀਹ ਬੱਚੇ ਰਹਿ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਹੀ ਸੀ। ਪੰਜ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਦੁਖੀ ਹੋ ਗਏ। ਕੌਣ ਸੰਭਾਲੇ ਬਿਗਾਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ? ਬੰਦੇ ਦਾ ਬੱਚਾ ਪਾਲਣਾ ਕੋਈ ਖੇਲ ਨਹੀਂ। ਵਿਚਾਰ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਕੋਈ ਕਹੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਛੱਡ ਆਈਏ। ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਯਤੀਮਖਾਨੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ, ਪਰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੌਣ ਆਵੇ? ਖਤਰਨਾਕ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਜਾਨ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਹ ਪੁੰਨ ਸੀ, ਕਿਹੜਾ ਦੇ ਦੱਸਣ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਸ ਨੇ ਉਹਦੇ ਬਾਪੂ ਦੀ ਮੌਤ ਸੋਖੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਕਿਹੜਾ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨੀ ਸੁਣ ਕੇ ਦਾਨੀ ਨੂੰ ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਨਾ ਪਈ। ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਣੀ।

"ਆਪ...ਜੀ...ਨੇ...ਵੇਖਿਆ...ਸੀ?" ਦਾਨੀ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ।

ਕਿਹੜਾ ਨੂੰ ਜਦ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲਾ ਪਰਦੇਸੀ ਹੈ, ਉਹਨੇ ਪਰਦੇਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੋਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, "ਹਾਂ, ਹਮ ਕੋ ਵੇਖਿਆ ਸੀ...ਹਮ ਤੇਰਾਂ ਬਰਸ ਕਾ ਸੀ ਉਸ ਟੈਮ। ਗੱਡੇ ਉਪਰ ਲੱਦ ਕੇ ਲੈ ਗਏ ਥੇ, ਹਮ ਬੱਚਿਆਂ ਕੋ।"

"ਕਿੰਨੇ...ਵੱਡੇ...ਸਨ...ਬੱਚੇ?" ਦਾਨੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਨੀਕੋ-ਨੀਕੇ ਥੇ।" ਕਿਹੜਾ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਵਿੱਥ ਕਰ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦੱਸੇ, "ਐਤਨੇ, ਐਤਨੇ...ਦੁੱਧ ਪੀਂਦੇ। ਇਹੀ ਪੁੰਨ ਨੇ ਤਾਰ ਦਿਤਾ।"

"ਤਲਵਾਰ...ਨਾਲ ਕੱਟ...ਦਿੱਤੇ...ਆਪ।" ਕਿਹੜਾ ਨੇ ਹੱਥ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਉਪਰ ਬੋਲੇ ਵਾਰ ਕਰਨ ਵਾਂਗ ਕੀਤਾ, "ਬੱਸ-ਏਕ ਟੱਕ ਔਰ ਸਿਰ ਅੱਡ।"

ਦਾਨੀ ਦਾ ਜਿਸਮ ਧੁੜਧੁੜੀ ਨਾਲ ਕੰਬ ਗਿਆ। ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਤਾਂਬੇ ਵਰਗਾ ਰੰਗ ਪੀਲਾ ਪੈ ਗਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਇਕਦਮ ਬੱਗਾ ਪੂਣੀ ਵਰਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਤੁਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇਜ਼ਾਜ਼ਾ ਕੀਤਾ। ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ ਉਹਦਾ।

ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਕੇ ਅਸੀਂ ਰਾਹ ਵਿਚ ਆ ਗਏ। ਉਹਨੇ ਆਪਣਾ ਅਟੈਚੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਅਟੈਚੀ ਵੱਲ ਇਉਂ ਵੇਖਣ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ। ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਛੱਡ ਕੇ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਚਿਹਰੇ ਉਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਨ ਲੱਗਿਆ। ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਪੇਂਟਿਆਂ ਨਾਲ ਟੋਹਣ ਲੱਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਬਦਲਿਆ ਰੰਗ, ਪੇਂਟਿਆਂ ਨਾਲ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਫਿਰ ਇਕਦਮ ਮੂੰਹ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਰ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਲਟੀ ਆ ਗਈ। ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਮੱਥੇ ਫੜ ਲਏ। ਉਹਨੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਉਲਟੀ ਕੀਤੀ।

ਰਾਹ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੱਕਾ ਖਾਲ ਪਾਣੀ ਦਾ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਹਾਰਾ ਦੇ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਉਥੇ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਰਲੀ ਕੀਤੀ, ਰੁਮਾਲ ਨਾਲ ਮੂੰਹ ਪੁੰਝਿਆ ਤੇ ਮੈਥੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੀ, "ਮੈਨੂੰ ਅਫ਼ੋਸਸ ਹੈ...ਮੈਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ..." ਉਹ ਅਟਕ-ਅਟਕ ਕੇ ਬੋਲਿਆ।

ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਜਦ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ, ਉਹ ਪਰਦੇਸੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੈ, ਉਹਨੇ ਦਾਨੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਆਦਰ ਕੀਤਾ। ਮੂੰਹ ਹੱਥ ਧੋਣ ਵਾਸਤੇ ਪਾਣੀ ਗਰਮ ਕਰ ਕੇ ਦਿੱਤਾ। ਚਾਹ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਪੁੱਛਦੀ ਰਹੀ, ਪਰ ਦਾਨੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਿਹਾ। ਉਹਦਾ ਚਿੱਤ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਚਾਚੇ ਦੇ ਘਰ ਲੈ ਗਿਆ। ਚਾਚੇ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਵਿਸਕੀ ਪਿਆਈ, ਮੁਰਗੇ ਬਣਵਾਏ ਪਰ ਦਾਨੀ ਪਿਚਕਿਆ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਜੇ ਉਹਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਦੱਸ ਦਿੰਦਾ। ਜੇ ਉਹਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਸੁਣ ਲੈਂਦਾ; ਆਪ ਕੁਝ ਨਾ ਪੁੱਛਦਾ। ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਜਾਣਨ ਦਾ ਉਹਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਉੱਕਾ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਰੋਟੀ ਵੀ ਉਹਨੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਕੁ ਖਾਧੀ। ਉਹਦੀ ਚੁੱਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸਿਫਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਮੇਰੇ ਹੱਥੋਂ ਖੋਹ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ ਕਿ ਬਿਨ ਬੁਲਾਏ ਮਹਿਮਾਨ ਦਾ ਵੀ ਕਿੰਨਾ ਸਵਾਗਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ।

ਉਹਦਾ ਬਿਸਤਰਾ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦਾ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ। ਟਿਊਬ ਸੀ, ਟੇਬਲ ਲੈਂਪ ਵੀ ਸੀ, ਉਹਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਸਤੇ ਸੌਖ ਰਹਿਣੀ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਉਥੇ ਹੀ ਸੌਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ। ਸੌਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਰਜਾਈ ਤਾਣ ਕੇ ਪੈ ਗਿਆ।

ਅੱਧੀ ਕੁ ਰਾਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਹਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰੀ ਨੀਂਦ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ। ਰਜਾਈ ਦੀ ਝੀੜ ਵਿਚੋਂ ਵੇਖਿਆ, ਦਾਨੀ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਬੱਤੀਆਂ ਜਗਾ ਰੱਖੀਆਂ ਸਨ। ਮੰਜੇ ਉਤੇ ਬੈਠਾ ਫਰੈਚ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿਤਨੀ ਕੁ ਮੈਂ ਸਮਝ ਸਕਿਆ, 'ਪੇਂਟੀ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਹ ਕੰਮ ਪੁੰਨ ਦਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ, ਪੇਂਟੀ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਪੁੰਨ...ਤੋਬਾ-ਤੋਬਾ...ਮੇਰੀ ਬੱਚੀ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਹੈ-ਦੁੱਧ ਪੀਂਦੀ ਬੱਚੀ...ਛੋਟੀ ਬੱਚੀ...'

ਫੇਰ ਉਹ ਮੰਜੇ ਉਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਤੇ ਇਉਂ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ)

ਮੈਨੂੰ ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਚੜ੍ਹਨ ਸਮੇਂ ਬੀਤੇ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਨ ਚਿੰਤ ਲਗਦੇ ਮਿੰਨੋ-ਕੋਤੋ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਉਤੇ ਝਾਤੀ ਮਾਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਬਣੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰਾਂ-ਹਰਚਰਨ ਬੈਂਸ ਤੇ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਫਿਲੌਰ ਵਲੋਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਮਾਮਲੇ ਤੇ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਭਾਲਣ ਨਾਲ ਚੜ੍ਹਿਆ ਇਹ ਵਰ੍ਹਾ ਬੜੇ ਉਤਰਾਵਾਂ ਚੜ੍ਹਾਵਾਂ ਵਾਲਾ ਸੀ।

ਦੁਆਬੇ ਦੇ ਜਾਣੇ ਪਛਾਣੇ ਕਸਬਿਆਂ ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਤੇ ਫਿਲੌਰ ਦੇ ਝਰੋਖੇ ਵਿਚੋਂ ਤੱਕਿਆਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਦੱਖਣ ਤੇ ਸਤ ਸਮੁੰਦਰ ਪਾਰ ਦਾ ਗਰਦ-ਓ-ਗੁਬਾਰ ਚੰਗੇ ਮੰਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਸਫਲ ਉਮਰ ਭੋਗ ਕੇ ਕੂਚ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬੜੀ ਲੰਮੀ ਹੈ। ਸੁਖਬੀਰ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁੱਗਲ, ਅਜਾਇਬ ਚਿਤਰਕਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਉਤੇ ਬੈਠਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਇੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਜਰਾਲ, ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਰਾਹੀਂ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਛਾਏ ਦਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਇਕ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਪਰਦਾਇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਰਹੇ ਬਾਬਾ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਮਾਦਤ ਹਸਨ ਮੰਟੋ ਦੀ ਜਨਮ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਕੇਰਲ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਜਪਾਲ ਤੇ ਮੰਟੋ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਸਟਿਸ

2012, ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਨਿੱਜੀ ਸਰੋਕਾਰ

ਐਸ. ਐਸ. ਕੰਗ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਅਫਸਾਨਾਨਿਗਾਰਾਂ ਇਸਮਤ ਚੁਗਤਾਈ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜਨ ਵਾਲੇ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹੀਰਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘਲ ਦਾ ਤੁਰ ਜਾਣਾ ਦੁਖਦਾਈ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਤਸੱਲੀ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਫਲ ਤੇ ਲੰਮਾ ਜੀਵਨ ਭੋਗ ਕੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਕਸ਼ਟ ਭੋਗੇ ਤੁਰ ਜਾਣਾ ਕਿਸੇ ਸੁਭਾਗੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਹੀ ਨਸੀਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਮਾੜੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ ਮੇਰਾ ਸੁਭਾਅ ਆਪਣੇ ਹਾਸਾ ਵੰਡਣ ਵਾਲੇ ਮਿੱਤਰ ਜਸਪਾਲ ਭੱਟੀ ਦੇ ਅਚਾਨਕ ਤੇ ਬੇਮੌਕਾ ਚਲਾਣੇ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਆਸ ਦੀ ਕਿਰਨ ਲਭ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਜਾਂਦੇ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਡਾ. ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵੱਡੀ ਨੂੰਹ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਤੇ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ ਦਵਿੰਦਰ ਢਿੱਲੋਂ ਦੇ ਚਲਾਣੇ ਉਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੋਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਨਤੀ ਸੁਣ ਕੇ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਸਕਲਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਧੀਆ ਵਿਦਿਆ ਦੁਆ ਕੇ ਵੱਡੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਡਾ. ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੋਤਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਰੂਬੀ ਡਲਹੌਜ਼ੀ ਵਿਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੁਨੀਤ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੀ ਇਕ ਵੱਡੀ ਅਮਰੀਕੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹੈ, ਸ਼੍ਰੀਮਤ

ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਵਿਚ ਇਕ ਰਿਜ਼ਾਰਟ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਭੱਟੀ ਦੀ ਔਲਾਦ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਫਲ ਤੇ ਚਮਤਕਾਰੀ ਜੀਵਨ ਸਿਰਜ ਲਵੇਗੀ।

ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਜਪਾਨ ਦੀ 73 ਸਾਲਾਂ ਮਹਿਲਾ ਤਮਾਏ ਵਟਨਾਬੇ ਨੂੰ ਵੀ ਚੇਤੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਉਮਰੇ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਚੋਟੀ ਸਰ ਕਰਕੇ ਮੇਰੀ ਉਮਰਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਕੰਧ ਟੱਪ ਕੇ ਗੁਲਾਬੀ ਫੁੱਲ ਤੋਤਨ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਸਾਹਿਤ ਰਤਨ ਸਨਮਾਨ ਹੁੰਝਣ ਉਤੇ ਵਧਾਈ ਦੇਣ ਨੂੰ ਵੀ ਜੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਬੁੱਟਰ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਡਮੀ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਦੌਤ ਵਿਚ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਣ ਉਤੇ ਵੀ। ਉੱਜ ਤਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਮਾਲੀ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸੁਰਜੀਤ ਹਾਂਸ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਗਿੱਲ, ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਵਰਿਆਮ ਤੇ ਸਤੀਸ਼ ਵਰਮਾ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੇਰਾ ਆਪਣੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮਿੱਤਰ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਉਚੇਚਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਤਿਲ ਫੁੱਲ ਸਨਮਾਨ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰ ਕੇ ਸਾਡਾ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ 2013 ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਹਿਣਾ ਓਨਾ ਚਿਰ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਆਪਾਂ 2012 ਦੀਆਂ ਅਤਿਅੰਤ ਦੁਖਦਾਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਵਾਤ ਵਾਦੀ ਵਿਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਮਹਿਲਾ ਵਿੱਦਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ 14 ਸਾਲਾ ਮਲਾਲਾ ਨੂੰ ਸਿਰ ਵਿਚ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਫੱਟਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜਿੰਨੀ ਨਿੰਦਿਆ ਹੋ ਸਕੇ ਘੱਟ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਕ ਭਰ ਜਵਾਨ ਮਹਿਲਾ ਦਾ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਦਰਿੰਦਿਆਂ ਵਲੋਂ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਬਲਾਤਕਾਰ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਦਾ ਇਸ ਲਈ ਕਤਲ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ-ਅਤਿਅੰਤ ਸਰਮਾਨਾਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਦੇਖਣਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਤੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਮਾਇਆ ਜਾਲ ਨਾਲ ਭਰਮਾ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਬਲੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ ਬਣੀਆਂ ਜਿੰਦਾਂ ਦਾ ਘਾਟਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪੂਰ ਸਕਦੇ ਪਰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਊ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਤਾਂ ਕਰ ਹੀ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਮਾੜੀ ਘਟਨਾ ਵਿਚੋਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਲੱਭਣ ਦਾ ਯਤਨ ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਕੀ ਕਰਾਂ! ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ

ਨਿੱਕ ਸੁੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
Sandhugulzar@yahoo.com

ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਤਾਂ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੈ।

ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਇਹ ਵੀ ਦਸ ਦਿਆਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਸੂਨੀ ਦੇ ਗਵਾਂਢ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡ ਮਠ ਵਾਲੀ ਪੱਦੀ ਵਿਖੇ ਡਾ. ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਨਮ ਭੋ ਵਿਚ ਚੇਤੇ ਕਰਨਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਅਮੀਨ!

ਅੰਤਿਕਾ:

(ਰਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਟੋਰਕਿਆਨਾ ਦਾ 2012)

ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣੇ

ਮਹਿਫੂਜ਼ ਨਹੀਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ।

ਰੇਪ-ਕਾਂਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਗਈ

ਢਿੱਲੀਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰਾਂ।

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਈ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ

ਮੱਚੀਆਂ ਹਾਹਾਕਾਰਾਂ,

ਪੀ ਐਮ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਚੁੱਪ ਚੁਪੀਤੇ

ਕੱਢ ਲਿਆ ਵੀਹ ਸੌ ਬਾਰਾਂ।

ਹਨੀ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ਼ ਉਠੇ ਗੁੱਸੇ ਸਬੰਧੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਕੁਝ ਸਵਾਲ

ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਤਜਰਬਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਗੰਦ ਪਰੇਸ਼ਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮੋਹਰੀ ਹਨੀ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪਿਆ ਰੋਲਾ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਨੀ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ਼ ਗਾਣਿਆਂ ਜ਼ਰੀਏ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਬੇਪੱਤੀ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਇਕਦਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 'ਗੈਰਤਮੰਦਾਂ' ਦੀ ਜਾਗੀ ਜ਼ਮੀਰ ਤੇ ਮੀਡੀਏ ਵਿਚ ਉਸ ਖਿਲਾਫ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਬਿਆਨ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਕੁਝ ਬਿਆਨ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ।

ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਹਨੀ ਵਰਗੇ ਲੁੱਚ ਸਵਾਮੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ, ਜਿਹੜਾ ਰੋਲਾ ਉਸ ਦੇ ਗਾਉਣ 'ਤੇ ਅੱਜ ਪਿਆ, ਇਹ ਸਾਡੀ ਜਾਚੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਣਾ, ਜੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਲੋਕ ਰੋਹ ਪ੍ਰਚੰਡ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਲੋਕ ਉਸ ਦੇ ਮਾੜੇ ਗਾਉਣ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਸਮਝ ਕੇ ਕਿਉਂ ਸੁਣਦੇ ਰਹੇ? ਹੁਣ ਤੱਕ ਲੋਕਾਂ ਇਹ ਕਿਉਂ ਨਾ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹੋ ਜਹਿਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦੇ, ਜਦੋਂ ਸ਼ੋਅ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦੇ।

ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਹਨੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾੜੀ ਜ਼ਹਿਨੀਅਤ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਵੱਲੋਂ 'ਚੂ..' ਨਾਂ ਹੇਠ ਅਜਿਹਾ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਯੂ ਟਿਊਬ' 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਸੁਣਿਆਂ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਸਿਰ ਨੀਵਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਸਾਨੂੰ ਪੰਦਰਾਂ-ਵੀਹ ਫੋਨ ਆਏ ਕਿ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ

ਇੰਜ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸੋਚਣਾ ਬਣਦੇ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਅੱਜ ਹੋ ਰਿਹਾ, ਇਹ ਸਭ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਭੇਡਾਂ ਵਾਂਗ ਰੀਸ

ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜਣੇ ਨੂੰ ਮੁਹਰੇ ਲੱਗਣਾ ਪੈਂਦੇ ਤੇ ਫੇਰ ਸਾਡੇ 'ਹਾਏ...ਹਾਏ...' ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦੇ।

ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹਨੀ ਸਿੰਘ

ਬਾਰੇ ਨਵੀਆਂ-ਨਵੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਗਾਣੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਕਿ ਉਹਨੇ 'ਮੈਂ ਹੂੰ ਬਲਾਤਕਾਰੀ' ਗਾਇਐ, ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਉਸ

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹੋਏ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹਨੀ ਨਾਲ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਠਮਕੇ ਲਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੀਡੀਏ ਵਿਚ ਉਹ ਫੋਟੋ ਵੀ ਆ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਨੀ ਤੇ ਸ਼ੀਲਾ ਇਕੱਠੇ ਸਨ। ਖੂਬ ਤੋਏ-ਤੋਏ ਹੋਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਤੇ ਹਨੀ ਸਿੰਘ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬੇਸਕਸ਼ਰ ਨਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਬਿਨਾਂ ਵਜ੍ਹਾ ਮੈਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਇਹ ਸਭ ਮੇਰੀ ਇਕਦਮ ਹੋਈ ਚੜ੍ਹਤ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਕਈ ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ।'

ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਚੈਨਲਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਖਬਰ ਮਿਲ ਗਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਨੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੋਚ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਦੇ ਗਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ-ਕਰ ਖਬਰਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, 'ਆਖਰ ਫਸ ਗਏ ਹਨੀ ਸਿੰਘ', 'ਕੁਝ ਸੁਧਰੇਗੇ ਹਨੀ ਸਿੰਘ?' ਚੈਨਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਇਹ ਖਬਰਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਓਦਾਂ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਪੁਨਮ ਪਾਂਡੇ, ਸ਼ਰਲਿਨ ਚੋਪੜਾ, ਰਾਖੀ ਸਾਵੰਤ ਜਾਂ ਵੀਨਾ ਮਲਿਕ ਦੇ ਗਰਮ-ਗਰਮ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ ਕਿ, 'ਅਸੀਂ ਕੱਪੜੇ ਲਾਹੁਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ...'

ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਬੇਗ਼ੈਰਤੀ ਦਾ ਹੈ। ਲਖਨਊ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਗੈਰ ਪੰਜਾਬੀ ਹਨੀ ਦੇ ਗਾਣਿਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰਾ ਸਕਦਾ ਏ, ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਰਫ਼ ਧਰਮ-ਕਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਹੀ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਉਤਰਦੇ ਨੇ? ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਅੱਖ ਦੀ ਸ਼ਰਮ ਮਰ ਗਈ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਗੈਰਤਮੰਦੀ' ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਹੀ ਬੂਠੇ ਨੇ?

ਜਦੋਂ ਲਖਨਊ ਤੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਵੀ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਲੰਧਰ ਪ੍ਰੈਸ ਕਲੱਬ 'ਚ ਕਈ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਹਨੀ ਦਾ ਪੁਤਲਾ ਫੂਕਿਆ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦਾ ਦੁਆਬਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੋਅ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਵਾਂਗੇ ਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਵੀ ਵਿਰੋਧ ਕਰਾਂਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਚ ਉਠਿਆ ਭੂਚਾਲ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਦੇਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਰੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਰੱਖੇਗਾ, ਵਕਤ ਹੀ ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸੇਗਾ।

ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮਾੜਾ ਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਲਾਮਬੰਦੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ। ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਦੇਗਲੀ ਨੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਿਨੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਰਾਤੀਂ ਕੁਝ ਹੋਰ। ਉਹ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਾੜਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਝੰਡਾ ਓਨੀ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਦੇ, ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਲੰਡਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਧਣ 'ਤੇ ਵੀ ਰੋਲਾ ਪਾ ਸਕਦੇ ਨੇ, ਬਿਜਲੀ 15 ਪੈਸੇ ਯੂਨਿਟ ਮਹਿੰਗੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆਣ ਖਲੋਂਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ।

ਹਨੀ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਜੇ ਕੁਝ ਅੱਜ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਦਰਾਂ-ਵੀਹ ਦਿਨ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ

ਕੀ ਮੈਂ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ...

ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਟਹਿਣਾ
ਫੋਨ: 91-98141-78883

ਤੱਕ ਉਹ ਕੋਈ ਗੀਤ ਗਾਵੇਗਾ ਤੇ ਇਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਉਹਨੂੰ ਮਾੜਾ ਕਹਿੰਦੇ-ਕਹਿੰਦੇ ਮੁੜ ਨੱਚਣ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਹਨੀ ਸਿੰਘ ਪਿਛਲੇ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ, 'ਹੁਣ ਮੈਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵੱਲ ਕਦਮ ਵਧਾ ਲਏ ਨੇ...' ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦੇ ਕਿ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਕਦਰ ਹੀ ਸਿਰਫ਼ ਨੰਗਿਆਂ ਦੀ ਏ। ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਤਾਂ ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਨੋਟ ਸਿਰਫ਼ ਨੰਗੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਮਾ ਰਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਸੰਨੀ ਲਿਓਨ ਨੂੰ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂ 'ਪਲੇਅ ਬੁਆਏ' ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ ਕਵਰ 'ਤੇ ਨੰਗੀ ਫੋਟੋ ਫੁਪਵਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਕੰਮ ਮਿਲਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਦੋਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਤੋਂ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੀ ਉਮੀਦ ਰੱਖਣੀ ਸਹੀ ਨਹੀਂ।

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਇਕਦਮ ਉਬਲੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਲਾਮ ਕਹਿਣੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚਲੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਉਬਾਲ ਵਾਂਗ ਸਹੀ, ਇਹ ਇਕਦਮ ਭੜਕਦੇ ਤਾਂ ਹਨ ਹੀ। ਪਾਣੀ ਗਿੱਟੇ-ਗੋਡੇ, ਲੋਕ ਜਿੰਨਾ ਕੁਝ ਮਰਜ਼ੀ ਘੋਰ ਲਵੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਰਫ਼ ਧੌਣ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵੇਲੇ ਮਾੜਾ ਮੋੜਾ ਸੋਚਦੇ ਨੇ। ਦੇਰ-ਸਵੇਰ ਮਾੜਾ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆਉਣਗੇ ਹੀ, ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਸ਼ੋਅ ਮੌਕੇ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵੱਲ ਆ ਰਹੇ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾੜਾ ਗਾਇਐ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਬਕ ਸਿਖਾਓ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਮੰਨਾਂਗੇ ਕਿ ਇਹ 'ਗੈਰਤਬੰਦ' ਨਹੀਂ, 'ਗੈਰਤਮੰਦ' ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਹਨ। ਜੇ ਹੁਣ ਵੀ ਮਾੜਿਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੁਝ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਧਰਲੇ-ਉਧਰਲੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ।

ਗਜ਼ਲ

ਦਹਿਸ਼ਤ ਦਾ ਨਾਚ ਨੱਚੇ ਹਰ ਪਾਸੇ,
ਚੁਫੇਰੇ ਹੀ ਦਿਸਦੇ ਲਹੂ ਦੇ ਪਿਆਸੇ।
ਖਾਮੋਸ਼ ਹੈ ਜੰਗਲ ਹਨ੍ਹੇਰੀ ਤੋਂ ਡਰ ਕੇ,
ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦਿਲਾਸੇ।
ਵੰਗਾਂ ਦਾ ਹੋਕਾ ਨਾ ਤੀਆਂ ਦੇ ਮੇਲੇ,
ਕਰ ਗਏ ਨੇ ਹਿਜ਼ਰਤ ਬਸਤੀ 'ਚੋਂ ਹਾਸੇ।
ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਖਾ ਗਈ ਵਾਤ ਜੋ ਕੀਤੀ,
ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤਾਂ ਹੀ ਉਦਾਸੇ।
ਨਾਂ ਦੇ ਤਾਂ ਫਰਹਾਦ ਨੇ ਕਈ,
ਦਿਸੇ ਨਾ ਉਹ ਜੋ ਚੱਟਾਨਾਂ ਤਰਾਸੇ।
-ਅਜੇ ਤਨਵੀਰ
ਫੋਨ: 559-309-2031

ਸ਼ੀਸ਼ਾ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਤੋਂ ਜਾਰੀ)

ਵਲਾਵੇਂ ਜਿਹੇ ਖਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਸੱਪ ਵਿਸ ਘੋਲਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਦੀ ਬਾਹੀ ਨਾਲ ਵੱਜਦਾ, ਕਦੇ ਦੂਜੇ ਨਾਲ। ਮੂੰਹ 'ਚੋਂ ਇਉਂ ਆਵਾਜ਼ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਦੰਦ ਪੀਹ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਮੰਜੇ ਦੀਆਂ ਚੂਲਾਂ ਜਰਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਉਤੇ ਘੋਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਡਰ ਗਿਆ।

“ਜਾਗ ਗਏ?” ਹੌਸਲਾ ਕਰ ਕੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ।

ਉਹ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਫਰਸ਼ ਉਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਰਨ-ਫਰਨ ਕੰਥ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਚਿਹਰਾ ਪੁਣੀ ਵਾਂਗ ਬੱਗਾ। ਉਹਨੇ ਕੰਸ ਤੋਂ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਇਕ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜ ਕੇ ਵੇਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਦੂਜਾ ਹੱਥ ਉਹ ਗਰਦਨ ਉਤੇ ਫੇਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਦਾਨੀ ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ?”

“ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਕਰਦਾ ਸੀ-ਮੇਰੀ ਬੇਬੀ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਹੈ।”

“ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ, ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ।”

“ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਈ-ਪਰ ਹਰ ਵਾਰ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਕਰਦਾ ਹੈ...ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ...ਬਿਮਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ...ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੈ...ਫਿਸਟਰਬ ਕੀਤਾ, ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ ਮੈਂ।” ਉਹਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੀ। ਮੈਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਵੇਖਣ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਪਰ ਉਹਨੂੰ ਆਪ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਉਹ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਕਿਉਂ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਫੇਰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ, “ਉਹ ਆਦਮੀ (ਕਿਹਰੂ) ਜਿਸ ਕਾਫ਼ਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤੁਹਾਡੀ ਕਹਾਣੀ 'ਹਵਾ' ਵਿਚ ਉਸੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ?”

ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ, ਉਹੀ ਕਾਫ਼ਲਾ ਸੀ।

“ਆਪ ਜੀ...ਨੇ...ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲਿਖੀ?” ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਮੈਨੂੰ ਉਕਾ ਆਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੱਸਣ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸਾਂ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ‘ਤੁਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਸਤਤ ਹੀ ਲਿਖ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ।’ ਮੈਂ ਇਤਨਾ ਹੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ, “ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।”

ਸਵੇਰੇ ਉਹ ਸਵਾ ਛੇ ਵਜੇ ਵਾਲੀ ਬੱਸ ਫੜ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਮੁੜ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ 'ਤੇ ਵੀ ਨਾ ਰੁਕਿਆ।

ਪੱਲੇ ਪਈ ਵਕਤ ਦੀ ਮਾਰ, ਸਮੁੰਦਰੇਂ ਪਾਰ...

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਆਸ ਨੂੰ ਬੂਰ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਬਿੱਕਰ ਵੱਲੋਂ ਭਰੇ ਹੋਏ ਪੇਪਰ ਨਿਕਲ ਆਏ ਸਨ। ਹੁਣ ਉਹ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲ ਇਉਂ ਤੁਰਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਢਾਬ ਵਾਲਾ ਖੇਤ ਹੋਵੇ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਉਹ ਬਗੈਰ ਖੰਭਾਂ ਤੋਂ ਉਡਿਆ ਫਿਰਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਘਰੋਂ ਤੁਰਨ ਲੱਗਦਾ ਤਾਂ ਮਾਂ ਦੇ ਬੁੱਢੇ ਹੱਥ ਗੁੜ ਮਸਾਂ ਤੋੜਦੇ, ਗੁੜ ਦੀ ਰੋੜੀ ਕੋਠੇ ਉਪਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਹੱਥ ਜੋੜਦੀ ਹੋਈ, ਇਕ ਰੋੜੀ ਬੂਟੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦੀ ਤੇ ਅਸੀਸਾਂ ਦਿੰਦੀ, “ਪੁੱਤਰ ਜਿਹੜੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਚੱਲਿਆ ਏ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਉਹ ਕਾਰਜ ਸਿਰੇ ਲਾ ਦੇਵੇ।” ਫਿਰ ਉਹ ਗਲੀ ਵਾਲਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇਖਦੀ, ਜੋ ਕੋਈ ਜਨਾਨੀ ਖਾਲੀ ਟੋਕਰੀ ਲਈ ਜਾਂ ਪਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਟੋਕਰੀ ਲਈ ਆਉਂਦੀ ਦਿਸਦੀ ਤਾਂ ਝੱਟ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਰੁਕਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ। ਫਿਰ ਆਲਾ-ਦੁਆਲਾ ਦੇਖਦੀ ਜੋ ਕੋਈ ਪੱਠਿਆਂ ਦੀ ਭਰੀ ਜਾਂ ਪੱਠਿਆਂ ਵਾਲੀ ਰੋਹੜੀ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਦੇਖ ਲੈਂਦੀ ਤਾਂ ਚੌਕ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਸਿਪਾਹੀ ਵਾਂਗ ਝੱਟ ਚੱਲਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ। ਬੂਟੇ ਦਾ ਸਕੂਟਰ ਬੂਟੇ ਤੋਂ ਲੰਘਾ ਕੇ ਫਿਰ ਹੱਥ ਜੋੜਦੀ, “ਪਰਮਾਤਮਾ, ਦਹਿਲੀਜ਼ ਟੱਪਣ ਸਮੇਂ ਹਰਾ ਮੱਥੇ ਲੱਗਿਆ ਹੈ, ਹੁਣ ਬੂਟੇ ਦਾ ਕੰਮ ਬਣ ਜਾਵੇ।” ਫਿਰ ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਦਿਨ ਢਲਣ ਲੱਗਦਾ ਤਿਵੇਂ ਤਿਵੇਂ ਬੁੱਢੀ ਮਾਂ ਦਾ ਫਿਕਰ ਵਧਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ। ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਬੂਟੇ ਵੱਲ ਦੇਖੀ ਜਾਂਦੀ। ਜਦ ਬੂਟਾ ਸਕੂਟਰ ਅੰਦਰ ਵਾੜਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਝੱਟ ਬੂਟੇ ਵੱਲ ਹੋ ਤੁਰਦੀ। ਪਿੱਤਲ ਦੇ ਗਿਲਾਸ 'ਚ ਪਾਣੀ ਭਰ ਲਿਆਉਂਦੀ। ਫਿਰ ਹਾਰੇ ਵਿਚੋਂ ਦੁੱਧ ਦਾ ਛੰਨਾ ਭਰ ਕੇ ਗੁੜ ਦੀ ਰੋੜੀ ਦਿੰਦੀ ਹੋਈ ਪੁੱਛਦੀ, “ਪੁੱਤਰ ਕਿਵੇਂ ਆ, ਕਾਗ਼ਤ ਬਣ ਗਏ?”

“ਹਾਂ ਬੀਬੀ, ਸਾਰੇ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ।” ਐਤਕੀਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਬੂਟੇ ਦਾ ਗੱਚ ਭਰ ਆਇਆ।

“ਬੂਟੇ ਦੇ ਬਾਪੂ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆ, ਬੂਟੇ ਦੇ ਕਾਗ਼ਤ ਬਣ ਗਏ। ਹੁਣ ਬੂਟਾ ਵੀ 'ਮਰੀਕਾ ਚਲਿਆ ਜਾਉ।” ਬੁੱਢੀ ਮਾਂ ਬਗੈਰ ਦੰਦਾਂ ਤੋਂ ਹੱਸਦੀ ਵੀ ਬੂਟੇ ਦੇ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਸੁਣਾਉਂਦੀ ਭੱਜੀ ਗਈ।

ਬਾਪੂ ਵਿਚਾਰਾ ਪਾਟੇ ਹੋਏ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਮੱਝ ਦਾ ਕਿੱਲਾ ਗੱਡ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਬਾਪੂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਮੋਟੀਆਂ ਤੇ ਡੂੰਘੀਆਂ ਤਰੇੜਾਂ ਪੈ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਬੂਟੇ ਦੀ ਬੇਬੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਦੁੱਧ ਦਾ ਛੰਨਾ ਫੜਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਦੇਖ ਬੂਟੇ ਦੇ ਬਾਪੂ, ਆਪਾਂ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮਰ-ਮਰ ਕੇ ਕੱਢ ਲਈ, ਜੋ ਬੂਟਾ ਚੱਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਆਹ ਤੇਰੀਆਂ ਤਿੰਨੋਂ ਪੋਤੀਆਂ ਵੀ ਨੂੰਹ ਨਾਲ ਚਲੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ। ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਫਿਕਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ। ਤੂੰ ਦਿਲ ਤਕੜਾ ਰੱਖੀ, ਹਰੇ ਰੰਗ ਦੀ ਗੋਲੀ ਖਾ ਲਈ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਐਤਕੀਂ ਬੂਟਾ ਆਪਣਾ ਕੱਤਾ ਨਹੀਂ ਬੀਜਦਾ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੱਲਿਆ ਜਾਉ। ਤੂੰ ਕਣਕ ਆਪੇ ਭਾਤੇ 'ਤੇ ਬਿਜਾ ਲਈ।”

“ਬੂਟੇ ਦੀ ਮਾਂ, ਘਰ ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਉ...ਆਪਾਂ ਤਾਂ ਚਾਰ ਦਿਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੱਢਣੇ। ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਨੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣਾ।” ਬੂਟੇ ਦੇ ਬਾਪੂ

ਨੇ ਪਰਨੇ ਦਾ ਮੈਲਾ ਲੜ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਫੇਰਦਿਆਂ ਗੱਲ ਮਸਾਂ ਸਿਰੇ ਲਾਈ।

“ਐਵੇਂ ਨਾ ਮਨ ਹੌਲਾ ਕਰ, ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਸੱਦ ਲਿਆ ਕਰਾਂਗੇ।” ਬੂਟੇ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਖਾਲੀ ਛੰਨਾ ਫੜਦਿਆਂ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ।

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਾਂ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਪੁੱਤ ਸੀ। ਬਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਤਪੱਸਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਬੂਟਾ ਲੱਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਹਾਂ ਲਈ ਬੂਟਾ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਤਾਰਾ ਸੀ। ਚਾਵਾਂ-ਲਾਡਾਂ ਨਾਲ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਪਾਲਿਆ। ਅੱਠ ਜਮਾਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਬਾਪੂ ਨਾਲ ਵਾਹੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਮਾਂ ਦੇ ਖੁਆਏ ਘਿਉ ਤੇ ਪਿਲਾਏ ਹੋਏ ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਬੂਟਾ ਭਲਵਾਨਾਂ ਵਰਗਾ ਲੱਗਦਾ। ਮਾਂ ਲਾਲ ਮਿਰਚਾਂ ਬੂਟੇ ਦੇ ਸਿਰ ਨਾਲ ਛੂਹਾ ਕੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿਚੋਂ ਸੁੱਟਦੀ। ਕੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਾਲਾ ਟਿੱਕਾ ਲਾਉਣਾ ਕਦੇ ਨਾ ਭੁੱਲਦੀ। ਬੂਟੇ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਤੋਂ ਕੁੜੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਪਰ ਮਾਂ ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਫੌਜੀ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਖ਼ਤ ਸੀ।

ਫਿਰ ਮਾਂ ਨੇ ਬੂਟੇ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਪੱਕਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੱਚਾ ਕੋਠਾ ਢਾਹ ਕੇ ਦੋ ਬੈਠਕਾਂ ਛੱਤ ਲਈਆਂ, ਮੂਹਰੇ ਵਰਾਂਡਾ ਤੇ ਖੱਬੀ ਨੁੱਕਰ ਵਿਚ ਰਸੋਈ ਛੱਤ ਲਈ। ਰਸੋਈ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਚੁੱਲ੍ਹਾ-ਚੌਂਕਾ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਇਕ ਖੁੰਜੇ ਹਾਰਾ ਤੇ ਉਪਰ ਹਾਰੀ ਬਣਾ ਲਈ। ਬੱਲੇ ਦੁੱਧ ਕੜ੍ਹਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਤੇ ਉਪਰ ਦਾਲ ਰਿੱਜਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਫਿਰ ਬੂਟੇ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਪਰੀਤੋ ਨੇ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਚੂੜਾ ਛਣਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਬੂਟਾ ਤੇ ਪਰੀਤੋ ਹਾਣੇ-ਹਾਣੀ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਕਲੋਲਾਂ ਕਰਦੇ। ਬੇਬੇ ਬਾਪੂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ-ਦੇਖ ਜਿਉਂਦੇ।

“ਬੂਟੇ ਦੇ ਬਾਪੂ, ਪਰੀਤੋ ਦਾ ਪੈਰ ਭਾਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਪੋਤੇ ਜੰਮੇ ਤੋਂ 'ਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰਾ ਕੇ ਲੋਹੜੀ ਵੰਡਣੀ ਐ।” ਬੂਟੇ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਗੋਰੇ ਦੀ ਅੱਗ 'ਤੇ ਗੁੱਗਲ ਧੂਫ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਜਿਵੇਂ ਤੇਰੀ ਮਰਜ਼ੀ ਐ ਕਰ ਲਵੀਂ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਿਸਤਰੀ ਨੂੰ ਕਹਿ ਕੇ ਬੰਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿੱਲ ਲਵਾ ਲਏ ਸਨ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਪੋਤਾ ਹੋਏ ਤੋਂ ਨਿੱਮ ਕਿਵੇਂ ਬੰਨ੍ਹਾਂਗੇ।” ਬਾਪੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅੰਦਰਲੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ।

ਪਰ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਆਸ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਫਿਰ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਪਰੀਤੋ ਨੇ ਧੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ; ਫਿਰ ਵੀ ਬੂਟੇ ਦੀ ਮਾਂ ਕਹਿੰਦੀ, “ਬੂਟੇ ਦੇ ਬਾਪੂ, ਕੋਈ ਨਾ; ਜੇ ਹਨੇਰੀ ਆਈ ਹੈ ਤਾਂ ਮਗਰੇ ਮੀਂਹ ਵੀ ਆ ਜਾਉ।” ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੋਤੇ ਵਾਲੇ ਚਾਅ ਸੁੱਕੇ ਹੀ ਰਹੇ। ਥੋੜ੍ਹੇ-ਥੋੜ੍ਹੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਪੋਤੀਆਂ ਆ ਗਈਆਂ ਤੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਪੋਤੇ ਦੀ ਆਸ ਵੀ ਮੁਕਾ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਤ ਸਮਝ ਕੇ ਦਿਨ ਕੱਢਣ ਲੱਗੇ। ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਬਿੱਕਰ ਨੇ ਡਾਲਰਾਂ ਨਾਲ ਦਿਲਾਸੇ ਵੀ ਭੇਜੇ, ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਪਲ ਭਰ ਲਈ ਹੁੰਦੇ। ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਦਿਨ ਨਿਕਲਦੇ ਗਏ ਤੇ ਬਿੱਕਰ ਵੱਲੋਂ ਭਰੇ ਪੇਪਰ ਹੁਣ ਨਿਕਲ ਆਏ ਸਨ।

ਬੂਟੇ ਨੇ ਭੱਜ-ਨੱਠ ਕੇ ਸਾਰੇ ਪੇਪਰ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾ ਲਏ। ਵੀਜ਼ਾ ਲੱਗ ਕੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਘਰ ਆ ਗਏ। ਪਰੀਤੋ ਨੇ ਵੀ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ ਖਰੀਦੇ-ਫਰਖੇਤ ਕਰ ਲਈ। ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਦਿਨ ਝੱਟ ਆ

ਗਏ। ਬੂਟੇ ਨੇ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਸਮਝਾ ਦਿੱਤਾ। ਪੋਤੀਆਂ ਸਵੇਰ ਦੀਆਂ ਹੀ ਸੋਹਣੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਈ ਫਿਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਉਡਦੀਆਂ ਤਿੱਤਲੀਆਂ ਨੇ ਬਿੰਦ-ਝੱਟ ਨੂੰ ਉਡ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਦੂਰ ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰ ਪਾਰ। ‘ਫਿਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਮੇਲ ਹੋਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ’-ਬਾਪੂ ਮੰਜੇ ਤੇ ਬੈਠਾ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬੋਲ ਗਿਆ। ਤੁਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ। ਬੂਟੇ ਨੇ ਸਾਰੇ ਘਰ ਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਤੱਕਿਆ। ਮੱਝਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਿਆ। ਦੋਹਾਂ ਬਲਦਾਂ ਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾਇਆ। ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਮੋਹ ਟੁੱਟਦਾ ਨਜ਼ਰੀ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣਾ ਉਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਬੇਵਕੂਫ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਬੇਬੇ ਦੇ ਗਲ ਲੱਗ ਰੇ ਪਿਆ, “ਬੇਬੇ! ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ। ਮੈਥੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੌਣ ਹੈ ਤੁਹਾਡਾ? ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਪੁੱਟ ਹੋਣਾ।” ਬੂਟੇ ਦਾ ਰੋਣ ਉਚਾ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ।

“ਮੇਰਾ ਕਮਲਾ ਪੁੱਤ, ਦੇਖ ਕਿਵੇਂ ਕੁੜੀਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਰੋਂਦੇ। ਜੇ ਤੇਰਾ ਜੀਅ ਨਾ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਮੁੜ ਆਵੀਂ।” ਬੁੱਢੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਨੇ ਰੋਂਦੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਹਿੱਕ ਨਾਲ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਦਿਲਾਸਾ ਦਿੱਤਾ।

ਬੇਬੇ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਉਹ ਬਾਪੂ ਦੇ ਗਲ ਲੱਗ ਰੇ ਪਿਆ। ਬਾਪੂ ਨੇ ਦਿਲਾਸੇ ਦਾ ਹੱਥ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਵਿਛੋੜੇ ਦੀ ਚੀਸ ਅੰਦਰੇ ਹੀ ਦੱਬ ਲਈ। ਪਰੀਤੋ ਤੇ ਪੋਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਬੇਬੇ ਬਾਪੂ ਨੇ ਕੰਧਾਂ ਕੋਠੇ ਰੋਣ ਲਾ ਦਿੱਤੇ। ਪਰੀਤੋ ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਭਰਾ-ਭਰਜਾਈ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸੀ, ਉਥੇ ਮਾਪਿਆਂ ਵਰਗੇ ਸੱਸ-ਸਹੁਰੇ ਤੋਂ ਵਿਛੜਨ ਦਾ ਗਮ ਕਲੇਜਾ ਵੱਢ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਮੀਂਹ ਵਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਹਿਲਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨੇ ਫਿਰਨੀ ਦਾ ਮੋੜ ਕੱਟ ਲਿਆ। ਉਚੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਤੇ ਚੌੜੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਨੇ ਬੂਟੇ ਦੇ ਚਾਅ ਹੋਰ ਗੂੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਬਿੱਕਰ ਨੇ ਵੀ ਪਿਆਰ ਦੀ ਗਲਵੱਕਤੀ ਘੁੱਟ ਕੇ ਪਾਈ। ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਤਾਂ ਪਿਆਰ ਦੀ ਗਲਵੱਕਤੀ ਢਿੱਲੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਪਿੱਛੋਂ ਬਿੱਕਰ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਨੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਕੁਨੈਣ ਘੋਲ ਕੇ ਪਿਲਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਦਾ ਹਾਰ ਸ਼ਗਨਾਂ ਵਾਲੇ ਹਾਰ ਵਾਂਗ ਕੰਧ 'ਤੇ ਲਟਕਦਾ ਦਿੱਸਿਆ। ਬਿੱਕਰ ਨੇ ਵੀ ਮਜਬੂਰੀ ਭਰੀ ਅਰਜ਼ੀ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਬੂਟੇ ਦਾ ਬੋਰੀਆ ਬਿਸਤਰਾ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੂਟੇ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਫਿਰ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਬਿੱਕਰ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ, “ਆਪਣਾ ਕਰੋ ਤੇ ਖਾਵੇ।” ਬੇਗਾਨਾ ਦੇਸ਼। ਨਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜਾਣ, ਨਾ ਪਛਾਣ। ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਾਲਤ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਸੀਰੀ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀ ਜਾਪੀ। ਬਿੱਕਰ ਘਰਵਾਲੀ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਬੂਟੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਜਾਂਦਾ। ਆਪਣਾ ਘਰ ਟੁੱਟਣ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਪਾਉਂਦਾ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗ ਛੱਡਦਾ। ਬਿੱਕਰ ਨੇ ਹੀ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਟਰੱਕ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦਿਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਗੱਡੀ ਲੀਹ 'ਤੇ ਆ ਗਈ। ਤਿੰਨੋਂ ਕੁੜੀਆਂ ਵੀ ਮੁਟਿਆਰ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਬੂਟੇ ਦੇ ਸਿਰ ਜਿਵੇਂ ਅਸਮਾਨੀ ਬਿਜਲੀ ਡਿੱਗ ਪਈ ਹੋਵੇ ਜਦੋਂ ਪਿੰਡੋਂ ਕਿਸੇ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੂਟਿਆ, ਤੇਰੀ ਬੇਬੇ ਸੁਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਬੂਟਾ ਰੋਂਦਾ

ਕਰਲਾਉਂਦਾ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਸਿਵਿਆਂ ਵਿਚ ਮਾਂ ਰਾਖ ਦੀ ਢੇਰੀ ਬਣੀ ਦੇਖੀ। ਰਾਖ ਦੀਆਂ ਮੁੱਠੀਆਂ ਭਰ ਭਰ ਮੱਥੇ ਨੂੰ ਲਾਉਂਦਾ, “ਮਾਂ ਮੈਂ ਮੁੜ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਤੂੰ ਬੋਲ, ਬੋਲਦੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਮੈਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਕਿਉਂ ਛੱਡ ਗਈ।” ਬੂਟੇ ਨੇ ਰੋਂਦਿਆਂ ਸਭ ਨੂੰ ਰੁਆ ਦਿੱਤਾ।

ਮਾਂ ਦੇ ਫੁੱਲ ਕੀਰਤਪੁਰ ਪਾ ਆਇਆ। ਮਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਲੱਭਦਾ ਫਿਰਦਾ। ਮਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ ਵੀ ਘਰ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਿਆ। ਘਰੋਂ ਸਕੂਟਰ ਕੱਢਦਾ ਤਾਂ ਭੁਲੇਖਾ ਪੈਂਦਾ, ਮਾਂ ਹੁਣੇ ਹੀ ਆਵੇਗੀ ਤੇ ਕਹੇਗੀ, “ਬੂਟਿਆ, ਰੁਕ ਮੈਂ ਗਲੀ ਵਿਚ ਦੇਖਦੀ ਹਾਂ, ਹਰਾ ਮੱਥੇ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੀ।” ਪਰ ਹੁਣ ਮਾਂ ਨੇ ਕਿਥੇ ਆਉਣਾ ਹੈ! ਬਾਪੂ ਕੋਲ ਬੈਠਦਾ, ਮਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦਾ। ਬਾਪੂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦਾ। ਬਾਪੂ ਬੋਲਦਾ ਘੱਟ, ਬੱਸ, ਗੁੰਗਾਰਾ ਭਰੀ ਜਾਂਦਾ। ਜਦੋਂ ਬੂਟੇ ਦੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨੇੜੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਬਾਪੂ ਕਹਿੰਦਾ, “ਬੂਟਿਆ, ਰੁਕ ਜਾਹ ਚਾਰ ਦਿਨ। ਮੇਰਾ ਵੀ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਕਰਵਾ ਜਾਈ, ਫਿਰ ਕਿਥੇ ਭਾੜਾ ਪੱਟ ਕੇ ਭੱਜਿਆ ਆਵੇਗਾ।”

“ਬਾਪੂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਬੋਲਦਾ ਏ? ਤੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।” ਬੂਟੇ ਨੇ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਬੂਟਿਆ! ਬੇਬੇ ਤੇਰੀ ਤੇਰਾ ਰਾਹ ਤੱਕਦੀ ਤੁਰ ਗਈ। ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਤੋਰ ਕੇ ਜਿਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਕੀਰਤਪੁਰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਕੋਲ ਛੱਡ ਕੇ ਹੀ ਜਾਈ।” ਬਾਪੂ ਦਾ ਗੱਚ ਭਰ ਆਇਆ।

ਬਾਪੂ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਸੇ ਦਾ ਇਕ ਰੁਪਏ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ। ਬਾਪੂ ਨੇ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਵੀ ਮੁਕਾ ਲਿਆ। ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਬਾਪੂ ਵੀ ਜਹਾਨੋਂ ਕੂਚ ਕਰ ਗਿਆ। ਬਾਪੂ ਦੀ ਆਖੀ ਹੋਈ ਇਕ-ਇਕ ਗੱਲ ਯਾਦ ਆ ਗਈ। ਬਾਪੂ ਦਾ ਕਿਰਿਆ-ਕਰਮ ਕਰ ਕੇ ਭਰੇ ਘਰ ਨੂੰ ਜਿੰਦਾ ਲਾ ਕੇ ਬੂਟਾ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ।

ਮਾਂ-ਬਾਪੂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਦਰਦ ਦਿਲ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਬੂਟਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਸਰੀਰ ਚੌਵੀ ਘੰਟੇ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਉੱਤੇ ਮੱਚਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਸੋਗਮਈ ਦਿਨ ਪਹਾੜਾਂ ਵਾਂਗ ਮੁੱਕਦਾ ਤਾਂ ਰਾਤ ਡੂੰਘੀ ਖੱਡ ਬਣ ਜਾਂਦੀ। ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਗੋੜ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਲੰਘਿਆ ਤਾਂ ਵੱਡੀ ਧੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ। ਬਿੱਕਰ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਨੇ ਚਾਰ ਦਿਨ ਮਿੱਠੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਪਰੀਤੋ ਨੂੰ ਮਨਾ ਲਿਆ ਕਿ ਵੱਡੀ ਧੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਉਹਦੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਵਿਚੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਬੂਟਾ ਤਾਂ ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਾਰੇ ਮੰਨਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਝੁਕ ਗਿਆ। ਵੱਡੀ ਧੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਗਈ। ਬੂਟੇ ਤੋਂ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਧੀ-ਜਵਾਈ ਦਾ ਕੀਤਾ। ਧੀ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਜਵਾਈ ਨੂੰ ਵੀ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਉਹ ਵੀ ਪਿੰਡ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਆਇਆ। ਬੂਟੇ ਦੀ ਦੂਜੀ ਧੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਈ ਨੇ

ਮੂੰਹ ਆਈ ਬਾਤ

ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਬੋਪਾਰਾਏਕਲਾਂ
ਫੋਨ: 916-273-2856
www.boparaisudhar.com

ਆਪਣੇ ਮਾਮੇ ਦੇ ਨਸ਼ੇੜੀ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਬੂਟੇ ਨੇ ਬੇਬੇਰਾ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੰਡਾ ਨਸ਼ੇੜੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ; ਅੰਗਿਉਂ ਜਵਾਈ ਕਹਿੰਦਾ, “ਡੈਡੀ ਜੀ, ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਦੁੱਧ ਧੋੜਾ ਤਾਂ ਮਿਲਣੇ ਰਿਹਾ, ਜੇ ਮਾੜਾ-ਮੋਟਾ ਕਰਦਾ ਹੋਊ, ਆਪੇ ਇਥੇ ਜਾ ਕੇ ਹਟ ਜਾਉ।”

ਝੱਟ ਮੰਗਣਾ ਪੱਟ ਵਿਆਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੂਜਾ ਜਵਾਈ ਵੀ ਆ ਗਿਆ। ਮਾਮੇ-ਭੂਆ ਦੇ ਪੁੱਤ ਸਾਂਝੂ ਬਣ ਗਏ। ਫਿਰ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ ਵਾਸਤੇ ਮਨਾ ਲਿਆ।

“ਦੇਖੋ ਡੈਡੀ ਜੀ, ਰੱਬ ਨਾ ਕਰੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋ ਜਾਵੇ; ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਸਾਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲਣੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਪਾਂ ਹੁਣ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚ ਕੇ ਘਰ ਲੈ ਲਈਏ ਤੇ ਨਾਲੋਂ ਕੋਈ ਬਿਜਨੈਸ ਦੇਖ ਲਈਏ।” ਵੱਡੇ ਜਵਾਈ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਪੁੱਤ, ਅਜੇ ਮੈਂ ਤੀਜੀ ਧੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨੈਂ। ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਜੱਟ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਮੇਰੇ ਪਿਉ-ਦਾਦੇ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ ਮੇਰੇ ਕੋਲ। ਮੇਰੇ ਮਰੇ ਤੋਂ ਭਲਾ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਵੇਚ ਦਿਉ। ਵਸੀਅਤ ਬੇਸ਼ੱਕ ਹੁਣੇ ਕਰਵਾ ਲਵੇ, ਪਰ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ ਦਾ ਨਾਂ ਨਾ ਲਵੇ।” ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਬੂਟਾ ਰੇ ਪਿਆ। ਦੋਹਾਂ ਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵੇਟਾਂ ਜਵਾਈਆਂ ਵੱਲ ਭੁਗਤ ਗਈਆਂ ਤੇ ਪਿੰਡ ਲਿਜਾ ਕੇ ਬੂਟੇ ਤੋਂ ਕਾਗ਼ਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਘੁੰਗੀ ਮਰਵਾ ਲਈ। ਰੁਪਏ ਨੂੰ ਡਾਲਰਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਲਿਆ। ਤਿੰਨ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਦੋਹਾਂ ਜਵਾਈਆਂ ਨੇ ਡਾਲਰ ਵੰਡ ਲਏ। ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਲਏ, ਲਿੱਕਰ ਸਟੋਰ ਸਾਂਝਾ ਲੈ ਲਿਆ। ਬੂਟਾ ਵਿਚਾਰਾ ਪਰੀਤੋ ਤੇ ਛੋਟੀ ਧੀ ਨਾਲ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚੀ ਦਾ ਗਮ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਮਰਨ ਬਰਾਬਰ ਕਰ ਗਿਆ। ਸੋਚਦਾ, ਤੀਜੀ ਧੀ ਦੇ ਹੱਥ ਪੀਲੇ ਕਰ ਦੇਵਾਂ। ਫਿਰ ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਆਖਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਸਾਂਝ ਲਵਾਂ। ਦੋਹਾਂ ਧੀਆਂ ਤੇ ਜਵਾਈਆਂ ਨੇ ਵੀ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਚੱਲਿਆ ਹੋਇਆ ਕਾਰਤੂਸ ਹੀ ਸਮਝਿਆ। ਤੀਜੀ ਧੀ ਕਹਿੰਦੀ, “ਮੈਂ ਅਜੇ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਣਾ।” ਬੂਟਾ ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਲੈਂਦਾ, ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਗਲਫੜੀ ਵਿਚ ਲੈਂਦਾ ਹੋਇਆ ਬਾਪੂ ਦੇ ਗੁੰਗਾਰਿਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਪੁੱਟੇ ਪੈਰ ਦੀ ਗਲਤੀ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਮੁੱਠੀਆਂ ਮੀਚਣ ਲਾ ਦਿੰਦੀ। ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਧੀਆਂ ਜੰਮਣ ਦਾ ਐਨਾ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਜਿੰਨਾ ਹੁਣ ਧੀਆਂ ਵਿਆਹ ਕੇ ਦੁੱਖ ਮਿਲਿਆ। ਬੂਟਾ ਸੋਚਦਾ, ਜੇ ਰੱਬ ਨੇ ਇਕ ਪੁੱਤ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਬੇਗਾਨੇ ਪੁੱਤ ਮੇਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੱਲ ਕਿਵੇਂ ਦੇਖ ਜਾਂਦੇ?

ਅਤਿ ਤੇ ਖੁਦਾ ਦਾ ਵੈਰ

ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਕਿ ‘ਅਤਿ ਤੇ ਖੁਦਾ ਦਾ ਵੈਰ ਹੁੰਦਾ।’ ਅਤਿ ਜਾਂ ਆਖਰ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਅਤਿ ਕਿੰਨੀ ਭਿਆਨਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਅਤਿ ਦਰਜੇ ਦੀ ਭਲਮਾਣਸੀ ਵੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਮਿਸਾਲ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ-ਪ੍ਰਧਾਨ

ਦਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ
ਫੋਨ: 661-834-9770

ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਲਮਾਣਸੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਗਲਤ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਉਠਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਭਲਮਾਣਸੀ ਨੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਜੋਗਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ। ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸੇ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦਿਨ ਬੇਇਜ਼ਤ ਹੋ ਕੇ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਅਤਿ ਦੀ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਦਾ ਕੀ ਹਸਰ ਹੋਵੇਗਾ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਕੂਕ-ਕੂਕ ਕੇ ਬਿਆਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੰਦਾ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਡੀ ਹਸਤੀ ਜਾਂ ਰੁਤਬੇ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਵੇ ਪਰ ‘ਅਤਿ ਤੇ ਖੁਦਾ ਦਾ ਵੈਰ’ ਵਾਲਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸਭ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ, ਮਰਹੂਮ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੱਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੰਸਾਂ ਤੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੱਢ ਕੇ ਬੇਦੋਸ਼ੇ

ਤੇ ਬੇਹਥਿਆਰੇ ਗਰੀਬਾਂ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ, ਬੀਬੀਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਹਸਰ ਸਭ ਨੇ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਲੋਕ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਸਬਕ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਦੇ, ਉਹ ਇਤਿਹਾਸ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ, ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਜਬ੍ਹੇ-ਜਲਾਲ ਵਾਲੇ ਮਰਹੂਮ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਦਾ ਭਿਆਨਕ ਅਤੇ ਬੇਵਕਤ ਇਤਕਾਲ ਵੀ ਇਸੇ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨ ਜੋ ਆਪਸ ਵਿਚ ਨੇੜਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵੀ ਹਨ, ਚਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਕ ਜਵਾਨੀ, ਦੂਜੇ ਅਥਾਹ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਬੇਪਨਾਹ ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਗਰੂਰ। ਇਹ ਜੋ ਮੂੰਹ ਆਵੇ, ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲੇ ਜਾਂ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵੀ ਹਾਸੇ-ਮਜ਼ਾਕ ਦੇ ਨੁੱਡੇ ਮਾਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਕਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਐਸੀ ਅਪਾਰ ਕਿਰਪਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਮੁੱਚਾ ਲੋਕ ਰਾਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਭਰਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਵਾਲੇ, ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਮਦਰਦ ਸ.

ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਜਿਹੜੇ ਕਦੀ ਬਾਦਲ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਭੰਡਣ ਤੇ ਨਿੰਦਣ ਵਾਸਤੇ ਹੁੰਦੇ-ਧਾਰ ਭਾਸ਼ਣ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਅੱਜ ਆਪਣਾ ਇਖਲਾਕ ਤੇ ਅਣਖ ਛਿੱਕੇ ਟੰਗ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ‘ਯੋਧਿਆਂ’ ਅੱਗੇ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵੱਸਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਧਨਾਢ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰ ਚੌਧਰਾਂ, ਅਹੁਦੇਦਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਫਾਇਦੇ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੰਕਾਰੇ ਅਤੇ ਬੇਅਸੂਲ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਡੀ ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਜਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਨੇਕੇਦਾਰ ਬਣੇ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਣੇ ਵਰਗੇ ‘ਸੂਰਮਿਆਂ’ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਬਾਰੇ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਣੇ ਕਿ ਗੁੰਡੇ ਅਤੇ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ।

ਜੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਵੱਕਾਰੀ

ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਬਜ਼ੁਰਗ, ਦਰਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਦਾਨਿਸ਼ਮੰਦ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰ ਆਪਣੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਢੰਨੇ ਖੂਹ 'ਚ ਸੁੱਟ ਕੇ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਤੁਰ ਪੈਣ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਭਲਾ? ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਤਾਂ ਹੀ ਫਰਮਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਲਜੁਗਿ ਰਬ ਅਗਨਿ ਕਾ ਕੂੜ ਅਗੈ ਰਬਵਾਹੁ॥

ਸਭ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਇਕ ਮੰਨੇ-ਪ੍ਰਮਾਣੇ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਿੱਧ ਹੋ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਘੜੀ-ਮੁੜੀ ਹੋ ਰਹੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਮੌਕੇ ਬੀਬੀਆਂ ਸਮੇਤ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਅੱਧ-ਨੰਗੀਆਂ ਫਿਲਮੀ ਨਾਚੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾਚਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਸ਼ਾਹੀ ਠਾਠ-ਬਾਠ ਵਾਲਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਤਾਂ ਕੀ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ

ਨੂੰ ਹੋਰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਵੇਗਾ? ਕੀ ਕਰਜ਼ਈ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਪੰਥਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮਹਿੰਗੇ, ਲੱਚਰ ਅਤੇ ਬੇਹਯਾਈ ਵਾਲੇ ਸ਼ਾਹੀ ਮਨੋਰੰਜਨ ਜਚਦੇ ਹਨ?

ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਆਪਣੀ ਹਕੂਮਤ ਦੌਰਾਨ ਰੱਜ ਕੇ ਬੁਰਛਾਗਰਦੀ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੰਦਗੀ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ‘ਰਾਜ ਨਹੀਂ, ਸੇਵਾ’ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਨਾਲ ਹਕੂਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਪਤਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਾਲੇ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਅਤੇ ਬੁਰਛਾਗਰਦੀ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਕੇ ਨਵੇਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਹਨ। ਉੱਜ, ਇਕ ਗੱਲ ਪੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁੰਡਿਆਂ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਤਾਂ ਭਿਆਨਕ ਅੰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭਸਮ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪੁਰਾਣੇ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੰਨੇ ਤੋਂ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਤਿ ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਆਖਦੇ ਹਨ:
ਏ ਭੂਪਤਿ ਸਭਿ ਦਿਵਸ ਚਾਰਿ ਕੇ
ਬੂਠੇ ਕਰਤ ਦਿਵਾਜਾ॥

ਸਨੀ ਦਿਓਲ ਦਾ ਦਹਿਲਾ

ਫਿਲਮ 'ਮੁਹੱਲਾ ਅੱਸੀ' ਵਿਚ ਸਨੀ ਦਿਓਲ ਅਤੇ (ਸੱਜੇ, ਉਪਰ) ਫਿਲਮ ਦੀ ਹੀਰੋਇਨ ਸਾਕਸ਼ੀ ਤਨਵਰ। ਵਿਚਕਾਰ ਫਿਲਮ 'ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ' ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ ਸਨੀ। (ਹੇਠਾਂ) ਫਿਲਮ 'ਆਈ ਲਵ ਨਿਊ ਯੀਅਰ' ਵਿਚ ਦੀ ਹੀਰੋਇਨ ਤਨਿਸ਼ਠਾ ਚੈਟਰਜੀ।

ਸਨੀ ਦਿਓਲ ਫਿਲਮ 'ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ-ਦਿ ਗ੍ਰੇਟ' ਨਾਲ ਫਿਰ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਹੈ। 'ਯਮਲਾ ਪਗਲਾ ਦੀਵਾਨਾ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਫਿਲਮ ਨਹੀਂ ਆਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਇਸ ਫਿਲਮ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣਾ ਰਾਹ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹਿਲੇ 'ਤੇ ਦਹਿਲਾ ਮਾਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਨਿਲ ਸ਼ਰਮਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ (ਸਨੀ ਅਤੇ ਅਨਿਲ) ਰਲ ਕੇ 'ਗਦਰ-ਏਕ ਪ੍ਰੇਮ ਕਥਾ' ਨਾਂ ਦੀ ਸਫਲ ਫਿਲਮ ਬਣਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਹੀਰੋਇਨ ਅਮੀਸ਼ਾ ਪਟੇਲ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਫਿਲਮ ਅਚਾਨਕ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਨਵੀਂ ਹੀਰੋਇਨ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਮੀਸ਼ਾ ਵੱਲੋਂ ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਭੁਪਾਲ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਨੀ ਦਿਓਲ ਖੁਦ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਵੱਧ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਬਹੁਤਾ ਦੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਸਨੀ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਏ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਨਿਜ਼ਾਮ ਉੱਤੇ ਤਿੱਖੀ ਚੋਟ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਅਨਿਲ ਸ਼ਰਮਾ ਇੰਨਾ ਹੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮ ਦੇ ਹੀਰੋ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਰੀਤ ਚੱਲ ਪਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਕਾਰ ਦੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਚੱਲਣ ਦੀ ਰਤਾ ਕੁ ਗਰੰਟੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਫਿਲਮ ਫਲਾਪ ਵੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਫਿਲਮਕਾਰ ਦਾ ਖਰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਪੈਸਾ ਡੁੱਬਦਾ ਨਹੀਂ, ਮੁੜ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਨੀ ਦਿਓਲ ਦੀਆਂ ਦੋ ਫਿਲਮਾਂ 'ਮੁਹੱਲਾ ਅੱਸੀ' ਅਤੇ 'ਆਈ ਲਵ ਨਿਊ ਯੀਅਰ' ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਫਿਲਮਾਂ 2012 ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਕੁਝ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਲੇਟ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਸਨੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਆਸਾਂ ਹਨ। 'ਮੁਹੱਲਾ ਅੱਸੀ' ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਹੀਰੋਇਨ ਸਾਕਸ਼ੀ ਤਨਵਰ ਹੈ ਅਤੇ 'ਆਈ ਲਵ ਨਿਊ ਯੀਅਰ' ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਜੋਤੀ ਤਨਿਸ਼ਠਾ ਚੈਟਰਜੀ ਨਾਲ ਬਣੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਬੁੱਢੀਆਂ ਸੁਪਰਹਿੱਟ', 'ਯਮਲਾ ਪਗਲਾ ਦੀਵਾਨਾ-2' ਅਤੇ 'ਘਾਇਲ ਰਿਟਰਨਜ਼' ਹਨ। ਸਨੀ ਦਿਓਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫਿਲਮੀ ਕਰੀਅਰ ਦਾ ਆਰੰਭ ਫਿਲਮ 'ਬੇਤਾਬ' ਨਾਲ 1983 ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਸਿੰਘ ਉਸ ਦੀ ਹੀਰੋਇਨ ਸੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੀ ਵੀ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਹੀ ਫਿਲਮ ਸੀ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਬੜੀ ਹਿੱਟ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਅਤੇ ਸਨੀ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਸਟਾਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਉਹ ਪੈਸੇ ਪੱਖੋਂ ਕਾਮਯਾਬ ਅਦਾਕਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਹਿੱਟ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਬਾਰਡਰ, ਗਦਰ, ਅਰਜੁਨ, ਦਾਮਿਨੀ, ਘਾਇਲ, ਤ੍ਰਿਦੇਵ, ਡਰ, ਜੀਤ, ਘਾਤਕ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਹ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਦਾਕਾਰ ਧਰਮਿੰਦਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ।

ਦੀਪਿਕਾ 27

ਰੇਖਾ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਸਹੁਲੇ ਰੰਗ ਨਾਲ ਦਰਸਕਾਂ ਨੂੰ ਮੰਤਰ-ਮੁਗਧ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਦੀਪਿਕਾ ਪਾਦੁਕੋਣ ਨੇ 5 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ 27ਵਾਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮਨਾਇਆ। ਹੋਰਾਂ ਵਾਂਗ ਉਹ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਨਹੀਂ ਲੁਕਾਉਂਦੀ, ਸਗੋਂ ਆਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਦੀ ਉਮਰ ਨਹੀਂ, ਕੰਮ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੰਮ ਇਸ ਕੁੜੀ ਨੇ ਬਬੇਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। 2013 ਵਿਚ ਦੀਪਿਕਾ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਫਿਲਮਾਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ 'ਕੁਚਾਦਈਆਂ' ਤਮਿਲ ਫਿਲਮ ਹੈ। 'ਰੇਸ 2', 'ਯਹ ਜਵਾਨੀ ਹੈ ਦੀਵਾਨੀ', 'ਚੇਨਈ ਐਕਸਪ੍ਰੈੱਸ' ਅਤੇ 'ਰਾਮ ਲੀਲਾ' ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਹਨ। ਦੀਪਿਕਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬੈਡਮਿੰਟਨ ਖਿਡਾਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਦੁਕੋਣ ਦੀ ਧੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕਰੀਅਰ ਮਾਡਲਿੰਗ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮਾਡਲਿੰਗ ਤੋਂ ਉਹਨੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਛੇਤੀ ਹੀ ਵਾਹਵਾ ਚੰਗੀ ਥਾਂ ਬਣਾ ਲਈ। 2006 ਵਿਚ ਕੰਨੜ ਫਿਲਮ ਐਸਵਰਿਆ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪੈਰ ਧਰਿਆ। ਅਗਲੇ ਹੀ ਸਾਲ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ 'ਓਮ ਸ਼ਾਂਤੀ ਓਮ' ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਬੋਲੇ ਬੋਲੇ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਂ ਫਿਰ ਚੱਲ ਸੋ ਚੱਲ। ਬਚਨਾ ਐ ਹਸੀਨੋ, ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਕ ਟੂ ਚਾਈਨਾ, ਬਿੱਲੂ, ਲਵ ਆਜ ਕੱਲ੍ਹ, ਮੈਂ ਔਰ ਮਿਸੇਜ ਖੰਨਾ, ਕਾਰਤਿਕ ਕਾਲਿੰਗ ਕਾਰਤਿਕ, ਹਾਉਸਫੁੱਲ, ਦਮ ਮਾਰੇ ਦਮ, ਆਰਕਸ਼ਨ, ਦੇਸੀ ਬੁਆਏਜ਼ ਅਤੇ ਕੋਕਟੇਲ ਫਿਲਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫਿਲਮੀ ਸਫਰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ। ਦੀਪਿਕਾ ਦਾ ਨਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਕਾਰ ਰਣਬੀਰ ਕਪੂਰ ਨਾਲ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਿੰਗਡਿਸਰ ਵਾਲੇ ਵਿਜੈ ਮਾਲਿਆ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਸਿਧਾਰਥ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ। ਹੁਣ ਦੋਹਾਂ ਨਾਲ ਤੋੜ-ਵਿਛੋੜਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਆਲੀਆ ਦੇ ਮਾਸੂਮ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਚਰਚਾ

ਸਟਾਰ ਘਰਾਣੇ ਦੀ ਧੀ ਆਲੀਆ ਭੱਟ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਕਿ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 'ਸਟੂਡੈਂਟ ਆਫ ਦਾ ਯੀਅਰ' ਫਿਲਮ ਨਾਲ ਉਹ 2012 ਦੀ ਕਾਮਯਾਬ ਨਿੱਕੀ ਉਮਰ ਦੀ ਹਸੀਨ ਨਾਇਕਾ ਬਣ ਕੇ ਉਭਰੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ ਸਫਲ ਹੋਣ ਨਾਲ ਆਲੀਆ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਹੌਸਲਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਆਲੀਆ ਨੇ ਡਾਂਸ ਵਿਚ ਖੂਬ ਮੁਹਾਰਤ ਲਈ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਭਾਰਤ ਨਾਟਿਅਮ ਜਿਹੇ ਪੁਰਾਤਨ ਡਾਂਸ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਆਲੀਆ ਲਈ ਸਰੀਰ ਦਿਖਾਵਾ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਅਜਿਹਾ ਉਸ ਨੇ 'ਸਟੂਡੈਂਟ ਆਫ ਦਾ ਯੀਅਰ' ਵਿਚ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉੱਜ, ਆਲੀਆ ਨੂੰ ਵੀ ਸਕਰੀਨ ਟੈਸਟ ਦੇਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ ਹੋਈ ਸੀ। ਆਲੀਆ ਦਾ ਮਾਸੂਮ ਚਿਹਰਾ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਖਾਸੀਅਤ ਹੈ। ਆਲੀਆ ਕੋਲ ਕਰਨ ਜੋਹਰ ਦੀ ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਹੋਰ ਫਿਲਮ 'ਮਿਸਟਰ ਲਵ' ਵੀ ਹੈ।

ਅਨੁਸ਼ਕਾ ਟੌਪ ਫਾਈਵ 'ਚ

ਅਨੁਸ਼ਕਾ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸੁਰਖੀਆਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਦੂਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਹ ਬੇਹੱਦ ਪਤਲੀ ਤੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਯਸ਼ ਚੋਪੜਾ ਨੇ ਅਨੁਸ਼ਕਾ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ 'ਜਬ ਤਕ ਹੈ ਜਾਨ' ਫਿਲਮ ਬਣਾਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਉਹ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਯਸ਼ਰਾਜ ਬੈਨਰ ਨਾਲ 'ਬੈਂਡ ਬਾਜ਼ਾ ਬਾਰਾਤ' ਤੇ 'ਲੇਡੀਜ਼ ਵਰਸਿਜ਼ ਰਿਕੀ ਬਹਿਲ' ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਅੱਜਕਲ ਅਨੁਸ਼ਕਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਭਾਰਦਵਾਜ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਮਟਰੂ ਕੀ ਬਿਜਲੀ ਕਾ ਮੰਡੋਲਾ' ਦੇ ਪੋਸਟਰ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਰੁੱਝੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਫਿਲਮ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇਕ ਕਰੋੜ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਨਿਰਮਾਤਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਧਾ ਕੇ ਢਾਈ ਕਰੋੜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਨੁਸ਼ਕਾ ਨੇ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਘਰ ਖਰੀਦ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦੀਆਂ ਟੌਪ ਹੀਰੋਇਨਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ, ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ, ਦੀਪਿਕਾ ਤੇ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਚੋਪੜਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਅਨੁਸ਼ਕਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਥਾਨ ਪੱਕਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਟੌਪ ਫਾਈਵ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਹੀਰਾਨੀ ਨੇ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਅਨੁਸ਼ਕਾ ਨੂੰ ਵਿਧੂ ਵਿਨੋਦ ਚੋਪੜਾ ਦੀ ਆਮਿਰ ਖਾਨ ਸਟਾਰਰ ਫਿਲਮ 'ਪੀ ਕੇ' ਲਈ ਵੀ ਸਾਈਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਮਿਰ ਨਾਲ ਫਿਲਮ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੈਣਾ

ਅਨੁਸ਼ਕਾ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮੰਨੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਰਹਾ ਖਾਨ ਵੀ ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਫਿਲਮ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਕਾ ਨੂੰ ਲੀਡ ਜੋੜੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਚੁੱਕੀ

ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਫਰਹਾ ਖਾਨ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਦੇ ਆਪੋਜਿਟ ਕਰੀਨਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਆਖਰੀ ਫੈਸਲਾ ਅਨੁਸ਼ਕਾ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਹੋਇਆ।

ਘਰਾਂ ਦੀ ਵਧੀਆ ਡੀਲ ਅਤੇ ਘਟ ਤੋਂ ਘਟ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਉਤੇ ਲੋਨ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

Golden State Realty

Real Estate and Loans
Under One Roof

ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਜਨਸ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਸਮੂਹ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ

Real/Short Sale Specialist

We can sell your house in short sale at no cost to you.

If your house is in foreclosure due to not making payments and you have received trustee sale date, even then we can sell your house in short sale. Selling house in short sale damages your credit less than if you let it go to foreclosure. We can also sell your house in short sale even if you are making mortgage payments on time with difficulty and your house value is a lot less than the loan.

WE CAN SELL HUD HOMES ANY WHERE IN CALIFORNIA

ਫੋਰਕਲੋਜ਼ਰ ਨਾਲੋਂ ਸ਼ਾਰਟਸੇਲ ਘੱਟ ਘਾਤਕ

ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਘਰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਨਾ ਦੇਣ ਕਰਕੇ ਫੋਰਕਲੋਜ਼ਰ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਟਰਸਟੀ ਸੇਲ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵੀ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ, ਤਦ ਵੀ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡਾ ਘਰ ਸ਼ਾਰਟਸੇਲ ਵਿਚ ਵੇਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸ਼ਾਰਟਸੇਲ ਵਿਚ ਘਰ ਵੇਚਣ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਕਰੈਡਿਟ ਦਾ ਉਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਫੋਰਕਲੋਜ਼ਰ ਵਿਚ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡਾ ਘਰ ਤਦ ਵੀ ਸ਼ਾਰਟਸੇਲ ਵਿਚ ਵੇਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਮਾਰਟਗੇਜ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਅਦਾ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕਰਜ਼ੇ ਤੋਂ ਵੀ ਘਟ ਗਈ ਹੈ।

**Selling new and old Homes
from San Jose to Sacramento**

**Fremont Office:
86 Pilgrim Loop
Fremont CA 94539**

Tel:510-440-9292, Fax:510-656-8941

**Cell: 510-304-9292
Cell:408-666-8279**

Jaswinder Gill M.Sc (PAU)
CA DRE# 00966763
Broker/Owner/Notary

***2004 to 2006 Award Winner
Top 1% Listing Realtor in Bay Area**

**Sacramento Office:
8695 Territorial Way,
Elk Grove CA 95624
Tel:916-612-5773, Fax:916-393-2586**

**E-mail: jassi@jassigill.com or
Visit us @ www.jassigill.com
for hot listings**

Selling Homes from Gilroy to Sacramento, CA

Refinance Now

**15 & 30 Yr Fixed Rates Are Still Better!!!
5/1, 7/1 ARM are also attractive
Refinance Now At Zero Cost**

**Call Sukhi Gill
@ 510-207-9067**

CA DRE Lic.#01180969,
NMLS# 352095

**1. 4205 Lunar Way
Union City, CA 94587**

**2. 5329 Calabria Way
Sacramento CA 95835**

**3. 3167 San Bernardino Way
Union City, CA 94587**

**4. 34782 Klondike Dr.
Union City, CA 94587**

**5. 32467 Woodland Dr.,
Union City, CA 94587**

**6. 1969 Catalpa Way
Hayward, CA 94545**

**7. 2952 Remington Way
San Jose, CA 95148**

**8. 32452 Springwood Dr.,
Union City, CA 94587**

**9. 648 Cayuga Dr.,
San Jose, CA 95123**

JUST SOLD

Market is getting hot. Do not wait any more to buy home of your dreams. There are multiple offer situations on all under market homes. Act now before it is too late. Master of winners in multiple offer situation is waiting for your call.